

RESPONSABILITAT I PROTECCIONISME ANIMAL EN MATÈRIA ADMINISTRATIVA

Legislació Estatal. Legislació Autonòmica. Especial referència a la Normativa de Catalunya.

“In lege unitas. In opinionibus plena libertas”

I. Introducció i plantejament del tema.

La normativa sobre protecció dels animals i el seu benestar, és actualment una realitat àmplia i amb una importància cada cop més gran a nivell internacional, de la Unió Europea (UE), estatal, autonòmic i local. Des de les primeres normes en aquesta matèria a occident, més concretament a la Gran Bretanya, fins a la gran tasca que al respecte està implementant la Unió Europea, hi ha un recorregut encara obert que ha conformat un corpus jurídic i legal que es troba en un procés permanent de debat, desplegament i concreció, i que està donant lloc a una nova branca del dret, encara no reconeguda formalment però no per això inexistent, que és el Dret Animal (1).

Les iniciatives de caràcter internacional que en el seu moment es van manifestar, adreçades a tots els països, que manifestaven una especial preocupació per la situació dels animals salvatges objecte de tràfic legal o il·legal, van caure com una llavor que va florir especialment a l'organització política, econòmica i social dels països europeus que actualment constitueix la UE. Aquesta va emprendre, en matèria animal, una activitat normativa molt destacable en forma de reglaments i directives, però també de decisions, protocols i plans, que posen en primera línia la preocupació creixent d'una part de la societat europea pel tracte que es dispensa als animals en els diferents àmbits en els que aquests es veuen afectats per l'activitat humana. La corresponent producció de la UE respon a un procés de sensibilització i de conformació d'una opinió diferent sobre els animals, per part d'un sector de població cada cop més gran a Europa (2). Aquesta producció normativa de la UE ha estat decisiva per obligar els països membres a adoptar les normes corresponents, la qual cosa ha generat, en el cas de l'Estat espanyol, un efecte similar sobre els nivells de poder normatiu d'àmbit territorial inferior: les comunitats autònomes (CCAA) i l'àmbit local, àmbits aquests dos que a Espanya van mostrar en el seu moment bastant més sensibilitat que l'Estat en el que afecta la protecció i el benestar dels animals. L'Estat ha actuat abocat i pressionat per la UE i és recentment que es comença a detectar un cert nivell més compromès en la matèria. D'acord amb l'exposat, ja es pot dir que la comunitat autònoma més avançada en la problemàtica dels animals, tant a nivell normatiu com en altres vessants, i amb molta diferència, és Catalunya, i el municipi que es porta el premi al respecte, també amb molta diferència, és l'Ajuntament de Barcelona. Ambdós, Comunitat Autònoma de Catalunya i Ajuntament de Barcelona, han constituït i constitueixen un exemple dels mínims als quals arribar a tot l'Estat, i de les

potencialitats factibles de millora, al mateix temps que mostren un model que serveix com a referent a tota Espanya.

Això últim ens permet connectar amb un altre protagonista principal de la nostra història: l'Administració pública. Aquesta és el braç instrumental del poder executiu, del Govern, que ja sigui en el nivell estatal, l'autonòmic o el local, ha d'implementar la normativa superior, de procedència parlamentària, verificar-ne el compliment, fomentar aquest, i sancionar les infraccions de la mateixa. Amb aquest objectiu, el Govern s'ha de servir de tots els instruments que el país, el poble, la ciutadania, li ha lliurat perquè tothom compleixi amb aquelles normes, fonament de l'ordre públic, de la justícia i de la pau social. I aquests instruments són els mitjans materials i humans que conformen l'Administració pública. En conseqüència, l'Administració pública té un paper fonamental, cabdal i decisiu, en tot el que afecta a la matèria animal, atesa la seva titularitat i competència per dur a terme les actuacions necessàries per fer efectives les previsions de les normes que afecten aquella. Aquestes normes es veuen igualment emmarcades en la seva aplicació dins les atribucions generals de l'Administració relatives a activitat de policia, de servei públic i de foment.

L'exposat, que queda molt bé en la teoria del Dret Administratiu, i que està perfectament quadriculat en la doctrina sobre aquesta branca del dret, no ens ha de fer oblidar que l'Administració com a tal està composta per persones i que aquestes comparteixen totes les tendències que es donen a la societat, havent-se de distingir el pes decisiu de les creences polítiques, socials, econòmiques i també espirituals dels seus dirigents. Així, per molta personalitat jurídica única que es vulgui enarborar, en l'actuació de l'Administració pública és decisiva l'actuació personal tant del càrrec polític com del treballador públic, i això explicaria perquè tot el que la doctrina del Dret Administratiu quadra tan bé en els llibres, a l'hora de la veritat no sembla que funcioni de la mateixa manera. Per imperatiu constitucional, l'Administració pública ha de ser neutral, objectiva i vetllar per l'interès públic i general, però quin sigui concretament aquest interès públic i general no sempre és tasca fàcil de determinar per molt que es vulgui aplicar un criteri absolutament tècnic i neutral i més en una matèria com la que ens ocupa. Aquí, la tendència pròpia dels mandataris, abans esmentada, és vital, perquè al capdavant aquella respon a les tendències socials generals de la ciutadania que els ha escollit. En tot cas, les normes vigents donen la pauta que s'ha de seguir, i sobretot els valors que s'han d'implementar, potenciar, reforçar, avalar i protegir, i això pot col·lidir de vegades amb els interessos, que no tant valors, que en el fons defensen les forces, o una part d'aquestes, que es poden trobar al capdavant de l'Administració i que potser en algun moment, en la matèria animal que ens ocupa, han aprovat normes que després a l'hora de la veritat no apliquen en els seus continguts ni defensen com correspondria, o bé han fet una aplicació tergiversada respecte del que imposa la norma en qüestió. Això és un fenomen que s'aprecia clarament en totes les CCAA, en unes més, o molt més, que en altres, i no es correspon amb el contingut de les normes de protecció animal aprovades el seu dia, funcionant aquestes en massa ocasions més com un aparador propagandístic que una altra cosa. Es farà més referència a tot això especialment en examinar la normativa autonòmica.

En tot cas, la incongruència i la incoherència assenyalades no és quelcom defensable davant la ciutadania, ciutadania que no té perquè adoptar una conducta passiva davant la situació esmentada. Les normes, especialment les lleis les quals recullen la voluntat popular, diuen el que diuen, i no es poden interpretar de qualsevol manera, fins i tot en els punts més interpretables (valgui la redundància). La interpretació jurídica està sotmesa a regles estrictes i serioses que certament poden ser d'ampli abast, és cert, però que no permeten admetre qualsevol interpretació com a possible. En dret, un judici com: “tot és interpretable” és una fal·làcia. Això únicament es podria donar en termes de la sofística més vulgar, desconnectada dels valors profunds que han estat admesos, consensuats socialment, i interioritzats personalment, i no respectant l'argumentació més lògica i racional, sinó caient en un ús extralimitat i tergiversat de la Raó, que no es correspon amb el seu veritable caràcter com a instrument de coneixement. En aquest supòsit, “tot és interpretable” equivaldria a: “Tot és tergiversable”.

Atès l'exposat, l'objecte d'aquest treball no és dir que en la matèria animal que ens ocupa l'Administració ho fa molt bé, ni tampoc que ho fa molt malament. Els objectius perseguits són:

Primer. Mostrar la situació en la que ens trobem a nivell estatal i autonòmic i, a partir d'això, examinar més profundament el cas de Catalunya, cas que ens és més proper i que és paradigmàtic, exemplificador i model per a la resta de les CCAA. El nivell internacional i de la UE, llevat d'excepcions, ha estat rebut i implementat per l'Estat, i a partir d'aquest per les CCAA, i el nivell local ha estat molt determinat històricament per les problemàtiques més directes del dia a dia a afrontar, vinculades a un àmbit socioeconòmic fonamentalment agrícola, i molt incidit en l'actualitat per la normativa autonòmica, sense perjudici d'excepcions molt lloables com és el cas de l'Ajuntament de Barcelona.

Connectat amb l'indicat, es troba també la consideració de la ideologia que és subjacent en l'actuació de l'Administració. Perquè, ens agradi o no, la ideologia és present en qualsevol funcionament d'un determinat sistema polític, administratiu, econòmic i social, i no és menys en el cas de l'afer animal a casa nostra.

Segon. Destacar allò que en la modesta opinió de l'autor no es fa bé i que s'hauria de fer d'una altra manera, amb la intenció de millorar el que hi ha, per tal d'acomplir de manera més efectiva amb els objectius de les normes que l'Administració ha d'implementar, responnent de la forma més adient a la voluntat ciutadana que es troba al darrera.

Tercer. Examinar com l'Administració és veu abocada, i es podria dir que sotmesa a la compulsió d'actuar d'una manera determinada i a aplicar la normativa vigent en termes més àmpliament favorables per als animals, com a conseqüència d'algunes molt poques i molt concretes disposicions, algunes d'elles de molt recent aparició, que en tenir un caràcter clau fonamenten, justifiquen i obliguen a un veritable canvi de paradigma en la matèria animal. Aquestes disposicions són examinades en el punt següent, sobre “Bases i fonaments”.

Quart. Posar de manifest a la ciutadania instruments ja antics, o bé de nous, amb els que pot comptar, per assegurar-se de què en el tema que ens ocupa l'Administració fa el que li pertoca i per reclamar, protestar o demanar comptes quan sigui procedent. Tots som ciutadans i com a tals tots tenim també molt d'interès en què l'Administració pública funcioni correctament. Aquesta està al servei de tots i en la situació actual, caracteritzada per la potenciació de la participació ciutadana, l'accés a la informació i la transparència, es fa més evident que s'ha de vetllar i insistir des de fora perquè l'Administració pública actuï en tot moment d'acord amb l'interès general i públic, en definitiva, d'acord amb l'interès de tots els ciutadans.

Cinquè. Aprofitar per mostrar l'organigrama de l'Administració pública catalana que actualment té responsabilitats i atribucions en matèria animal, i que es caracteritza per una dispersió intensificada amb els últims canvis, a la qual cosa va contribuir la desaparició del departament de medi ambient, que va ser un gran error en opinió de l'autor, que requereix ser reparat quan aviat millor i que sorprenentment no sembla estar a l'agenda política actual (3).

L'exposició, amb els objectius indicats, anirà acompanyada del sentit crític que correspongui a judici de l'autor, la qual cosa incideix sobre les possibles mesures de correcció o canvi que caldria dur a terme en la línia que marquen les normes vigents, enteses sobretot a partir de les disposicions claus fa poc esmentades, algunes de molt recent aparició. La valoració d'aquest àmbit està molt condicionada per la cosmovisió personal del lector i la seva pròpia ideologia política, econòmica i social. En tot cas, crec que l'important és debatre i discutir la problemàtica plantejada i deixar de mirar cap a una altra banda (4).

II. Bases i fonaments.

En aquest punt, ens ocuparem de les bases i els fonaments a partir dels quals es duu a terme l'examen de la normativa estatal, l'autonòmica i la de Catalunya en aquesta exposició, i a partir dels quals es valorarà si l'actuació de l'Administració pública és o no procedent d'acord amb les normes indicades. Per tant, en aquest punt es farà referència, d'una manera bastant breu (perquè no és aquest ara pròpiament el fòrum per a estendre's en l'àmbit afectat) a les bases procedents del coneixement humà, en un sentit ampli, que ens porten actualment a una consideració paradigmàtica de l'animal a la nostra civilització en termes més favorables del que ha estat tradicionalment. Igualment es farà referència als fonaments, que inclouen principalment els de caràcter legal que constitueixen les disposicions clau, que ens marquen la "nova" pauta d'interpretació de les normes de protecció animal, i que també ens ajuden a entendre l'esquizofrènia moral que aquestes normes plantegen i que ens confronten amb una problemàtica que es prefereix no acarar perquè qüestionen, en termes molt profunds, el nostre modus vivendi "normal" i habitual. El món animal és, en la seva major part, un món ocult, del que únicament se'ns mostra, i

volem solament veure, la cara més amable, no obstant estar present i rodejar-nos de mil i una maneres. La seva realitat, els avenços de la ciència, i l'imperatiu moral no ens permeten seguir així. La seva causa és una causa justa que des de moltes instàncies es tracta de menystenir, principalment per motius econòmics, però sense que això pugui impedir que cada cop hi hagi més persones que en prenen consciència i que s'estan sumant al que podria ser una autèntica revolució que les forces polítiques faran malament de no tenir més en compte (5).

Bases

Entrant en matèria, és important recordar que els animals no humans han estat sempre molt presents en la vida de la Humanitat. Els éssers humans en el seu moment es van allunyar (que no separar, perquè la pretesa separació és més ideològica i no una realitat material), de l'animalitat de la que procedeixen, i van construir tota una concepció de l'existència caracteritzada per una inferioritat d'aquells altres animals amb els que estava més que vinculat, considerant-se a si mateix com a "Rei de la Creació" i actuant com a tal, fins suplantar la divinitat i arribar a la situació de desastre en la que està deixant el planeta. Massa supèrbia i molt poca humilitat per administrar i gestionar el jardí que ens va ser lliurat. El cas és que els animals ens han proporcionat, a costa seva, tot: aliment, productes útils com pell, cuir i óssos; protecció, guarda i defensa; companyia i assistència; gaudi i plaer; espectacle i esport i, últimament, fins i tot teràpia (a part dels beneficis emocionals de la relació amb els animals). La nostra relació amb ells ha anat des de la col·laboració mútua i la competència depredadora per aconseguir preses amb finalitat alimentària, fins a l'abús més descarat.

D'una dinàmica de mútua interdependència hem passat a convertir el planeta en el pitjor que a ells els podia tocar (6). D'això en tenim bons exemples: La cacera per pur plaer (esbarjo i esport, es diu), el menjar-nos-els per donar-nos un gust (que no per necessitat de viure com és el cas del foie-gras que motiva el tracte monstruós que es dona als animals dels quals se n'extreu, per no entrar ara en si realment necessitem menjar animals per a la nostra supervivència), matar-los o abusar d'ells per diversió (curses de braus, correbous i altres "festes" a tota la geografia espanyola, injustificables moralment i fins i tot, contradient la normativa de protecció en el que li és essencial ja que es força la norma perquè digui el que no diu), explotar-los en activitats de caràcter econòmic totalment contràries a la seva etologia (cas dels cirks i els delfinaris), la cadena perpetua amb l'excusa de la conservació de la Natura (els zoos i els fringíl·lid per a activitats de cant), l'abús i la tergiversació dels termes "cultura" i "patrimoni" per justificar l'exercici contra els animals de la violència més descarnada (7); la violència institucionalitzada que suposa l'experimentació científica amb animals per justificar moltes activitats que realment esdevenen innecessàries quant als objectius perseguits, o bé que persegueixen finalitats de les que podem prescindir i que en molts supòsits podrien ser perfectament substituïdes per altres instruments d'investigació i experimentació, quelcom que estaria més que justificat pel component moral al que hem d'atendre pel fet de tractar amb éssers vius. Aquest tema de l'experimentació és un dels

més sensibles perquè és fàcil caure en fal·làcies argumentaries que s'aprofiten de la ignorància, amb l'explicació tan manipulada de la impossibilitat d'avançar en el coneixement científic o de poder impedir amb això la investigació dels medicaments que ens lliuren de les malalties. Hi ha fonts d'interès per documentar-se de la manera adient sobre aquesta matèria i s'ha d'insistir en què actualment hi ha un nombre important d'entitats que agrupen científics professionals que aposten clarament en contra de l'experimentació amb animals (8).

En termes d'argumentació habitual, els animals constitueixen un àmbit temàtic sobre el que es projecten interessos humans del més divers. Per aquest motiu, en les diferents branques del coneixement humà, aquests interessos són abordats des de punts de vista molt diferents, essent objecte de l'estudi de la Filosofia, la Història, el Dret, les ciències de la naturalesa, la Medicina, l'Economia, la Sociologia, la Psicologia, etc. En tots aquests supòsits, s'ha tractat tradicionalment la relació humans-animals des de postulats de superioritat dels primers, sobretot, en el que afecta a occident, no tant com a conseqüència dels dogmes de l'Església Catòlica, que també han tingut el seu paper (9), sinó amb una especial intensitat a partir de la cosmovisió mecanicista de Descartes. Aquest, emparant-se en la Raó (una visió extrema de la Raó, podríem dir), desenvolupa una concepció de l'existència que es troba en l'arrel ideològica-filosòfica de l'allunyament definitiu de la Natura per part dels occidentals, i que culmina amb l'ús abusiu i destructor del medi que caracteritza especialment el món a partir de la revolució industrial i que ens amenaça amb un futur molt incert. Quant als animals en concret, no em detindré en els detalls de la concreta conducta de Descartes, que segons la perspectiva actual qualificaríem de "criminal", i superat desgraciadament pel seu deixeble, l'encara més criminal Malebranche (10), però sí que cal destacar que la concepció esmentada va determinar una visió de l'existència que confirmava el posicionament de superioritat absoluta de l'humà, senyor de tot a la Terra, que pot fer amb ella el que li vingui de gust, sense més límits que els que puguin derivar de la mateixa matèria i el nivell de coneixement científic d'aquesta. Dins aquesta concepció, hem vist fins ara les espècies animals com a absolutament separades, unes de les altres, culminant la seva organització en "l'home" (11).

És important no oblidar que aquesta cosmovisió mecanicista, està més que superada des del punt de vista dels descobriments més recents de la Ciència. Però en això passa com en la física newtoniana, la qual presideix encara la nostra visió i tractament habitual dels fenòmens, no obstant haver estat superada per la física quàntica des de fa més de cent anys. De la mateixa manera, el discurs mecanicista presideix la nostra perspectiva mental, encara que estigui més que desmentida per la Ciència més seriosa (12).

Anteriorment es va assenyalar que darrera de l'Administració i de la seva actuació, així en relació amb el tema animal, hi ha ideologia (com en qualsevol tema, però l'animal és un d'aquells en els que es fa més evident), i que es tindrà aquesta en compte més endavant en aquesta exposició. En relació amb això, hi ha la tendència a la nostra societat a pensar que no actuem en base a una ideologia determinada, sinó que som neutrals i objectius de manera que veiem als "altres", sobretot als de països aliens a Europa i més en general a occident, com gent sotmesa a ideologia política i/o religiosa, cosa que no passaria amb

nosaltres. Quan algú professa o manifesta una posició clarament diferenciada del que sembla l'acceptat com a "normal", llavors fàcilment és qualificat de "sectari" o bé de què ha estat objecte d'un "rentat de cervell". Aquesta és una manera utilitzada freqüentment per desprestigiar i, a partir d'aquí, desactivar el que pot contribuir a trencar una suposada "normalitat" volguda i potenciada, a fi de satisfer, sobretot, determinats interessos econòmics. El tema animal n'és un bon exemple. Així passa en el cas del veganisme. S'hi insisteix a tractar-lo com un tema simplement d'opció personal, de manera que el que té a veure amb el menjar queda simplement com quelcom propi del gust culinari de cadascú, apartant-se de tota consideració pel que fa a l'enorme patiment animal que hi ha al darrere. És el mateix que passa amb els espectacles amb animals, com és el cas de les curses de braus, els correbous, el circ, etc., reivindicant-se que cadascú sigui lliure de fer el que vulgui i invocant al respecte el dret a la cultura o a la lliure expressió artística (13). Aquests tipus d'arguments insisteixen a ignorar la realitat emocional, psicològica, física, conscient inclús, de l'animal, vinculada a la sensibilitat, amb el ple aval de la Ciència. Perpetua la seva concepció ja ni tan sols legal sinó, sobretot, a nivell psicològic humà, com a cosa, comparable o fins i tot de menys importància que un bé patrimonial qualsevol (14). Quan es revela la poca força d'aquests arguments es recorre a la fal·làcia "*ad hominem*", desprestigiant el missatger, o bé s'estableixen termes de comparació absolutament desproporcionats, com és la típica acusació de frivolitat en ocupar-se dels animals quan hi ha encara tants nens morint-se de gana al món, que seria també un exemple de falsa analogia, equiparant situacions diferents com si es tractés de la mateixa. Es recorre igualment al cas de l'argumentació plantejada en termes absoluts de "tot o res", com quan s'argumenta (localitzable a Internet) que si tot el planeta Terra seguís el veganisme, què passaria amb els 1300 milions de persones que viuen de la ramaderia?, com si fos possible un canvi radical i a la vegada a tot el planeta, etc.

Ja Darwin, a finals del segle XIX, va donar un cop ben fort a tota aquesta supèrbia, i va començar a descavalcar l'home del seu tro. Però la resistència va ser i encara és ferotge i arriba fins els nostres dies, sobretot tergiversant el veritable missatge d'en Darwin, segons el que ell mateix posa de manifest en els escrits derivats de la seva investigació. Aquells que esgrimeixen la lluita "competitiva" per la vida i la selecció del més fort com argument de la superioritat humana sobre d'altres espècies animals o bé no han llegit Darwin, o bé l'han tergiversat maliciosament.

Darwin constata la continuïtat ininterrompuda que existeix entre l'humà i els animals, en una dinàmica que recorda la concepció oriental, especialment xinesa, de manera que les diferències entre un i els altres no són de nivell, sinó de grau (de grau de complexitat, si bé potser podríem dir de grau de complicació). Les observacions de Darwin ja sostenen (per no dir que confirmen) quelcom que sembla un descobriment recent, que és que els animals tenen emocions i sentiments i, a més, que les conductes cooperatives, altruistes i col·laboradores entre els membres d'una mateixa espècie ja es troben en un bon grapat d'espècies animals, sent "instrument" en l'evolució dels éssers vius per sortir endavant front a la duresa de la vida. La conclusió més encertada és que els que més cooperen, col·laboren i s'ajuden entre si són els que més possibilitats han tingut i tenen de sobreviure (15).

Quant a la moral, segons les investigacions d'alguns autors reputats, aquesta no tindria un origen extern a l'ésser viu, la qual cosa afecta també a l'humà, sinó que acompanya els éssers vius en la seva evolució. Des d'un punt de vista estrictament científic estaríem davant quelcom que resulta de l'evolució mateixa, no solament de l'humà sinó també de les altres espècies animals amb les que es troba més directament vinculat, i fins a espècies que poden fins i tot semblar molt allunyades. De fet, l'humà seria uns dels últims esclavons en aquesta evolució. Diversos autors han aprofundit en aquest tema de la moral en els animals, i hi ha aportacions molt interessants sobre això, com és el cas, per citar-ne algunes, de Marc Bekoff i Jessica Pierce, així en la seva obra "Justicia Salvaje" (amb el subtítol: "La vida moral de los animales"), i Franz de Waals del qual cal destacar en relació amb l'exposat obres tals com: "La edad de la empatía", i el més recent "El bonobo y los diez mandamientos", que tracta especialment de l'origen de la moral com quelcom que procedeix del nostre interior, tant dels humans com de diversos animals en els quals constata una conducta que solament pot qualificar-se de "moral" (16).

Per tant, tampoc des del punt de vista de la moral es podria afirmar una desconexió entre animals humans i animals no humans, com si els primers en fossin els únics posseïdors. No estaríem davant compartiments separats, quelcom que ha justificat la utilització dels animals com a simples coses, com una material qualsevol, sinó que hi ha una continuïtat ininterrompuda entre ells i nosaltres, de manera que els motius que ens porten a defensar una determinada consideració ètica dels humans molt difícilment no són aplicables als animals no humans, ja començant des de l'argumentació més lògica (amb els matisos que es vulguin) (17).

La concepció com a cosa, no diferent d'una material qualsevol, hauria estat fonamentada en una visió de l'animal com a substància viva, animada, amb moviment, però exempta de dolor o bé d'un tipus de dolor com el nostre i, en definitiva, exempta de patiment; també exempta d'emocions, de sentiments, d'interessos en definitiva i, òbviament, de consciència o almenys d'autoconsciència, tot això atribuïts únicament de l'home (segons Descartes) i que justificaven la indiferència més absoluta sobre la seva realitat. En definitiva, es tractava d'una cosa que es movia. Aquesta concepció cartesiana es pot qualificar, sense temor a incórrer en l'exageració, d'horripilant, perversa i tergiversadora, ja què emparant-se en la Raó - podríem dir que en una interpretació monstruosa de la raó, hipertròfia més bé - i depassant el que pertoca a aquesta, en oposició flagrant amb el que revela la intuïció i l'experiència vital pràctica, es col·loca l'animal en un lloc que no li correspon en el concert de la vida (18). Basant-nos en l'aval actual de la ciència, podríem dir que si Descartes tingués raó, doncs nosaltres, els humans, també som únicament unes coses "que es mouen".

No obstant el dit, sempre ha hagut alguns autors (tampoc molts, però sí veritablement emblemàtics) que no estaven d'acord amb aquesta concepció mecanicista que ha presidit les nostres vides des de Descartes. Ja Voltaire es va rebel·lar contra les pràctiques dels que veien en els animals simplement un mecanisme. Posteriorment tenim algun autor molt destacable com és el cas de Jeremy Bentham al segle XVIII, en argumentar sobre haver

de considerar l'animal per la seva capacitat de patir, la qual cosa no el diferencia en aquest punt de l'humà.

La concepció de l'animal com a cosa ha estat també l'argument bàsic que és subjacent a l'acusació d'antropomorfisme en la valoració dels animals. Per això, quan s'ha atribuït a l'animal alguna característica, principalment emotiva, sentimental o moral, atribuïda habitualment als humans o que es considerava pròpia d'aquests, s'ha acusat de tal cosa a l'autor de la malifeta de voler comparar a l'animal amb l'humà. L'objectiu ha estat sempre menystenir l'animal, deixar-lo en la posició d'inferioritat que li pertocava. Doncs, fins i tot aquest argument està sent més que qüestionat amb l'aval científic, perquè hi ha pretesos atributs de l'humà que aquest no tindria pel fet específic de ser-ho (sigui stricto sensu per ser humà, sigui per insuflació divina) sinó que ja es trobarien al bagatge de la seva component animal i, per tant, els compartiria amb d'altres espècies, com és el cas dels primats, els cetacis, els elefants, els cànids etc. Com diu Marc Bekof al llibre "Justicia Salvaje" (obra escrita amb Jessica Pierce, i amb el subtítol "La vida moral de los animales"), ja no es tractaria tant de què nosaltres, per una deformació psicològica determinada, atribuïssim valors humans als animals, sinó que nosaltres, com animals, reconeixeríem aquells mateix valors en ells mateixos. Aquesta teoria donaria als relats i faules sobre animals una component ètica-literària més profunda i atractiva. Pobles qualificats des de la supèrbia occidental com "primitius", estudiats pels investigadors igual que si es tractés d'insectes, com ha estat el cas dels indis de les praderes, els bosquimans, o els pobles indígenes de l'Amazònia, haurien conservat una capacitat de reconeixement que nosaltres hauríem perdut. El mateix es podria dir en relació amb les possibilitats de comunicació amb els animals que és un altre dels temes tabú a la nostra societat (19). El mateix llenguatge de les normes ajuda a mantenir aquest univers mental en el que l'animal no és considerat en la realitat que li pertoca, "desvivificant-lo", per no dir "despersonalitzant-lo" si bé res s'oposa a que se li pugui aplicar el concepte "persona" com ja el mateix Santiago Muñoz Machado reconeix dient, literalment, a "Los Animales en el Derecho" que: *"Nada hay, en principio, de aberrante ni en usar la noción de persona ni la de derechos aplicados a los animales"*. La desvivificació esmentada es fa molt evident en les normes reguladores dels anomenats "animals de renda" o "de producció", i en els termes que en deriven (pollastres d'engreix, carn d'engreix, productes zoosanitaris, animals de producció, explotació d'animals, etc.), en les normes sobre animals d'experimentació i en la gran diferència en el llenguatge emprat quan es tracta d'animals de companyia, els quals són el més mereixedors de respecte i consideració humanitària.

En relació amb aquest tema del llenguatge, té interès destacar com en una Resolució sobre el benestar i l'estatut dels animals, del Parlament Europeu, de 21 de gener de 1994, entre d'altres sol·licituds, es demanava que s'evités sistemàticament l'ús del terme "productes" en totes les propostes legislatives referents als animals.

Fonaments

La concepció de l'animal com a cosa ha estat present en la normativa fins a molt recentment i encara és la majoritària (cas del Codi Civil espanyol). Tant la UE com alguns països han trencat a nivell de regulació legal amb aquesta concepció. Quelcom que ja compartia una part important de la població, ha començat a trobar reconeixement normatiu, principalment a occident, i sobretot a Europa. Aquest fet té més conseqüències de les que pot semblar inicialment, sobretot per als que creuen que es tracta d'unes simples declaracions que no canvien gaire les coses. La discussió sobre els seus límits a partir de com es redacten les definicions corresponents, també pot fer creure que hi ha més o bé menys del que formalment se'n pot apreciar, i entrar en una dinàmica d'imprecisió i indefinició que no acabi amb resultats gaire clars. Realment hi ha més del que sembla, i per això cada cop és farà més evident un problema intern, de caire mental i psicològic, amb el que s'haurà d'enfrontar el ciutadà amb les repercussions econòmiques que en podrien derivar sobretot per al sector ramader i de les que la UE, per posar un exemple, n'és més que conscient. Perquè, per molts límits que constin a les definicions més recents de l'animal com a no cosa (20), el fet real i reconegut de la sensibilitat, amb el contingut actualment admès, ja va molt més enllà dels límits que es volen oposar al ple alliberament dels animals, dit això principalment des de la perspectiva filosòfica i ideològica (i sense incloure l'autoconsciència que ja és reconeguda per un sector important de la ciència acadèmica) (21).

La concepció de l'animal, ara ja, com a “no cosa”, i el referit sobre les seves emocions, sentiments, interessos i patiment (deixant de moment de banda el que afecta a moral i consciència) té per tant una importància cabdal en el tema que tractem, perquè en definitiva és quelcom que es troba a la base de la consideració de l'animal com ésser “sensible”, qualificació reconeguda a l'article 13 del Tractat de Funcionament de la UE (TFUE), a l'article 511-1.3 del Codi Civil Català, i a l'article 2.2 del Text refós de la Llei de protecció dels animals, aprovat pel Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril (TR). Aquesta consideració com ésser sensible incideix sobre tota la societat que es regeix per les normes esmentades, i obliga especialment els representants polítics a implementar actuacions adients amb aquesta consideració (parlaments i governs), utilitzant amb aquesta finalitat l'Administració pública, la qual, per aquest motiu, no en queda al marge, perquè essent vicària del poder legislatiu, i braç executor de l'executiu (el Govern), ha d'actuar en la línia que les normes aprovades pel parlament (sigui l'estatal o l'autonòmic) li marquen, sense defugir, evitar, esquivar o tergiversar el contingut i les intencions d'aquesta.

Un aspecte important a tenir en compte quan parlem de la normativa referida als animals i de la seva aplicació, a l'hora de valorar fins a quin punt aquesta respon al que serien les exigències derivades de la concepció de l'animal com a “no cosa” i ésser sensible, és la vessant de la seva protecció contra amenaces diverses que afectin el seu benestar (físic i psicològic principalment), i la vessant del benestar estrictament considerat. Es tracta, dic, d'un aspecte important, perquè ensinistrada la psique humana en veure l'animal com allunyat de nosaltres, diferent, separat de la nostra realitat integral, almenys evolutivament,

ésser totalment diferent que no sentia ni patia, o que ho feia de manera distinta a nosaltres (i en un nivell menor o amb importància menor), tenim tendència a requerir per a ells unes condicions de benestar molt inferiors a les que considerem que nosaltres mereixem (des del punt de vista de la nostra etologia més elemental). Al respecte, els nostres requeriments de benestar mínims estan determinats per un sistema nerviós i per la realitat d'un concret complex psicològic i psíquic neuronal i, en definitiva, per la nostra etologia, requeriments aquests que no són gaire diferents, per no dir res, dels que haurien de derivar de les exigències etològiques de l'animal d'una altra espècie diferent a la humana, dit així genèricament, o bé de moltes espècies animals. No es tracta de vestir-los ni de què habitin un pis, però sí de què puguin viure de conformitat amb la seva naturalesa, la qual cosa inclou moure's amb una certa llibertat i realitzar els seus potencials que inclouen la possibilitat de relacionar-se amb els seus familiars i congèneres. En aquest sentit, es veu clarament la diferència entre la ramaderia estabulada i la ramaderia extensiva i, en conseqüència, la sort tan diferent que té, per posar un exemple, un porc estabulat i un porc de la devesa extremenya. En aquest sentit, és molt interessant l'opinió de Luis Díaz-Ambrona Bardají, advocat de l'Estat, quan conclou que són rebutjables els sistemes de producció ramadera semi-industrial, a la que qualifica de "ramaderia degradant", perquè atempten contra el respecte, la consideració i la dignitat que s'ha de reconèixer als animals i proposa que s'ha de pressionar sobre els poders públics perquè s'afavoreixi la producció animal en sistemes extensius i naturals i es des-incentivi la producció semi-industrial, considerant als animals que provenen d'aquesta última com a procedents de camps de concentració animal (22).

Atès l'exposat, no és tan difícil adonar-se de la crueltat que hi ha en tenir uns animals tancats de per vida a un zoo (en uns molt pitjor que en d'altres, i on el cas freqüent de tancament a una gàbia de poques dimensions constitueix un acte veritablement immoral); de la crueltat que implica la condemna a cadena perpètua dels fringíl·lids capturats per al cant (molt habitualment a gàbies ben petites), de la crueltat del sistema d'explotació dels pollastres, fins i tot dels que es consideren criats en condicions ecològiques (23); de la crueltat extrema de la cria d'aus per a la producció del foie-gras, producte ple de greixos, absolutament innecessari per a la vida; de la crueltat que hi ha en el tracte que pateixen molts animals en els laboratoris d'experimentació, tant quant a les condicions de vida com quant als "experiments" que es fan amb ells (24); exemples aquests d'una llarga llista de la que tenim més notícia de la que estem disposats a acceptar que coneixem però de la que la premsa se'n fa ressò cada cop amb més freqüència. El que pateixen aquests animals és el mateix que nosaltres, animals humans, patiríem en el cas de trobar-nos en la seva mateixa situació, tracte que el mateix Stephen Hawking cita per justificar que millor seria que no féssim cap esforç per trobar intel·ligència extraterrestre a l'espai exterior, perquè vist com ens comportem amb el medi i els animals hi ha moltes probabilitats de què els marciàns ens apliquin el mateix.

Com a conclusió, la sensibilitat en els termes exposats, atesa la seva admissió generalitzada i el seu reconeixement normatiu a partir de l'aval de la Ciència, és el concepte clau, avui dia, per valorar la idoneïtat de les normes de protecció i benestar

animal i, més concretament, per valorar i calibrar l'actuació de l'Administració pública per implementar-les de manera efectiva, tot tenint en compte que l'Administració pública no és animalista ni deixa de ser-ho, sinó que és i serà el que els ciutadans vulguin, i actuarà més en un sentit o en un altre a partir del que posi de manifest un consens social organitzat, conscient i participatiu que vulgui intencionadament fer sentir la seva veu i posar-la de manifest en la seva relació amb la dita Administració i amb els seus representants polítics.

En aquesta exposició, l'Administració pública és la protagonista principal, ja que prediquem d'ella una determinada responsabilitat en relació amb els animals, responsabilitat de la qual deriva una activitat obligada de protecció, però també una activitat, amb diferents vessants, que també és de protecció però en termes diferents al que des de la perspectiva animalista entendríem com "interès de l'animal" en sentit pur (considerant com a interès de l'animal, i des de l'esmentada perspectiva animalista, la possibilitat més ampla, és a dir, el dret a la vida – i a no ser matat per l'humà, a no ser maltractat - en absolut i de cap manera - i a viure de manera conforme amb la seva naturalesa).

Aquesta altra vessant de la protecció a la que al·ludeixo, i que constitueix una modalitat de protecció obligatòria per a l'Administració pública, estaria vinculada amb una concepció de l'animal en termes de producte (per extreure'n la pell, el cuir, els ossos, la llet, els ous ...); com objecte de comerç (que inclou en aquesta vessant els més estimats, els de companyia entre els que es troben el gos i el gat i els exòtics); com objecte de gaudi i d'aprofitament (espectacles i activitats esportives, calesses per a turistes, equitació, etc.); amb un caràcter instrumental per a diferents finalitats, així com a objecte de consum; com a "participant forçós" (per no dir ara "víctima" o "perjudicat", que seria el més adient) en determinades activitats catalogades com a "esportives" (caça i pesca); com a víctima del "progrés científic" (animals de laboratori); com a víctima del patrimoni cultural ("festes" diverses, curses de braus, correbous); com a membres qualificats del medi natural (espècies protegides); com a espècies qualificades com a "plagues", per citar-ne les "utilitats" més freqüents.

El paper de l'Administració, que és vital, fonamental, essencial, perquè sense la seva intervenció i actuació en la matèria animal, tal i com està muntada actualment la nostra societat, seria impossible que es podés dur a terme en les seves tan àmplies i diferents vessants (així per l'àmbit privat, el qual no crec en absolut que seria el més adient), i amb les greus conseqüències que en derivarien de la seva mancança, es projecta sobre els animals no humans d'acord amb la concepció social dominant i més estesa. Aquesta concepció social dominant (al nostre país) i la ideologia subjacent es mostra progressivament més sensible cap al món animal, sobretot en relació amb una classes concretes d'aquests (essencialment els de companyia i les espècies silvestres, i sent dins aquestes més afavorides unes espècies que d'altres). Bona mostra d'això és el que ha estat l'evolució que la normativa vigent posa de manifest des de finals del segle XIX en la relació amb els animals (25) .

Aquesta concepció social dominant és la que determina que actualment, majoritàriament a occident, ens trobem amb una evolució notable en l'interès per millorar el tracte a l'animal,

si bé amb diferències importants segons l'àmbit o classe d'animal a considerar, respecte del que va ser el passat i el que és aquest tracte en d'altres països o en d'altres cultures. Aquesta concepció social dominant, vinculada, òbviament, amb un determinat sistema productiu, econòmic, cultural, material, religiós o irreligiós, també comporta que el tracte de l'animal o la vida d'aquest hagi anat a pitjor en alguns sectors - sempre des de la perspectiva animalista - (comparem la vida de l'animal de producció als corrals i cases de les nostres àvies amb la vida a les explotacions i cadenes de producció), o bé hagi anat a millor (cas dels ja citats animals de companyia i les espècies salvatges protegides).

En aquest sentit, l'Administració és la dipositària d'un valor (integrat per l'animal) que ha de gestionar, cuidar, protegir, administrar, controlar, fer compatible amb interessos privats, conservar per a les generacions futures, etc. etc., actuant de manera instrumental (l'Administració, recordem, és una estructura instrumental, instrument absolut, valgui la redundància insistent, dependent del poder executiu i com a vicaria, servidora, juntament amb aquest, del legislatiu. En definitiva, aplicant, executant, implementant les normes elaborades pel parlament i pel Govern).

L'Administració és expressió, és manifestació de la sociologia del país. La sensibilitat del país es posa de manifest en la seva Administració pública. Allò que sigui més important per al país serà el més important per a la seva Administració.

És molt important tenir en compte tot això, perquè sinó no és possible entendre el perquè de moltes coses que passen amb la matèria animal. El perquè hi ha normes que costa molt de complir, o implementar, la qual cosa es fa més evident en unes regions de l'Estat espanyol que en d'altres (26). El perquè per als animalistes l'Administració no es manifesta com a tal encara que pensin que la normativa vigent hagi de portar a això (perquè, realment, l'Administració pública com a tal subjecte no és animalista, no obstant la cita en l'exposició de motius de moltes CCAA de la Declaració Universal dels Drets dels Animals, la qual té un contingut absolutament animalista). Aquest panorama es pot complicar, com passa quan interfereixen consideracions polítiques de diferent signe que són totalment alienes a la problemàtica animal stricto sensu, com és el cas, per posar dos exemples, de la manipulació política que es va fer i es continua fent de la iniciativa contra els braus que va culminar amb la prohibició de les curses de braus a Catalunya, atribuint alguns aquesta iniciativa a una intencionalitat contra Espanya (la qual cosa no vol dir que no hagi estat aprofitada en aquest sentit), o l'acte del Consell de la Joventut Nacionalista de Catalunya que el 16 de gener de 2016 va votar en contra d'abolir els correbous, la qual cosa va ser objecte d'un interessant article de la periodista Pilar Rahola a la Vanguardia del 21 de gener de 2016. (27)

Per altra part, com ja sabem, en matèria de protecció dels animals hi ha moltes sensibilitats diferents, de manera que tenim el cas habitual del qui diu que estima molt els animals però realment solament es refereix als gossos, si no és que es refereix solament al seu; o bé els estima molt, menys a aquells dels quals porta la pell a sobre; o que li agraden molt llevat de les serps i les rates i jels escarabats! (quelcom molt típic). Això és el que comporta que finalment el consens social admeti l'existència del que podríem dir, per entendre'ns,

diverses “castes” o grups d’animals. La pertinença a una o a una altra comporta un estatus, en relació amb els humans, que arriba a ser molt diferent segons el cas examinat tal i com posa de manifest la normativa concreta d’aplicació en cada cas. També hi cap la possibilitat de compartir característiques de més d’una “casta” o grup, o bé de pertànyer a més d’una. Així, grosso modo, tenim:

- Fauna salvatge protegida, amb diferents nivells de protecció.

- Animals objecte de caça i pesca, sotmesos també a diferents nivells de protecció.

- Animals “especialment” captius, pensant principalment en parcs zoològics i similars.

- Animals destinats a espectacles amb resultat de mort: cas paradigmàtic de les curses de braus i altres “festes” de la geografia espanyola que no vull ni esmentar.

- Animals destinats a espectacles que en principi no persegueixen la mort de l’animal: circs, delfinaris, etc.

- Animals de competició esportiva (incloent competicions pseudo-esportives ocasionals): equitació, curses de cavalls, curses de trineus arrossegats per gossos, competicions de cant amb fringíl·lids.

- Animals considerats i tractats com a plagues (fonamentalment en l’àmbit urbà): coloms, rates, determinades gavines .

- Animals de producció (ramadera), que són objecte de consum, en ésser considerats productors de carn: porcs (que inclouen els porquets), vedells, bes, cabres, conills, ànecs, pollastres, etc.

- Animals explotats però en principi no destinats al consum immediat, almenys durant la part més important de la seva vida encara que finalment acabin majorment a l’escorxador: vaques lleteres, gallines (en el passat també rucs i mules, i cavalls de la qual cosa encara en queden manifestacions, com les calesses per a turistes, els cavalls de parada i de curses, etc.).

- Animals d’experimentació (un dels destins més tràgics i indignes per a un ésser viu).

- Animals de companyia: fonamentalment gossos, en segon lloc gats, i en alguns llocs, com a Catalunya, les fures, amb la porta oberta per considerar-ne d’altres. Al respecte, aquí s’inclouen els animals exòtics adquirits en principi amb la finalitat de ser animals de companyia, un dels temes que en la meua opinió s’ha anat de les mans al poder públic i que caldria reconduir fins arribar a la seva completa eliminació (que no eliminació dels animals, sinó del seu comerç i venda i de la possibilitat de disposar-ne).

Com es deia abans, un animal, per pertànyer a una determinada espècie, no es trobaria forçosament en un dels grups de la llista, ja que l’espècie podria pertànyer a diversos grups, com és el cas del cavall, del gos mateix, del conill, etc. Un animal de determinada

espècie podria ser de companyia, de consum, d'experimentació (cas del conill), etc. En aquest sentit, la companyia, per destacar aquesta, seria una funció, i no una categoria.

Aquesta llista, segurament incompleta o amb deficiències, és plantejada com a instrument útil per tenir una visió aproximada de la compartimentació de la sensibilitat ciutadana envers els animals i el corresponent tracte diferenciat, tant a nivell normatiu com per l'actuació de l'Administració pública. Aquest és un factor principal que té com a conseqüència un gran nombre d'incoherències i d'incongruències en la regulació vigent sobre protecció i benestar animal, especialment a nivell estatal i autonòmic, i no tant a nivell local. En aquest últim, l'àmbit de competències del municipi permet establir regulacions que són, o poden ser, molt més coherents i equilibrades en el seu objecte.

L'admissió de l'existència d'aquests grups als que he al·ludit com a “castes”, perquè no són lliurement escollides per l'animal, òbviament, el qual no en té “ni arte ni parte” per en pertànyer, no és neutral, no és asèptica, contràriament al que a nivell popular (i també institucional) es pretén normalment a occident, com si visquéssim en la cultura científica i racional per antonomàsia, i com si aquesta cultura nostra, pretesament científica i racional, estigués exempta de supersticions, prejudicis, creences, ideologia, etc.

La concepció personal, individual, dins el marc que permet la vida social, del món i de l'existència pot comportar, i de fet comporta, que una persona que diu estimar els animals accepti l'existència d'aquestes diferències grupals, o d'alguna, o de cap. Tindríem així des de la persona seguidora del veganisme, que no acceptaria cap i que reconeixeria en tot animal els tres drets que citàvem al començament que avalen la seva dignitat, és a dir: el seu dret a la vida, a la integritat física i moral, i a la llibertat, sense cap mena de sotmetiment a l'humà, fins la persona que estigui d'acord amb totes aquestes castes o grups, amb un estatus de protecció diferent. Ja no parlo dels que no estimen cap animal o pels quals no hi ha ningú que tingui un valor en si mateix. Aquestes persones quedarien fora de l'argumentació que estic desenvolupant.

A més, entremig tenim d'altres possibilitats, com la idea de què mentre l'animal no sigui mort, ni vexat, ni objecte de violència directa, doncs ja està bé, la qual cosa comportaria l'admissió de les col·leccions zoològiques, dels delfinaris, dels espectacles de circ, de les activitats esportives, etc.

L'Administració, per tant, es fa ressò exactament del mateix. I, a més, ha d'administrar el valor animal, el bé animal, el producte animal, en el context indicat. Aquest context explica l'existència d'una normativa específica adaptada al grup (o casta) animal del que es tracti, amb importants diferències que es tradueixen en la utilització d'un llenguatge totalment diferent, però també explica les contradiccions i les incongruències ja esmentades, l'esquizofrènia moral de la que en parla Gary Francione (28), que en relació amb el tema dels animals, així també amb els de companyia, posa de manifest la normativa que la regula, com es fa més que evident en les diferents CCAA, i també davant la falta d'una norma estatal de mínims unificadora o harmonitzadora.

És important no perdre de vista que en parlar de l'Administració pública això es fa genèricament, de manera que de vegades oblidem que la seva actuació es fa a través d'òrgans concrets i de persones que s'estructuren en una organització jeràrquica. Això porta de vegades a fer responsable a un òrgan determinat o al funcionari que es troba al capdavant d'atribucions que depassen el que realment li pertoca o que li és possible. No s'ha d'oblidar en aquest sentit la personalitat jurídica única de l'Administració pública a considerar en cada cas.

Dins l'activitat de l'Administració pública sobre la matèria animal, pel que ens interessa ara i com ja s'ha dit, la normativa vigent imposa a aquella una vessant de protecció. Aquest és un terme que necessita d'una interpretació constant segons l'animal de què parlem (segons la "casta" a la que pertany), i que, per tant, no es limita a la mera conservació en uns casos (supòsit de la fauna salvatge i de les peces objecte de caça i pesca), que no es limita a assegurar i garantir de manera permanent la producció – protegir aquesta - (cas dels animals de producció de carn corresponents), que no es limita a garantir que els propietaris dels animals gaudeixin de la seva propietat complint amb una sèrie de tràmits i gestions (cas dels animals de companyia), etc., sinó que ara està també vinculada a assegurar el benestar fins a on es pugui arribar, segons l'espècie afectada, encara que sigui solament per al cas de la mort de l'animal que hauria de causar el menys patiment possible (com en el supòsit de les plagues i dels animals de producció de carn, on l'ideal màxim perseguit seria la seva matança sense que ni s'adonessin).

Aquesta vessant de benestar, encara que sigui el mínim que permeti el supòsit a atendre, és un objectiu que unit a la vessant de "protecció" stricto sensu, ha de guiar l'actuació de l'Administració i la falta de la qual ha de generar més problemes a aquesta, ateses les obligacions i els deures que té al respecte per imperatiu legal. Pensem, per posar algun exemple, de l'eliminació dels coloms per sistemes agressius que generen un fort rebuig, problema plantejat i del que s'ha fet ressò la premsa últimament a la ciutat de Barcelona, on l'actual govern municipal no continua l'actuació que l'anterior va començar a assajar consistent en emprar sistemes d'esterilització dels coloms per mitjà d'un determinat pinso, o la pretensió de procedir a l'eliminació de plagues determinades de la manera més indolora possible (ja que s'ha d'eliminar, almenys que sigui sense patiment objectivable).

Aquesta tasca de benestar vinculada amb la protecció la veurem més concretament en fer referència al cas de l'Administració catalana, en relació amb la qual projectarem la incidència de les normes que aquesta administració aplica, ja no solament pròpies sinó també internacionals, de la UE i de l'Estat. Té interès destacar com el Consell de Garanties Estatutàries vincula, sense gènere de dubtes, el benestar a la protecció, en relació amb els animals, al seu dictamen 9/2011, de 27 de setembre, sobre el Reial Decret 804/2011, de 10 de juny, pel qual es regula l'ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines i s'estableix el Pla sanitari equí (BOE núm. 157, de 2 de juliol de 2011), en el qual es ratifica la competència de la Generalitat al respecte. Cal destacar com el mateix Consell confirma que les normes sobre benestar dels animals no persegueixen cap mena d'incidència directa sobre la salut humana, sinó que s'adrecen (en el cas examinat) a què els responsables de les explotacions adoptin les mesures

adequades a fi de garantir que els animals no pateixin dolors, sofriments o danys inútils (i amb les quals, diu, indirectament es contribueix a millorar la qualitat de la carn, la qual cosa, afegeixo, seria un efecte secundari però no la motivació principal de les normes de benestar) (29).

Hi ha vigent tota una regulació de caràcter internacional, de la UE, de l'Estat, de les CCAA i de les EELL, que "afecten" la matèria animal. Més concretament, els tractats de la UE, la Constitució espanyola del 1978 i els Estatuts d'Autonomia de les CCAA ens proporcionen, juntament amb la jurisprudència del TC, diverses claus sobre les competències a atendre i sobre els titulars d'aquestes.

El cas és que el repartiment de competències en la matèria animal no constitueix l'objecte d'aquest treball, dit això sense perjudici de què aquest assumpte tregui el cap quan resulti procedent per exigència de la mateixa exposició. Per altra part, no es pretén fer un examen exhaustiu i relacionar detalladament tota la normativa a considerar, de manera que poden haver mancances fàcilment detectables, sinó que la línia argumental seguida en tractar de la legislació estatal i autonòmica, pretén fonamentalment posar de manifest l'activitat de protecció dels animals per l'Administració pública i la seva responsabilitat al respecte, les diferències de tracte i si aquestes són les adients, incidint en els mitjans emprats, els encerts i les deficiències identificables, i concretant especialment en el que afecta a Catalunya, tot això partint del que ha estat exposat fins ara quant a bases i fonaments, i perseguint els objectius ja indicats al seu moment, sobretot amb la finalitat última de proporcionar als ciutadans instruments i materials de reflexió perquè els serveixi en el paper que han de desenvolupar front a l'Administració pública perquè aquesta faci el que li pertoca segons la normativa vigent, i perquè aquesta vagi fins al màxim possible que les normes en matèria de protecció i benestar dels animals poden permetre.

Amb anterioritat es va fer referència a l'article 13 del TFUE, destacant l'aspecte de la sensibilitat i les seves repercussions tant en la interpretació més procedent de la normativa sobre protecció i benestar dels animals, com en la qualitat que ha de tenir l'activitat de l'Administració pública en implementar aquella. Aquest article és per això especialment important, per la seva enorme transcendència, no obstant les limitacions que preveu el mateix article. En tot cas, el reconeixement de la sensibilitat animal per la UE és un gran triomf que té i ha de tenir efectes molt importants en l'actuació administrativa envers els animals a Espanya, i que ha de proporcionar base i justificació bastant per exigir als poders públics més del que tradicionalment es podia demanar. Aquest article diu:

"Al formular i aplicar las políticas de la Unión en materia de agricultura, pesca, transporte, mercado interior, investigación y desarrollo tecnológico y espacio, la Unión y los Estados miembros tendrán plenamente en cuenta las exigencias en materia de bienestar de los animales como seres sensibles, respetando al mismo tiempo las disposiciones legales o administrativas y las costumbres de los Estados miembros relativas, en particular, a ritos religiosos, tradiciones culturales y patrimonio regional."

Del mateix hem de destacar:

-El reconeixement en tot l'àmbit territorial de la UE de què els animals no són cosa.

-En conseqüència, **la força de llei que té aquesta prescripció**, que funciona també, a part del que sigui aplicable en la seva literalitat, com a **principi d'interpretació**. Marca així aquest precepte pauta i criteri de valoració.

-La superació de la qualificació de l'animal com a cosa en qualsevol disposició de la UE, inclòs el Codi Civil espanyol, el qual queda desplaçat en aquesta matèria per l'article 13 TFUE. En aquest sentit, comparteixo plenament l'opinió d'Enrique Alonso (30). Com bé diu:

“Lo que este artículo consagra es obvio. Los animales no son ya “cosa” (bien mueble – inmueble según su vinculación como instrumentum fundi -) sino algo distinto (tampoco persona obviamente): seres sensibles/sentientes. Y ello en una norma que tiene rango constitucional en el Derecho europeo y que por tanto prevalece incluso sobre la Constitución española, aunque esta afirmación tiene sus matices, y, desde luego, sobre el Código Civil cuyo artículo 333 ha quedado desplazado totalmente del ordenamiento español en el ámbito de éste incluido en el ámbito del artículo 13 TFUE.

Que este dato obvio ha sido reconocido ya por nuestro Derecho positivo también es obvio (véanse, por ejemplo, los dictámenes del Consejo de Estado nº 2545/2004, de 14 de octubre de 2004 o nº 2135/2006, de 23 de noviembre de 2006.”

Com dic, comparteixo plenament aquesta opinió, que en el cas de Catalunya queda reforçada (i ampliada, proporcionant base suficient per superar bona part de les teòriques limitacions de l'article 13 TFUE) per l'article 511-1.3 del CC Català, i l'article 2.2 del TR (Text refós de la Llei de protecció dels animals, aprovat pel Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril). En el cas espanyol, la lectura dels articles del Codi Civil Espanyol que es refereixen als animals, s'ha de fer de conformitat amb el que l'article 13 TFUE determina, so pena d'incórrer en contradicció flagrant amb la normativa de la UE.

A això s'afegeix l'opinió de Pérez Monguió (31), segons el qual, per una part l'article 13 TFUE incorporava, amb algunes millores, el Protocol 33 sobre la protecció i el benestar dels animals de 1997, elevant la matèria al màxim nivell normatiu, amb un caràcter que ell diu que *“podríamos llamar constitucional”* i per altra part la normativa reguladora en matèria de protecció i de benestar dels animals, han conformat un veritable estatut jurídic dels animals el qual difereix notablement del concepte jurídic de bens mobles, de manera que potser ha arribat el moment de reconèixer expressament el que ja ha estat acceptat de manera implícita. Aquest autor insisteix especialment en reclamar un reconeixement exprés, a part d'un règim jurídic bàsic i informador per a uniformar aquesta matèria la importància de la qual augmenta de dia en dia (mitjançant el que hauria de ser una norma comuna estatal). L'exposat al·ludeix a les diferències de regulació entre CCAA, tal i com ja s'hi tractarà més específicament.

En tot cas, Pérez Monguió, en recórrer la legislació relativa a la protecció i el benestar dels animals a Espanya, entén que es pot afirmar que hem passat de normes de rang escàs i fins i tot de poca entitat a un conjunt voluminós més o menys harmònic de disposicions que regulen el sector des de perspectives múltiples; un conjunt de disposicions susceptible de ser millorades en aspectes nombrosos però al mateix temps dotat d'una varietat ampla de virtuts que no ha de ser menystingudes ni menysvalorades, ja que solament des del coneixement i l'apreupament del realitzat es pot continuar endavant de manera ferma i sòlida.

És així important insistir en què podem configurar l'existència d'un estatus jurídic propi de l'animal, regulat amb normes amb rang de llei, en el que la sensibilitat és determinant, i que requereix el coneixement, l'estudi i examen de les normes esmentades, tasca a la que s'han de posar els juristes que tinguin interès en aquesta matèria. El Codi Civil Espanyol és més que insuficient, a part d'estar més que desfasat. Es podria dir que el manteniment del seu redactat actual en el que afecta als animals, és més una vergonya i un ridícul per a l'Estat espanyol que una realitat que pesi des del punt de vista de les normes que s'han d'invocar davant l'Administració pública i davant els jutges.

No obstant, és comprensible la preocupació de Teresa Giménez-Candela (32) en examinar la regulació espanyola en matèria animal, quan tracta específicament el Codi Civil Espanyol. El cert és que per molta pauta d'interpretació que ens doni l'article 13 TFUE, l'existència d'una regulació de Dret Civil que no s'adapti a aquesta previsió i que introdueixi les precisions corresponents (perquè al capdavant l'article 13 TFUE també té una component genèrica que reclama la concreció en la normativa que l'implementi), dóna lloc a molts problemes interpretatius a l'hora d'aplicar la norma a les relacions jurídiques corresponents, sobretot quan es tracti de l'àmbit propi del dret civil i no de l'administratiu.

Té sentit així l'opinió de Giménez-Candela quan considera que "la força" de las "coses" (entès el terme quant al caràcter material de "cosa") es manté com un obstacle insuperable. En aquest sentit, són de destacar les modificacions en matèria civil en una sèrie de països que Giménez-Candela examina en detall, fent referència al cas d'Àustria, Alemanya, Suïssa, tant pel que afecta en cadascú d'aquests tres casos a la Constitució i el dret civil corresponent, com quan es refereix a Catalunya en relació amb el Codi Civil Català, tant quant a l'efecte positiu de la declaració de l'animal com a no cosa, com també quant a la problemàtica que deriva del que es declara a continuació. Així, en el cas català, els animals no són cosa i estan sota la protecció especial de les lleis, però se'ls apliquen les regles dels béns en allò que permet la seva naturalesa. En el cas austríac el redactat és molt similar: els animals no són coses i estan protegits per lleis especials, però les disposicions referides a les coses els són aplicables en el cas de no haver disposicions diferents. En el cas alemany es segueix quelcom similar al cas austríac. I com bé diu Giménez-Candela hi ha una contradicció flagrant entre el reconeixement com a no cosa i l'aplicació de regulació pròpia dels béns encara que sigui perquè no n'hi hagi regulacions específiques en matèria animal. Per als detalls que envolten el procés i la cronologia de la introducció d'aquests canvis en els països indicats, recomano especialment la lectura de l'aportació de Giménez-Candela a l'obra col·lectiva "Animales y Derecho", que ha estat

citada en diferents notes d'aquesta exposició (sense anar més lluny a la 32), referit al panorama del dret animal espanyol (A l'exposat s'ha d'afegir que recentment França també ha modificat el seu Codi Civil, d'acord amb la Llei 2015-177, de 16 de febrer de 2015, relativa a la modernització i la simplificació del Dret i el procediment en l'àmbit de la justícia i els assumptes interns. L'article modificat ha estat el 515-14, amb una nova redacció que és més conforme amb la condició dels animals com a ésser vius dotats de la capacitat de sentir. Segons la nova redacció, els animals són ésser vius dotats de sensibilitat).

Per altra part, la falta de modificació de la regulació civil espanyola en el Codi Civil Espanyol té una transcendència especial, tant per la importància emblemàtica del Codi Civil en la tradició jurídica espanyola, com per l'efecte publicitari i propagandístic que el canvi corresponent tindria en l'estatus jurídic animal.

En relació amb aquest coneixement, i també quant a l'escàs interès que a Espanya mostra la doctrina majoritària i bona part dels juristes professionals, el lletrat del Consell d'Estat Enrique Alonso resulta especialment àcid, com quan manifesta el seu "asombro" perquè aquesta obvietat (la que deriva de l'article 13 TFUE que ha estat exposada) sigui encara desconeguda per la majoria dels juristes espanyols als quals critica amb contundència. Tal i com diu, i cito literalment:

"... y no porque desconozcan la doctrina del Consejo de Estado – lo cual tampoco es tan extraño – sino porque desconocen el TFUE (y el resto de los Tratados Constitutivos), la jurisprudencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos y bastantes cosas más en relación con el estatus de los animales en los ordenamientos europeos y occidentales en general."

I afegeix: *"Es curioso como los juristas como grupo social "eligen" de entre las normas, tanto de las importantes como de las nimias, las que en realidad se ajustan mayor a sus propios valores subjetivos (en realidad a su ideología), rechazando el principio democrático esencial de que es la comunidad representada por sus poderes legítimos, y no ellos mismos, la fuente del Derecho en una democracia constitucional. El desconocimiento del artículo 13 TFUE puede considerarse, desde la perspectiva de la sociología del Derecho, un ejemplo claro de esta 'ceguera' "*

A continuació, en to de disculpa de la ignorància de la que acusa els juristes espanyols, podríem dir que coincideix en part amb l'opinió de Pérez Monguió, quan aquest defensa que ja existeix un estatus jurídic de l'animal, tal i com es comentava abans, quan diu:

"Pero, limando las posibles asperezas que haya podido causar el comentario recién hecho, también es verdad que no es de extrañar el hecho de que el que en gran parte del Derecho español el que los animales son ya seres sentientes/sensibles, y no cosa, se haya 'escapado' al conocimiento de los juristas españoles y no es de extrañar porque tampoco es culpa realmente de los juristas y ciudadanos españoles sino probablemente de múltiples causas ligadas a la técnica normativa por las cuales es casi imposible saber qué dice exactamente el ininteligible Tratado de Lisboa."

Aquesta indiferència de la doctrina també ha estat posada de manifest per Pérez Monguió, al seu article “Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín”, que és una magnífica aportació especialment recomanable com també ho és el seu llibre “Animales de compañía. Régimen jurídico en el derecho administrativo”, i que l'article citat actualitza en bona mesura. Al respecte, Pérez Monguió, en exposar l'objecte d'estudi i sistemàtic en l'article citat, comenta com davant d'un conjunt rellevant de disposicions aparegudes des dels anys vuitanta, moltes amb rang de llei, que mostraven canvis molt significatius, la doctrina científica es va mostrar indiferent. Considera que des del 1999, amb l'aparició de “Los animales y el Derecho” de Santiago Muñoz Machado, el qual oferia reflexions profundes sobre la necessitat de replantejar els pilars sobre els que s'ha sostingut la relació que l'home ha mantingut amb els animals, advocant per un canvi en l'estatus jurídic d'aquests que podria venir de la mà del que Muñoz Machado anomenava una “segona il·lustració”, s'ha produït un lleu però progressiu interès per la doctrina jurídica espanyola. No obstant això, torna a recordar com en ocasió dels canvis en matèria constitucional com va ser el cas d'Alemanya, això no va tenir cap repercussió en la nostra doctrina (s'entén que en la dedicada al dret constitucional, llevat del cas molt destacable de Gabriel Doménech Pascual, com es pot dir també en la resta de branques, amb molt honroses excepcions, com és el cas del mateix Pérez Monguió i Enrique Alonso en dret administratiu, i Teresa Giménez-Candela en dret civil).

Resulta certament sorprenent com en examinar comentaris extensos i ben gruixuts sobre el dret civil català, en arribar a l'article 511-1.3, relatiu als animals (que conté la frase: “*Els animals, que no es consideren coses, estan sota la protecció especial de les lleis. Només se'ls apliquen les regles dels béns en allò que permet la seva naturalesa*”), no es dedica a això, amb la transcendència que va tenir en el seu moment, cap elucubració ni consideració més enllà de la cita de la disposició i de dir que aquest canvi està en plena sintonia amb el valor i la protecció que als animals dona la legislació, podent-se citar en aquest sentit l'article 2.2 del TR, el contingut del qual es reproduceix, i ja està. Dos paràgrafs breus, stricto sensu, en els “Comentarios al Código Civil de Cataluña”, Toms I i II, que sumen respectivament 738 i 1203 pàgines, Editorial Civitas, Thomson Reuters, edició del 2011. En aquest sentit, la mateixa doctrina civil catalana no ha treballat pràcticament el tema, llevat del cas de T. Giménez-Candela (catedràtica de Dret Romà de la UAB).

Crec que aquesta indiferència de la doctrina es produeix perquè el tema animal tracta un àmbit que no és el de les persones humanes, dins el qual resulta difícil circular en funció de quin sigui l'univers mental particular, contràriament amb el que passa amb els humans respecte dels quals ja es parteix d'un estatus de drets reconeguts com essència de la mateixa humanitat. És més fàcil parlar dels animals quan es tracta dels nostres tradicionals gossos, pels quals més d'un arribaria el més lluny possible. Està també molt assumit protegir les espècies silvestres especialment les més valorades i objecte de la màxim protecció. El xoc veritable es produeix quan tractem dels animals que ens mengem, perquè ens podem trobar arribant a conclusions que ens confirmen un alt grau de cinisme i hipocresia, sense que el tema del benestar sigui suficient per justificar-nos, perquè

quelcom molt punyent ressona a l'interior. Això no és inventar-se res, ja què el mateix Muñoz Machado en "Los Animales y el Derecho" diu:

*"Un grupo importante de disposiciones comunitarias europeas, cuyo contenido ha resultado espectacularmente innovador es el atinente a la protección de los animales en el momento de su sacrificio o matanza. Una **regulación cínica, o, al menos, paradójica** que, desde luego, exige un buen trato a los animales cuando se procede a matarlos, preocupación que es tradicional en la historia de la pena de muerte aplicada a los seres humanos pero que, aparte de las regulaciones debidas a razones higiénicas no había sido hecha extensiva a la liquidación de la vida de los animales."*

Per tant, mantenir la idea de la inferioritat i la diferència, enorme, de l'animal en relació amb l'humà, en base al més evident especisme, eliminaria el problema, però això ja no es pot sostenir, tal i com ha estat argumentat fins ara. En aquest sentit, en la doctrina hi ha indiferència pel fet del manteniment de la idea especista, però també per temor a ficar-se en un camp que no és segur, i que pot comprometre la solvència acadèmica de qui se'n dediqui. Els doctes volen caminar per camins trillats i segurs. Quan la cosa estigui més clara ja veurem a més d'un apuntant-se al carro. En aquest sentit, s'ha de destacar el valor dels autors que han estat citats fins ara, que porten una producció escrita del més gran interès i que són els autèntics pioners sobre la vessant jurídica de la nova consideració de la matèria animal en l'àmbit jurídic espanyol: Santiago Muñoz Machado, Enrique Alonso, José Mª Pérez Monguió, Teresa Giménez-Candela, Gabriel Doménech Pascual, així com a d'altres autors que ara seria prolix de citar i que han fet altres aportacions d'interès.

Enrique Alonso també posa de manifest el que afecta a la consideració d'aquest article 13 TFUE pel Tribunal de Justícia de la UE, al que acusa d'insensibilitat, per no dir "ignorància jurídica" davant la sentència d'aquest tribunal en l'assumpte Jippes (33), en el qual no hi entrem ara, per no estendre'ns innecessàriament. Vull destacar, però, la seva opinió quan diu:

"Sin embargo, la doctrina que contrapesa mercado interior y bienestar animal fue más bien expresiva de la falta de capacidad del Tribunal para entender la dignidad de los animales y su bienestar como nuevo paradigma social, filosófico, económico, científico y, por tanto, jurídico."

Esta ineptitud para reconocer lo obvio también se manifiesta en la total falta de recepción en el derecho comunitario de la incipiente jurisprudencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos relacionada con la vinculación entre bienestar animal y otros derechos fundamentales (acceso a la justicia, derecho de propiedad...) ..."

En aquest moment cal destacar que Enrique Alonso posa de manifest la vessant del llast que suposen les creences personals i la ideologia pròpia de persones concretes, en aquest cas del TJUE, per sobre del canvi de paradigma en matèria animal, amb independència de què això compti amb un suport popular cada cop més gran.

Té interès també destacar especialment la bona definició que Enrique Alonso fa d'un nou paradigma que, no oblidem, subjecta també a l'Administració pública per atendre'l i actuar en conseqüència. Això vol dir que l'Administració no s'ha de limitar al que les normes li prescriuen directament i concretament, sinó que ha de desplegar una iniciativa imaginativa per desenvolupar i desplegar tots aquells àmbits en els quals la norma també li autoritza a actuar, però deixant-li uns marges d'apreciació que en tot cas ha de connectar amb el màxim benefici per als animals.

Per tant, **la sensibilitat dels animals s'ha erigit en un valor i un imperatiu sobre el qual s'ha de desenvolupar i implementar un efecte prevalent davant la possible col·lisió amb d'altres valors o drets** que opino que queden per sota del que és l'interès d'un ésser viu al benestar i encara més enllà d'aquest (34).

Tan la sensibilitat com les prescripcions que fan referència a aquesta, com és el cas de l'article 13 TFUE, es fonamenten, seguint a Enrique Alonso, en una realitat científica i filosòfica-ètica que el Dret Constitucional Europeu i, per tant, l'espanyol, han fet seva, relativa a que els animals, jurídicament parlant, no són coses, sinó "seres sensibles/sentientes". L'estat actual del coneixement sobre matèries tals com la ciència aplicada al benestar animal, la ciència de l'actual cognició animal i la neurociència aplicada als animals, així com el que afecta a la filosofia cognitiva i de la consciència i de l'ètica, conformen una realitat a la que es refereix la regulació en matèria animal que ha de ser coneguda pels juristes, perquè en cas contrari es pot conèixer malament el Dret. És a dir, s'ha d'insistir en què els juristes han de conèixer bé la realitat objecte de regulació, i en això hi ha una gran mancança quan els regulats són els animals. En paraules d'Alonso, la introducció de la sensibilitat en la part normativa del TFUE comporta: "*... que ahora el que los animales son seres sensibles/sensibles es un mandato y no un mero razonamiento interpretativo pero no vinculante*".

Vinculat amb la sensibilitat, es troba **el tema del benestar**, al qual ja s'ha al·ludit diverses vegades però que requereix una consideració més atenta.

El benestar pren una importància cabdal un cop reconeguda la sensibilitat de l'animal (que, recordem, no ve a ser diferent a la de l'humà, que com animal, la comparteix amb la resta dels animals no humans). Quant al que s'hagi d'entendre per benestar, aquest ha estat sotmès també a opinió diversa tant en termes filosòfics com més pròpiament jurídics, dit això últim per referència a continguts normatius efectius, és a dir, aprovats, vigents i vinculants, com és el cas de les disposicions europees de diferent nivell impositiu, on tenim des de la simple recomanació a la norma efectivament imperativa. En aquest sentit, de la legislació europea resulten cinc llibertats per als animals afectats per les activitats de ramaderia i d'investigació, que són: lliures de passar gana o set, lliures de patiment o incomoditat, lliures de dolor, lesions o malaltia; lliures per expressar una conducta normal apropiada a la seva etologia; lliures de por i d'estrès.

Evidentment, l'àrea geogràfica del món en la que ens situem ens podria portar a conclusions molt divergents quant al que s'entendria per benestar animal, però en el que

afecta a la nostra societat actual i al nostre entorn, té interès la determinació que Pèrez Monguió en fa, quan a la seva obra “Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín”, assenyala que els caràcters comuns que s’extreuen de les distintes definicions existents de benestar animal es poden condensar en els següents:

“1ª. Se contempla al animal como una entidad física y mental. Esta concepción permite superar la visión tradicional del animal como elemento exclusivamente físico, base sobre la que se cimentó la configuración clásica de la protección animal, que entiende que con evitar el maltrato corporal y satisfacer las necesidades alimenticias e higiénicas se está proporcionando una vida adecuada al ser vivo en cuestión. Por tanto, el bienestar animal requiere cuidar por igual la vertiente psicológica y física de dicho ser vivo.

2ª. El bienestar es un estado de armonía con el medio ambiente en el que vive el animal. Esta armonía está condicionada por múltiples aspectos que van desde la especie, la raza, el individuo, las condiciones ambientales e higiénicas, el descanso o la actividad desempeñada.

3ª. El bienestar está íntimamente vinculado con la capacidad de adaptación del animal a las condiciones de vida impuestas; sólo en la medida en que sea capaz de adaptarse a las mismas, se podrá decir que el animal goza de bienestar.

4ª. El bienestar admite graduaciones y fluctuaciones. No es negro ni blanco, es una paleta de matices que redundarán en un mayor o menor grado de bienestar.

5ª. El carácter complejo y amplio del concepto requiere que a la hora de evaluar si un animal se encuentra dentro de la horquilla aceptable de bienestar se barajen numerosas variables e indicadores, entre los que se encuentran el comportamiento o el estado físico y anímico.

En consecuencia, la cuantificación del bienestar animal no se realiza o se determina exclusivamente en base a parámetros de “cantidad de vida” sino que la “calidad de vida” cobra una especial connotación.”

A continuació, Pérez Monguió incorpora un quadre que permet apreciar perfectament la diferencia entre benestar i protecció, la qual cosa constitueix una eina important per apreciar si l'Administració fa el que pertoca, ja que ara ja no es pot limitar solament a la protecció stricto sensu, conforme a la interpretació tradicional, sinó que esperonada i obligada per l'imperatiu d'atendre la sensibilitat (en els termes que han estat exposats), ha de procurar i implementar de manera efectiva el benestar dels animals de conformitat amb el que preveuen les lleis, que en matèria de benestar animal es pronuncien en termes molt amplis. Les decisions que s'adoptin en relació amb els animals en tot tipus de supòsits, hauran de prendre en consideració, com a criteri de valoració fonamental, el benestar dels animals, benestar que no es resol de cap manera amb la solució “fàcil” de procedir al sacrifici. Si es procedeix al sacrifici en els casos que permet la llei, serà pels motius que la

norma preveu, interpretada normalment de manera laxa en el que afecta a aquest tema, però de cap manera per assegurar el benestar d'un animal sa, amb plenitud de facultats.

Per tant, el criteri d'atendre al benestar animal permet exigir a l'Administració que reti comptes en els termes que cada cas permeti, un cop examinat específicament. En aquest sentit, cobren una especial importància determinats mitjans i instruments, com són l'accés a la informació administrativa (en els termes que possibiliti la normativa actual en matèria d'accés a la informació, transparència i bon govern), les denúncies al Defensor del Poble i similars (com és també en el cas de Catalunya al Síndic de Greuges), la possibilitat de recurs administratiu i posterior contenciós en tractar-se d'entitats constituïdes amb finalitats socials vinculades a la protecció dels animals. En aquest sentit, el futur immediat és i ha de ser el d'una ciutadania més compromesa i participativa, que ha d'exercir una tasca permanent de vigilància de l'Administració pública perquè aquesta compleixi amb la missió que li ha estat encomanada, i perquè l'Administració no respongui ni a privilegis grupals interns o externs, ni perquè tampoc no sigui l'instrument més efectiu de lobbys amb interessos vinculats exclusivament amb el guany econòmic, per als que l'interès general i públic, i ja no diguem el que és intentar apartar als animals el tot possible de l'interès exclusivament econòmic, no són més que inconvenients a evitar.

En l'esmentat quadre de Pérez Monguió, quan es parla de benestar, l'animal és beneficiari directe de les normes, i quan es parla de protecció, l'animal és beneficiari reflex de les normes.

L'argumentació exposada es podria fer més complexa, en termes sociològics, si entréssim en l'entitat de la moralitat que hi ha darrera de l'activitat que s'implementa sobre benestar animal, però això ens portaria a unes consideracions que no es corresponen amb l'estat actual de la situació, amb l'objectiu d'aquesta exposició i amb el que ara per ara és exigible a l'Administració. El fet que el benestar animal continuï responent a l'interès de l'humà és bastant evident en la visió global del sistema com podem veure en què:

- Es vol que els animals no pateixin i "aparentment" es trobin bé, sans i feliços per així rentar la mala consciència del consumidor, qui comença a estar inquiet o anguniar-se per la seva contribució a la infelicitat de l'animal, no sigui que s'arruïni el negoci.

- Es cerca el benefici que en deriva també del benestar animal perquè l'absència (teòrica) de tot patiment (una afirmació fal·laç) no espatlli la carn, que tindrà millor gust i estarà més bona, amb la qual cosa el consumidor estarà més satisfet (exemple de posar música clàssica als vedells, no per ells – que se'n beneficiaran secundàriament – sinó per a una millor qualitat de la carn).

- Que la manca de benestar i tot el que se li vincula no contribueixi a problemes de salut com va ser el cas de les "vaques boges", o la pesta porcina, o la febre aftosa que tants danys han fet a la cabana ramadera, manca de benestar entesa purament en termes econòmics, de manera que el temor a la malaltia o als perjudicis que en deriven no faci malbé a tot el sistema econòmic construït en torn del negoci de la carn, etc. etc.

És a dir, parlem d'un "**benestarisme interessat**": Renta la mala consciència del consumidor (almenys d'una part amb alguna sensibilitat sobre el tema animal); i contribueix a mantenir el negoci. En aquest sentit, té molt d'interès llegir la Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell i al Comitè Econòmic i Social Europeu, relativa a l'estratègia de la UE per a la protecció i el benestar dels animals 2012-2015.

O sigui que **hi ha arguments suficients per estar d'acord amb la postura que creu que la insistència en el benestar animal permet amagar una realitat d'explotació animal injustificada moralment i innecessària quant a requisit per a la supervivència humana, i que en definitiva beneficia a un petit col·lectiu, el lobby càrnic**. Aquest tindria actualment molt d'interès en el benestar animal solament en la mesura que li serveixi per mantenir l'ordre de coses i, en definitiva, el negoci, a costa dels animals. Aquest és el posicionament del veganisme, que com a ideologia i moral de vida (que no dieta, perquè contràriament a la propaganda, no existeix una dieta vegana com a tal, sinó una moral o filosofia de vida vegana, que implica una determinada ideologia a nivell global), és molt crític amb tot el que té a veure amb el benestarisme que estaria oposat a l'abolicionisme. Aquest últim persegueix, de manera clara i sense dubtes, l'alliberament animal, incloent en la seva versió més extrema la supressió del dret de propietat sobre els animals (veure nota 28 sobre Gary Francione).

Per últim, caldria fer una molt breu referència al **tema dels drets dels animals**, no perquè sigui l'objecte d'aquesta exposició, sinó perquè aquesta és una terminologia present constantment en la normativa a la que s'hi farà referència, amb millor o pitjor encert. El cas és que, per molt que alguns autors (més concretament de l'àmbit de la filosofia i del dret) s'entestin a dir que tal cosa no existeix o que no es possible, o bé que és possible des d'un punt de vista moral però no jurídic, o què solament es pot defensar aquesta possibilitat per a determinats animals, o què el que es pot defensar no són drets dels animals en l'àmbit jurídic sinó obligacions i deures dels humans perquè al final és el mateix als efectes de la seva protecció, el cas és que les normes de protecció animal tant a nivell estatal com especialment autonòmic i també local, en parlen i utilitzen aquesta terminologia en el reconeixement i la regulació d'un determinat estatus (jurídic) de protecció.

Aquest debat, sobre si els animals són o poden ser subjectes i/o titulars de drets, ha estat i continua sent especialment intens, tant des del punt de vista filosòfic com jurídic. La importància de la ciència en aquest debat, especialment des del punt de vista de la psicologia, la biologia, i les ciències cognitives, és proporcionar dades objectives que donen arguments per a les discussions filosòfiques i jurídiques corresponents.

Com bé diu Fabiola Leyton (35), una cosa són els drets morals i altre cosa els drets jurídics, de manera que es poden reconèixer els primers i no acceptar els segons. Leyton destaca, de manera més resumida, quatre posicionaments filosòfics ètics entorn al debat dels drets morals i jurídics, que en principi són quatre posicionaments en una línia favorable als animals, si bé en uns supòsits això es fa més evident que en d'altres. Aquests posicionaments, expressats en termes d'Ètica, són: l'Ètica utilitarista (destaquem

l'aportació de Jeremy Bentham i Peter Singer), l'Ètica deontològica de Tom Regan, l'Ètica contractualista i l'Ètica igualitària.

Aquests posicionaments postulen una determinada visió sobre els drets dels animals, que venen acompanyats en l'obra de Leyton de la referència als autors principals que les defensen, de les crítiques externes que han rebut i dels seus avantatges i inconvenients quant a com es projecten i afecten els animals.

Des del punt de vista més jurídic, el debat ha estat en ocasions virulent, principalment quan desconeixent la distinció abans esmentada entre drets morals i drets jurídics i sobretot en base a una gran dosi d'ignorància sobre els estudis realitzats des de diversos punts de vista, s'emeten opinions de gran impacte o repercussió mediàtica pel fòrum de procedència o bé des del qual es donen a conèixer al públic, contribuint a generar més confusió. Per posar algun exemple emblemàtic, recordem la penosa intervenció del senyor Tony Cantó al Congrés dels diputats, afirmant que *"ni los toros ni el resto de los animales tienen el derecho a la libertad y el derecho a la vida"*, i llegint, com a fonament, un text de Fernando Savater (del seu llibre: "Ética de Urgencia"), en el qual Savater despatxa el tema dels drets dels animals en un "plis plas" en dues pàgines escasses, vinculant el poder ser titular de drets solament si es pot assumir obligacions i en base a una argumentació fàcil sense la més mínima profunditat.

Un altre exemple veritablement penós, va ser el d'un una senyora d'una família real europea que es va permetre dir que els animals no poden tenir drets perquè no paguen impostos. Això hauria situat a la família real anglesa en una posició similar a la dels animals, quant a no merèixer cap dret, ja que fins fa ben poc l'esmentada família no pagava impostos (la persona que va emetre aquella opinió no pertany, òbviament, a la família real anglesa, que és la família real d'Europa que més protagonisme positiu ha tingut en tot el relatiu a la protecció dels animals).

Tornant al punt de vista més jurídic, i a Espanya, vull destacar el paper en aquest debat sobre els drets dels animals que pel que fa a l'àmbit del Dret Públic han tingut Santiago Muñoz Machado, i José Mª Pérez Monguió. Del primer s'ha de destacar la seva obra, ja citada, "Los animales y el Derecho", (en la que consten altres col·laboracions) i del segon "Animales de compañía. Régimen jurídico en el Derecho Administrativo", i "El Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín". És molt instructiva i interessant tant la referència que aquests autors fan al que ha estat el debat sobre els drets dels animals, com el que són les seves opinions personals, a tot el qual em remeto, recomanant especialment les obres indicades, a les quals s'ha d'afegir la ja citada obra col·lectiva coordinada per D. Favre i Teresa Giménez-Candela, "Animales y Derecho", amb aportacions molt interessants al debat des d'altres perspectives jurídiques i filosòfiques.

Aquest debat és un debat obert, que continuarà sent intens i passional, i en el que ocasionalment es pot produir alguna aportació interessant de la procedència més diversa,

com és el cas d'una notícia recent sobre el reconeixement per un poble espanyol de gossos i gats com “veïns no humans” (36).

De l'exposició feta sobre bases i fonaments, i quant al que afecta a l'Administració, s'ha de destacar el següent:

-En la matèria animal i, més concretament, pel que afecta a la protecció i el benestar dels animals, pertoca a l'Administració pública una activitat de regulació (per implementar, desenvolupar i concretar el que preveuen les normes amb rang de llei procedents de l'òrgan parlamentari competent); una activitat d'intervenció administrativa efectiva, amb els actes administratius corresponents; i una activitat de policia, la qual troba expressió màxima en l'activitat d'inspecció i en la potestat sancionadora que li es atribuïda per dissuadir de cometre, perseguir i castigar, respectivament, la realització de les infraccions tipificades per la llei de procedència.

-La matèria animal té, des del punt de vista de l'Administració pública, un caràcter totalment transversal atesa la seva incidència i repercussió sobre un ampli ventall d'activitats sobre les quals recau la competència i l'actuació de les diferents administracions públiques (seguretat ciutadana, sanitat animal i humana, alimentació, activitat esportiva, cultura i tradicions, esport, oci, espectacles, etc.).

-L'Administració pública és un instrument vicari, és a dir, “al servei de”, per dur a terme la voluntat ciutadana expressada en les lleis. Però això no ha de fer veure-la com un instrument independent i aïllat de la ciutadania mateixa, cosa que facilitaria el seu ús, també instrumental, per sectors que la volen utilitzar per als seus interessos específics, allunyats dels que serien d'interès general, encara que la connexió amb aquest pugui ser utilitzada pels mandataris polítics per justificar un estat de coses diferent. D'acord amb això, ha d'haver una simbiosis Administració-ciutadans, que en la matèria animal (com en general a totes les matèries) és especialment important, atès que el compliment efectiu de les normes corresponents requereix d'una actuació vigilant i de reclamació constant, en totes les seves diverses possibilitats, pels ciutadans sensibilitzats, ja que aquestes normes afecten interessos econòmics que es fan prevaldre pel davant dels animals, perquè és òbviament més fàcil la prevalença esmentada en aquest supòsit que no quan els afectats són directament les persones. Si ja passa amb les persones, que no ha de passar amb els animals (dit això en el context d'un discurs general, perquè es podria aprofundir sobre com tot el que afecta als animals en les diferents vessants de l'actuació humana està afectant també, i molt, als humans).

III. Legislació estatal.

En tractar aquest punt, això es fa no tant des del punt de vista de voler proporcionar un llistat detallat sobre la normativa estatal dictada en matèria animal, sinó des del punt de vista del paper que pertoca a l'Administració pública com a responsable de la protecció i del benestar dels animals que es troben, podríem dir, sota la seva “tutela”.

Un llistat complet sobre la normativa esmentada, que fos realment útil, pertocaria de fer-la si l'objectiu fos examinar els diferents grups (o “castes”) d'animals sobre les que se'n

projecta, la qual cosa no és l'objectiu principal d'aquesta exposició, i sobretot segons el títol competencial que justifica la regulació (com és el cas de la sanitat, l'ordre públic i la seguretat ciutadana, la cultura, els esports i els espectacles, la producció industrialitzada, la protecció del medi ambient en relació amb la contaminació – recordem el tema dels purins -, el medi natural, etc.) .

La transversalitat de la matèria animal i l'interès tradicional de l'Estat, centrat principalment en els aspectes referents a sanitat, ordre públic i seguretat ciutadana, comerç, alimentació, investigació científica, farmacèutica i mèdica; oci, espectacles i cultura; etc., és a dir, aspectes desvinculats tradicionalment del que podia ser un interès de l'animal com a tal en trobar-se bé, en estar bé i en viure segons la seva naturalesa, han comportat una producció normativa molt extensa i variada sobre la que ha recaigut la regulació de la UE sobre la mateixa matèria, però incorporant amb força el que afecta al benestar animal, la qual cosa ha afegit un plus que ha obligat l'Estat a regular molt més del que hauria pretès inicialment i en un sentit benestarista que no hauria tingut la importància, l'extensió i la intensitat que ara té, perseguida per la UE però no, inicialment, pels estats membres. En aquest sentit, hom percep una certa resistència per part dels estats destinataris de la normativa de la UE, ja que normalment es limiten a reproduir les prescripcions que la UE estableix amb l'objectiu del benestar animal però sense que s'arrisquin a anar més enllà. Aquesta resistència es dona principalment en el que afecta als animals de producció, sector aquest en el que conflueixen les tensions principals en relació amb els interessos dels animals, els interessos econòmics que recauen sobre aquests i les pretensions d'una part cada com més gran de la societat de millora veritable de les condicions de vida, fins arribar a l'alliberament perseguit per un sector encara minoritari (però que és el qui esgrimeix la força moral més ferma, contundent i fonamentada al respecte).

L'important en aquesta part no es l'anàlisi de la norma en concret, que justificaria per si sola un treball específic, sinó de tenir-la en compte quant al que aquesta norma comporta d'obligació i de responsabilitat per a l'Administració pública, i quant a l'efecte i la incidència de la mateixa en relació amb els diferents aspectes i consideracions efectuats en la primera part d'aquesta exposició.

En la consideració d'aquesta normativa es fa evident tot l'assenyalat en la primera part de l'exposició: les diferents categories animals, l'eufemisme del llenguatge, uns continguts de benestar que varien segons el grup o casta a considerar i per tant uns nivells diferents d'exigència a l'Administració quant a la protecció i el benestar dels animals. És suficient veure la gran diferència que hi ha entre l'estatus jurídic de protecció i benestar dels animals de caça, els de producció, els de la fauna salvatge autòctona i l'al·lòctona considerada exòtica a exterminar; i les regulacions que afecten d'alguna manera a animals de companyia, com passa amb els gossos guia, o les referències aïllades que els són fetes en d'altres normes com passa amb el comerç i transport dels animals domèstics en la normativa estatal.

A continuació s'hi farà referència a la normativa que sembla més destacable als efectes del que s'hi exposa, normativa que és d'aplicació i vigència a tot l'Estat, sense ànim d'exhaustivitat, i sense perjudici de què es pugui deixar alguna d'important. Aquesta normativa s'ha de considerar complementada per la de les CCAA. D'entre aquestes,

algunes, en funció de les competències assumides, han regulat en matèries sobre les quals altres CCAA s'han limitat a aplicar la normativa estatal i punt.

En tota aquesta regulació estatal l'Administració pública té un paper cabdal i fonamental, des de les diferents vessants ja esmentades (de regulació, d'intervenció i de policia), on l'activitat d'inspecció té un paper de primeríssim ordre, que potser podríem afirmar que és de les contribucions més important que l'Administració pot fer en relació amb el tema animal: la inspecció procedent, i la sanció que pertoqui, si és el cas. Aquesta tasca de vigilància és la que assegura la vigència i l'efectivitat de la norma, la qual no és res sense una activitat d'inspecció administrativa adient. La tendència és a obviar les prescripcions impositives, principalment quan aquestes comporten despeses extres en el producte final, i el tractament de l'animal com a producte, principalment el de producció de carn, el fa especialment sensible i víctima dels intents de saltar-se les normes i de no complir amb les exigències de benestar animal procedents principalment de la UE. Hi ha una queixa comuna dels productors, que és que complir amb les prescripcions en matèria de benestar animal els comporta una despesa extra, sobretot en relació amb els productes procedents de països externs a la UE que no són tan exigents en aquesta matèria, la qual cosa atemptaria contra la lliure competència. Aquesta problemàtica en relació amb complir amb criteris de benestar animal es va posar especialment de manifest a Espanya en relació amb les mesures de benestar per als porcs i per a les gallines, coincidint la finalització del termini marcat per la UE per a implementar-les amb el període pitjor de l'actual crisi econòmica. Aquesta crisi era l'argument principal dels productors per obviar, retardar o evitar d'alguna manera l'aplicació d'aquestes pràctiques benestaristes. Però tal cosa no va reeixir, i l'Administració va ser un instrument principal per evitar la pretensió del sector de no aplicar aquestes mesures, si bé també s'ha de reconèixer que també hi havia una pressió efectiva de la UE que advertia amb sancions econòmiques molt serioses i contundents.

En definitiva, destaquem les normes següents:

-La normativa estatal en matèria de caça i pesca, ja antiga, i la que en deriva, d'aplicació a les CCAA que no tinguin regulació pròpia al respecte (En matèria de caça, la Llei 1/1970, de caça i el Decret 506/1971, de 25 de març, pel qual s'aprova el Reglament per a l'execució de la Llei de Caça de 4 d'abril de 1970. Quant a la pesca, la Llei de 20 de febrer de 1942, per la qual es regula el foment i la conservació de la pesca fluvial i el Decret de 6 d'abril de 1943, pel qual s'aprova el Reglament per a l'execució de la Llei de Pesca Fluvial esmentada).

En la normativa sobre caça, complementada per la de les CCAA que han legislat al respecte, el llenguatge emprat no sona desfasat. És un llenguatge molt actual, la qual cosa expressa en certa manera el poc que ha canviat (per no dir res) el relatiu a la visió i el tractament de la peça de caça: l'animal. Aquest s'integra dins el que es coneix com "riquesa cinegètica" sobre la que es projecta l'acció de caçar, que és l'exercida per l'home mitjançant l'ús d'arts, armes o mitjans apropiats per cercar, atraure, perseguir o empaitar els animals definits a aquesta Llei com a peces de caça, amb la finalitat de donar-los mort,

apropriar-se d'ells o de facilitar la seva captura a un tercer. A l'obra "Los Animales y el Derecho" de Santiago Muñoz Machado, consta una intervenció de Germán Fernández Farreres, catedràtic de Dret Administratiu, amb el títol "Animales de cazar", molt interessant per conèixer l'evolució i la situació actual d'aquest àmbit, sobretot quant a la gestió que recau sobre els animals.

En exercici de les seves competències, quasi totes les CCAA han legislat sobre caça, normativa autonòmica que substitueix la llei del 1970, que queda com a dret supletori, però que té encara la seva importància. El cas és que en l'exercici de la competència que es pot assumir segons el que preveu l'article 148.1.11 CE, en matèria de caça, les CCAA han recollit aquella en llurs estatuts d'autonomia. No obstant, les CCAA de Catalunya i de Madrid no l'han desenvolupada, tot i tenir-ne la competència exclusiva, i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla tenen atribuïda solament la competència de l'administració, la inspecció i la sanció de la caça en els termes que estableixi la legislació estatal. Per completar la informació sobre la tasca de les CCAA en matèria de caça té interès l'article de Julio César Vázquez Cañizares amb el títol: "Marco normativo autonómico de la caza furtiva", a la revista "Actualidad Administrativa", número 2, de febrer de 2015.

L'última norma autonòmica dictada sobre aquesta matèria, concretament d'Extremadura, ha estat el Reglament pel qual es regula l'exercici de la caça, la planificació i l'ordenació cinegètica, aprovat pel Decret 34/2016, de 15 de març.

En tot cas, la finalitat principal de la regulació sobre la caça, és l'ordenació de l'activitat, de manera que no s'incorri en l'abús. En un país amb tanta tradició en aquesta matèria, totes les limitacions i requisits que han estat introduïdes normativament no ha estat baladí, de manera que es pot dir que ha hagut i hi ha una molt important activitat del sector i de les espècies afectades si bé com a recurs natural, i no quant a l'interès específic de l'animal com a tal, dit això amb independència del fet cert de la vessant de protecció que implica que des de l'Administració pública s'impedeixi que qualsevol pugui fer el que vulgui amb una escopeta o amb qualsevol altre mitjà per matar animals. I dit això també amb independència del gran negoci i el benefici corresponent que hi ha darrera de l'activitat de la caça la qual constitueix una important font de recursos en general a tota Espanya, i molt més en unes regions que en d'altres. Això ens connectaria amb el "patrimoni cinegètic" i amb les pretensions d'aprofitar-lo econòmicament.

Quant a la pesca, a partir del que ha estat tradicionalment l'activitat de captura per al consum humà, també podem fer referència, en el que afecta a la protecció i el benestar animal, a l'actuació administrativa de protecció no solament en termes d'assegurar la disponibilitat permanent del recurs, sinó també per protegir les espècies que no es poden capturar, perquè formen part de la biodiversitat i també per altres motius més enllà de l'estrictament econòmic.

Quant al que afecta a les aigües marines, caldria atendre a la normativa internacional que hi incideix, en la qual cosa no entraré ara a nivell de detall. Sí que val la pena aprofitar per parlar l'atenció especialment sobre la discussió relativa el benestar dels animals afectats

per l'activitat pesquera i les diferents mesures que al respecte han estat implementades, com ha estat el cas dels dofins capturats incidentalment per la indústria de la pesca de la tonyina, la captura incidental de tortugues marines, el que afecta també a les foques marines i la conservació dels cetacis. Té un interès especial saber que la UE s'està interessant per l'estudi del que afecta al benestar dels peixos de piscifactoria, ja no tant per aquest fet en si, sinó per la seva vinculació amb un reconeixement de la sensibilitat animal de la qual cosa deriva un esforç de les institucions corresponents per introduir millores al respecte.

En aquesta matèria hi ha intervencions a nivell comercial, així per l'OMC, que a través dels seus laudes ha fet bastant de mal a la política ambiental internacional, tant a nivell de pesca com de caça. Quant a aquest últim cas, recordem el rebuig dels EEUU i de Canadà a la normativa europea sobre prohibició de ceps metàl·lics dentats per capturar animals silvestres utilitzats a la indústria pelletera.

En el que afecta concretament als cetacis, s'ha de destacar una activitat administrativa molt important de protecció, que es posa de manifest clarament en la informació que el ministeri competent de l'Estat posa a disposició del públic en la seva web. En el cas de la Generalitat passa exactament el mateix, amb un sistema organitzat per a la protecció dels animals marins, com és el cas dels cetacis, de les tortugues marines etc. A això es farà també referència concreta en tractar sobre l'activitat administrativa desplegada per la Generalitat de Catalunya.

En aquest àmbit de protecció dels cetacis, s'ha de destacar el Reial decret 1727/2007, de 21 de desembre, pel qual s'estableixen mesures de protecció dels cetacis. Aquesta és una norma claríssimament protectora d'aquests animals enfront de les activitats d'observació que els pot molestar i danyar. Diversos estudis han demostrat que els cetacis pateixen un estat continu d'estrès que altera la seva conducta a causa de la circulació constant d'embarcacions i la persecució a la que són sotmesos en moltes ocasions. Tant l'activitat turística com la circulació d'embarcacions per al transport marítim poden generar efectes adversos en les poblacions de cetacis i en el seu hàbitat. En aquest cas tenim el que podem dir que és una norma cent per cent protectora i de benestar d'un determinat grup o categoria d'animals. Quant a la responsabilitat de l'Administració pública en aquest àmbit, es preveu quins són els òrgans competents a nivell de l'Administració general de l'Estat per exercir les potestats d'inspecció i control de les mesures previstes en el Reial decret, i per aixecar les actes de denúncia procedents. Pertoca a les autoritats de les CCAA, col·laborar en l'àmbit de les seves competències en les tasques de vigilància, inspecció i control necessàries per aconseguir les finalitats protectores del Reial decret amb els mitjans humans i tècnics disponibles.

En relació amb la protecció dels animals que poden ser objecte de caça i de pesca, la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, conté una àmplia regulació protectora, tendent a assegurar l'existència i la permanència de les poblacions animals, i a evitar els abusos i les pràctiques destructives. Més endavant es farà referència concreta a aquesta llei. Igualment, podem dir que hi ha un dret europeu sobre el benestar

animal en la caça i en la pesca, que s'ha posat de manifest en diverses disposicions que prohibeixen determinats mètodes de caça que són disconformes amb la normativa internacional de captura no cruel (Reglament (CE) 3252/1991, de 4 de novembre); sobre el comerç dels productes derivats de les foques (Reglament 1007/2009, de 16 de setembre); sobre la tallada de les aletes dels taurons als vaixells (Reglament 1185/2003, de 26 de juny), etc., són normes que tenen en compte el patiment animal i la incidència que això té sobre la ciutadania, cada cop més sensible en contra de les pràctiques lesives que en són prohibides. La normativa sobre aus silvestres i la creació de les zones ZEPA igualment contempen aquestes preocupacions.

En termes generals i conclusius, quant al règim jurídic espanyol de benestar animal en la caça i en la pesca, amb les obligacions i responsabilitats que tal cosa implica per als òrgans administratius competents, seguint a Pedro Brufao Curiel (37) es pot dir que en menor mesura, la captura d'exemplars d'espècies silvestres ha rebut la incidència i alguns principis del que s'aplica al ramat i als animals de companyia, comportant una sèrie de limitacions en les activitats dirigides a la captura (caça i pesca), limitacions que es concreten en que no és vàlid qualsevol mètode de captura i mort dels animals salvatges, havent-se de controlar la licitud dels emprats i també la seva comercialització. La intervenció administrativa implica així mateix l'homologació industrial de les tècniques de captura i els avenços en la investigació veterinària sobre el dolors o els possibles danys que es causarien a les captures amb els mètodes corresponents (això es tradueix, per exemple, en els que són admesos per capturar predadors); el control de l'ús de mitjans de captura massius prohibits, etc. Com diu Brufao, les mesures de benestar animal en la caça i la pesca compten amb un determinat règim sancionador tant penal com administratiu, la generalització del qual avança a cop de sentència al nostre Dret, i gràcies sobretot al treball d'entitats científiques i ambientals. Connectant amb això, si bé és cert que hi ha una activitat administrativa de control i verificació, i d'inspecció i sanció, en matèria de caça i pesca, com activitats recreatives i de lleure, **l'Administració pública està servint per assegurar la pervivència d'un sector econòmic important, relatiu a una activitat que experimenta un nivell de rebuig cada cop més gran en l'opinió pública, activitat aquesta que no es pot deixar de qualificar de cruel per als animals.** Això es fa més evident quan sabem que encara perviuen regionalment activitats que les CCAA podríem haver finalitzat i no ho han fet. Al respecte, es pot al·ludir a la caça amb llebrers, que perviu especialment a Castella-Lleó, a Castella-La Manxa i Extremadura, amb les terribles conseqüències que aquesta activitat implica cada any per als gossos emprats en la mateixa. Es pot al·ludir al tradicional "tir al colom" i altres pràctiques assimilables, que encara es manté a diverses CCAA. Es pot fer referència a la caça de predadors, molt qüestionada en termes biològics, però també morals, predadors que tradicionalment havien estat perseguit com "alimañas", i d'altres activitats que encara són més terribles per als animals, fins algunes que poden ser vistes com afavoridores en termes mediambientals, como passa amb la cria en granges especialitzades de la perdiu, amb la destinació simplement de matar-les a trets.

És molt habitual que en matèria animal s'estableixin termes de comparació desproporcionats, donant lloc al que es coneix com a "falsa analogia", equiparant situacions que no admeten terme de comparació com és considerar millor ser animal de caça o brau destinat al "ruedo", a ser animal de granja, com si algú (humà o animal) podés escollir tal cosa i com si l'aparentment més gran crueltat i indignitat d'una situació fes més acceptable i justificable l'altra.

El cert és que l'activitat de caça i la recreativa de pesca és absolutament innecessària per a viure, i si es manté des del poder públic ho és principalment per la importància econòmica. Això és bastant cert, però el factor fonamental són les ganes de practicar-la i, per tant, la manca de consciència d'una part de la població sobre el valor de l'animal i la incapacitat d'empatia amb ell. Això es fa molt evident en el tema dels llebrers. Si hi ha subjectes que arriben amb ells als nivells de crueltat i desconsideració que ens són coneguts, què podem esperar que sentin i facin en relació amb les peces de caça?

(Com a exemple recent, el passat tres d'abril de 2016 es va publicar la notícia de què la Guàrdia Civil havia detingut a Córdoba dos homes acusats d'haver matat amb gran violència, emprant ganivets de grans dimensions, a un cérvol i a un porc senglar i d'haver difós els vídeos corresponents:

<http://www.20minutos.es/noticia/2712311/0/detenidos-matar-violencia/ciervo-jabali/difundir-video-whatsapp/#xtor=AD-15&xts=467263>)

L'aspecte econòmic és una conseqüència que en deriva, però que part del sistema social aprofita i estimula amb el concurs d'una Administració que controla que l'activitat no vagi més enllà d'uns límits, d'acord amb la normativa, però que no contribueix a eradicar la dita activitat sinó tot el contrari, com bé es pot veure a les webs institucionals de les diferents CCAA i en les actuacions específiques d'aquestes. Un exemple d'això és el cas d'una subvenció de 300.000 euros de Castella Lleó per difondre les meravelles de la caça entre els nens (38). En un supòsit com aquest, és difícil no pensar en una utilització instrumental de l'Administració pública per un sector que en determinades CCAA té molta influència.

En aquest àmbit passa com en el tràfec d'armes per a països amb conflictes diversos. El primer són les ganes de matar-se, perquè sense aquestes ganes no hi hauria un mercat d'armes. Però el cert és que la facilitat de la seva disposició contribueix a enfortir les tendències destructives envers l'altre. En aquesta línia s'ha d'entendre que és una vergonya per a Espanya que no es posi fi de manera definitiva al problema dels llebrers, els quals en bona part són objecte d'un maltractament sistemàtic i cruel, fins a la mort, un cop finalitzada la temporada de caça. La solució està clara, la prohibició total d'aquesta pràctica. En relació amb això, el passat 10 de març de 2016, es va publicar la notícia de que l'actriu Brigitte Bardot havia demanat al president del Govern en funcions, Mariano Rajoy, que es posés fi a Espanya a la caça amb llebrers, atès com ha transcendit aquest tema a nivell internacional, mostrant una de les cares més lletges i veritablement més bàrbares d'Espanya.

-La Llei 50/1999, de 23 de desembre, sobre el règim jurídic de la tenença d'animals potencialment perillosos.

Aquesta llei presenta l'avantatge de referir-se no solament als gossos, sinó a tot animal que pugui ser potencialment perillós. En aquest sentit, la definició d'animal potencialment perillós és àmplia, distingint-se, per una part, tots aquells que pertanyen a la fauna salvatge, i són utilitzats com animals domèstics o de companyia, i que amb independència de la seva agressivitat pertanyin a espècies o races que tinguin capacitat per a causar la mort o lesions a les persones o a d'altres animals i danys a les coses; i, per una altra part, també tindran aquella qualificació de potencialment perillosos els animals domèstics o de companyia que reglamentàriament es determinin, en particular els que pertanyen a l'espècie canina, inclosos dins una tipologia racial que pel seu caràcter agressiu, grandària o potència de mandíbula tinguin capacitat de causar la mort o lesions a les persones o a d'altres animals i danys a les coses.

Aquesta és també una norma de protecció i benestar animal, perquè amb independència de l'objectiu de protecció de les persones, també es vol protegir a d'altres espècies animals que podrien ser danyades per les potencialment perilloses. Els mateixos animals potencialment perillosos són objecte de protecció, com es posa de manifest en mesures tals com la prohibició del seu ensinistrament per créixer i reforçar l'agressivitat per a baralles i l'atac; l'ensinistrament per a guarda i defensa solament per ensinistradors dotats d'un certificat d'acreditació, la qual cosa controla l'Administració; la previsió de determinades obligacions en matèria higiènic-sanitària d'acord amb les necessitats fisiològiques i les característiques pròpies de la raça o animal; la previsió de transport d'aquests animals de conformitat amb la normativa específica sobre benestar animal; la prohibició d'abandonament d'aquests animals, etc.

Aquesta llei és desplegada pel Reial Decret 287/2002, de 22 de març.

-La Llei 31/2003, de 27 d'octubre, de conservació de la fauna silvestre als parcs zoològics.

Aquesta és una norma de protecció dels animals, que vol assegurar també el seu benestar, dins el fet cert de la seva captivitat. Segons la llei, el seu objectiu és assegurar la protecció de la fauna silvestre existent en els parcs zoològics i la contribució d'aquests a la conservació de la biodiversitat. La llei preveu les mesures de benestar animal, profilàctiques i ambientals i d'altres previsions que teòricament haurien de permetre un estat de benestar elevat dels animals engabiats. La inspecció del compliment de les mesures de conservació previstes a aquesta llei i les previstes a la normativa autonòmica pertocuen a l'òrgan competent de la comunitat autònoma.

El tema dels zoos és un dels que arrenca de tant en tant bastant polseguera, sobretot quan surt publicada alguna notícia que implica algun animal del parc zoològic sobre el qual es produeix alguna situació determinada que fa evident que la vessant del benestar no és com caldria. Amb independència de què el zoo de Barcelona sigui dels millors a Espanya quant

a la situació dels animals, aquesta no és tampoc l'òptima, en general per a tots, i no és el cas ni tan sols de molts altres zoològics. Si en aquest zoo es plantegen diverses qüestions controvertides conegudes pel públic, com és el cas recent de la denúncia contra el zoo de Barcelona per sacrificar un antilop sa, acabat de néixer (39), imaginem el que pot passar en la resta. La justificació de l'existència dels zoos en base a la protecció y conservació de la biodiversitat tampoc no s'aguanta. Recentment, l'associació animalista Libera i la Fundació Franz Weber, han liderat un projecte, anomenat ZOOXXI, que es va presentar al públic l'any 2015, i que cerca substituir el model actual de zoo, per respondre principalment a l'activitat educativa i a la veritable conservació en casos en els que tal cosa és factible i tractant-se d'animals que siguin del nostre medi. El sistema proposat utilitzaria els mitjans que la tecnologia ofereix per poder tenir una experiència dels animals i un coneixement d'aquests que no requereixi tenir-los tancats com és el cas habitual. En definitiva, tenir engabiats uns animals per gaudir de la seva contemplació, quant? Quinze segons? Cinc minuts? i passar de llarg i continuar, és quelcom que queda molt malparat des de la més elemental ètica que ha de guiar els nostres actes. ZOOXXI és una proposta d'abast internacional per a una progressiva i plena reconversió dels zoològics tal i com els coneixem avui. (40)

-La Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni natural i de la Biodiversitat, a atendre per al relatiu a les espècies silvestres (i normativa complementària, tant la que deriva d'aquesta llei com d'altres).

Es tracta d'una norma veritablement complexa quant als diferents estatus de protecció, tant de les espècies animals més directament afectades, com quant el que afecta al medi en el qual aquelles hi viuen. Les diferències de règim segons la procedència dels animals fa tot el sistema bastant complex i complicat. S'utilitza a la llei molt el terme "recurs", vinculat a la idea d'aprofitament. S'ha de reconèixer l'activitat de protecció del medi natural i de les espècies que s'ha produït en els últims trenta anys, evitant segurament que la situació sigui pitjor del que ja és, com a conseqüència de la vigència i el sobre desenvolupament d'un sistema de vida humana bastant més depredador del que requereix la nostra supervivència.

En tot cas, el benefici que els animals (determinades espècies) poden tenir com a conseqüència d'aquesta norma, està molt vinculat al medi, medi que es contempla al servei dels ciutadans gairebé en termes absoluts. Es vol protegir la biodiversitat, però en la mesura en què tal cosa afecta l'home, que en forma part. No és així pròpiament una norma de protecció i benestar animal, encara que d'algunes de les seves previsions pugui derivar quelcom en aquesta línia, si bé en termes secundaris. L'exposat es veu clarament a l'article 4, en parlar de la funció social i pública del patrimoni natural i la biodiversitat que no inclou res que pugui afectar als interessos dels animals com a tals, en si mateixos considerats. Això encara es fa més evident en els articles 54 i següents, que en relació amb la conservació de la biodiversitat contemplen la garantia de conservació d'espècies autòctones silvestres, que són tractades formalment en termes podríem dir de "coses" de l'ecosistema, no obstant aconseguir el màxim estatus de protecció. El parlar "d'espècies" detreu importància a l'animal i el cosifica, donant una aparença de seriositat científica que es mou en termes de quantificació despersonalitzadora. En relació amb això, el professor

d'Ètica Thomas I. White de la Loyola Marymount University, Los Angeles, CA, destaca cómo los delfines cuentan como individuos, contrariamente a la forma en la que los conservacionistas se refieren a ellos como: "stocks" y "poblacions".

Continuant amb aquests articles, es diu que aquelles espècies d'animals que no es troben en les categories dels articles 56 i 58 (relatius, respectivament, al llistat d'espècies silvestres en règim de protecció especial, i al catàleg espanyol d'espècies amenaçades), les prohibicions de garantia de conservació de l'article 54 no s'aplicaran en el cas de regulació específica, en especial a la legislació de forests, caça, agricultura, sanitat i salut públiques, pesca continental i pesca marítima i en d'altres supòsits que hi assenyala. Hi ha d'altres previsions que confirmen que estem davant una norma per gestionar el patrimoni natural, i no tant per protegir els animals per molta insistència que es posi en la protecció de la biodiversitat. Un bon exemple d'això és l'article 61 que contempla "excepcions" a les prohibicions previstes a partir de l'article 54 de la llei, entre d'altres motius, doncs per raons imperioses d'interès públic de primer ordre, incloses les de "caràcter socioeconòmic".

La previsió a la llei de vetllar per un comerç internacional d'espècies silvestres de manera sostenible d'acord amb la legislació internacional a l'efecte, són dubtoses quan a perseguir una veritable protecció. La protecció en aquest camp seria un règim de prohibició de tinença i comerç bastant més estricte, per no dir absoluta, perquè el règim vigent ha demostrat a bastament la seva insuficient operativitat, i qualsevol aval per al comerç d'espècies vives comporta propiciar els abusos que desgraciadament ens són ben coneguts.

No obstant l'exposat, el caràcter protector de la norma no es pot negar, sobretot quan s'estableix la prohibició de donar mort, danyar, molestar o inquietar intencionalment als animals silvestres, sigui quin sigui el mètode emprat o la fase del seu cicle biològic (art. 54.5). Després vindran les exempcions, però el caràcter absolut de protecció d'aquesta prescripció legal per a aquells als que s'apliqui sense limitacions, és innegable.

En relació amb aquestes excepcions, l'article 65 de la Llei 42/2007, en fer referència a les espècies objecte de caça i pesca, no obstant la normativa específica sobre aquesta matèria, estableix una sèrie de prohibicions i limitacions relacionades amb l'activitat cinegètica i aquícola en aigües continentals, que són clarament protectores. Així, es prohibeix la tinença, la utilització i la comercialització de tots els mitjans massius o no selectius de captura o mort, especialment els de l'annex VII; es protegeixen les aus contra la caça durant l'època de zel, la reproducció i la criança; es preveu la possibilitat d'establir moratòries temporals o prohibicions especials per raons d'ordre biològic o sanitari; els mètodes de captura de predadors que siguin autoritzats per les CCAA hauran de ser homologats en base a criteris de selectivitat i benestar animal fixats internacionalment i la utilització d'aquests mètodes requerirà una acreditació individual lliurada per la comunitat autònoma. En el cas de Catalunya s'ha regulat en aquest sentit (41).

En tot cas, aquesta llei preveu un camp ampli d'intervenció de l'Administració pública, tant estatal com autonòmica, però més en la via de la gestió d'una riquesa dels ciutadans que no de protecció efectiva de l'animal com a tal, fora del que és la seva consideració com a

recurs, i com a peça del medi integrat en la biodiversitat, que assegura les condicions de vida que requereix l'ésser humà.

En relació amb el desenvolupament de la Llei 42/2007, s'ha de destacar la regulació sobre el catàleg d'espècies invasores, així mitjançant el Reial decret 630/2013, de 2 d'agost, la modificació última del qual va tenir lloc el 19 de maig de 2015. A aquestes espècies se les acusa de ser una de les principals causes de pèrdua de biodiversitat del món, circumstància que s'agreuja en els hàbitats i els ecosistemes especialment vulnerables, com són les illes i les aigües continentals. El cert és que en la normativa que se n'ocupa, no es fa cap referència a la total responsabilitat de l'ésser humà com a causa d'aquest problema, encara que sigui quelcom que es pugui deduir del règim de prohibicions i sancions (n'és un bon exemple el cas dels exemplars de visó americà, que competeixen amb l'europeu, i que procedeix de granges de pelleteria, és a dir, d'una explotació en la que els animals afectats es troben en unes condicions de vida cruels, i que són matats també molt cruelment solament perquè alguns llueixin les seves despulles, la qual cosa no respon a satisfer cap necessitat humana imprescindible. A sobre, això es converteix en un problema que ha de ser reparat a costa dels cabals públics). En tot cas, ara solament es vol destacar que en aquesta matèria ens trobem amb una altra manifestació de la consideració de l'animal com a recurs natural, en aquest supòsit com a destructor o perjudici del mateix recurs que és objecte de protecció, és a dir, amb una categoria encara inferior a la del recurs mateix, i que requereix una actuació de l'Administració pública que res té a veure amb la protecció (encara que l'activitat "d'extermi" – es diu "eradicació" - a dur a terme incideixi en benefici dels animals objecte de protecció per la seva importància a la biodiversitat).

Aquesta norma estableix també, en conseqüència, referències a les mesures necessàries per al control i eradicació d'aquestes espècies exòtiques invasores i el contingut i les estratègies de gestió, control i possible eradicació de les mateixes. Tot això comporta un conjunt d'actuacions a dur a terme des de l'Administració pública competent, en termes molt diferents als que es deriven de les actuacions més pròpiament de protecció.

Tornant a la Llei 42/2007, que és la que empara les mesures d'eradicació d'aquestes espècies, la qual cosa s'incardina sota el paraigua del terme "gestió" (gestió de les espècies exòtiques invasores) (42), l'annex VII de la Llei, ja esmentat amb anterioritat, estableix els procediments per a la captura o mort d'animals i modus de transport que resten prohibits. Aquests procediments de captura o mort prohibits es caracteritzen per ser mitjans massius o no selectius. D'alguna manera, encara que sigui en relació amb donar "una bona mort", hi ha una activitat de protecció en establir les mesures perquè aquestes prohibicions siguin respectades, activitat de protecció tant per als animals protegits com per als que no ho són.

-La normativa sobre benestar i protecció dels “animals de producció”, la sanitat animal i la protecció en frontera.

Quant a aquesta normativa, és fonamental i decisiva la procedent de la UE mitjançant els Reglaments d'aplicació directa i les directives que han estat transposades al dret espanyol. Es farà alguna referència al més important, quant a contingut, en veure l'aplicació des del punt de vista de la protecció i el benestar dels animals en tractar el cas específic de Catalunya (cas dels porcs, els vedells, les gallines ponedores, etc.). La competència en l'àmbit de l'Estat és actualment del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, però això és el menys important perquè quin sigui l'òrgan administratiu competent és un tema d'organització que canvia cada dos per tres. És molt probable que quan hi hagi un Govern definitiu, després de l'impasse actual, es torni a canviar, sobretot si no repeteix el Govern del PP, ja que tot canvi polític-governamental utilitza habitualment com a instrument de publicitat dels canvis que teòricament vol dur a terme la modificació de l'organigrama ministerial (de la mateixa manera que passa a Catalunya amb els departaments de la Generalitat).

Dins aquesta normativa benestarista i protectora destaca:

De la UE (i que, per tant, forma part del cabal comunitari d'aplicació i vigència directa a Espanya)

-Reglament (CE) 1099/2009 del Consell, de 24 de setembre de 2009, relatiu a la protecció dels animals en el moment de la matança.

-Reglament (CE) 1/2005, de 22 de desembre de 2004, relatiu a la protecció dels animals durant el transport i les operacions connexes.

-Directiva 1999/74/CE del Consell, de 19 de juliol de 1999, per la qual s'estableixen les normes mínimes de protecció de les gallines ponedores.

-Reglament 998/2003, de 26 de maig de 2003, del Parlament Europeu i del Consell, pel qual s'aproven les normes zoo sanitàries aplicables als desplaçaments d'animals de companyia sense ànim comercial.

-Reglament (CE) 1523/2007, del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de desembre de 2007, pel qual es prohibeix la comercialització i la importació a la Comunitat, o exportació des d'aquesta, de pells de gos i de gat i de productes que els continguin.

-Directiva 86/609/CEE del Consell, de 24 de novembre de 1986, relativa a l'aproximació de les disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres respecte a la protecció dels animals utilitzats per a experimentació i altres finalitats científiques.

-Directiva 76/768/CEE del Consell, de 27 de juliol de 1976, relativa a l'aproximació de les legislacions dels estats membres en matèria de productes cosmètics.

Pròpiament de l'Estat

-La Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal (que va substituir a la Llei d'epizoòties).

Aquesta llei respon a la tradició de la regulació pròpia d'un sector que afecta als animals per ser aquests els subjectes sobre els que recau, però solament en la mesura que el que els pugui afectar en termes de salut té una enorme importància sobre la garantia de la salut humana i sobre determinats interessos econòmics. Són precisament aquests dos aspectes els que han comportat una acció decidida de la UE per evitar que els interessos materials impedeixin les inversions necessàries per donar als animals unes condicions de vida i de mort mínimament dignes. Aquesta política de la UE es fa més evident a la Llei següent a la que es farà referència, la 32/2007.

El cert és que, des del punt de vista de l'interès de l'animal, la Llei 8/2003 el caracteritza d'una manera tan flagrant com a producte, que el mateix text pot tocar la fibra sensible d'alguns. Per tant, aquesta llei no ens ha d'enganyar, ja què es tracta d'una llei de protecció dels humans, però sobretot del comerç i de l'economia en aquest sector.

En matèria de benestar (perquè al capdavant hi ha les exigències de la UE però també els efectes que el benestar animal té sobre el producte, considerat com a tal), s'ha de destacar la previsió de les inspeccions en frontera, article 12, atès que s'estableix que en els llocs d'inspecció fronterera o centres d'inspecció previstos per a l'entrada de productes d'origen animal i productes zoo sanitaris, han d'estar dotats de l'espai suficient i els mitjans per complir amb les normes de benestar animal.

També es refereix aquesta llei al comerç d'animals prohibint la venda ambulant, amb les excepcions que es puguin establir reglamentàriament en atenció a l'espècie o espècies de què es tracti o a la seva relació amb activitats esportives, culturals o cinegètiques (estatus diferenciat de nou) i sempre que s'asseguri l'absència de risc per a la sanitat animal i la salut pública. Per la seva part, l'article 57, en relació amb els escorxadors, preveu la presència obligatòria d'almenys un veterinari com a responsable de la normativa en matèria de sanitat animal i també de benestar animal. Entre les seves funcions cal destacar, especialment, el fet que li pertoca comunicar diverses situacions i, entre aquestes, el possible incompliment de la normativa vigent en matèria de sanitat i benestar animal a l'autoritat competent de la comunitat autònoma on radiqui l'escorxador. Sorprenentment, en la regulació de les infraccions als articles 83 a 85 la infracció en matèria de benestar animal no mereix ni una paraula. El mateix passa en regular el règim sancionador, en el que la consideració de l'animal solament atén al seu valor econòmic, la qual cosa s'aprecia molt especialment a l'article 89, quan en preveu els criteris per graduar la sanció, s'inclou el benefici obtingut o que s'esperava obtenir i el nombre d'animals afectats, sense una sola paraula dedicada a la incidència de la infracció sobre el benestar animal. Per rematar la consideració de l'animal en els termes que es fa en aquesta llei, té importància destacar com es parla del mateix, en regular el relatiu a taxes, en termes de tona de pes viu (x euros per "*tonelada de peso vivo*" o, "*peso vivo inferior a ...*"). Finalment, les previsions d'informació, formació i sensibilització a partir de l'article 107

són activitats previstes en relació amb el coneixement de la sanitat animal i les seves repercussions en la salut de les persones i en el medi ambient (es torna a aquella visió del medi ambient com àmbit que pateix la contaminació, la qual cosa perjudica als humans i als animals en la mesura que això és perjudicial per als humans).

Aquesta llei potser parla en els termes que ho fa també perquè és de l'any 2003, i des de llavors ha hagut una producció normativa, sobretot de la UE que hauria de comportar un llenguatge diferent. Recordem l'indicat en parlar de les "Bases" en aquesta exposició, en relació amb el tema del llenguatge emprat amb els animals i la Resolució sobre el benestar i l'estatus dels animals, del Parlament Europeu, de 21 de gener de 1994, on entre d'altres sol·licituds es demanava que s'evités sistemàticament l'ús del terme "productes" en totes les propostes legislatives referents als animals.

-La Llei 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals en la seva explotació, transport, experimentació i sacrifici.

Com diu Pérez Monguió (43), la reivindicació d'una llei nacional, per a tot l'Estat, de benestar animal, havia estat una constant des de mitjans del 90 que diferents col·lectius havien impulsat, arribant fins i tot al Congrés dels Diputats amb diverses proposicions no de llei. Així, el 15 d'abril del 2005 es va publicar al "Boletín Oficial de las Cortes Generales" una proposició no de llei sobre protecció dels drets dels animals (la 162/000316), l'autor de la qual va ser el grup parlamentari socialista al Congrés. L'exposició de motius d'aquesta proposició no de llei diu:

"el trato y la consideración que los animales reciben, por parte de la Sociedad, es indicador del grado de libertad y humanidad que ésta ha alcanzado. Los animales no son objetos ni cosas para nuestra libre disposición. Son seres sintientes que, en muchas ocasiones, comparten con nosotros la capacidad de sufrimiento. Y, en todo caso, son nuestros compañeros en el largo trayecto de la evolución de la comunidad biótica.

El reconocimiento y la protección de un conjunto de derechos que impidan la explotación abusiva y cruel, el maltrato o el sufrimiento inútil de los animales, debe ser objetivo de toda legislación civilizada y democrática. Estos derechos son el reflejo de una nueva ética sensocéntrica y una nueva fraternidad, que amplía los límites de nuestra comunidad moral..."

Amb aquesta proposició no de llei, novament veiem com és l'impuls d'una societat civil conscienciada l'únic que veritablement pot propiciar els canvis profunds, per millorar la situació dels animals. L'Administració, com es deia en un altre lloc d'aquesta exposició, és i serà el que la ciutadania vulgui. Per altra part, s'ha de destacar l'esment del terme "drets", que a alguns els produeix esgarripança. Un cop més, aquest terme apareix com a predicable en benefici dels animals que en serien els titulars.

El grup popular al Congrés també va presentar una altra proposició no de llei (la 162/324, de 19 d'abril), relativa a la protecció dels animals en la que es deia:

“El Congreso de los Diputados insta al Gobierno a que, en colaboración con las CCAA, promueva la elaboración de un proyecto de Ley de Bases de Protección de Animales de aplicación en todo el Estado que distinga entre animal de compañía y el resto de animales, así como que se contemple el necesario respeto a las tradiciones y costumbres en nuestro país.”

En aquest altre text el plantejament s'allunya clarament de l'anterior. És evident que hi ha en la mateixa un intent d'evitar les conseqüències que podrien produir-se cas de tirar endavant una regulació que tingués en compte la literalitat d'aquella primera proposició no de llei. Es tracta clarament d'una proposició “reactiva” per evitar o diluir la primera. Més concretament, es fa palesa la distinció (sembla que amb caràcter de “preferència”) entre els animals de companyia i la resta dels animals, distinció que solament pot respondre a que els primers puguin gaudir d'un estatut diferenciat, i que els segons continuïn més o menys com estan. Tal cosa solament pot ser perquè la vessant econòmica no en quedi afectada i que l'aspecte de la protecció i el benestar no en disminueixi aquest valor, més tenint en compte que la proposició no de llei anterior no n'establí distincions (si volien dir el mateix, hauria estat suficient amb donar-li suport). I, per últim, en línia amb l'exposat, s'inclou una referència cultural (com a garantia de tradicions i costums) que no pot tenir un altre objectiu immediat que mantenir les curses de braus, com ha estat sempre (i que l'activitat legislativa del Govern del PP de l'última legislatura ha confirmat) (44) i potser celebracions similars com el “Toro de la Vega”

Finalment, va haver una altra proposició no de llei (la 162/350, de 31 de maig), del grup parlamentari català per a l'elaboració d'una llei de protecció dels animals en la que es deia:

“El Congreso de los Diputados insta al Gobierno a presentar en el plazo de un año, un proyecto de Ley de Bases de Protección de los Animales que integre las sensibilidades de los sectores sociales implicados, que sea consensuado por las CCAA, que resulte respetuoso con sus competencias y que incorpore los avances legislativos en la materia de protección y bienestar de los animales en la UE”.

Es pot dir que aquesta altra proposta, si bé reivindicava la incorporació de tot el que la UE havia elaborat en la matèria, també pretenia limitar les possibilitats a regular dins aquelles exigències. En aquest sentit es tractaria d'una altra resposta reactiva davant la primera proposició, no fos que aquella aconseguís els seus objectius. El sector ramader és molt important a Catalunya, i és objecte d'una defensa especial per part del Govern català, atès que se'l considera un “sector estratègic”. Des del punt de vista de la competència del mercat, queda clar que s'estava disposat a acceptar les novetats que la matèria de benestar animal presentava des de la UE, perquè al capdavant aquestes també afecten la qualitat del producte i l'interès dels consumidors, més satisfets si saben que el que es mengen ha estat ben tractat, però no gaire més (sense perjudici de què també hi hagin motius de sensibilitat i compassió). En aquesta proposta, pesa més el factor econòmic, si bé en termes més progressistes que en la proposta del PP. En tot cas, la primera proposició no de llei, la del grup parlamentari socialista, era la més avançada en interès

dels animals, i en la seva elaboració i reivindicació va pesar més l'activitat d'impuls de col·lectius diversos que no eren pròpiament ni del partit, ni pertanyien al poder econòmic.

La cita del contingut de les tres proposicions no de llei té interès no solament quant a la seva vinculació amb la gènesi de la llei 32/2007, sinó perquè expressen tres clars posicionaments de la part de la societat espanyola que accepta canvis en l'estatus tradicional dels animals: els que estan disposats a arribar molt lluny incloent els que propugnen un canvi de paradigma (primera proposició no de llei); els "conservadors" que canviarien alguna cosa perquè tot continuï igual (almenys en l'aspecte econòmic, amb alguns retocs exigits pels nous temps); i els pragmàtics, que admetent que el canvi és imparabla fan tot el possible per salvar els mobles, invocant la moderació i el sentit comú.

En termes més vulgars i simplificant bastant, en la matèria animal uns serien els revolucionaris, els altres els tradicionalistes i els tercers els burgesos. Els primers voldrien canviar l'estatus quo, els segons que en l'essencial no canviï, i els tercers que els canvis, innegables, no afectin el sistema econòmic i social que ve funcionant. Amb aquesta consideració, i sense pretendre fer apologia política, s'ha d'insistir en què al final, agradi o no, i per molt asèptic que es pretengui ser, en matèria animal darrera de la política i de la política administrativa hi ha ideologia. I aquesta es troba sempre també a les esquenes de l'actuació de l'Administració, la qual cosa té la seva importància per entendre el seu perquè quant a nivell d'intensitat i eficiència segons el tema de què es tracti i, en el que ara ens importa, en la matèria animal. Això es veu molt bé en examinar l'actuació de les diferents CCAA, no obstant tenir totes les seves lleis de protecció animal. Aquestes lleis deixen molts aspectes oberts, sobre els quals pertoca a l'Administració una tasca d'implementació molt àmplia, i està clar que en funció de la força política del govern de torn, l'entusiasme del primer moment d'elaboració d'aquelles normes autonòmiques es va anar refredant, havent estat la crisi econòmica l'últim argument esclafant per justificar una certa inacció general.

Coincidint amb aquell moment de presentació de les esmentades proposicions no de llei, es procedia a implementar les directives europees en matèria de protecció i benestar animal amb reials decrets diversos, que van comportar la interposició de denúncies per la transposició incompleta d'aquelles en mancar l'establiment del règim sancionador corresponent. El camí seguit en aquest context va culminar en l'aprovació de la llei 32/2007, que com diu Pérez Monguió responia a evitar les possibles sancions a Espanya i que no va deixar satisfet a ningú, ja què el seu resultat va ser molt deficient i de cap manera se li pot qualificar com a llei nacional de benestar animal (opinió amb la que estic plenament d'acord), ja què ni tan sols el règim sancionador resulta satisfactori.

Entrant en aquesta llei, la mateixa no manifesta un objectiu general de protecció i benestar animal, i per a tot tipus d'animal, sinó que es concreta al seu article 1 en establir les normes bàsiques sobre explotació, transport, experimentació i sacrifici per al "*cuidado de los animales*" i un règim comú d'infraccions i sancions per garantir que sigui acomplida. Igualment es pretén regular la potestat sancionadora de l'Administració general de l'Estat sobre exportació i importació d'animals des de o cap a estats no membres de la UE en el que respecta a l'atenció dels animals i sobre els animals utilitzats per a experimentació i altres finalitats científiques en procediments que siguin de la seva competència.

Aquesta llei s'aplica (article 2) als animals vertebrats de producció, i als animals, els projectes i els procediments contemplats en la normativa de la UE o internacional en la matèria d'animals utilitzats amb finalitats d'experimentació o d'altres finalitats científiques, incloent l'educació i la docència. La llei no s'aplica a la caça i la pesca, ni a la fauna silvestre, inclosa la que hi ha als parcs zoològics (sense perjudici del que preveu l'article 14.1.f)), ni als espectacles taurins, ni als animals de companyia.

No obstant les crítiques efectuades, s'ha de reconèixer que és una norma important, que marca unes pautes i uns límits dins els quals pertoca actuar a l'Administració pública per tal de verificar que es compleix amb el seu contingut. En aquest sentit, és important la regulació d'un règim sancionador i la regulació prèvia d'un règim d'inspecció a implementar en base a plans i programes d'inspecció i control. Això és quelcom que es fa periòdicament per les administracions públiques en l'àmbit de les seves competències. Però el cert és que si tenim en compte la informació disponible de les diverses CCAA mitjançant les webs corresponents, a part de què no sempre es troba la informació sobre aquestes actuacions (millor dit en quasi tots els casos no s'hi troba), la informació penjada posa de manifest una actuació periòdica fins a un determinat any, i coincidint amb el període de la crisi es manifesta una certa aturada. A això ja se'n farà referència en examinar la legislació de les diverses CCAA.

Els ciutadans poden tenir un paper important en aquesta matèria, recorrent a la normativa sobre accés a la informació, transparència i bon govern, que ja coneix una llei estatal i lleis autonòmiques diverses, per tal de demanar informació sobre la realització de les inspeccions esmentades i sobre les diverses motivacions referents a la seva no realització (si és el cas), per tal de valorar si l'Administració està actuant com pertoca i reclamar en els termes adients si procedeix, exigint les responsabilitats pertinents.

S'ha de destacar que la Llei 32/2007 preveu que el personal inspector que es dediqui a la tasca inspectora que preveu aquesta llei, estigui qualificat com pertoca i tingui la formació suficient per exercir les funcions atribuïdes.

Comptar amb personal inspector suficient i qualificat és clau en totes les matèries en les que s'ha de verificar per l'Administració pública el compliment de la normativa. En el que afecta a la matèria animal, atesa la incidència sobre éssers vius, això cobra un interès especial. Per tant, comptar amb efectius suficients és clau en la tasca de protecció animal, i és la disponibilitat de personal bastant un dels temes sobre els quals la justificació de la crisi ha actuat amb més contundència. Durant el pitjor de la crisi, una bona part de la classe política ha reconduït en bona part la indignació ciutadana contra el que es considerava un excés de funcionaris, i s'ha pretès que el mateix servei fos prestat per menys gent. Amb independència del fet que és necessari procedir a una reforma de l'Administració pública que en el que afecta al personal l'ha de fer el més eficient possible i suprimir despeses innecessàries, això no es pot fer a costa dels col·lectius de funcionaris indispensables per tal de garantir les exigències de l'Estat Social, Democràtic i de Dret, en el que vivim. En aquest sentit, els funcionaris de la Inspecció són claus. Sense ells, i en un nou marc que advoca per permetre la realització de diverses activitats amb una simple

comunicació o declaració responsable en supòsits que abans requerien llicència, els problemes i els perjudicis seran molt més grans que els beneficis. En matèria animal això també és fonamental.

En matèria d'experimentació, aquesta llei s'ha de considerar complementada pel Reial decret 53/2013, d'1 d febrer, pel qual s'estableixen les normes bàsiques aplicables per a la protecció dels animals utilitzats en experimentació i altres finalitats científiques inclosa la docència. En aquesta norma s'ha de destacar especialment la pretensió, que posa de manifest el preàmbul, de marcar com a objectiu últim el reemplaçament total dels animals en els procediments; es fixen normes específiques per a la utilització de determinats tipus d'animals i la fixació de requisits especialment estrictes en el cas dels primats no humans. Amb la vista posada en la protecció, es regula el reemplaçament i la reducció de la utilització d'animals; assegurar la protecció i en particular, que el nombre d'animals utilitzats es redueixi al mínim aplicant altres mètodes alternatius; que no els siguin causats innecessàriament dolor, patiment, angunia o dany durador; que s'eviti la duplicació inútil de procediments i que als animals utilitzats, criats o subministrats siguin cuidats de manera adient.

En aquest àmbit de l'experimentació, ateses les obligacions dels diferents actors que hi participen, l'afectació especialment intensa sobre els animals perjudicats, i els compromisos i obligacions imposats a l'Administració, caldria que aquesta dugués a terme una activitat d'informació d'entitat suficient sobre el que es fa més concretament per reduir l'ús d'animals, per substituir-los etc. En el que afecta a l'Estat, la pàgina web del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, ofereix una important informació sobre aquests animals, que inclou, a part de la normativa, un informe sobre l'ús d'animals en aquesta activitat i un apartat dedicat específicament a mètodes alternatius. Dins aquest apartat s'hi indica dues pàgines web amb més informació d'interès.

-Diversos Reals Decrets que incorporen la normativa de la UE i la que consta en les normes amb rang de llei estatals que implementaren aquella: sobre les normes mínimes per a la protecció dels vedells (1047/1994, de 20 de maig); sobre la protecció dels animals en el moment del seu sacrifici o matança (54/1995, de 20 de gener); pel qual s'incorpora a l'ordenament jurídic la Directiva 98/58/CE, relativa a la protecció dels animals en les explotacions ramaderes (348/2000, de 10 de març); pel qual s'estableixen normes mínimes de protecció de les gallines ponedores (3/2002, d'11 de gener); relatiu a les normes mínimes per a la protecció dels porcs (1135/2002, de 31 d'octubre); d'ordenació de l'avicultura de carn (1084/2005, de 16 de setembre); sobre les condicions bàsiques que han de complir els centres de neteja i desinfecció dels vehicles dedicats al transport per carretera en el sector ramader (1559/2005, de 23 de desembre, modificat pel 363/2009, de 20 de març); sobre l'autorització i registre de transportistes i mitjans de transport d'animals i pel qual es crea el Comitè espanyol de benestar i protecció dels animals de producció (751/2006, de 16 de juny, modificat pel 363/2009, de 20 de març); pel qual s'estableixen les normes mínimes per a la protecció dels pollastres destinats a la producció de carn i es

modifica el Reial decret 1047/1994, de 20 de maig, relatiu a les normes mínimes per a la protecció dels vedells (692/2010, de 20 de maig); pel qual es modifica el Reial decret 1559/2005, de 23 de desembre, sobre condicions bàsiques que han de complir els centres de neteja i desinfecció dels vehicles dedicats al transport per carretera en el sector ramader i el Reial Decret 751/2006, de 16 de juny, sobre autorització i registre de transportistes i mitjans de transport d'animals i que qual es crea el Comitè espanyol de benestar i protecció dels animals de producció (363/2009, de 20 de març); pel qual s'estableixen els requisits de sanitat animal per al moviment d'animals d'explotacions cinegètiques, d'aqüicultura continental i de nuclis zoològics, així com d'animals de fauna silvestre (1082/2009); pel qual es regula l'ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines i s'estableix el pla sanitari equí (804/2011, de 10 de juny).

El contingut d'aquests reials decrets ha de ser ben conegut pels professionals de la inspecció de les diverses administracions públiques amb competència en la matèria, ja que pertoca a aquest personal efectuar les tasques d'inspecció oportunes per verificar que són ateses les diferents previsions que tenen per objecte el benestar animal són ateses.

Les disposicions esmentades recullen el procedent de la UE que és atès per imperatiu legal. Sinó hagués estat així, segurament s'hauria trigat molt en regular quelcom semblant. No s'ha d'oblidar la incidència directa que té tot el regulat en aquestes disposicions sobre la vessant econòmica, de manera que s'introdueixen obligacions que encareixen les inversions que el sector ha de dur a terme i, en conseqüència, i teòricament, disminueixen les possibilitats de guany o de guany suficient a criteri dels inversors corresponents.

Precisament l'exigència per la UE de que aquestes mesures siguin adoptades per tots els països membres persegueix que no es vegi afectada la lliure competència en el marc del mercat únic. Que no hi hagi, per tant, avantatges o desavantatges a l'hora d'aplicar aquestes normes. Al respecte, els consumidors tenen un paper fonamental, perquè en la mesura que exigeixin un producte en el que el benestar animal hagi estat incorporat en el màxim nivell possible, això tindrà com efecte que tot el sector tingui més interès en fer les inversions que siguin necessàries per implementar les prescripcions procedents i, fins i tot, ampliar-les.

Des del punt de vista dels animals, aquestes prescripcions de benestar animal responen al criteri "d'ampliació de la gàbia" (recordem la crítica feta amb anterioritat al "benestarisme interessat"), i tenen el perill de fer-nos caure en la creença de que ja estan bé i que són feliços fins el moment final, del qual ni se n'adonen. Això no és així en absolut, i periòdiques campanyes d'algunes organitzacions ens ho demostren, com les que porta a terme, per posar un exemple, l'organització "IGUALDAD ANIMAL", centrada últimament de manera especial en les condicions de cria i engreix dels animals de producció en diversos països europeus (especialment a Espanya, França i Itàlia), donant a conèixer mitjançant investigacions diverses el tracte cruel i les condicions de vida nefastes dels animals de producció, com és el cas del deplorable destí dels animals dedicats a la

producció del foie-gras, la situació dels animals als escorxadors, el tracte als pollastres acabats de néixer etc. (45)

Com a conseqüència de les normes esmentades i amb l'empara i justificació d'aquestes, hi ha tota una activitat administrativa complementària, d'implementació dels seus continguts per les diferents administracions públiques, que en el cas de l'Estat es posa de manifest en la nombrosa producció de regulacions de nivell menor i d'actes administratius diversos, que atenen freqüentment a situacions conjunturals i circumstancials que cal atendre. Amb aquestes regulacions i actes administratius es fa efectiva de manera específica i concreta la tasca de protecció i d'assegurament del benestar en els àmbits que la regulació estatal preveu. L'àmbit competencial de la sanitat animal és un del que coneix més actuacions, tal i com ofereix la consulta diària del BOE (activitat, recordem, més dirigida a la protecció dels humans que a una altra cosa, que no es que sigui quelcom que estigui malament, ni molt menys, però que podria anar més enllà). Al respecte, tenint en compte el que ha estat publicat al BOE més recentment podem citar, a títol exemplificatiu, disposicions diverses referides a: Programes nacionals d'eradicació de malalties dels animals i utilització sostenible dels productes fitosanitaris (Reial decret 71/2016, de 19 de febrer); sobre regulació dels productes zoo sanitaris (Reial decret 791/2015, de 4 de setembre, que modifica el 488/2010, de 23 d'abril); mesures específiques de protecció en relació amb la llengua blava (Ordre AAA/107/2016, de 2 de febrer); establiment de mesures d'emergència preventives davant de la febre aftosa al Magrib (Ordre AAA/2444/2015, de 19 de novembre); etc.

Informació especialitzada proporcionada per l'Estat

De manera complementària, i atesa la ja comentada transversalitat de la matèria animal, l'Estat ofereix una extensa informació, tant sobre normativa com sobre l'activitat que d'aquesta en deriva, activitat que també es tradueix en informes i documents diversos, a través de les webs dels diferents ministeris que hi són implicats en la matèria animal (tingui's en compte la cita feta amb anterioritat en relació amb els animals d'experimentació, per posar un exemple).

Té interès destacar les diferències de llenguatge que es donen quan es tracta d'animals de producció o bé d'altres animals, com és el cas de la fauna salvatge (tractada com recurs, però com recurs privilegiat, amb molta diferència respecte de les espècies al·lòctones que han de ser eliminades), o el cas de la problemàtica dels cetacis per la contaminació acústica marina. El llenguatge vinculat als animals de producció, tal i com ja es deia abans, insisteix en tractar l'animal afectat com un producte, com un recurs, no obstant atendre a les exigències de benestar que la normativa reclama.

Si bé en un nivell diferent, el tractament verbal de les espècies destinades a la caça també revela una psicologia molt distinta a la que s'activa en relació amb la protecció de les espècies absolutament protegides. En relació amb això, i pel que fa a la caça, el BOE posa a disposició del públic un "Código de Caza", en format electrònic, amb una edició (segons

l'última que em consta) actualitzada a 28 de setembre de 2015, i amb 1025 pàgines d'informació legal molt ben estructurada.

L'exposat en relació amb aquestes webs de l'Estat es fa també molt evident, potser encara més, en examinar les webs de les diferents CCAA, tal i com ja es comentarà més endavant.

Consideració especial dels animals de companyia

A continuació, els animals de companyia seran objecte d'una consideració especial per molts motius, però sobretot perquè aquests integren un sector en el que s'ha produït els més grans canvis quant a la consideració de l'animal com a ésser mereixedor de respecte i de reconeixement de dignitat i de la màxima protecció. A més, en l'àmbit de l'animal de companyia és on majoritàriament les persones viuen l'experiència de l'animal, com ésser més proper, amb una complexitat psíquica, neuronal, vital, similar (més bé dit, "equivalent", en l'essencial) a una caracterització que no es dona en relació amb la resta d'animals objecte de consum alimentari, però que són camuflats de manera eufemística amb termes com bistec, embotit, botifarra, pernil, salami, mortadella, bull, "solomillo", "entrecôte", etc.

Per altra part, els animals de companyia actualment també presenten problemàtiques noves i diverses, com és la incorporació sota aquest concepte d'espècies exòtiques i d'altres espècies diferents a les més tradicionals com són gats i gossos. O com és el fenomen dels gossos potencialment perillosos i altres espècies perilloses, que va sacsejar la societat espanyola fa ja uns quants anys. O bé nous aprofitaments, afegits als tradicionals, com és el cas dels gossos d'assistència i de teràpia. Per altra part, per aquells que solament veuen la vida en termes econòmics o més monetaris, també el sector d'animals de companyia està generant unes possibilitats de creació d'ocupació i de creixement econòmic gens menyspreables.

Quelcom que també s'ha de destacar especialment amb els animals de companyia en el moment actual, és que a través seu, tal i com estan ara considerats i tractats socialment i normativament, s'està ampliant i estimulando la relació humà-animal, i proporcionant un nivell d'experiència que pot portar a qüestionar la visió tradicional sobre els animals, i que això s'estengui a d'altres fins arribar als mateixos de producció, els estabulats, els destinats a ser consumits. Quan hom estima el seu gos i descobreix que un porc té una complexitat psíquica encara més gran, és difícil no començar a replantejar-se la nostra relació amb aquests altres animals.

Tornant a la vessant més prosaica i normativa, i fent una referència més extensa i detallada sobre el relatiu als animals de companyia pel que afecta a l'Estat, la cosa està bastant endarrerida. La intervenció de l'Estat en relació amb aquests animals presenta una caracterització històrica determinada a tenir en compte. D'entrada, cal recordar que el Conveni del Consell d'Europa relatiu a la protecció dels animals de companyia de 1987,

encara no ha estat ratificat per Espanya. Això no sembla un bon senyal, si bé, afortunadament, potser alguna cosa es mou, atès que Pérez Monguió ens diu que:

“Casi tres décadas después España no ha ratificado el convenio relativo a los animales de compañía. Recientemente se ha publicado que el Gobierno ratificará el convenio del Consejo de Europa para la protección de los animales de compañía tras la moción del Grupo Parlamentario Entesa pel Progrés de Catalunya, por la que se insta al Gobierno a hacerlo (BOCD Senado núm. 517, de 7 de mayo de 2015)”. (46)

En el passat es parlava d'animals domèstics, entre els quals es trobàvem els que, com diu el nom (del llatí “domus”), vivien en la casa, o el seu entorn. Aquest concepte incloïa tant els animals de producció com els de companyia clàssics com el gos i el gat. En la forma típica de vida del passat, en un poble, els gossos i els gats deambulaven lliurement, al corral hi havia conills, gallines, ànecs, oques, etc. En moltes cases de la geografia espanyola, en els pobles, i també a les ciutats, les cavalleries i altres animals vivien en la planta baixa i la família a partir de la segona planta.

Parafrasejant i seguint a Pérez Monguió, podem dir que un títol primer de regulació, per tant, va ser la sanitat, pensant en la protecció de l'animal quant a la seva conservació com a producte, com objecte amb valor i no per ell mateix, i pensant en la protecció de les persones de les possibles malalties transmissibles (ja des del 1902 tenim normativa al respecte). En aquest punt, s'ha de destacar especialment tota l'actuació reguladora i administrativa en matèria de ràbia, ja que els gossos eren els transmissors principals, i la seriositat d'aquesta malaltia es troba en l'origen de què el poder públic comenci a establir una regulació més detallada en relació amb els gossos, precisament.

La sanitat animal va ser l'eix central de la regulació del relatiu als animals sotmesos a captivitat durant el segle XX. Però també comencen a sortir algunes normes amb l'objectiu de protegir els animals, encara que sigui com a beneficiaris d'aquestes de rebot, normes que volien evitar a les persones les conseqüències negatives del maltractament als animals tant des del punt de vista de ferir-ne la sensibilitat com des del punt de vista de no ser tal cosa bona per a l'educació del poble. Com aquest és un tema extens, destaquem ara solament una norma, la “Real Orden Circular 868”, que recollia les diferents infraccions per maltractament a animals domèstics fent referència a les accions i les omissions que es produïen amb més freqüència o que més repulsa generaven (adaptades al context històric), en els termes següents:

“Obligar a trabajar a animales extenuados, enfermos, heridos o con fístulas, úlceras, cojeras u otros defectos que les causen sufrimiento; maltratar a los animales cuando hayan caído al suelo, intentando hacerles levantar a fuerza de golpes y sin quitarles los arneses; no darles de beber, causarles fatiga por exceso de carga; golpearles con varas solamente permitiendo éstas, de determinadas características, a los conductores de yuntas de bueyes, etc.”

Segons Pérez Monguió, en l'obra seva citada ja varies vegades, aquesta norma és l'autèntic precedent de les lleis autonòmiques de protecció animal que cinquanta anys

després es començaran a promulgar. El seu contingut respon al concepte més clàssic de protecció, tendent a evitar el maltractament físic, generalment en públic, dels animals, essent l'última causa evitar el mal moral als espectadors i al propi autor material (El cert és que aquestes normes traspuen un interès veritable per l'animal en sí, almenys per part dels autors, els quals potser tampoc no podien en aquell moment històric mostrar clarament la seva sensibilitat atès el context de l'època, però que amb l'excusa moral del benefici per a les persones tractaven d'introduir unes pautes de respecte de l'animal).

Com es deia abans, el control de la epizoòtia que és la ràbia, en la que el gos tenia un paper central, va ser determinant per iniciar una regulació específica relativa a identificació, censos, vacunacions, taxes, circulació per espais públics, abandonament, sacrifici, etc.

En matèria competencial, el que afecta als animals presenta una problemàtica especial, atès que els animals com a tals, pel seu propi valor, quant a ésser sensibles mereixedors de protecció no figuren a la nostra Constitució. Això ha comportat tota una discussió molt bé tractada per Pérez Monguió a la seva obra ja citada, amb un esforç lloable davant la manca de criteris clars i taxatius. Així, examina els títols competencials que justifiquen la regulació de les normes de protecció animal autonòmiques com són la protecció, la seguretat i la sanitat (en totes les quals l'Estat té un paper principal), examina altres títols competencials com són la ramaderia i l'oci i, finalment, cercant un títol competencial més específic examina el relatiu a la cultura i la fauna salvatge (en aquest cas com a mitjà per integrar els animals de companyia dins el títol de medi ambient). Tot això el porta a considerar, finalment, si ens trobem davant un títol competencial nou, com seria la "protecció dels animals".

Quant a la possibilitat d'aquest nou títol competencial, el cert és que, com indicava abans, la Constitució de 1978 (com és el cas de la majoria de textos constitucionals del nostre entorn, llevat de les excepcions lloables que van ser comentades en un punt anterior en el cas d'Àustria, Alemanya, Suïssa, i més recentment França, (57) etc. i d'altres experiències en les que s'intenta canviar la previsió normativa al més alt nivell) no diu res sobre protecció animal, ni conté cap criteri o principi en el que es pugui imposar al poder públic alguna atribució al respecte. La clau d'interpretació serà, doncs, la previsió de l'article 149.3 de la Constitució de 1978, d'acord amb la qual allò no atribuït expressament a l'Estat podrà ser assumit per les CCAA mitjançant els seus estatuts. Això és el que va fer la Comunitat Autònoma de Catalunya, atès que l'article 116.1.d) del seu Estatut d'Autonomia, atribueix a la Generalitat la "protecció dels animals". Tal cosa explicaria que en "l'avantprojecte de llei estatal pel qual s'estableix la normativa bàsica del comerç i tinença responsable de gossos i gats" que s'hi examina més endavant, tant la Comunitat Autònoma de Catalunya com la d'Andalusia resten excloses de la seva aplicació, atès que els estatuts respectius contemplan aquella competència.

Quant a la justificació de la competència de l'Estat per regular en matèria de protecció dels animals de companyia, Pérez Monguió considera que no ens trobem davant un nou títol competencial sinó que aquest s'integra dins del títol "medi ambient" a través del que ell diu "conexiones por afinidad", és a dir, aquelles que es basen en similitud o proximitat

temàtica. L'autor citat entendria que dins la concepció del medi ambient coexisteixen diverses parcel·les de relació de l'home amb el medi en el que viu, entès aquest últim en la seva accepció més àmplia i flexible. En aquest sentit, diu que s'articulen les relacions de l'home amb els diferents recursos, alguns naturals, com la flora, l'aigua, l'aire, el paisatge, els ecosistemes i altres als que podríem dir "humans", com és el patrimoni històric. En aquest ordre de coses hauria sorgit, amb gran força, la destinada a regular i configurar de nou la situació de l'home respecte dels animals, essent una protecció distinta a la dispensada a la fauna o a la flora, perquè l'objecte d'atenció normativa no és tant la conservació de l'espècie o la relació amb l'animal com a recurs natural, sinó que va més enllà, ja que l'element teleològic de les normes es la protecció del animal com entitat física individualitzada, viva i sensible. Així, estaríem, segons Pérez Monguió, davant una matèria competencial nova amb elements propis i diferenciadors suficients per ser considerada com a tal i a la vegada amb elements de connexió evident amb el títol competencial "medi ambient".

En l'argumentació exposada (i examinant-la amb més detall segons l'exposició de l'autor citat) sembla que el concepte "medi ambient" és certament forçat en aquest cas, però també és cert que en la primera època en la que Ramon Martí Mateo es va començar a ocupar jurídicament d'aquesta matèria, el medi ambient comprenia fenòmens que incidien de manera més immediata sobre la salut de les persones i que es valoraven en la mesura en que dels mateixos derivaven efectes perniciosos per als humans, amb no gaire consideració pels animals. La contaminació de l'aire, de les aigües, dels aliments, etc., tenien un protagonisme fonamental i l'interès per la fauna i la flora va aparèixer (a Espanya almenys) posteriorment i d'una manera més secundària. En els anys 70 del segle XX, Félix Rodríguez de la Fuente lluitava perquè s'acabés amb la consideració de determinats animals com "alimañas" i contra el problema del verí al camp, quan ja a nivell internacional el que era el "medi ambient" preocupava més en un altre sentit diferent, vinculat fonamentalment amb la contaminació. I aquesta concepció ha evolucionat ampliant-se paulatinament. Per altra part, l'article 13 TFUE, comporta un nivell tal d'imposició per als estats membres, que en el cas d'Espanya es traduiria a nivell competencial intern (incloent la responsabilitat corresponent) en una obligació general per a totes les administracions públiques en els àmbits en els que es relacionen amb els animals, configurant per si mateix un nou títol competencial o un títol competencial complementari, vinculat amb la protecció dels animals pel fet de la sensibilitat i que és pròpiament "protecció animal", que en aplicació del que preveu la Constitució serà competència de les CCAA que l'assumeixin a través dels seus estatuts (cas de Catalunya i d'Andalusia) i de l'Estat per a la resta.

A partir de l'exposat, s'entén la justificació de l'avantprojecte de llei estatal que més endavant és objecte d'examen, que invoca la competència "medi ambient" de l'article 45 de la Constitució, però també exclou de la regulació projectada a Catalunya i Andalusia pels motius indicats. En conseqüència, la determinació de la competència estatal i autonòmica derivaria del següent:

-Les competències de l'Estat a l'article 149 de la CE; les de les CCAA emmarcades pel que preveu el 148 de la CE. El 149.1.23 CE preveu la competència exclusiva de l'Estat sobre la

legislació bàsica sobre protecció del medi ambient sense perjudici de la facultat de les CCAA d'establir normes addicionals de protecció. El 148.1.9 CE estableix que les CCAA podran assumir competències en la gestió en matèria de medi ambient.

S'hauria d'atendre a l'article 45 de la CE sobre el medi ambient – per destacar una interpretació més ampla, tal i com s'ha dit, a partir d'un context evolucionat en el que un medi ambient adequat seria també un medi en el que els animals compten més que fins ara -. Cal destacar també, la interpretació, principalment del Tribunal Constitucional però també doctrinal, del contingut dels conceptes “ramaderia” (en el que algú defensa que s'inclogui els animals de companyia per la vessant de “l'aprofitament”) – recordem que l'animal de companyia també és objecte de venda - , “medi ambient, salut pública, seguretat” – s'ha de destacar que el títol “seguretat pública” es troba darrera de la regulació per l'Estat a la Llei 50/1999, referida als animals potencialment perillosos, que va ser una clara resposta de l'administració pública al problema plantejat sobre aquesta mena d'animals, encara que formalment ens trobem davant una llei- , “l'oci” (que s'argumenta també com a títol competencial en ocasions, així a alguna normativa autonòmica.

No obstant tot l'exposat, el cert és que l'Estat no ha regulat en matèria d'animals de companyia de manera general, en termes d'uns mínims a respectar a tot el territori. Ha regulat en el que afecta a la seguretat, a la sanitat, la caça, la fauna salvatge, el comerç exterior, inclús en el que afecta a la cultura (tema taurí). En definitiva, ha regulat en relació amb d'altres vessants que tangencialment poden afectar els animals de companyia (en alguns aspectes), mitjançant aquestes normes que no es limiten a aquests, però de cap manera no ha fet una regulació bàsica específica sobre aquest àmbit material concret. El cas és que el mateix “Defensor del Pueblo” va demanar una llei d'aquest tipus (veure el seu informe corresponent a l'any 2000, BOCG de 8 d'octubre, núm. 201, pàgines 18-19).

Mentrestant, les CCAA, començant per la de Catalunya l'any 1988, han anat regulant i aprovant normes de protecció dels animals a seques, o dels animals de companyia.

L'Estat va fer un intent quan el 14 de juny del 2014 va presentar l'esborrany d'avantprojecte de **lleï pel qual s'estableix la normativa bàsica del comerç i tinença responsable de gossos i gats**. El que havia de ser aquesta llei:

-Es fonamentava en les competències del 149.1.13 (bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica), i el 149.1.23 (competència exclusiva en matèria de legislació bàsica sobre protecció del medi ambient, amb la qual cosa sembla que es segueix la tesi de Pérez Monguió – tal i com ha estat exposada abans - , qui proposa, recordem, com a títol competencial que justifica regular en matèria d'animals de companyia precisament la competència en matèria de medi ambient. El medi ambient seria així títol per a la protecció dels animals de companyia i aquesta tesis és assumida per l'Estat qui prefereix una interpretació eixamplada de la competència (tendència que també el caracteritza en moltes altres vessants, en una dinàmica de recuperació de competències, en el context que es manifestaria políticament com a “recentralització”. No en debades és el govern del PP qui té aquesta iniciativa). L'Estat podria establir les bases de la protecció

dels animals, inclosos per tant els de companyia. Es tractaria d'una norma de mínims que contribuiria a proporcionar unes pautes comunes per a totes les administracions públiques (la qual cosa, amb independència dels comentaris anteriors, estaria molt bé, sobretot per a una situació caracteritzada per unes CCAA amb regulacions molt dispars en la matèria i amb una certa negligència i indigència per a la seva implementació efectiva).

-El que seria aquesta llei solament es dedica a gossos i gats, tant quant a tinença responsable com quant a ser objecte de comerç. El motiu seria el ser conscient de la gran problemàtica vinculada a les elevadíssimes xifres d'abandonament de gossos i el notabilíssim increment del comerç de gossos i gats, amb la problemàtica de la introducció des de l'exterior moltes vegades per gent sense escrúpols. El preàmbul parla de "*El comercio ilegal de animales de escasa edad procedentes de otros estados miembros que se introducen en nuestro país en condiciones indebidas*". Això justificaria l'exigència d'un certificat expedit per les autoritats competents del país de procedència.

-Es tractaria d'una llei novell i que establiria unes determinacions que no es donen en totes les normatives similars a nivell autonòmic o local, com és el cas de la prohibició de mutilació de cap membre, d'utilització en espectacles o com a reclam publicitari; prohibició de la comercialització en botigues de mascotes podent-se adquirir solament a través de criador o d'establiments d'acollida i sense intermediaris (aquesta era una previsió molt agosarada però també molt valenta i necessària – realment sorprenent -, seguint el que es fa ja en algun que altre país) ; previsió de la figura del contracte de donació (tema sobre el que estaria molt bé comptar amb una institució definida i formalitzada per llei de l'Estat, ateses les implicacions en matèria de Dret civil comú, amb uns mínims per a tots els poders públics); obligatorietat de lliurar els animals amb identificació; bases mínimes de benestar de l'animal; regulació del transport establint les condicions en les que poden viatjar ja sigui d'un particular o d'un empresari (això sobretot per fer front al tràfec descontrolat i sense complir amb mínims de benestar animal de gossos procedents de determinats països de l'Est d'Europa); obligació de sol·licitar la inclusió com a nucli zoològic amb més de cinc gossos o gats i amb més de dos llebrers o els seus encreuaments destinats a activitat cinegètica, etc.

Es va criticar les diferents mancances del text, però el cert és que aquest es va presentar com un esborrany, de manera que encara havia de ser molt treballat i podia experimentar molts canvis. A la web "Derecho Animal" es va publicar un breu però clar comentari sobre l'esborrany.

El text va tenir l'oposició dels caçadors i les seves entitats i associacions, oposició que es mostrava molt contundent, la qual cosa es pot comprovar extensament a Internet, amb una abundant i reiterativa activitat propagandística contrària al text, al que fins i tot s'acusava de ser un atac frontal contra el sector de la caça. També es va oposar l'ASAC (Asociación del Sector del Animal de Compañía), que és l'entitat associativa dels negocis que venen animals. En aquest segon supòsit sembla bastant lògica l'oposició.

El cas és que al Butlletí Oficial de les Corts Generals, on es recollia la sessió de 14 d'abril de 2015, sortia la pregunta d'un grup parlamentari sobre la implantació d'aquesta llei i la resposta del Govern. Aquesta resposta era que s'estava estudiant “*detenidamente*” totes les al·legacions formulades ... i plantejant-se la conveniència o bé de seguir amb la iniciativa legislativa o dissenyar altres mesures de caràcter no legislatiu que portessin al mateix objectiu, és a dir, promoure la tinença responsable dels animals i evitar el seu abandonament. Crida l'atenció això, tenint en compte que en el preàmbul del text es fa referència a un règim de controls, necessari, i de les corresponents sancions, per “*desincentivar*” els incompliments, i que es plantejava la necessitat de respondre a les diverses problemàtiques que amb la llei es volien solucionar.

Es deia igualment, al Butlletí indicat, que el “Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente” estava elaborant un pla d'actuacions per promoure la tinença responsable dels gossos i gats i les bones pràctiques en el comerç d'aquests animals. És a dir, la cosa quedaria en codis de conducta i de bones pràctiques confiant en la bona disponibilitat dels sectors afectats.

Per tant, la situació continua igual, de manera que hem de continuar atenent a la legislació autonòmica per al que afecta als animals de companyia amb les moltes vegades importants diferències de protecció que aquesta comporta. Així, el tema ja no és solament la “casta” en la que l'animal es trobi ubicat, sinó la comunitat autònoma que li hagi tocat en sort (o en desgràcia). Dit això no solament pensant en els animals de companyia sinó en la resta d'animals que són considerats en moltes de les CCAA per la normativa de protecció pròpia corresponent.

L'exposat sobre l'esborrany estatal és un bon exemple sobre la gran dificultat de l'Administració pública per disposar de textos que siguin realment efectius. Si darrera d'una norma no hi ha un consens mínim per part de la ciutadania (es discuteix quin nivell ha de tenir aquest consens, si bé alguns parlen d'un 30% com a mínim), la norma no té garanties de complir amb els seus objectius o bé esdevé pràcticament inaplicable. Ja no diem si ni tan sols no s'arriba a aprovar. Tenint en compte que l'aprovació d'aquesta llei comuna era un compromís del Govern Zapatero, continuar així no sembla ser un bon senyal.

Connectat amb la problemàtica legal exposada, s'ha de fer ara una breu referència a un tema que connecta l'animal de companyia més tradicional, com és el gos, amb una determinada matèria que cada cop té més interès per al ciutadà, i que una vegada més posa de manifest una certa desídia per part de l'Estat per establir una regulació comuna mínima, així a través de la llei general que hem estat comentant. Es tracta dels gossos d'assistència i teràpia.

Al respecte, hi ha un Reial decret, el 3250/1983, de 7 de desembre, pel qual es regula l'ús de gossos guia per a deficients visuals que no és pròpiament una norma de protecció i benestar animal sinó de regulació del dret d'aquestes persones a poder utilitzar el seu gos per a la finalitat a la qual està destinat en qualsevol lloc. Una Ordre de 18 de juny de 1985 sobre ús dels gossos guia per a deficients visuals desplega el Reial decret esmentat. I fins

aquí la normativa estatal en la matèria. A nivell autonòmic, les CCAA de Catalunya (la ja derogada Llei 10/1993, del 8 d'octubre, que regula l'accés a l'entorn de les persones amb disminució visual acompanyades de gossos pigall – essent així la pionera) i Euskadi (Llei 17/1997, de 21 de novembre, de gossos guia) van regular sobre els gossos pigall o guia per a deficients visuals, complementant la normativa estatal citada. El mateix va fer la Comunitat Valenciana, amb la seva Llei 12/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre gossos d'assistència per a persones amb discapacitat. Castella i Lleó en va fer referència també a la seva Llei 3/1998, de 24 de juny, d'accessibilitat i supressió de barreres (art. 28).

El referent a la utilització de gossos per a deficients visuals es va quedar curt, quant al potencial que aquests animals ofereixen, i s'han anat desplegant altres possibilitats que es tradueixen en les activitats d'assistència de les que la normativa autonòmic se n'ha fet ressò. Així, les CCAA de Valencia, Galícia, Euskadi, i Catalunya han regulat mitjançant llei els gossos d'assistència per a persones amb discapacitat, ampliant l'ús que es limitava anteriorment als deficients visuals. Però inclús aquest avenç també s'ha quedat curt, perquè tenim també la modalitat que consisteix en l'activitat de teràpia, per a la que s'està utilitzant gossos, entre d'altres animals, sense que ni l'Estat ni les CCAA hagin regulat al respecte, essent aquesta una realitat reconeguda normativament, ja que en el cas de la llei catalana, la 19/2009, del 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència, es diu literalment al preàmbul que: *“No són objecte d'aquesta llei els animals de teràpia, que s'han de regular per una normativa específica”*, que encara no ha estat aprovada, òbviament.

Per tant, és evident que l'Estat porta un retard evident en aquesta matèria, retard que es veu compensat per l'activitat d'algunes CCAA, si bé no totes, amb les mancances legals que en deriva d'aquesta situació i que l'Estat hauria d'evitar establint uns mínims comuns per a tota Espanya. Aquestes normes de les CCAA contemplen també els aspectes de protecció i de benestar dels animals afectats, i en aquest sentit podem dir que a causa de la desídia de l'Estat (i d'una bona part de les CCAA, tot s'ha de dir) aquests animals pateixen un cert nivell de manca de protecció en relació amb la concreta activitat, manca de protecció que seria fàcil d'evitar amb la regulació mínima corresponent. Un cop més es torna a posar de manifest com la vessant jurídica del tema animal és una realitat dinàmica, canviant, en evolució, que requereix una activitat permanent d'actualització.

Referència a l'avaluació mediambiental

La normativa vigent en matèria d'avaluació ambiental (Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental), estableix les bases que han de regir l'avaluació ambiental dels plans, els programes i els projectes que poden tenir efectes significatius sobre el medi ambient, pretenent la garantia a tot l'Estat d'un nivell elevat de protecció ambiental.

Si bé aquesta normativa solament fa referència d'una manera tangencial al animals, els afecta quant a contribuir a vetllar pel medi en el que la fauna silvestre desplega la seva existència. Per altra part, l'avaluació ambiental, en la modalitat que pertocui segons el que

regula la llei, es projecta també sobre les instal·lacions que desenvolupen activitats vinculades als animals de producció. D'això en tenim un bon exemple, per posar-nos en el cas de Catalunya, a la publicació al DOGC de les resolucions per les quals es fa públic l'Acord de declaració d'impacte ambiental de projectes diversos, com els referits a la implantació o l'ampliació de l'activitat ramadera de porcí d'engreix, d'explotació porcina i bovina, d'ampliació d'explotació ramadera, d'ampliació d'escorxador d'aviram, per implantar una nova explotació ramadera avícola de gallines ponedores, d'ampliació d'una explotació de vaquí de llet, d'ampliació de la capacitat ramadera d'explotació porcina i avícola, etc. (tots aquests supòsits i d'altres als DOGC números. 7049, 7059, 7071, 7072, 7076, 7082, 7083), en els quals casos no es fa cap referència a protecció i benestar dels animals a les instal·lacions de l'explotació (la qual cosa s'entén que no és objecte de l'avaluació ambiental), però sí que s'examina la repercussió sobre espècies de la fauna salvatge protegides, per la incidència sobre un determinat espai sotmès a algun nivell de protecció (per aplicació de la normativa sobre espais naturals, zones ZEPA, etc.) o per incidir sobre alguna espècie en concret (per exemple, sobre l'àrea de nidificació d'una determinada espècie objecte de protecció especial). Igualment passa en els supòsits d'avaluació d'activitats que no són referides a instal·lacions d'explotació d'animals sinó a d'altres que poden incidir sobre el benestar de la fauna silvestre, com és el cas, al DOGC núm. 7050, de l'avaluació d'una activitat d'esquí de cable a una finca, preveient-se les mesures per protegir a les aus de xocar amb les torres de les instal·lacions.

L'exposat comporta també, en conseqüència, una activitat administrativa de protecció, si bé referida a un determinat àmbit, grup o categoria d'animals, que és la fauna salvatge, bé directament, bé per protecció del medi que aquesta habita.

Referència als espectacles

Els espectacles són una matèria sobre la que recau la competència de les CCAA, com passa en el cas dels espectacles taurins. No obstant això, hi ha altres títols competencials que en vincular-se als espectacles han propiciat la intervenció estatal. Així, la competència sobre seguretat pública que l'article 149.1.29 CE atribueix a l'Estat, ha permès a aquest continuar intervenint en la matèria taurina. Un bon exemple d'això és la Llei 10/1991, de 4 d'abril, sobre potestats administratives en matèria d'espectacles taurins, l'última modificació de la qual va tenir lloc el 13 de novembre de 2013.

Uns altres títols competencials enarborats per l'Estat són els relatius a regular les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols (article 149.1.1ª CE), la defensa del patrimoni cultural, artístic i monumental espanyol (article 149.1.28ª CE), i la consideració del servei de la cultura com un deure i una atribució essencial (article 149.2 CE). Aquests títols competencials són els que l'Estat considera per justificar la seva Llei 18/2013, de 12 de novembre, per a la regulació de la tauromàquia com a patrimoni cultural.

IV. Legislació autonòmica.

En matèria animal, la legislació de les CCAA comença a Catalunya amb la Llei 13/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, modificada posteriorment per altres disposicions, essent el text vigent el Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals (TR).

La Llei 13/1988, de 4 de març, va tenir una clara inspiració en l'abans citat Conveni del Consell d'Europa de 1987, relatiu a la protecció dels animals de companyia, encara no ratificat per Espanya si bé, com ja es va manifestar amb anterioritat, segons Pérez Monguió hi ha senyals de què això pot passar aviat. El cas de Catalunya és paradigmàtic perquè és la comunitat autònoma en el que el moviment pels drets dels animals està més desenvolupat i té més seguiment a nivell ciutadà, de manera que la Generalitat s'ha vist obligada a respondre a les expectatives ciutadanes corresponents, a part d'haver mostrat els seus dirigents més sensibilitat en la matèria amb distància respecte de la mostrada tant a la resta de CCAA com en els dirigents de l'Estat.

La Llei 13/1988, va donar el tret de sortida del que Pérez Monguió denomina l'Edat d'Or en la configuració del nou estatus dels animals, en ser la primera llei de protecció dels animals a Espanya. Després, vindrien Madrid, Murcia i Castella-La Manxa el 1990; Canàries i Cantàbria el 1992; Balears, Galícia i País Basc el 1993; Navarra i València el 1994; La Rioja el 1995; Castella i Lleó el 1997; Extremadura i Astúries el 2002, i Aragó i Andalusia el 2003. El cert és que el moment en el que s'aprova la llei de protecció corresponent, ja ens dona una idea del nivell de sensibilitat social i institucional que hi havia darrera del tema animal a cada àmbit territorial autonòmic. És simptomàtic, però, que el moviment normatiu sobre protecció dels animals comenci a Catalunya el 1988 i que hi hagi dues CCAA que no tenen la norma corresponent fins el 2003 (Aragó i Andalusia).

En termes generals, les CCAA, en les seves lleis de protecció dels animals, han establert disposicions d'aplicació general a tot tipus d'animals (s'ha de matisar segons la llei), que es concreten en les atencions mínimes que aquests han de rebre des del punt de vista del tracte, la higiene, el transport, la venda, la prohibició d'utilització dels animals en espectacles que els causin patiments, etc.

També estableixen disposicions sobre tinença i tractament dels animals de companyia (principalment) regulant els requisits higiènic-sanitaris que s'han de complir, l'abandonament dels animals i les seves conseqüències, així com el referent a la recollida, el sacrifici i l'esterilització, i les normes que han de complir les instal·lacions dedicades a mantenir-los temporalment.

Igualment ens trobem, no en totes aquestes lleis de les CCAA, disposicions sobre fauna autòctona amb la prohibició de la seva captura, caça, tinença, tràfec, comerç, venda i importació i exportació, així com el que afecta a la taxidèrmia i l'exhibició.

En la protecció dels animals de companyia el paper de les CCAA és d'un protagonisme indiscutible, la qual cosa no ha de desmerèixer l'activitat que al respecte s'ha desenvolupat

a nivell local, amb algun exemple de gran categoria, com és el cas de l'ordenança de protecció dels animals de Barcelona, que és del millor que hi ha actualment en la matèria que ens ocupa, i del millor també quant a implementació efectiva per l'Administració local, en aquest cas en concret per l'Ajuntament de Barcelona.

Aquestes lleis de les CCAA mereixerien un examen individualitzat, perquè presenten diferències destacables en molts aspectes, la qual cosa és conseqüència de la manca de fonaments clars per regular aquesta matèria quan es van començar a aprovar, la falta d'una normativa bàsica estatal, els diferents àmbits animals que poden ser objecte de regulació, i les característiques específiques de cada territori. A part, m'atreveixo a dir, després d'haver examinat totes, que aquestes lleis en bona part són fruit d'un entusiasme inicial (almenys les aprovades fins finals dels anys 90) que acompanyava els inicis d'unes CCAA que es volien diferenciar clarament de l'Estat, i que volien demostrar als seus ciutadans el seu nivell d'avenç. L'alternança posterior de forces polítiques de signe contrari també ha hagut de tenir el seu paper. I, de vegades, pot haver-se produït una inèrcia que va portar a aprovar quelcom en el que no s'acabava de creure.

Com a exemple d'això, em remeto al comentari a una sentència, a la web "Derecho Animal": "Prisión por el uso de cepos en Caballos: Sentencia nº 88/13, del Juzgado de lo Penal nº 3 de Pontevedra, de 19 de marzo de 2013". En aquest comentari es posa de manifest com una determinada actitud social i una altra actitud permissiva de l'Administració pública autonòmica, Administració que no actua com exigeix la seva normativa de protecció animal, coincideixen i conflueixen en un resultat de desprotecció i incompliment de la llei. La problemàtica examinada es produeix tant a Astúries com a Galícia. Aquesta situació es veu contrarestada en bona mesura per l'actuació de la Fiscalia de l'Estat, que en aquesta matèria és mereixedora del màxim elogi i aplaudiment, perquè manta vegades és l'únic interlocutor que atén realment les inquietuds en matèria animal d'un sector cada cop més gran de la ciutadania.

En relació amb la problemàtica indicada, i no obstant el dit en relació amb Catalunya i els seus dirigents, també aquí s'aprecia com en funció de la força política dominant es segueix una política més sensible o menys en la matèria animal. És així que un cop més es posa de manifest l'important paper de la ciutadania, perquè en definitiva és aquesta la que escull els representants polítics, i aquests seran més sensibles en la matèria animal en funció de l'interès que al respecte posi de manifest la població. Precisament, això explica certes contradiccions com per exemple posa de manifest Pérez Monguió, quan considera que la prohibició de les curses de braus a Catalunya ha estat un gran avenç en matèria de benestar animal en un dels temes més delicats al nostre territori, i que ha servit per obrir un debat intens sobre els anomenats "drets dels animals", i que no obstant això "curiosament", diu, uns mesos més tard la mateixa comunitat autònoma va aprovar la Llei 34/2010, d'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb braus a Catalunya en les que "*se permiten otras manifestaciones de crueldad*" (47). El cert és que l'explicació d'aquesta aparent manca de coherència es troba, en part, en la dinàmica de les forces polítiques tradicionals, que actuen a impulsos dels seus càlculs electorals. El coherent era haver prohibit també aquestes celebracions, si bé sempre es pot argumentar que en les mateixes

no es busca la mort de l'animal. Però aquest tipus de conductes contradictòries i incoherents no són infreqüents. En el cas català, tenim com la primera utilització d'un decret-llei va ser per introduir una modificació exprés al TR, per afegir una previsió en relació amb els fringíl·lids, i que va permetre la captura de femelles d'unes determinades espècies, cosa que fins aquell moment la llei catalana prohibia.

Tornant al tema dels braus a Catalunya, té interès afegir que Pérez Monguió considera que si bé la batalla va ser guanyada a Catalunya, en abolir almenys parcialment les curses de braus (parcialment per afectar solament a Catalunya), la guerra es va perdre de moment en aprovar-se, i en la seva opinió fent un pas enrere, la Llei 18/2013, de 12 de novembre, per a la regulació de la tauromàquia com a patrimoni cultural. Personalment crec que aquesta llei estatal fa més mal que bé a les forces que defensen aquesta concepció, amb un llenguatge grandiloqüent i desfasat. Es tracta d'una norma que respon a l'interès econòmic específic d'un sector molt concret, i que no canvia el fet de què moralment els seus partidaris han perdut la guerra. I una prova d'això és la recent decisió de la UE de posar fi a les subvencions a la tauromàquia, a part de l'augment imparable de municipis que es declaren antitaurins, a la qual cosa s'afegeix que ja un municipi, el de Roses, ha posat fi a la tradició dels correbous (48), i el cada cop més gran desprestigi internacional per la barbàrie i extrema crueltat de la celebració del "Toro de de la Vega". Per tant, per molt que es vulgui vestir la tauromàquia de patrimoni cultural, el seu procés de decadència és imparable per la immoralitat subiacent que té aquesta pràctica.

Actualment, solament dues CCAA, la de Catalunya i Andalusia, contempen en el seu estatut clarament la competència sobre "protecció dels animals". Si tenim en compte les modificacions estatutàries dels últims anys, aquests dos exemples són molt meritoris, a diferència del que passa amb la resta de CCAA, que sembla que no es volen assabentar de com estant canviant les coses en aquesta matèria.

En el cas d'aquestes altres CCAA, els títols invocats són diferents (competències sobre sanitat i higiene, cultura, oci i espectacles, protecció i tutela de menors, investigació científica i tècnica, si és que són invocats, perquè en algun cas no s'invoca res (cas de Castella-La Manxa, de Madrid, d'Extremadura i Múrcia) o bé una referència molt genèrica a una concordança amb els principis inspiradors dels convenis internacionals i la normativa de la UE (cas de Castella i Lleó). En algun supòsit s'invoca normativa sobre fauna salvatge, com és l'exemple de La Rioja, fent referència al principi general que recollia l'antiga Llei 4/1989, d'Espais Naturals (estatal) quant a establir les necessitats per garantir la conservació d'espècies de la fauna silvestre, amb atenció especial a les autòctones. En el cas d'Euskadi, s'invoca normativa europea sobre protecció dels animals, així sobre experimentació, transport, pràctiques de laboratori, etc.

També es parla en ocasions (Aragó i d'altres) de buit legislatiu que justifica regular genèricament la protecció que reculli els principis de respecte i defensa dels animals.

Hi ha casos en què al preàmbul s'invoca la pretesa "Declaració Universal dels Drets dels Animals", proclamada per la UNESCO el 15 d'octubre de 1987, a part dels convenis de

Washington (CITES), de Berna i Bonn, i altres tractats internacionals. La cita d'aquests convenis internacionals la fan Aragó, Comunitat Valenciana, i Principat d'Astúries, i la cita de la Declaració de la UNESCO la fan Andalusia, Aragó, Canàries, Navarra, Comunitat Valenciana, Galícia (en aquest cas es diu que la declaració indicada va ser aprovada per la UNESCO i posteriorment per l'ONU), i Principat d'Astúries.

Aquest tema de la declaració de la UNESCO requereix algun comentari, perquè ens trobem davant quelcom que no ha estat efectivament com es pensava. La UNESCO com a institució oficial, mai va declarar tal cosa, si bé sí que es tracta d'un document que va ser presentat en una seu de la UNESCO, a partir de la iniciativa d'una persona concreta, i que va ser lliurada a un representant de la UNESCO que s'hi trobava present. Però aquest document va ser objecte de treball per la pròpia UNESCO i aquesta no el va assumir en cap cas. La invocació d'aquesta presumpta declaració de la UNESCO ha estat interessada per part dels col·lectius defensors dels animals, en un context en el que no existia res que se li podés comparar. Això ha contribuït a la confusió, fins que la disponibilitat d'una immensa informació a INTERNET ha permès conèixer més dades sobre el tema.

S'entén així que Santiago Muñoz Machado parli a "Los animales y el Derecho" d'aquesta declaració, sobre la qual no dubta en absolut de què s'hagi produït com a tal declaració de la UNESCO. De fet, diu quelcom molt important, en qüestionar que les normes de protecció animal espanyoles, així les de les CCAA, realment consagrin veritables drets, i és que aquesta declaració és l'única que utilitza de manera convençuda l'expressió "drets dels animals", que com ell diu, eviten quasi totes les disposicions que ell refereix a l'obra citada. Diu, a més, que aquesta declaració va ser adoptada per la Lliga Internacional dels Drets de l'Animal en setembre de 1977 i posteriorment aprovada per la UNESCO el 17 d'octubre de 1978 (ja es pot veure que en ser citada aquesta declaració tampoc coincideixen ben bé les dates). L'exposat, i el fet que Muñoz Machado diu que el preàmbul de la declaració està redactat amb rotunditat, abona en el dit abans sobre el caràcter interessat que ha hagut en relació amb una declaració que com a tal de la UNESCO no es va produir mai.

S'entén així també que Pérez Monguió, en la seva obra "Animales de Compañía.", examini amb detall aquesta declaració, tal i com feia Muñoz Machado, i que també tracta com a tal declaració de la UNESCO, sense cap dubte al respecte. Podem entendre que en una època en la que no existia INTERNET o bé que existint no es trobés tan estès com actualment, va ser més fàcil difondre un fet com aquest, inexistent, però en el que l'ideal animalista tenia un especial interès.

En els treballs de confecció de l'actual Ordenança de protecció dels animals de Barcelona va desaparèixer la referència a la declaració de la UNESCO que sí que figurava al preàmbul de l'Ordenança vigent fins aquest moment. En concret, l'Ordenança anterior començava la seva exposició de motius dient: *"D'acord amb la Declaració Universal dels Drets dels Animals aprovada per la UNESCO el 27 d'octubre de 1978 i ratificada posteriorment per les Nacions Unides..."*, referència que com s'ha dit va desaparèixer durant els treballs d'elaboració de l'actual ordenança. A la web "Derecho Animal", també es recull una breu i bona explicació sobre la improcedència de la declaració esmentada.

Tenint en compte que les lleis de protecció animal de les CCAA van arrencar a partir de la primera llei sobre aquesta matèria, que va ser la catalana Llei 13/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, i que aquesta no citava per a res aquella declaració de la UNESCO, sobre la freqüència de la cita en les altres lleis autonòmiques.

No obstant l'exposat, la incidència d'aquesta pretesa declaració de la UNESCO ha estat un fet. Si bé no es podia ni es pot enarborar com imposant un contingut amb algun pes normatiu, el fet d'invocar-la, encara que fos procedent d'un àmbit molt menor, també ha posat de manifest un aparent consens sobre un objectiu final al que aspiren els que tenen el nivell més elevat de sensibilitat en relació amb els animals. I ha servit i serveix, perquè es pugui treballar sobre el que la pretesa declaració posa de manifest, encara que sigui a títol d'assaig, com han fet diversos autors, i que en definitiva propicia el debat. Per tant, ha tingut i continua tenint la seva utilitat, com a marc de referència, i com a document que pot ajudar a consensuar un determinat estatus dels animals si bé apuntant a un màxim al qual poder arribar o almenys cap al qual dirigir-se. No es pot negar, per tant, que ha tingut un efecte publicitari de la causa dels drets dels animals que no es pot menystenir. I quant a la seva influència en les CCAA, d'alguna manera el seu contingut va ser en certa manera normativitzat per les CCAA que l'invoquen a les seves lleis. El preàmbul d'una llei proporciona pautes d'interpretació per calibrar si la llei s'aplica en termes adients amb els objectius perseguits; si aquesta aplicació és coherent amb la norma; si la regulació de desenvolupament i els actes d'aplicació són els més adequats amb l'esperit de la llei en qüestió, servint també per resoldre dubtes en la seva aplicació. En aquest sentit, en el cas de les lleis de les CCAA que invoquen la pretesa declaració de la UNESCO, es posa de manifest que els parlaments respectius van atendre al seu contingut com a guia interpretativa i per marcar pauta. Per tant, la implementació d'aquestes lleis pot ser jutjada també en termes d'haver d'aproximar-se, el màxim possible, al contingut de la declaració, sobretot en tot allò que no estigui previst de manera clara i indubtable. En aquest últim cas, correspondria actuar en el màxim benefici de l'animal. És cert que l'aplicació efectiva de la llei fa inaplicable en bona mesura el contingut en qüestió de la declaració, però ara es parla del paper interpretatiu que pot aportar en aplicar la llei, simplement per la seva inclusió al preàmbul de la mateixa, i més tenint en compte que la llei mai ho preveu tot i es poden donar situacions, i de fet se'n donen, en les que el correcte seria actuar de conformitat amb el contingut de la declaració. Si bé el valor normatiu del "preàmbul" de les lleis ha estat molt discutit i qüestionat, així a nivell del mateix Tribunal Constitucional, dir que el preàmbul no té validesa normativa (que serà l'argument de molts, invocant a més la doctrina del Tribunal Constitucional) no és del tot cert. La doctrina està bastant d'acord en entendre que el preàmbul és la font interpretativa assenyalada, molt important per poder aplicar una interpretació teleològica de la norma. Al capdavant, el mateix legislador és qui ha redactat el preàmbul, i això ha de servir per esbrinar quina és la voluntat definitiva del mateix en redactar la llei. En aquest sentit, podríem dir que les CCAA no s'estan atenint a la voluntat del legislador que expressen les lleis autonòmiques de protecció que invoquen la pretesa declaració de la UNESCO, el contingut de la qual han acceptat, encara que el correcte hagués estat no dir "declaració de la UNESCO" sinó una altra cosa, transcrivint el seu contingut almenys en termes d'ideal al que tendir. L'aspecte formal no qüestionaria, per

tant, l'acceptació del contingut en qüestió, i en tot cas era la seva obligació saber de què estaven parlant i si no l'accepten encara avui, doncs modificar la llei corresponent i mostrar el seu veritable rostre perquè els ciutadans sàpiguen a què s'han d'atenir.

A nivell internacional es continua treballant per aconseguir una carta internacional dels drets dels animals que tingui un caràcter més ferm, com és el cas de les actuacions al respecte per part de la Societat Mundial de Protecció dels Animals (WSPA). Aquesta entitat va concebre una Declaració Universal sobre Benestar Animal (DUBA) que es una proposta d'acord intergovernamental per reconèixer que els animals són éssers capaços de sentir i patir, que tenen unes necessitats de benestar que han de ser respectades i que la crueltat envers ells ha d'acabar. En el cas de la seva aprovació per l'ONU (que és el que es persegueix), es tractaria d'uns principis amb els que es pretén estimular l'aprovació i la millora d'actuacions i normativa de protecció dels animals. En tot cas, tot el que tingui com efecte debatre la problemàtica dels animals ha de ser benvingut.

Tornant a les lleis de protecció animal de les CCAA, s'ha de dir que l'àmbit de protecció regulat per cada llei autonòmica també difereix. Els seus títols es refereixen o bé a la protecció dels animals o a la protecció animal (Andalusia, Aragó, Canàries, Cantàbria, Navarra, Extremadura, La Rioja, Euskadi), o bé concretament a la protecció dels animals domèstics (Castella-La Manxa, Madrid) o a la protecció dels animals de companyia (Castella i Lleó, Comunitat Valenciana). La de Galícia, però, es diu de "protecció d'animals domèstics i salvatges en captivitat", i la de les Balears de "protecció dels animals que viuen en l'entorn humà" i la d'Astúries de "Tinença, protecció i drets dels animals". I la de Múrcia, de "protecció i defensa dels animals de companyia". Les diferències en l'àmbit de protecció també comporten una extensió diferent. Així, hi ha lleis bastant extenses (Aragó sobretot) i altres molt curtes (Canàries - si bé es compensa això amb un extens reglament que la desenvolupa -, Castella-La Manxa etc.). A partir d'això, l'extensió de l'àmbit animal regulat varia de manera destacable, i d'aquesta manera tenim un àmbit que va des de contemplar solament els animals de companyia a contemplar tots els animals.

Aquestes lleis presenten també diferències en funció dels costums i tradicions. Tal cosa porta a situacions en les que les declaracions radicals de protecció i bon tracte troben excepció en el que afecta als espectacles taurins, però també en relació amb la matança en determinats àmbits populars (cas d'Extremadura). Juntament amb això, la utilització amb freqüència d'un llenguatge eufemístic, el qual falseja la veritable situació, comporta presentar com a protecció el que pràcticament és donar cobertura a un tracte que des de la perspectiva animalista esdevé rebutjable. És aquest el cas del tir al colom i d'altres pràctiques similars, per posar algun exemple. Això toca un punt en el que la llei de protecció animal corresponent ha estat utilitzada en un sentit veritablement contrari al que s'havia d'esperar. És a dir, s'ha aprofitat una pretesa regulació protectora per mantenir actuacions que no es volia que canviessin.

En la major part de la regulació de les lleis autonòmiques no es pot dir que el protagonista pròpiament sigui l'animal, sinó que majorment es preveu el que li afecta en la seva dependència de l'humà. Aquest és un tema que va evolucionant molt lentament i en el que

s'ha de treballar especialment. El que passa és que defensar les avantatges terapèutiques i els beneficis psicològics i emocionals que per a les persones deriven dels animals ajuda molt, constitueix un argument principal per convèncer la generalitat de la població de la necessitat de la seva protecció, i perquè l'empatia natural que tenim envers ells es manifesti (¡qui no ha estimat els animals quan era petit!, ¡Quin pare o mare no recórrer a ells – ja siguin de veritat o de joguina - per jugar, calmar o distreure el seu nen o la seva nena!). Pretendre que tothom assumeixi la postura de Gary Francione, o encara més, de l'ecologia profunda, és condemnar-nos a no progressar, sense que el posicionament filosòfic al·ludit deixi de ser una llum a la qual dirigir-se e insistir sobre la mateixa.

Personalment, i això serveix per entendre el transfons de l'argumentació desenvolupada en aquest treball, comparteixo plenament l'opinió de què el animal té un valor en si mateix, i que la seva vida, la seva llibertat i la seva dignitat han de ser respectades, per si mateixes i amb independència de la utilitat humana, de manera que tenim l'obligació moral de fer tot el possible perquè la nostra conducta sigui l'adient amb aquesta visió. D'acord amb això, comparteixo plenament l'opinió sobre que el valor de l'animal configura un interès propi d'aquest, que ens reclama i exigeix un reconeixement de drets que podem establir per la capacitat que tenim de subjectar-nos a les obligacions que en deriven. No reconèixer-los drets i dir que és suficient amb establir obligacions nostres envers ells, tal i com sostenen alguns autors, els condemna a continuar sent vistos en un nivell inferior, i no diferent, que és el que pertocaria (amb l'aval de la ciència, a més). En aquest sentit, les normes examinades no responen en absolut a aquesta cosmovisió, i l'animal continua estant en una posició absolutament subordinada, en els termes pitjors de la paraula, podent-se fet amb ell el que es vulgui, ja que les diferències entre CCAA així ho posen clarament de manifest. Després de què ja han passat uns quants anys amb aquestes normes, es continuen multiplicant comportaments contra els animals que no tenen la més mínima justificació. En el nostre cas, a la desgracia de ser animal en un món d'humans, s'afegeix la de la regió en la que toca néixer, com és el cas dels tan estimats i a la vegada desafortunats gossos: a Catalunya no es sacrifiquen però a la resta d'Espanya, sí. Per tant, ser un gos abandonat català ara mateix és més privilegiat que ser d'un altre lloc. I també podríem parlar del cas d'altres animals.

En principi, i no obstant l'exposat, seria faltar a la veritat si no reconeixem que a les lleis autonòmiques es nota també l'evolució en la sensibilitat envers els animals, sobretot en les exposicions de motius o preàmbuls, quelcom que s'aprecia no tant en funció de si estem davant una norma més antiga o més recent sinó potser més en relació amb el color polític del govern que havia en el moment d'aprovar-se la llei, i per l'època econòmica a atendre, diferent a la de la crisi, crisi que està en relació amb una certa tendència al retrocés, bastant evident en alguns casos. Aquesta evolució en la sensibilitat no sembla que afecti per igual a tots els animals. Al respecte, el tema taurí és un dels que presenta més controvèrsia, tant en el que afecta a les curses de braus com als correbous, havent una gran divisió d'opinions en la matèria i sobre les quals incideixen aspectes polítics que van més enllà del que és la temàtica estrictament relativa als animals, en tant que l'àmbit que menys preocupa és el dels animals de producció, que constitueix el sector on la situació

animal és més dramàtica i on el consumidor té el paper principal. Aquest és l'àmbit animal en el que més es mira cap a una altra banda, i on el ciutadà comú té més responsabilitat en insistir en els hàbits de consum més destructius per als animals i més vinculats al deteriorament del medi i del clima, hàbits de consum la necessitat dels quals per a la supervivència i per a la salut pot ser bastant qüestionada (veure, a títol exemplificatiu: "El Estudio de China").

També la lectura de les lleis autonòmiques de protecció animal, segons la regió espanyola de què es tracti, produeix una sensació agredolça, perquè per una banda el redactat de la llei en qüestió resulta avançat, però per altra sembla que es dibuixa un país que no existeix. En ocasions sembla que molt bla, bla, bla i poca cosa més. No s'esmenta ara cap comunitat autònoma en concret, per no faltar o ofendre als que s'esforcen veritablement a cadascuna de les CCAA per millorar la sort dels animals, a part de l'aspecte positiu de què una llei marca també pauta moral i té la seva incidència en l'educació en valors. En aquest sentit, té molt d'interès examinar el nombre i caràcter de les entitats protectores que hi ha a cada comunitat autònoma, la qual cosa posa de manifest l'interès de la seva ciutadania en protegir els animals, informació que és plenament accessible a INTERNET, i que segurament sorprendrà a més d'un pel gran nombre d'entitats en uns llocs, i el poc nombre en d'altres. Si aquestes dades es comparen amb el nivell d'activitat institucional en la matèria s'aconsegueix un bon quadre sociològic sobre la relació de la ciutadania amb la problemàtica animal a la regió corresponent. A partir d'això es dibuixa un àmbit que pot ser objecte d'estudi pels que se'n vulguin dedicar des de la sociologia, l'antropologia i el dret.

Des del punt de vista normatiu i de les institucions, l'exposat es fa més evident quan després d'omplir-se la boca a les lleis de protecció esmentades sobre la dignitat dels animals etc., resulta que es manté el tir al colom, o la matança tradicional sense atordiment als pobles i festivitats en algun cas.

Es podria dir, per tant, que si bé la protecció animal en matèria penal ha millorat (i és de desitjar que encara millori més, la qual cosa ha d'incloure penes bastant més severes que les actuals, i no fer com al cas del cavall Sorky das Pont (49) en el que l'autor del delictes, condemnat a la presó, va sortir immediatament, de manera que a sobre aquest subjecte se n'ha sortit bastant bé), en matèria administrativa, sobretot quant a imperatius per a l'Administració pública, ens trobem en una situació de desigualtat i injustícia segons el lloc en el que es resideixi. En el que afecta al maltractament animal no comptem, com hem vist, amb una llei bàsica o marc que sigui clara i homogènia i que empari tots els animals en tot el territori de l'Estat (administrativament parlant). Segons la regió, els animals es troben més protegits o menys. Això es veu molt bé en l'àmbit sancionador en el que hi ha la sensació de vegades de què davant segons quins temes o situacions es fa la vista grossa, la qual cosa indicaria una actuació prevaricadora per part del personal o les autoritats de l'Administració pública obligats a actuar. En aquest sentit, la ciutadania té un instrument important, com és la denúncia davant de la Fiscalia en trobar-se amb situacions d'aquest tipus, i també, al mateix temps, a les autoritats superiors de l'Administració pública que correspongui (50).

Podem dir, i és opinió unànime, que Catalunya és, amb diferència, la comunitat autònoma d'Espanya més avançada en matèria de protecció i benestar animal. En termes exemplificatius s'ha de recordar que es prohibeix el sacrifici dels animals abandonats, les mutilacions com són el tall d'orelles i cua per estètica i l'exhibició externa a les botigues de venda. En un extrem oposat es troba la resta de comunitats autònomes. És trist afirmar-ho, però és la veritat, en un extrem oposat, la qual cosa ens confirma que les seves lleis no semblen servir a la finalitat per a la qual varen ser aprovades, ja no tant per la seva qualitat insuficient sinó per qualitat insuficient dels que les han d'aplicar i dels ciutadans que han d'exigir el seu compliment. La resta de comunitats permeten el sacrifici (sembla que tenen molt poca inventiva o bé poques ganes de posar-s'hi per aconseguir una protecció efectiva que passa, en primer lloc, per preservar la vida). En aquest sentit, en alguna de les reglamentacions autonòmiques el recurs al sacrifici és una constant que sembla servir per a solucionar-ho tot. És per això que hi ha entitats que consideren que aquestes lleis no són per protegir els animals (així els gossos abandonats) sinó que són normes que solament serveixen per exterminar-los, i el cert és que en bona mesura tenen bastant de raó. Per a més inri, la crisi econòmica ha vingut de perles per continuar justificant la situació actual de sacrifici i de manca d'inversions per complir amb les lleis de protecció animal. En aquest sentit, també ha hagut pressions des de l'àmbit municipal (i és de domini públic) per fer marxa enrere en l'aconseguit a Catalunya, però en aquest cas, qualsevol força política que gosi de tirar endavant quelcom semblant està abocada a arriscar-se a un gran fracàs pel nivell de deslegitimació moral en la que incorreria i a patir unes conseqüències molt greus en els seus resultats electorals, ja sigui en l'àmbit autonòmic o en el local.

A Madrid va haver un nou intent de llei de protecció dels animals el 2011, però la llavors presidenta de Madrid, Esperanza Aguirre, el va retirar al·legant "falta de consens". Entre les normes que cridaven més l'atenció es trobava la prohibició d'alimentar als animals vagabunds. L'actual Govern de Madrid, sembla que ha pres nota del que està passant, i com l'augment de la sensibilitat en la matèria s'està començant a convertir en quelcom que cada cop pot afectar més electoralment parlant (pensem si no en l'augment progressiu de vot des de fa uns anys en favor del PACMA -Partit Animalista contra el Maltractament Animal-), de manera que sembla que ha posat el fil a l'agulla en la matèria animal, la qual cosa es pot apreciar a la web de la Comunitat Autònoma de Madrid i en l'anunci de l'elaboració d'una nova llei de protecció dels animals.

Les sancions per maltractament a la normativa autonòmica també varien bastant. Segons aquesta normativa, i en termes generals, sembla que Navarra és on surt més barat maltractar (3000 euros), seguida de Castella-La Manxa (6.000 euros), Madrid, Balears, Extremadura, Canàries, Euskadi, Galícia i la Rioja (uns 15.000 euros). Després la Comunitat Valenciana (18.000 euros), Catalunya (20.000 euros), i destaca especialment Aragó que castiga el maltractament amb multes de fins 150.253 euros (tal cosa crida l'atenció en una comunitat que fins el 2003 no ha tingut llei de protecció dels animals). El cas és que els principals partits polítics espanyols a nivell estatal no han fet res al respecte, si bé el PSOE des del 2004 ha tingut al seu programa l'aprovació d'una llei marc de protecció animal. Ja hem vist l'intent del Govern actual de l'Estat, limitat a gossos i gats. En

aquest cas, les sancions previstes per maltractament arribaven per a les infraccions molt greus a un màxim d'entre 30001,00 a 200000 euros.

L'exposat en relació amb les lleis s'hauria de completar amb la resta de normes de desplegament o de complement de la llei principal. En aquest sentit, són molt poques les CCAA que han dictat un reglament general de desplegament de la seva llei de protecció animal (solament en consten 3), no obstant les crides de la mateixa llei al respecte. I algunes d'elles han dictat algunes disposicions sobre aspectes concrets. En el cas de Catalunya, torna a ser la comunitat autònoma que més seriosament s'ha ocupat de la matèria, amb tota una regulació que constitueix un corpus jurídic bastant important a atendre per l'Administració de la Generalitat. No obstant això, presenta la mancança, molt criticada des del sector que s'ocupa dels animals en les més diferents vessants, del corresponent reglament de desplegament el qual no ha estat dictat mai i que ha deixat pendent de regular amb més detall i com mereixen tota una sèrie d'aspectes apuntats a la llei.

Abans de passar a una breu referència a cadascuna de les CCAA, és important fer una referència a els seves webs informatives. Aquestes permeten calibrar la importància que es dona a la matèria animal a la comunitat autònoma corresponent i el grau de sensibilitat que n'hi ha, tant a nivell institucional com a nivell ciutadà. Si aquesta última mostra veritable interès per una matèria determinada, llavors la web tendeix a informar àmpliament sobre això. En parlar de la matèria animal, s'està fent referència al que afecta principalment a temes de protecció i de benestar, i no a la vessant productiva i econòmica que inclouria la cinegètica, perquè ens podem trobar a les webs amb referències als animals quantitativament importants, però solament des del punt de vista ramader i d'interès cinegètic, sense que el benestar i la protecció tinguin el protagonisme que els pertocaria en els termes que caldria esperar segons la llei de protecció corresponent.

En relació amb l'exposat, en general és bastant decebedor examinar les webs esmentades. La millor, amb moltíssima diferència, és la de la Generalitat de Catalunya. L'extensíssima informació proporcionada a la ciutadania per aquesta web en tot el que afecta els animals en totes les vessants, i en el que afecta al seu benestar i la seva protecció especialment, no es pot comparar mínimament amb la informació que proporcionen la resta de CCAA. En algunes, aquesta informació simplement és ridícula. En altres es limita a l'activitat ramadera i cinegètica, tal i com s'ha dit abans; en altres és bastant difícil poder trobar el que es refereix a animals, i encara més a benestar i protecció. Semblaria que és una matèria que no es té en compte o que deliberadament es vol mantenir amagada, la qual cosa no es correspon amb el protagonisme absolut que tenen els animals a la nostra vida, encara que sigui solament pel fet de menjar-nos-els, i que justificaria que en entrar a les àrees temàtiques, a la pàgina d'inici, figurés el terme "animals", que ens portés a tot el que tingués a veure amb ells.

A continuació es destaquen les lleis dedicades per les CCAA a aquesta matèria, llevat de la de Catalunya, en termes molt concisos, ja que aquest contingut requeriria un treball específic molt extens, aprofitant per cridar l'atenció sobre alguna qüestió a destacar, ja

sigui de caràcter normatiu, ja d'activitat administrativa stricto sensu. La normativa autonòmica corresponent s'ha de considerar complementada per la de desenvolupament de cada comunitat, amb les especificacions que en deriven per a cada supòsit i a la que no s'hi farà sempre referència per no estendre'ns massa i també per la seva escassa utilitat als efectes de protecció i benestar. L'ordre expositiu es regeix per l'ordre alfabètic que pertoca al conjunt de CCAA.

Tampoc es tractaran les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, atès el seu estatus de ciutat autònoma i la seva realitat geogràfica i poblacional que comporta una problemàtica més pròpia del que s'hauria de tractar a nivell local.

Es farà menció especial del que afecta a la regulació de les mutilacions i dels espectacles, perquè es tracta de dos àmbits molt exemplificatius de les diferències entre normatives i de l'exclusió de les prohibicions d'activitats que són clarament de maltractament. Aquests últims supòsits il·lustren perfectament sobre l'esquizofrènia moral que viu la regulació vigent en la matèria animal com a clar reflex de l'esquizofrènia moral que també viuen els ciutadans.

A més, s'aprofitaran les formulacions de les diverses lleis, ja siguin al preàmbul o al contingut articulat, per comentar diversos aspectes que els redactats corresponents plantegen i que semblen interessants de destacar, i s'utilitzarà en cada cas la terminologia que la llei corresponent empra, encara que estigui desfasada o no sigui gaire correcta.

D'acord amb l'exposat:

COMUNITAT AUTÒNOMA D'ANDALUSIA

-Llei 11/2003, de 24 de novembre, de protecció dels animals d'Andalusia.

No obstant el títol, la llei es limita als animals de companyia. El preàmbul de la llei ja es fa ressò d'aquest fet, dient que aquesta llei té en compte que dins la protecció animal es poden distingir diferents sectors en virtut de la finalitat a la que són destinats els animals: ramaderia, experimentació, companyia, etc. , que per les seves especials connotacions requereixen un tractament separat i detallat per tal d'aconseguir una protecció que s'ajusti a les seves necessitats específiques. Partint d'aquesta diversitat, s'opta per regular les condicions de protecció dels animals de companyia.

En relació amb l'exposat, és lloable que Andalusia aprovi una llei de protecció dels animals de companyia, perquè tenint en compte la importància que entre aquests tenen gossos i gats, no ha estat aquesta regió caracteritzada, tradicionalment, precisament per un bon tracte a aquests animals (segons notícia del 10 de maig de 2014, a eldiario.es, el SEPRONA comptabilitza en sis anys més de 13.000 casos d'animals agredits a Andalusia, d'acord amb la qual cosa Andalusia lidera el ranking autonòmic del maltractament animal a Espanya) (51) i, desgraciadament, en els últims temps són reiterades les notícies sobre actes de maltractament realment terribles. El fet de què la llei no sigui elaborada i aprovada

fins el 2003, després de dècades de govern per un partit polític de majoria aparentment progressista (PSOE), és bastant indicador del que ha estat la sensibilitat del país en aquesta matèria, almenys fins a molt recentment. Per altra part, la justificació per limitar-se a regular la protecció d'aquest grup concret d'animals s'ha traduït, en els anys transcorreguts des del 2003, en alguna normativa pròpia sobre la protecció d'altres grups d'animals com és el cas del Decret 80/2011, de 12 d'abril, pel qual es regula la formació en benestar animal.

Quant a algunes prohibicions que té interès destacar, es prohibeix la mutilació amb finalitat estètica o sense cap utilitat llevat les practicades per veterinaris en cas de necessitat. I es prohibeix l'ús dels animals en exhibicions, circs, publicitat, festes populars i altres activitats si això suposa per al animal patiment, dolor o ser objecte de tractaments antinaturals. Això no inclou els braus, perquè recordem que la llei solament s'ocupa dels animals de companyia i ja es preveu a la mateixa llei (art. 2, sobre exclusions), que en queden fora del seu àmbit la fauna silvestre i el seu aprofitament, i el relatiu als toros. Per altra part, aquesta prescripció potser és una de les més incomplides, sobretot en relació amb les festes populars, en relació amb la qual cosa seria procedent investigar si no es fan les actuacions pertinents que siguin necessàries per impedir conductes contràries a la prescripció indicada, i examinar-ne les responsabilitats corresponents d'autoritats i funcionaris.

Atès que la norma regula la protecció dels animals de companyia, les funcions pròpies de l'Administració pública sobre intervenció, inspecció i vigilància són atribuïdes (arts. 32 i 33) als ajuntaments, i solament en matèria de cooperació administrativa es preveu que totes les administracions públiques hauran de cooperar en el desenvolupament de les mesures de defensa i protecció dels animals i en la denúncia davant els òrgans competents de qualsevol acció contrària a la llei (art. 34).

Una atribució important a l'Administració de la Junta d'Andalusia (disposició addicional primera) és que haurà de promoure campanyes divulgatives sobre el contingut d'aquesta llei entre els escolars i el públic en general, amb la finalitat d'augmentar el nivell de sensibilitat i de respecte als animals. En relació amb això, potser haurien de dir "en relació amb els animals de companyia", perquè sinó el contrast entre això i la defensa i promoció de les curses de braus no serà fàcil d'explicar. Per altra part, seria interessant, en base a la normativa d'accés a la informació, transparència i bon govern vigent, ja sigui autonòmica o estatal, reclamar informació sobre en quins termes s'està fent aquesta activitat de sensibilització que prescriu la llei.

El Decret 80/2011, citat abans, té per objecte regular la tipologia i el contingut dels cursos de formació en benestar animal per a les persones que han de manipular en les seves activitats animals de renda i d'experimentació i que requereixen d'acord amb la Llei 11/2003, una formació mínima i específica així com l'expedició del certificat de competència o diploma de formació en benestar animal. Hom no pot evitar preguntar-se quina certificació tenien els dos cafres que recentment van protagonitzat un fet luctuós (per no dir "criminal", que és la paraula que pertoca, però luctuós per la tristesa que genera) en

relació amb un gran nombre de porquets als que van “assassinar”, fet succeït a Almeria (52). En tot cas es tracta d’una interessant regulació, sobre la qual, en el cas de Catalunya, no s’ha elaborat una norma d’un rang similar en els termes de la que citem. Al respecte, el tema del rang té interès, perquè una norma amb rang de Decret del Govern, té un efecte propagandístic que no tenen actuacions de rang inferior, per exemple les resolucions d’un conseller, dit això sense perjudici del fet que l’organització de cursos formatius sobre benestar animal en les més diferents vessants és quelcom que s’organitza anualment per l’Administració de la Generalitat de Catalunya, tal i com serà examinat més endavant.

La normativa sobre animals de companyia andalusa es veu complementada per altres de desenvolupament, en la que s’ha de destacar l’Ordre de 19 d’abril de 2010, per la qual s’estableixen els tractaments obligatoris dels animals de companyia, les dades per a la seva identificació en la venda i els mètodes de sacrifici d’aquests en la comunitat autònoma d’Andalusia. Quant als mètodes de sacrifici, es persegueix evitar el patiment crònic o el trauma que provoqui dolor i no sigui reparable amb actuacions clíniques, prohibint-se el sacrifici d’animals sans, llevat dels casos en els que afecti o pugui afectar a la integritat física de les persones o quan una norma de rang legal ho prevegi (aquesta última prescripció és carta blanca, d’acord amb la Llei 11/2003, per al cas de l’animal abandonat, no reclamat per ningú ni cedit, i que és una pràctica habitual a Andalusia).

A la web de la Junta d’Andalusia hi ha informació interessant sobre protecció i benestar animal. No obstant les dificultats, és de les més fàcils per poder localitzar aquesta informació. Destaca especialment el relatiu a la protecció de la biodiversitat, amb una part important dedicada al problema del verí al camp (que posa de manifest de nou una mentalitat no gaire molt procliu als animals per part d’un bon sector de la població. Consta també informació interessant sobre centres de conservació, recuperació i reintroducció i el relatiu a la gestió d’espècies exòtiques invasores. Es posa de manifest clarament que el col·lectiu animal més mimat a Andalusia és el de les espècies salvatges protegides.

Quant a la ramaderia i l’experimentació, aquests àmbits són objecte d’especial consideració, atesa la importància de la primera a Andalusia. Al respecte, consta informació sobre la dinàmica de les actuacions d’inspecció en matèria de benestar animal a explotacions ramaderes, al transport i als centres d’experimentació, en base a normativa estatal i autonòmica.

S’ha de destacar un “Plan andaluz de controles e inspecciones en sanidad animal”, que figura com a “Programa de control oficial sobre el bienestar de animales en experimentación”, versió de febrer de 2015. Aquest document s’ajusta a la normativa vigent i per tal d’implementar les actuacions administratives de control pertinents.

Es pot apreciar a Andalusia un interès i esforç institucional, sobre tot en els últims anys, per atendre als interessos de protecció i benestar dels animals, la qual cosa posa de manifest una evolució, encara clarament insuficient, principalment si es té en compte el nivell de sensibilització de la població, que no és del més satisfactori. Quant a la dinàmica del tema a aquesta comunitat autònoma, té interès destacar el problema del “Consejo Andaluz de

Protección de Animales de Compañía”. Aquest organisme va ser creat pel Decret autonòmic 525/2012, de 27 de novembre. La Llei 11/2003 preveia la creació d'aquest òrgan, obligatòriament, durant el 2004, com a òrgan consultiu per assessorar sobre el desenvolupament de la Llei. Aquest òrgan no s'ha creat fins el 2012. Però, per ser justos, pitjor és el cas de Catalunya, en el qual cas el TR preveu la creació en el termini d'un any a comptar des de l'entrada en vigor de la Llei 22/2003, del Consell Assessor sobre els Drets dels Animals, que no ha estat creat mai.

La manca d'aquest òrgan ha portat a determinats col·lectius de protecció dels animals a acusar l'Administració d'haver pogut, sense gaire problemes, autoritzar actuacions que no són adients amb la llei, com són baralles de galls, transport de gossos de caça en condicions inadequades, la mutilació a gossos de caça, els ensinistraments de llebrers arrossegats per vehicles a motor, etc. Per això, les associacions de defensa animal andaluses reclamaven la creació de l'òrgan indicat. Però el cert és que un cop creat aquest òrgan, el mateix no inclou en cap de les seves dotze vocalies cap representant de les associacions animalistes andaluses. És evident que aquesta actuació no es correspon amb els criteris i principis de participació ciutadana i de democràcia participativa que han de presidir la interrelació entre l'Administració pública i la ciutadania, encara que l'Administració andalusa ha respost que es contempla a la regulació aprovada la possibilitat d'invitar a les seves reunions, tant del ple com de la comissió permanent, a quantes persones expertes i entitats dedicades als animals de companyia es consideri oportú perquè puguin mostrar la seva opinió sobre els assumptes que així ho requereixin. Això és una mostra de veritable cinisme (i a sobre, procedent del govern d'una formació política aparentment progressista): comparar l'assistir com a membre amb veu i vot i conèixer tot el que es tracta de primera mà com a membre de ple dret, amb assistir com invitat, si l'òrgan ho considera oportú, per emetre opinió sobre el que et vulguin plantejar (53).

Al marge del que té a veure amb l'estricta protecció, hi ha d'altres actuacions normatives i administratives que incideixen sobre els animals i que destaquen especialment per l'objecte de regulació. Un bon exemple d'això és la recent publicació de l'Ordre de 24 de febrer de 2016, per la qual s'estableixen mesures per a la conservació del pop (octopus vulgaris) en les aigües internes del litoral mediterrani d'Andalusia. La norma es refereix al pop com a recurs natural, ja que el preàmbul ens recorda que el pop comú és una de les espècies de més gran importància econòmica per a les flotes pesqueres andaluses, registrant-se en els últims anys com la tercera espècie amb més gran producció econòmica en a fase de comercialització dels productes pesquers. Es pretén el desenvolupament sostenible d'aquest recurs, a la qual cosa obeeix la norma citada. S'hi fa referència a la veda anual corresponent, es prohibeix la pesca recreativa del pop a les aigües interiors del litoral andalús, i s'estableix el règim sancionador aplicable en cas d'incomplir les prescripcions establertes. Es configura així aquesta norma com una disposició administrativa que atribueix a l'Administració pública una clara tasca de protecció, verificació i control. Té interès aprofitar l'ocasió per recordar que les investigacions científiques actuals han demostrat un nivell psíquic en el pop que resulta sorprenent des de la perspectiva com ha estat considerat tradicionalment aquest animal. Això ha comportat

que els cefalòpodes, grup al que pertany el pop juntament amb la sípia, el calamar, etc., es trobin entre els animals considerats per la UE a efectes de fer-los objecte de mesures de benestar, vinculant tal cosa amb el reconeixement, almenys per part d'un sector important de científics, d'un nivell de consciència o com a mínim d'autoconsciència (54).

COMUNITAT AUTÒNOMA D'ARAGÓ

-Llei 11/2003, de 19 de març, de protecció animal en la Comunitat Autònoma d'Aragó.

Aragó és una de les comunitats autònomes que més triga en incorporar-se a aquelles que tenen una llei pròpia de benestar animal.

Aquesta Llei 11/2003, és una norma bastant extensa amb una pretensió de protecció dels animals segons un concepte bastant ampli. Abasta els animals de companyia, els domèstics d'abast, treball o renda, els de fauna silvestre en captivitat i dels animals d'experimentació i altres finalitats científiques. S'exclouen els animals objecte de caça i pesca i els de fauna silvestre en llibertat que es regeixen per la seva normativa específica. La llei citada és bastant extensa atès l'àmbit de regulació que pretén, però el cert és que incideix sobre molts aspectes ja regulats per la normativa estatal i sobre els quals s'aplica aquesta.

El preàmbul és també especialment extens i conté les lloances habituals en aquest tipus de normes sobre com s'està tornant la societat més sensible en la matèria la qual cosa justifica la regulació pertinent al respecte etc. No obstant això, ja al principi de la regulació tenim alguna cosa preocupant, com quan l'article 2, sobre els fins de la llei, ens diu a la lletra c) que es persegueix també permetre la utilització dels animals per a la millora del benestar econòmic, físic i social de l'ésser humà, sense que això suposi causar als animals un dany o maltractament innecessari per aconseguir aquest objectiu. Al respecte, es pot dir que sinceritat no en falta, perquè de fet es recull el que fa tothom, però s'enuncia un redactat que pot ser utilitzat molt àmpliament per deixar sense efecte moltes actuacions de protecció i benestar dels animals. L'article 2.c) citat, justificaria per si sol un treball extens i detallat.

Es preveu un "Comité Consultivo para la Protección y Bienestar Animal", que entre d'altres membres assenyalava quinze vocals, entre els quals ha d'haver un professional expert en benestar animal i també un representant de les associacions de protecció i defensa de la naturalesa. Mercès a la normativa actualment vigent en matèria de transparència, accés a la informació pública i bons govern, estaria bé reclamar informació sobre l'actuació d'aquest òrgan, per verificar si s'està utilitzant en els termes que la llei reguladora preveu i si fa en alguna cosa, perquè el cert és que en la web institucional no en consta res.

En el règim de prohibicions s'ha de destacar que es prohibeixen les mutilacions, llevat de les veterinàries que siguin procedents però també per exigència funcional, i s'estableix un règim sancionador bastant detallat en el que s'ha de destacar la previsió de l'article 77, sobre responsabilitat de les persones jurídiques, que estableix que aquestes són

directament responsables de les conductes derivades dels acords dels òrgans socials i de les generades pels seus representants, mandataris i treballadors quan actuïn en el desenvolupament de llurs funcions respectives. El procediment sancionador es regulat també amb detall.

En la web informativa de la comunitat autònoma, el relatiu a la protecció i el benestar animals és objecte d'un tractament interessant, a partir del que afecta a biodiversitat, sanitat animal, ramaderia i dins aquest sector el referent a benestar animal, amb seccions específiques sobre benestar animal a les explotacions i al transport. Sobre això figuren l'informe 2008 sobre inspeccions de benestar animal en l'explotació i l'informe 2008 sobre inspeccions de benestar animal al transport. Quant a això, no s'entén perquè solament figura l'informe corresponent al 2008. Vol dir que no n'han fet cap més? Que els controls efectuats no permeten ni tan sols un informe suficientment decent al respecte? O es tracta solament de problemes tècnics que s'arrossegueu durant tots els anys de la crisi? El fet que l'últim informe que figuri sigui del 2008 no dóna molta confiança al respecte. Aquest és un altre àmbit sobre el que es podria demanar informació en base a la normativa sobre transparència, accés a la informació pública, etc. El detall de les inspeccions consta a la web, i per això mateix, atesa la importància propagandística d'aquesta activitat, costa entendre que si s'ha continuat fent com cal no consti la informació corresponent o almenys que sigui fàcilment accessible.

Hi ha a la web una cita de la normativa sobre benestar animal en explotacions, tant espanyola com comunitària (de la UE) així com específica d'Aragó, on s'afegeix, a part de la Llei 11/2003, una ordre de 25 d'agost d 1988, per la qual es dicten normes sobre protecció dels animals utilitzats a l'experimentació i altres finalitats científiques, una altra ordre de 20 d'abril de 2006, per la qual es convoca el procés d'homologació per a l'exercici professional en els centres d'experimentació animal i altres finalitats científiques, i un Decret 239/2008, del 16 de desembre, del Govern d'Aragó. En matèria de transport es cita la normativa en termes similars, si bé no s'inclou res d'Aragó. En definitiva, l'actuació administrativa aragonesa no sembla presentar una activitat especialment destacable en la matèria.

Sobre animals de companyia consta informació a la web sobre normes zoosanitàries, identificació, vacunació de la ràbia, gossos perillosos i animals exòtics. La veritat que res especialment destacable. Es complementa la informació amb el relatiu a la caça i la pesca, que són objecte d'un més gran nivell de detall. En aquest sentit, també s'ha de destacar l'activitat de protecció per l'Administració que es posa de manifest en relació amb la important tasca de control sobre l'activitat regulada.

En el que afecta tant a la biodiversitat com a la caça i la pesca, s'ha de destacar també l'activitat administrativa sobre la problemàtica de l'enverinament, la qual cosa és il·lustrativa d'un problema que ha de ser important a la comunitat autònoma, quant a ser quelcom vinculat amb el nivell de sensibilitat d'un sector de la població, baix en quantitat però important quant als seus terribles efectes i el dany enorme que genera.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE CANÀRIES

-Llei 8/1991, de 30 d'abril, de protecció dels animals.

-Decret 117/1995, d'11 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 8/1991, de 30 d'abril, de protecció dels animals i es desenvolupen altres aspectes relacionats amb els mateixos.

El preàmbul de la llei és bastant curt, i posa de manifest que l'objecte de la llei és la determinació de les atencions mínimes que han de rebre els animals domèstics, específicament els de companyia, la regulació de l'ús dels animals en espectacles, festes populars i activitats esportives o recreatives que impliquin crueltat; les condicions per a la cria, la venda i el transport d'animals, i la seva inspecció i vigilància; les obligacions de posseïdors o amos i dels centres de recollida i albergs; i la regulació de les instal·lacions de manteniment temporal. Per tant, no es considera aquesta llei el lloc adient per regular àmbits com els relacionats amb l'experimentació i la "vivisecció" dels animals (estem a l'any 1991, i ara no s'empraria aquesta paraula, actualment rebutjada en termes eufemístics per altres més políticament correctes o acceptables), ni la protecció i la conservació de la fauna silvestre ni l'exercici d'activitats piscícoles o cinegètiques, matèries totes aquestes que es considera que han d'estar regulades per una legislació específica (com ja és el cas, actualment). No obstant, l'objecte de regulació de la llei (articles 1 i 2) són els animals domèstics, entenent per aquests els que per a la seva subsistència depenen de l'home, essent els de companyia tots aquells domèstics que mantinguts igualment per l'home són allotjats principalment en la seva llar, sense cap intenció lucrativa. Per tant, tenint en compte les exclusions, sembla que s'inclouen els animals de renda o producció, tal i com també sembla confirmar la regulació del seu Reglament.

La llei no és gaire extensa, de manera que es veu complementada i desenvolupada pel Reglament citat abans. En aquest es conté amb més detall la tasca administrativa, de la que l'Administració pública és responsable. Com aquesta normativa es refereix als animals domèstics, amb un molt important paper dels de companyia, la veritat és que sembla una supraordenança destinada als municipis, o bé per substituir la manca d'ordenança d'aquests en matèria animal, la qual cosa es posa de manifest a l'article 1 del Reglament, en referir-se als ajuntaments i en concretar en l'article 2 les atribucions d'aquests, entre les quals es troba aprovar les ordenances municipals reguladores corresponents, indicant-ne els àmbits objecte de regulació.

És de destacar la regulació, quant a tots els animals domèstics, del relatiu al transport (pensem que estem a l'any 1991) i el relatiu a exposicions, concursos i d'altres certàmens ramaders.

El cas és que la norma prohibeix la mutilació excepte les que es puguin fer, entre d'altres motius, per exigència funcional. Com en el cas d'Aragó, l'exigència funcional fa pensar en quelcom vinculat a l'ús de l'animal, però no pròpiament a l'estètica, però sembla que el

terme podria ser el suficientment obert per poder admetre aquesta coincidència entre motius de funcionalitat i motius d'estètica.

L'acció de foment, que és una de les pròpies de l'Administració pública (dins la tradicional divisió de Jordana de Pozas entre foment, policia i servei públic), és objecte d'una regulació detallada als articles 64 i 65, referits a les subvencions i ajuts que poden obtenir les associacions de protecció i defensa d'animals i quant al foment directe per l'Administració de les activitats de protecció previstes per la norma, aprovant disposicions reguladores, subscriuint convenis amb les entitats de protecció, i programant campanyes divulgadores del contingut de la Llei 8/1991 i del Reglament entre els escolars i, en general, entre els habitants de les Canàries, així com prendre mesures que contribueixin a fomentar el respecte pels animals i a difondre i promoure campanyes de defensa i protecció dels animals.

L'exposat sembla que justificaria una activitat que fos publicada adientment a la web informativa de la comunitat. Al respecte, a la web no facilita localitzar la normativa sobre animals domèstics, que és objecte d'una secció específica, a part de la que afecta a caça, espècies exòtiques invasores, normativa cinegètica i altres aspectes sobre biodiversitat. El cert és que la web és un instrument molt insuficientment utilitzat a les Canàries en relació amb el tema que ens ocupa. Estaria bé saber també quines activitats administratives de foment es duen a terme, en base a la normativa sobre transparència, accés a la informació pública i bon govern.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE CANTÀBRIA

-Llei 3/1992, de 18 de març, de protecció dels animals.

Després de fer esment de la normativa internacional subscrita per Espanya en matèria de protecció animal, i de l'estatal sobre caça, pesca i fauna silvestre, en la que es preveuen mesures encaminades a la protecció dels animals regulant les arts i les èpoques de caça i pesca, les classificacions dels terrenys i de les espècies protegides en els seus diferents graus, etc., es considera que pertoca a la comunitat recollir la seva normativa pròpia amb les mesures que garanteixin la protecció dels animals sense menyscapte ni interferències amb els textos legals indicats, essent això: *“una manifestación meridiana e inequívoca de la voluntad política por la defensa, protección y respeto de los animales”*.

Es contempla a la Llei diversos títols. El primer sobre disposicions generals, el segon sobre els animals domèstics, el tercer sobre la fauna silvestre, el quart sobre tinença, tràfec i comerç dels animals, el cinquè sobre infraccions i sancions i el sisè sobre formació i educació. Es tracta així d'una norma que pretén ser omnicomprensiva.

Tenint en compte el camí obert per la primera Llei de protecció animal a Espanya, la de Catalunya a l'any 1988 (Llei 13/1988, de 4 de març), la Llei càntabra en principi sembla notable per la seva modernitat (a l'any 1992), el seu nivell de compromís i l'abast de la regulació perseguida.

En el cas de Cantàbria s'ha de tenir en compte que parlem d'una norma del 1992, en un moment en el que encara moltes famílies obtenien el seu sosteniment com a mitjà de vida, amb els animals domèstics de renda. Precisament, l'exposició de motius es fa ressò dels canvis que les explotacions ramaderes estaven experimentant en aquella època, passant a convertir-se en sistemes en els que el contacte habitual amb els animals es veia substituït progressivament per formes d'explotació intensiva i industrial, que intensifiquen la consideració de l'animal com un objecte. Per aquest motiu, el preàmbul de la llei càntabre diu que: *"No obstante, a veces, el carácter intensivo de las explotaciones puede llevar a correr el peligro de perder la consideración de seres para pasar a ser objetos de transacción exclusivamente, o, por el contrario, su condición de complementariedad, puede ponerlos ante el peligro de privarles de unas atenciones mínimas indispensables."*

Aquesta referència als animals quant a poder perdre la seva consideració com a "seres", és filosòficament profunda, en un moment en el que els animals eren clarament "coses" com a qualsevol objecte sotmès en termes jurídics i fàctics a propietat i transacció, i essent una bona mostra de què aquest estatus de cosa no era adient amb la seva realitat.

Per tant, norma avançada en les seves intencions, objectius i motivacions, que ja detectava problemes en perjudici dels animals que posteriorment s'han fet més que evidents, i que en tot cas s'ha quedat, en bona mesura, desfasada, perquè no s'ha modificat per adaptar-la als nous temps o per anar més enllà.

Com és habitual, es prohibeix l'ús dels animals en espectacles (article 6), però s'exclou el relatiu a curses de braus, i correbous, ja que com a conjunt d'activitats artístiques i culturals són exponents del "acervo histórico" de Cantàbria. Això sí, que la justícia no estigui absent, perquè es preveu que la Diputació Regional de Cantàbria, dins l'àmbit de la seva competència: *"cooperará para velar por su pureza, realizando las oportunas inspecciones anteriores y posteriores al espectáculo, en garantía de que el animal no se encuentre limitado en su poder y defensas, como principio valedor de la equidad en la lucha, que la fiesta requiere"*. Aquest és un bon exemple de previsió d'obligacions de l'Administració, que l'implica la responsabilitat de realització d'una determinada activitat per implementar-les i que també repercuteix, en principi, en benefici de l'animal (encara que sigui en uns termes que des del punt de vista animalista sonen actualment a broma de mal gust, sobretot en l'al·lusió a una pretesa equitat en la lluita).

Per altra part, el redactat de l'article 6 no és molt afortunat, ja que prohibeix a l'apartat 1 l'ús dels animals en espectacles i altres activitats si això els pot ocasionar patiments o poden ser objecte de burles o de tractaments indignes, i en l'apartat 2 es diu que *"Quedan excluidas de forma expresa de dicha prohibición las fiestas de los toros en sus distintas manifestaciones (corridos, encierros, etc.)"*. O sigui, que s'està dient que sí que s'accepta ocasionar patiments, burles i tractaments indignes en aquest segon cas? Es tractaria d'un reconeixement de què les actuacions diverses amb braus són una activitat que es caracteritzen pel maltractament més descarnat però en els que la justificació cultural supera la negativitat que se'n podria predicar. Des d'un punt de vista moral, la justificació queda en clara evidència. Per això, la invocació a l'equitat a què es feia referència abans

no sembla gaire seriosa (Dit això com a pecat que no solament és imputable als espanyols perquè al país veí, França, el “Conseil d’Etat” va dictar una sentència de 21 de setembre de 2012, que va avalar les corrides de toros només a un determinat espai del sud de França, posant el valor de la tradició cultural local pel davant de la prohibició de la crueltat contra els animals generalitzada a tota la resta del país. Aquesta sentència va ser objecte de moltes crítiques sobretot per l’estocada que va suposar al contingut moral de les decisions judicials, vinculat a les normes vigents). (55)

Per altra part, aquesta norma de Cantàbria sembla també arreglar diferents situacions recurrent sense dubtar-ho (i pot semblar que d’una manera un tant lleugera) al sacrifici, com es veu als supòsits dels articles 7 bis, 18, 24, i com es dedueix al 22.3.

S’ha de destacar de la llei el que afecta a l’activitat administrativa de foment, dedicant un títol (que al capdavant, està integrat per un article), en relació amb el qual destaca especialment el que diu el preàmbul de la llei. Segons aquest, la Diputació Regional de Cantàbria és conscient de què no és possible aconseguir els objectius de conservació i de respecte pel món animal que es persegueixen amb la llei, exclusivament amb mesures de tipus coercitiu i accions d’inspecció i policia. Per això es proposen mesures sobre formació i educació, si bé diu que encaminades a que els habitants de Cantàbria tinguin la possibilitat de conèixer i familiaritzar-se amb la fauna. Això pot trobar explicació en que parlem d’una època en què encara no es consentia la presència de l’ós ni del llop, i es qüestionava que els voltors podessin ser alimentats a l’estil tradicional, a partir d’una iniciativa de recuperació dels “muladares” pel FAPAS (Fondo Asturiano para la Protección de los Animales Salvajes), a Astúries, que projectava la seva tasca en un àmbit natural comú amb Cantàbria amb problemàtiques similars quant al tema dels animals salvatges i la seva compatibilitat amb l’explotació humana. (56)

D’acord amb l’exposat, el títol VI es dedica a la formació i l’educació en els temes de protecció dels animals, amb la finalitat de sensibilitzar, ensenyar i formar en el tracte i el comportament amb els animals.

La web de la comunitat autònoma és escassa en informació sobre protecció i benestar dels animals. Contràriament al que semblaria deduir-se de la llei, no sembla que sigui un tema molt important. La informació més àmplia és sobre caça i pesca, i cercant amb insistència hom troba alguna informació sobre animals extraviats, animals en adopció i demanda d’animals. I insistint encara més en la cerca, doncs és possible trobar alguna norma dispersa, com una Autorització i designació d’òrgans habilitats per a l’avaluació de projectes en el marc del Reial decret 53/2013, d’1 de febrer, pel qual s’estableixen les normes bàsiques aplicables per a la protecció dels animals utilitzats en experimentació i altres finalitats científiques incloent la docència. En definitiva, una web molt escassa i pobre, i que no es correspon amb els temps actuals en el relatiu a la matèria animal, especialment pel que afecta a la seva protecció i benestar.

La importància del que afecta a la caça i a les espècies protegides ens proporciona una notícia recent, sobre la intenció de la comunitat autònoma de treure el llop de la llista

d'espècies cinegètiques amb la pretensió de protegir-lo amb sancions de 10.000 euros per matar un llop, i d'indemnitzar els danys a la ramaderia causat pels atacs del llop a tot el territori. (57)

COMUNITAT AUTÒNOMA DE CASTELLA-LA MANXA

-Llei 7/1990, de 28 de desembre, de protecció dels animals domèstics.

El preàmbul d'aquesta llei la justifica a partir del sentir de la població. Els seus tres primers paràgrafs tracten tal cosa. Diu que la protecció dels animals i en especial d'aquells que viuen amb l'home ha estat sempre una preocupació latent a la societat. Que en el moment de l'aprovació de la llei era cada cop més notòria la sensibilització creixent dels ciutadans que reclamen noves mesures tendents a evitar determinades conductes amb els animals. Per això, recollint el sentir d'amplis sectors de la societat castellana-manxega, s'aprova aquest instrument legal que permeti la defensa, el respecte i la protecció real dels animals domèstics.

Per tant, aquesta llei es pot permetre una justificació en els termes exposats, perquè es refereix solament als animals domèstics i, en particular, als animals de companyia. També s'aplica als animals salvatges domesticats en tant es mantinguin en aquest estat.

Es prohibeix la mutilació, en els termes habituals, però es permet per exigència funcional, que no queda clar si inclou també l'estètica, com ja s'ha comentat abans, i que en aquest cas abona en el dubte, perquè la norma (article 2.2.d)), permet la mutilació també *"para mantener las características de la raza"*. Per tant, aquí sembla que s'està separant clarament l'exigència funcional i la motivació estètica.

Sent una norma del 1990 s'entén que hi hagi continguts desfasats, com és la previsió de que el sacrifici d'animals domèstics criats per a l'obtenció de productes útils per a l'home es faci *"en la medida en que se disponga de los medios adecuados, de forma instantánea i indolora"*. D'acord amb la normativa estatal vigent al respecte (Llei 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals en la seva explotació, transport, experimentació i sacrifici. Veure especialment l'article 6) això ja no pot ser així, dependent de què hi hagi o no mitjans adients.

Es prohibeix la utilització dels animals en espectacles, festes populars, baralles i altres activitats quan tal cosa comporti crueltat o maltractament, amb les excepcions que marca la llei que són tots els espectacles vinculats als braus.

El cas de Castella-La Manxa és un bon exemple del canvi que s'adverteix amb un Govern inicial, durant molts anys, de caràcter aparentment progressista, i d'un govern conservador en el que coincidint a més amb la justificació de la crisi econòmica, s'opera una clara regressió. Pensem en el cas de poder abatre els gossos assilvestrats. Això, que va ser recentment objecte de polèmica, en relació amb la nova llei de caça de la comunitat, ja era

objecte d'una previsió a la Llei 7/1990, la disposició addicional 4^a 1, de la qual ja establia la possibilitat d'abatre els gossos errants assilvestrats quan la seva captura no fos possible.

El retrocés es posa de manifest en que a la nova Llei 3/2015, de 5 de març, de caça, de Castella-La Manxa, a l'article 7, sobre espècies objecte de caça i de control de poblacions, l'apartat 6 estableix que:

“Los animales domésticos asilvestrados no tendrán la consideración de piezas de caza. No obstante, podrán ser abatidos o capturados por razones sanitarias, de daños o de equilibrio ecológico, previa autorización del órgano provincial, donde se especificará los medios de captura a utilizar, que en cualquier caso, serán selectivos y no actuarán en perjuicio de otras especies o de sus hábitats”.

Aquest és un article dels més controvertits, ja que la llei esmentada també preveu que es considera un animal domèstic assilvestrat. Aquest són els que “criados en cautividad, estén en un terreno cinegético sueltos”. Amb aquesta redacció, es contempla matar gossos, gats i altres animals domèstics.

Un altra motiu de rebuig de la llei és que aquesta permet diferents supòsits en els que no s'indica que succeiria, sinó que restarien pendents de l'ordenació pel consell regional de caça o d'altres entitats com la conselleria competent. O sigui, que ens trobem davant supòsits excepcionals sobre els que decidiran els organismes indicats. Atès que no queda clar que té caràcter excepcional, podria ser que qualsevol situació s'entengués com a tal. Per tant, la crítica que se'n fa és que estem davant una redacció massa oberta i poc concret que es remet al que determinin sobre la marxa altres organismes.

Aprofitant la cita de la Llei de caça de la comunitat, l'article 3 de la mateixa, relativa a l'exercici de la caça, ens serveix d'exemple d'una norma de caça en la que l'Administració pot tenir una importància cabdal des del punt de vista del màxim benestar per als animals objecte de caça, encara que pugui semblar un contrasentit. Però no s'ha d'oblidar que tal cosa és un contrasentit des de la perspectiva animalista, però no des de la visió d'una part encara molt important i podem dir que majoritària de la població espanyola, que considera als animals en els termes subordinats tradicionals. D'acord amb això, considerar el benestar animal com també donar-li a l'animal “una buena muerte” (en paraules de Santiago Muñoz Machado a “Los Animales y el Derecho”), tant quan es tracta d'animals objecte de caça i pesca, com quan es tracta d'animals de producció, doncs ja es molt, i molt bo, per a la sensibilitat de la població esmentada. Aquest article 3 de la Llei 3/2015, de 5 de març, de caça de Castella-La Manxa, diu:

“Artículo 3. Ejercicio de la caza

1. La caza solo podrá realizarse por las personas que posean licencia y reúnan los requisitos que le son de aplicación, y se practicará en terrenos declarados como cinegéticos conforme a un Plan de Ordenación Cinegética, sobre piezas de caza con esta calificación, con los medios y prácticas expresamente autorizados, de acuerdo a la presente Ley de Caza, su reglamento y disposiciones concordantes.

2. Las piezas objeto de caza, serán abatidas o capturadas en las condiciones menos cruentas y dolorosas posibles. Para ello, los cazadores están obligados a garantizar en las modalidades de caza autorizadas, el adecuado trato al animal.

3. No se considera caza, el tiro de pichón o codorniz, cuando se realice en instalaciones deportivas permanentes, aun cuando dichas instalaciones estén ubicadas en el interior de terrenos declarados cinegéticos.”

En aquest disposició s'adverteix:

-Regulació sobre la qual l'Administració pública ha de vetllar perquè es compleixi.

-Activitat d'intervenció administrativa (en la concessió de la llicència), de verificació i control (sobre els requisits per a la llicència i sobre les modalitats de caça autoritzades), d'inspecció (que s'actui de conformitat amb la llicència i que les peces siguin abatudes en els termes exposats); de protecció i benestar dels animals (verificació i control de què les condicions de captura siguin els menys cruentes i doloroses possibles).

-Limitacions en l'activitat (que encara són més lesives per als animals, encara que sembli un contrasentit) com és: el cas del “tiro al pichón o codorniz”. Aquests animals són exclosos del tractament de les peces de caça, quan siguin abatudes en instal·lacions esportives permanents, ja que això és un esport.

La web de la comunitat no es prodiga molt en proporcionar informació adient i suficient. EL relatiu a la caça i la pesca és objecte d'informació, potser la informació més clara, destacant el referent a la pesca sostenible. En matèria de ramaderia hi ha un apartat sobre identificació i benestar animal. Però resulta que en clicar sobre aquest el que surten són, sota el termes “Actuaciones”, diverses actuacions de la comunitat expressades amb el document corresponents, entre els quals no es troba ni un de sol específic que tracti sobre benestar animal (segons l'examen efectuat entre el gener i el febrer del 2016). Per tant, informació confusa i no clarificadora al respecte. Hi ha informació sobre legislació referida a conservació de la naturalesa, espècies protegides, i ramaderia.

En definitiva, en matèria de protecció i benestar animal la web de la comunitat no és gaire útil, per dir-ho d'una manera suau.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE CASTELLA I LLEÓ

-Llei 5/1997, de 24 d'abril, de normes reguladores de protecció d'animals de companyia.

El preàmbul d'aquesta llei comença fent referència a què la sensibilitat social creixent entorn al respecte, la protecció i la defensa de tots els éssers vius, en general, i dels animals més pròxims a l'home, en particular, han fet necessari incorporar aquests principis en una legislació actualitzada i en concordança amb els principis inspiradors dels convenis internacionals i la normativa de la UE en la matèria. Llavors, diuen que la comunitat autònoma, responent a aquesta crida, ha procedit ha aprovar aquesta llei.

La llei es refereix fonamentalment als animals de companyia, per no dir que exclusivament, amb alguna previsió més general. Per això la llei exclou del seu àmbit d'aplicació la caça, la pesca, la protecció i conservació de la fauna silvestre en el seu medi natural, els animals domèstics de renda (amb alguna puntualització a l'article 2), els criats per a l'aprofitament de les seves produccions, siguin o no domèstics, sempre i quan al llarg de la seva vida se'ls destini única i exclusivament amb aquesta finalitat (llevat de la puntualització de l'article 2.2), els d'experimentació i altres finalitats científiques i la festa dels braus.

Quant a les prohibicions, i atesa la consideració que fem del tema de la mutilació perquè és exemplificativa de les diferències sense sentit entre CCAA, es prohibeix les mateixes llevat, entre d'altres, de les que deriven d'exigències funcionals o per mantenir les característiques pròpies de la raça. Per tant, aquí apareixen clarament diferenciats aquests dos motius, com és el cas de la llei de Castella-La Manxa, si bé fa la impressió de que aquesta Llei 5/1997 ha copiat la de Castella-La Manxa en aquest punt.

Es prohibeixen els espectacles, activitats, baralles, festes que impliquin tortura, patiment, crueltat o maltractament, o fer els animals objecte de tractaments antinaturals. A continuació venen les exclusions que vulneren de manera tan flagrant una primera declaració de prohibició absoluta i que buiden de contingut la prohibició en qüestió, dit això a més al país del "Toro de la Vega".

De la mateixa manera que en el cas de Castella-La Manxa, es preveu la possibilitat d'abatre els gossos assilvestrats.

No sembla que la comunitat s'hagi esforçat molt en confeccionar aquesta norma, molt similar a la de Castella-La Manxa, i plena, com passa en la majoria de les normes de les CCAA de massa previsions genèriques que produeixen més por que una altra cosa, com són previsions de l'estil de la de l'article 17.4 d'aquesta Llei 5/1997, quan en tractar dels animals abandonats, diu que: *"La Administración adoptará las medidas adecuadas para evitar la proliferación de animales abandonados"*. Ja es pot imaginar quines són les mesures més adients a Castella i Lleó.

La web de la comunitat és millor que la de Castella-La Manxa, i sembla que s'ha posat una mica més d'interès en la matèria. Així, a "Portal ganadero" (que és difícil de trobar), dins la "Información ganadera", trobem, entre d'altres coses, la secció "Animales de compañía", dedicat a la identificació dels animals de companyia, la normativa sobre vacunació, i l'accés al sistema d'identificació d'aquests animals a Castella i Lleó. Sembla que sigui molt, però realment és molt poc., i "Bienestar animal", a les explotacions i al transport, amb referència a cursos, normativa i ajuts. En relació amb aquest apartat sorprèn veure que hi ha uns quadres indicatius de l'evolució dels cursos sobre benestar animal en termes de mòdul general, mòdul porcí, mòdul avícola i mòdul transportistes, però tots referits al període 2004 – 2009. Vol dir això que des del 2009 no s'ha fet res al respecte?

A la web figura alguna que altra resolució (quatre) fent pública la relació de beneficiaris als que s'ha atorgat algun ajut per al foment del benestar animal en el marc del programa de desenvolupament rural de Castella i Lleó, 2007-2013. També es fa referència, sobre això, a

una Ordre AYG/680/2010, de 7 de maig, establint les bases reguladores de la concessió d'aquests ajuts destinats al foment del benestar animal en els sectors avícola i porcí.

S'ha de destacar igualment la referència als resultats de les inspeccions de benestar animal, que posen de manifest una activitat d'intervenció, verificació i control molt important de l'Administració pública, en la que aquesta es mostra com a responsable del que preveu la normativa, exercint les seves atribucions i obligacions en matèria de protecció i benestar animals encomanades per la llei. Però en el cas que ens ocupa, únicament consten els resultats esmentats, sobre inspeccions fetes a les explotacions ramaderes, durant els exercicis 2009, 2010 i 2011. Que no constin altres exercicis posteriors a 2011, és oblit? Desídia en penjar la informació? O és que no s'han fet? (la informació esmentada va ser examinada entre finals de gener i començaments de febrer de 2016).

A part, la caça i la pesca són objecte d'una informació bastant més àmplia i detallada. També consta informació antiga, puntual, que més indueix a confusió que a una altra cosa, com és el cas d'una informació sobre un seminari internacional sobre la gestió i la conservació del llop, però del 2003. Hi ha una relació de la normativa sobre Flora i Fauna però per a que cadascú se la consulti pel seu compte que, per tant, solament aporta la cita i la localització de la norma però res més.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE MADRID

-Llei 1/1990, d'1 de febrer, de protecció dels animals domèstics.

Aquesta llei també és de les més antigues. El preàmbul és molt curt i des d'un principi fa referència als animals domèstics, per acabar dient que no es va considerar que aquesta llei fos el marc adient per regular àmbits relacionats amb l'experimentació i la vivisecció d'animals, la protecció i la conservació de la fauna silvestre, la protecció dels animals amb finalitats agrícoles o ramaderes, o l'exercici d'activitats piscícoles o cinegètiques, matèries que per la seva amplitud i complexitat s'havien de regular per una legislació específica.

Així, la llei té per objecte establir normes per a la protecció dels animals domèstics i, en particular, la regulació específica dels animals de companyia. En aquest sentit, aquesta llei, com les altres lleis autonòmiques que solament regulen els animals de companyia, han fet un paper de supraordenança per als municipis, la qual cosa ha estat bé, però que amb el pas del temps s'ha quedat bastant curt. S'aprecia això més en el cas de la Comunitat de Madrid, tan important en termes econòmics, poblacionals i de tota índole, que no obstant ha tingut aquesta llei durant 26 anys, si bé sembla que l'Assemblea de Madrid està treballant per aprovar una nova llei.

Quant al tema exemplificatiu de les mutilacions, aquestes es prohibeixen, excepte les controlades pels veterinaris en cas de necessitat o per exigència funcional.

Es prohibeix la utilització dels animals en espectacles, baralles, festes populars i altres activitats que impliquin crueltat o maltractament, que puguin ocasionar-los patiments o fer-

los objecte de tractaments antinaturals. Resten excloses les festes de braus i altres espectacles taurins.

En el cas de Madrid, a part de prohibir les baralles de gossos, de galls i d'altres, es prohibeix el tir al colom i demès pràctiques similars. No obstant això, es contempla la possibilitat d'autoritzar a les "Sociedades de tiro", la celebració de competicions d'aquesta mena. És a dir, a continuació de la prohibició, de manera immediata s'estableix l'excepció. Per què és prohibeix l'activitat? Si és pels animals, s'ha de prohibir de manera absoluta, sense excepcions. O és que és un tema simplement de control de qui fa l'activitat? O es considera que si l'activitat la fa la societat de tir, aquesta serà més mirada amb els animals?

La regulació citada en matèria d'espectacles és un bon exemple, que es repeteix en pràcticament totes les CCAA, de les contradiccions (moralment conflictives) d'una normativa que es presenta com a protectora, prohibeix en conseqüència unes determinades pràctiques i, a continuació, exclou de la prohibició activitats del tipus de les prohibides, que ni tan sols són menys cruels, objectivament considerades.

A la disposició addicional de la llei es preveu l'activitat de foment típica a dur a terme, sobre realització de campanyes divulgadores del contingut de la llei entre els escolars i els habitants de la comunitat, així com prendre altres mesures que contribueixin a fomentar el respecte als animals i a difondre aquest a la societat, en col·laboració amb les associacions de protecció i defensa dels animals.

A la web de la comunitat hi ha una certa informació sobre la matèria animal, en matèria de ramaderia i d'altres aspectes del tema animal. Quant als animals domèstics i de companyia, la informació és un tant més abundant citant la normativa a atendre i d'altres aspectes. Consta també informació sobre el centre de recuperació d'animals silvestres (CRAS Madrid), de Soto de Viñuelas.

Un document que té un especial interès i que podria ser un exemple a seguir per totes les CCAA, és el "Tercer Plan de protección y bienestar animal de la Comunidad de Madrid".

Els anys 2004 i 2011 es van posar en marxa el primer i segon pla, respectivament. Aquest és un bon instrument que visualitza el compromís de la comunitat i, per tant, de la seva Administració, amb una relació d'actuacions a dur a terme sobre la protecció i el benestar dels animals. L'objectiu és l'educació en la tinença responsable d'animals de companyia, l'augment de les adopcions, la millora dels establiments d'animals de companyia, i inclou també altres objectius sobre benestar d'animals de producció, experimentació i parcs zoològics. Es tracta així d'un document realment interessant tant quant al seu contingut com quant al seu caràcter instrumental per a l'Administració com per als ciutadans. Aquests tindrien un esquema de referència per conèixer a què s'ha compromès l'Administració d'acord amb el marc legal vigent, i què se li pot exigir.

Recentment, consta informació sobre que l'Assemblea de Madrid està tramitant una nova Llei de protecció dels animals de companyia, amb la qual el Govern regularà per llei el

sacrifici “0”, els plans de protecció i benestar animal que fomenten la tinença responsable de mascotes o l'organització de campanyes i actes com el Saló de l'Adopció. L'esmentat sacrifici “0” s'establiria en els albergs i centres d'acollida. Segons l'avantprojecte de la llei, la mateixa no serà d'aplicació als espectacles taurins, ni a la fauna silvestre, incloses les de caça i pesca, ni als animals utilitzats amb finalitat agrícola, ramadera o d'experimentació, ni als de parcs zoològics, tots els quals es regiran per la seva normativa específica. Es tractaria, així, d'una posada al dia de la Llei 1/1990. Entre d'altres coses, s'hauria de destacar en la norma projectada un enduriment de les sancions, de manera que aquestes anirien des dels 300 euros per a les lleus a fins els 30.000 euros per a les molt greus, a la qual cosa es podria afegir la inhabilitació de l'infractor per a la possessió d'animals per un termini de fins a quinze anys. Aquestes sancions s'ampliarien als establiments de venda de mascotes que després de l'aprovació de la llei no podrien exhibir els animals als vitralls o zones exposades al públic, i l'incompliment d'aquesta mesura podria comportar la clausura, el tancament o la suspensió de l'activitat per un període de cinc a deu anys.

Quant al tema de les sancions previstes, i posant de manifest un altre cop més l'arbitrarietat autonòmica en la qualificació de les faltes, recordem que a l'avantprojecte de llei estatal pel qual s'estableix la normativa bàsica del comerç i tinença responsable de gossos i gats, examinat al seu moment, les infraccions molt greus es sancionaven amb imports que anaven de 30.001,00 euros a 200.000 euros.

En conclusió, la Comunitat de Madrid és una de les que s'està movent en la matèria de protecció i benestar dels animals, sobretot en el que afecta als animals de companyia i que és el mínim que es pot esperar d'una de les CCAA més importants d'Espanya, tant per entitat econòmica com per entitat poblacional.

COMUNITAT FORAL DE NAVARRA

-Llei foral 7/1994, de 31 de maig, de protecció dels animals.

El preàmbul no és extens però sí bastant incisiu, ja que comença dient que la consideració dels animals com ésser vius capaços de patir i la superació de tota visió de l'home com a amo i senyor absolut d'un dret il·limitat a la seva disposició i a l'exercici de pràctiques lesives o destructives sobre ells (els animals), juntament amb l'evident augment d'una consciència general tendent a evitar als animals patiments innecessaris, ha anat calant profundament en el sentir majoritari de la societat navarresa.

Ja anteriorment es va a provar la Llei foral 2/1993, de 5 de març, de protecció i gestió de la fauna silvestre i llurs hàbitats.

El paràgraf tercer del preàmbul és per si mateix interessant, perquè ens parla del dret a una vida digna i, en el seu defecte, a una mort indolora. Què vol dir això? Doncs el que el sentit comú es diu, i és que realment no és una vida digna estar destinat al consum, per molt que es disfressi d'aparences diverses. Una cosa és tractar l'animal amb consideració a la seva dignitat, i una altra cosa és la “vida digna”. Mai hi ha vida digna si la destinació

final és l'escorxador. Com diu el preàmbul literalment: “..., y que se resume en el derecho a una vida digna y, en su defecto, a una muerte indolora”. És a dir, no havent vida digna perquè la destinació és l'escorxador, doncs almenys mort indolora. L'exposat, segueix el preàmbul, ha vingut a consagrar una nova ètica de respecte als animals en tots els àmbits. Ètica, diu, ja assumida i defensada per grans capes de la població des de feia anys, i que estava relegada per la indiferència d'alguns sectors i per l'interès en mantenir certes tradicions que pel cruel i degradant, són ja insostenibles i objecte del rebuig general en una societat que concep la vida com un, sinó el primer, dels seus béns més preuats. El cas és que es pot dir que aquest discurs del preàmbul continua sent molt actual i vigent.

L'objecte de la llei, no obstant l'exposat, és establir normes per protegir els animals domèstics i els de la fauna al·lòctona. Els domèstics són els de companyia i els de cria per obtenir recursos. L'al·lòcton és la no autòctona que viu en estat salvatge o amansat. La fauna silvestre es regeix per la normativa pròpia com és la Llei 2/1993, abans citada.

En relació amb les mutilacions, aquestes estan prohibides excepte les controlades pels veterinaris en cas de necessitat i per exigència funcional.

Es prohibeixen els espectacles amb animals en els termes habituals, excloent expressament els espectacles taurins, i es permet el tir al colom. Per tant, un discurs molt maco i ben elaborat al preàmbul que no afecta ni a toros ni a coloms que són objecte d'espectacle i d'esport, respectivament.

La web de la comunitat proporciona informació de certa importància en matèria de benestar animal, sota un apartat específic que tracta d'aquest en relació amb les explotacions, el transport i el sacrifici. Quant a aquest últim, s'hi conté un informe anual corresponent a l'any 2014. Aquest és l'informe anual del “Plan de controles del programa de control de bienestar animal, 2014”, que posa de manifest l'activitat de controls oficials duts a terme al respecte per l'Administració pública. S'ha de destacar també informació sobre les activitats amb animals d'experimentació i d'altres i informació pràctica sobre centres i activitats que es dediquen a això a Navarra en relació amb la protecció dels animals. Quant a l'aspecte normatiu, consten algunes normes forals de desplegament de la Llei foral 7/1994, com és el Decret foral 196/1996, de 29 d'abril, pel qual s'assignen a uns departaments concrets les competències que deriven del desenvolupament de la Llei foral 7/1994; i el Decret foral 225/1994, de 14 de novembre, pel qual es regula el procediment sancionador en desenvolupament de la Llei 7/1994.

Consta també altra informació complementària en matèria de benestar animal, així en relació amb els animals de companyia i notícies diverses sobre la matèria. Entre aquestes cal destacar la relativa al descens en un 76% el nombre de gossos abandonats a Navarra en una dècada (notícia del 15 d'agost del 2015), la qual cosa és molt bona senyal.

Es veu, per tant, que el benestar animal i la protecció corresponent és quelcom important, la qual cosa no vol dir que tingui a la informació de la web la més gran importància que el tema hauria de tenir.

COMUNITAT VALENCIANA

-Llei 4/1994, de 8 de juliol, sobre protecció dels animals de companyia.

El preàmbul d'aquesta llei és bastant curt, i després de referir que els convenis de Washington, Berna i Bonn, firmats per Espanya, estableixen el marc general de protecció dels animals, considera que aquest requereix una concreció i adaptació per al cas particular de la Comunitat Valenciana. Objecte de la llei solament són els animals de companyia, entenent per aquests els que tenen com a finalitat viure amb les persones amb fins educatius, socials o lúdics, sense caràcter lucratiu.

El preàmbul diu que a la Comunitat Valenciana existeix una “honda tradición” de respecte envers els animals de companyia, de manera que amb la llei es vol augmentar la sensibilitat col·lectiva cap a un comportament més humanitari i propi d'una societat moderna. Fa esment de com a l'any 1991 es va dictar la Llei d'Espectacles, Establiments públics i Activitats Recreatives de la Comunitat Valenciana, en la que es prohibien els espectacles en els que es podés produir crueltat o maltractament als animals.

El cas és que la llei és d'aplicació a tots els artròpodes, amfibis, peixos, rèptils, aus i mamífers de companyia, la comercialització o tinença dels quals no estigui prohibida per la normativa vigent. I especialment s'aplica a les subespècies i varietats de gossos i gats. Resten exclosos de la llei els animals d'experimentació i els de les explotacions de ramaderia (article 2). Es concreta que quan s'utilitzi el terme “animal”, aquest es refereix exclusivament als animals de companyia, sempre que no s'hi indiqui expressament altres animals.

Quant a les prohibicions, el que afecta a les mutilacions està prohibit, i a diferència d'altres lleis autonòmiques de protecció, la mutilació per estètica està clarament i literalment prohibida, ja que es diu que en cap cas es considerarà causa justificada (de mutilació) l'estètica.

Es preveu l'existència d'un Consell Assessor i Consultiu en matèria de protecció d'animals de companyia. Estaria bé conèixer que fa exactament aquest òrgan, a la qual cosa podria servir, com en altres supòsits ja comentats, el recurs a la regulació actual en matèria de transparència, accés a la informació i bon govern, més tenint en compte que igual que passa en el cas d'òrgans similars d'altres CCAA, a la web de la Comunitat Valenciana tampoc no es troba informació sobre les actuacions d'aquest òrgan.

En matèria de foment, activitat característica i pròpia de l'Administració pública, la Comunitat Valenciana havia de programar campanyes divulgadores sobre el contingut de la llei entre els escolars i habitants, i prendre mesures que contribueixin a fomentar el respecte als animals i a difondre'l i promoure'l a la societat en col·laboració amb les associacions de protecció i defensa dels animals. Aquest tipus de previsions, que és general en les lleis autonòmiques de protecció dels animals, si bé enunciades de formes variades, fa la impressió que fos atès en uns primers temps, però no posteriorment, ja que

no es troba indicis a la web informativa sobre activitats d'aquests tipus. Tot el que sigui difondre els valors de respecte i protecció animals, més si tenim en compte l'àmbit escolar, no és quelcom que s'exhaureixi i es limiti a un període temporal escolar determinat, de manera que la vigència d'aquestes disposicions sobre foment, que estableixen una obligació al respecte per a l'Administració pública, és permanent.

Com en la resta de CCAA, la normativa sobre animals de companyia coneix a la comunitat altres disposicions menors de desplegament. En el cas de la Comunitat Valenciana, molt recentment ha estat publicada una Ordre 3/2016, de 4 de març, de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, per la qual es regulen els tractaments sanitaris obligatoris, els models de cartilla sanitària per als animals de companyia, i es crea la xarxa de vigilància epizootiològica a la Comunitat Valenciana.

Quant a informació a la web de la Comunitat, la informació en matèria animal és bastant escassa, i es dedica principalment a ramaderia, pesca i animals d'experimentació. Hi ha alguna referència al benestar animal, dedicat especialment als animals de producció. Quant a animals de companyia, hi ha alguna informació però també molt, però que molt escassa. Sobta que a aquestes altures un instrument com és la web estigui tan poc aprofitada en benefici de la ciutadania, ja no solament en relació amb el tema animal si no en general.

COMUNITAT AUTÒNOMA D'EXTREMADURA

-Llei 5/2002, de 23 de maig, de protecció dels animals.

Al preàmbul, breu, es parla de la sensibilització creixent dels ciutadans extremerys per la protecció dels animals, en concordança amb l'existent a les societats més avançades, la qual cosa aconsella crear un instrument legal que permeti la defensa, el respecte i la salvaguarda dels animals davant conductes que suposin maltractament, violència, vexacions o el manteniment en condicions higiènico-sanitàries contràries a la seva espècie i grau de desenvolupament. Al mateix temps, s'invoca aquest instrument per fomentar la sensibilització pels animals.

L'objectiu de la llei és així la protecció de tots els animals de la comunitat, ja siguin domèstics, de companyia, de renda, o salvatges en captivitat. Un àmbit ampli, per tant, essent lloable la intenció en aquell moment. Però el cas és que aquesta és un cop més una d'aquelles lleis en què les declaracions absolutes, de les que omplen la boca, són contradites per les excepcions, que dibuixen l'autèntic panorama del país.

Resten exclosos de l'àmbit de la llei la caça i les espècies cinegètiques, la pesca fluvial i lacustre, la fauna silvestre i els animals d'experimentació i finalitats científiques, tots els quals es regiran per la seva legislació específica.

La mutilació és prohibida, però es permet per exigències funcionals (que no està malament si es limita això), però que en el cas extremeny no ofereix dubtes quant al que es vol dir, ja que es permet la mutilació per mantenir els estàndards racials.

El contingut de l'article 2.3, sembla que ha d'estar afectat per la normativa de caràcter bàsic estatal, quant a la protecció en el moment de la matança, de manera que no pot estar vigent en la seva literalitat, en permetre matances domiciliàries de porcs per a l'autoconsum que són excloses de l'obligació de fer-la de manera instantània i indolora, així com no considerar-se matança domiciliaria de porcs les que suposin qualsevol tipus d'espectacle públic, festes populars, etc. S'exclou també de l'obligació esmentada de donar mort indolora els espectacles taurins. Aquests són exclosos també d'altres prohibicions, així quan es prohibeix a l'article 4.1.c) la filmació d'escenes amb animals que comportin crueltat, mals tractes o patiment. S'exclou, més concretament, i de forma expressa, *"la fiesta de los toros, los tentaderos, los herraderos, encierros y demás espectáculos taurinos"*.

Sobta que es prohibeixi especialment les competicions de tir al colom (es diu *"especialmente prohibidas"*), per a continuació dir: *"salvo las debidamente autorizadas y bajo el control de la respectiva Federación"*. O sigui, que no n'estan prohibides no obstant la prohibició i per molt especialment que ho sigui!

També es preveu, en acabar la llei, la promoció de campanyes divulgadores del contingut de la llei entre els escolars i els habitants d'Extremadura, així com que s'haurà de prendre per la comunitat autònoma mesures que contribueixin a fomentar el respecte als animals i a difondre i promoure aquest a la societat, en col·laboració amb les associacions de protecció i defensa dels animals.

En el que afecta a la web, aquesta és una de les més decebedores en la matèria de protecció i benestar dels animals, ja que a la poca informació disponible, si és que pot ser qualificada ni de poca, s'afegeix la dificultat d'accés i el poc atractiu de la web. Sembla feta més per cansar-se d'ella, que una altra cosa. A aquesta web no hi ha cap tractament específic del benestar animal, ni sobre protecció dels animals, ni tan sols sobre animals de companyia. Si existeix, és veritablement difícil trobar-ho. En aquesta matèria la web és bastant pobre, i quant al tema animal en general, en l'únic en el que es prodiga és en la caça, com activitat a practicar, i molta ramaderia, com a producció econòmica de primer ordre.

Una qüestió sobre benestar animal que es pot trobar, és alguna informació (molt reduïda) sobre cursos de benestar animal. Sota tres lletres, a), b), i), s'hi indica alguna petita informació sobre: cursos de benestar animal per a transportistes (20 hores), per a ramaders (de 20 hores), i per a transportistes i ramaders (30 hores). I alguna informació breu sobre expedició del certificat de benestar animal. Hi ha alguna referència a altres temes com és l'autorització de projectes d'investigació amb animals, i per autoritzar la tinença, la utilització i la comercialització de productes massius o no selectius per a la captura o mort d'animals (pensats per a guineus i piques) d'acord amb la normativa sobre

la Llei de Caça d'Extremadura. Per tant, no es que es tracti pròpiament de quelcom sobre benestar animal, stricto sensu.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE GALICIA

-Llei 1/1993, de 13 d'abril, de protecció d'animals domèstics i salvatges en captivitat.

-Decret 98/2006, de 24 de novembre, pel qual es modifica el Decret 153/1998, de 2 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 1/1993, de 13 d'abril, de protecció dels animals domèstics i salvatges en captivitat.

El preàmbul ja adverteix de què l'objectiu és la protecció dels animals domèstics i salvatges que viuen en captivitat, fixant com a principi fonamental d'aquesta protecció la possessió i tinença responsables, per a continuació dir que excepcionalment aquesta Llei permet la celebració dels espectacles tradicionals en els que intervinguin animals (això d'intervenir sona a una voluntarietat que no és precisament el cas) sempre que es vinguin celebrant consuetudinàriament, basant-se en la necessitat i interès de pervivència del patrimoni històric-cultural dels costums dels diferents llocs de Galícia.

Aquest tema de la justificació del maltractament animal en base a la cultura i el patrimoni (i més en base a una "consuetudo") és una pervivència aberrant de l'ús pervers de l'argumentació racional per justificar qualsevol cosa, per més que la mateixa raó demostrï la seva immoralitat i sense raó (valgui la redundància). La sensibilitat animal, segons el que va ser exposat en el seu moment, no obstant les excepcions de l'article 13 TFUE, és un argument irrefutable precisament per posar fi a totes les limitacions del mateix article. Aquest, quant a les limitacions que deriven del respecte a la normativa dels països de la UE referits en particular a ritus religiosos, tradicions culturals i patrimoni regional, de cap manera està dient que en aquests casos no hi hagi "sensibilitat" en l'animal. Haver-hi n'hi ha sempre. Les pressions pels sectors afectats van impedir un redactat de reconeixement sense limitacions, però això solament respon al moment actual, no preparat per afrontar les conseqüències que deriven del reconeixement de la sensibilitat animal. Les limitacions del 13 TFUE són un llast, un pes que impedeix el vol, però no un dubte ni un qüestionar la realitat indiscutible de la sensibilitat animal.

L'objecte de la llei comporta que aquesta sigui també, en gran part, una supraordenança que actua com a guia útil per als municipis, als quals s'encomanen moltes responsabilitats i funcions.

La norma és desplegada per un Reglament, el que aprova el Decret 98/2006, de 24 de novembre. Al preàmbul d'aquest es fa referència a la creació, per l'Estatut d'Autonomia de Galícia, del "Consejo de protección de animales domésticos y salvajes en cautividad". El reglament és una norma interessant que detalla els extrems previstos a la llei. Quant a l'òrgan citat, es preveu entre els seus representants la presència de dos de les associacions protectores d'animals de Galícia, i un de les associacions ecologistes gallegues.

Quant al tema de les mutilacions, aquestes estan prohibides, excepte les que s'han de supervisar pels facultatius per causa de necessitat, i les que són per aconseguir la presentació habitual de la raça, o sigui, per estètica.

La Llei 1/1993, preveu a la seva disposició addicional tercera l'obligació del Govern d'elaborar campanyes i iniciatives de sensibilització sobre el contingut de la llei per a la població en general, juntament amb les entitats protectores i les associacions col·laboradores.

Un supòsit de benestar animal delicat que s'ha produït Galícia, és el dels cavalls que pasturen lliures pel camp, als quals tradicionalment s'aplicaven ceps de retenció a les potes, que tenien conseqüències de salut i benestar (en negatiu) molt serioses per als animals. Hi ha al respecte a Galícia tota una normativa sobre els cavalls i que incideix en aquesta matèria, que posa de manifest un conjunt d'obligacions importants per a l'Administració autonòmica amb l'objectiu de protegir els animals afectats. No obstant això, no sembla que la comunitat autònoma fes el que li pertocava, de manera que l'actuació de la fiscalia va compensar en bona part aquesta mancança, així com l'actuació d'entitats animalistes com són l'Institut Franz Weber i Libera, desembocant el tema en una condemna a presó, la sentència sobre la qual va ser objecte de comentari a la web "Derecho Animal", amb el títol: "Prisión por el uso de cepos en Caballos: Sentencia nº 88/13, del Juzgado de lo Penal nº 3 de Pontevedra, de 19 de marzo de 2013", tal i com ja ha estat dit en altres ocasions anteriors.

A nivell de la web informativa de la comunitat, les possibilitats d'informació en la matèria de benestar i protecció animal són molt escasses, per dir alguna cosa. Per posar un exemple, no havent-hi cap concepte al respecte, buscant en el cercador "animales de compañía", surt tot el que té a veure amb companyia, com teatre, TV, etc. Si és que hi ha alguna cosa a destacar, la veritat és que és realment difícil de cercar. I si és molt difícil de cercar, tenint en compte que els destinataris són els ciutadans, això i res és el mateix.

A nivell normatiu, té interès destacar el Decret 60/2007, de 22 de març, pel qual es regulen els cursos de formació en matèria de benestar animal, s'estableix el procediment d'autorització de les entitats de formació i es crea el registre d'aquestes.

COMUNITAT DE LES ILLES BALEARS

-Llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen en l'entorn humà.

-Decret 98/2006, de 24 de novembre, pel qual es modifica el Decret 56/1994, de 13 de maig, pel qual s'aprova el Reglament per al desenvolupament i aplicació de la Llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen en l'entorn humà.

La llei balear té per objecte la protecció dels animals que viuen a l'entorn humà, siguin domèstics, domesticats o salvatges en captivitat. A part d'aquests animals, al preàmbul es fa referència a la fauna silvestre que es remet a la normativa general de defensa de la

naturalesa i a la legislació sobre caça i pesca, fauna que no és objecte d'aquesta Llei 1/1992.

Es prohibeixen (article 4) els espectacles amb animals en els que aquests puguin ser objecte de mort, tortura, maltractaments, danys, patiments, tractaments antinaturalment o en els que es pugui ferir la sensibilitat de l'espectador, les baralles de galls, gossos i d'altres, i la filmació d'escenes amb animals que comportin crueltat etc. Però d'aquesta prohibició s'exclou expressament les curses de braus, les competicions de "tiro al pichón" o de "Codorniz", les festes celebrades de manera ininterrompuda durant cent anys, i que no suposin tortura, lesions o mort de l'animal. En tot cas, les festes en les que els animals puguin ser objectes de maltractament en cap cas gaudiran de cap tipus de suport o subvenció d'institucions públiques de les Balears. També s'exclou els campionats de "tiro de codornices lanzadas a máquina", sempre que siguin promogudes i controlades per la Federació Balear de Caça. Això és qualificat d'esport i es regirà pel reglament d'aquesta pràctica. Per tant, l'aparent radicalitat de la prohibició no és tal sinó permesa en funció de qui organitzi la pràctica. El cert és que es permeten determinades activitats cruels amb concretes espècies animals.

La immoralitat d'aquestes previsions es posa de manifest en l'article 5, quan es preveu que el sacrifici dels animals es farà de manera instantània i indolora, i sempre amb atordiment de l'animal o pèrdua de consciència d'aquest, a excepció de les curses de braus i les "tiradas al pichón".

Es preveu a la disposició addicional segona que es promouran per la comunitat campanyes divulgadores del contingut de la Llei entre els escolars i la resta de ciutadans, i s'adoptaran les mesures corresponents que fomentin el respecte als animals i la seva defensa (és difícil no preguntar-se com es poden explicar als nens les previsions dels articles 4 i 5).

El Reglament de la Llei desplega aquesta. És de destacar que en matèria de mutilacions el Reglament les prohibeix excepte les realitzades pel veterinari en cas de necessitat, o per a donar a l'animal la presentació habitual de la raça. És a dir, que es permet clarament per motius estètics.

El Reglament desenvolupa la regulació de la llei de manera extensa i notable, i arriba a preveure detalls que no es troben en les restants normes autonòmiques de protecció animal, com és la previsió a l'article 46 de què a la llar, els gossos i els gats hauran de disposar del seu propi llit.

El cert és que el Reglament més sembla una supraordenança, que deriva de la pretensió de voler una extensió reguladora que ho abasti tot. En altres casos, com el català, si bé es pot fer la crítica de la manca de Reglament general de desenvolupament de la llei, el cert és que una bona part de la mateixa ha estat regulada per parts separades, en base als corresponents decrets, i això permet una més fàcil adaptació als canvis que es puguin anar introduint.

En matèria animal s'han dictat algunes normes més, així en matèria ramadera, però sense que siguin pròpiament normes de benestar i protecció animal.

Sorprèn que una comunitat autònoma que es considera de les més riques d'Espanya, no s'ha esmerçat molt en relació amb la seva web informativa, però tampoc en el que afecta a la protecció i el benestar animals. A la web figura alguna cosa sobre benestar animal, però molt testimonial. A la web els equins són objecte d'un cert tractament amb la relació de normes que els afecten, qüestió que sorprèn, davant la manca de tractament del que afecta a la matèria animal en molts altres sentits.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE LA RIOJA

-Llei 5/1995, de 22 de març, de protecció dels animals.

El preàmbul de la llei parteix de la consideració del moment que viu (quan es va aprovar la llei) el medi ambient, i a partir d'aquí arriba a la seva justificació en relació amb els animals, essent la seva finalitat més important establir normes per mantenir i salvaguardar les poblacions animals i, al mateix temps, regular la seva tinença, venda, tràfec, i manteniment d'animals en captivitat amb l'objectiu de què aquestes activitats no derivin en maltractament innecessari per als animals. D'acord amb això, l'article 1 diu que aquesta llei té per objecte establir les normes necessàries per a la protecció dels animals dins el territori de la comunitat. És curiosa aquesta previsió general de protecció dels animals, sense distinció, que en principi ha de guiar tot el contingut de la llei, si bé després aquesta explicita què s'entén per protecció en el cas concret d'aquesta comunitat (l'article 2.1 preveu les obligacions del posseïdor d'un animal el qual l'ha de mantenir en bones condicions higiènico-sanitàries i aplicar tot tractament preventiu declarat obligatori – sembla que s'està pensant en termes més propis de la ramaderia - . Així mateix, té l'obligació de facilitar-li l'alimentació adient a les seves necessitats. A partir d'aquí l'apartat 2 estableix un llistat de prohibicions).

Les mutilacions són prohibides, com passa en general, llevat de les derivades de necessitat o exigència funcional, o bé per a mantenir les característiques estètiques.

Es pot entendre que als anys 90 encara es mantingués la possibilitat de la mutilació per motius estètics, com passa en altres lleis autonòmiques de protecció animal, però el que no es pot entendre és que això es continuï mantenint i que no es prenguin la molèstia d'introduir la modificació legal pertinent eliminant-la, com hauria de passar també en altres aspectes.

Aquesta llei, per l'any de la seva aprovació, per molta protecció dels animals que invoqui, està també necessitada de revisió, com pràcticament totes les lleis autonòmiques que s'estan comentant.

A la Llei 5/1995, els animals de la fauna silvestre tenen una àmplia consideració, però això és matèria molt afectada per la normativa estatal vigent en matèria de biodiversitat.

L'article 47 de la Llei preveu que el Govern de la Rioja fomentarà i facilitarà la realització de mesures per al coneixement de la llei, amb l'objectiu de sensibilitzar i formar en el tractament i comportament envers els animals.

A la web de la comunitat hi ha informació d'interès sobre biodiversitat, caça i pesca. En matèria de benestar animal consta informació sobre certificats de cursos de formació de benestar animal a escorxadors, si bé es destaca com el benestar animal millora la qualitat de la carn afegint que l'estrès dels animals influeix de manera negativa en la qualitat de la carn destinada a consum humà. Això no és benestar pensant estrictament en l'animal, però potser serveix per convèncer aquells que es resisteixen a fer inversions en aquesta matèria perquè solament la consideren una despesa. D'aquesta manera reben el missatge de què això també els beneficia econòmicament.

La informació sobre certificats abans esmentada, i altra sobre altres qüestions vinculades als animals, no es troba d'una manera ben estructurada, sinó en base a cerca de concepte temàtic on surt de tot. Això passa també amb els animals de companyia. Hi ha informació concreta sobre espècies exòtiques invasores, sobre registre d'animals de companyia, però no un apartat que tracti tot el que afecta a aquests.

COMUNITAT AUTÒNOMA D'EUSKADI

-Llei 6/1993, de 29 d'octubre, de protecció dels animals.

Al preàmbul hi ha un contingut antropològic interessant, quan es vincula el desenvolupament econòmic de la societat amb l'adquisició paral·lela de desenvolupament social i cultural, manifestada també per una cada cop exigència més gran de respecte envers els éssers vius que integren el món animal i, particularment, vers aquells animals que més a prop i íntimament conviuen amb l'home.

L'objecte de la llei és establir normes per a la protecció dels animals domèstics, domesticats i salvatges en captivitat que es trobin al territori de la comunitat autònoma.

Es prohibeixen les mutilacions excepte les controlades pels veterinaris en cas de necessitat, per exigència funcional, o per mantenir les característiques de la raça. Per tant, es permeten les que tenen lloc per motius estètics.

També es permeten les competicions de tir al colom.

Els esports rurals bascos, en els quals s'utilitzen animals, comporten la previsió de què reglamentàriament s'ha de regular el que afecta a aquesta matèria quan comportin la utilització, com element bàsic, d'animals domèstics. Hi ha una part dedicada específicament als espectacles taurins tradicionals entre els quals a Euskadi es coneixen diverses variants sense "suertes sangrientas". No obstant, es prohibeix tota celebració d'espectacles on els braus puguin ser ferits, colpejats o objecte de maltractament. En relació amb això es preveu que els funcionaris responsables del control dels espectacles,

en apreciar un incompliment ostensible del que ha estat dit, han de procedir a la seva suspensió, sense perjudici de les sancions que corresponguin.

L'objecte de regulació implica que la llei sigui en bona part d'aquelles que actuen com una supraordenança adreçada als municipis,

A la disposició addicional es preveu el relatiu a l'activitat de foment que ha de dur a terme l'Administració per promoure campanyes divulgadores del contingut de la llei, així com prendre mesures que contribueixin a fomentar el respecte als animals i a difondre i promoure aquesta llei en col·laboració amb les associacions de protecció i defensa dels animals.

Segons notícies de premsa del 2013, el Govern Basc actual tenia intenció de modificar la Llei 6/1993, ampliant la protecció de la llei actual a d'altres, com són els animals de producció, els dels cirks i els espectacles, i també els d'experimentació. La veritat és que es tracta d'una llei necessitada de modificació i millora.

En el que afecta a d'altres normes basques vinculades a la protecció dels animals, té interès destacar que recentment es va publicar la Llei 10/2015, de 23 de desembre, d'espectacles públics i activitats recreatives (de la Comunitat Autònoma del País Basc). En l'article 5 d'aquesta llei, dedicat als principis orientadors, la lletra f) inclou: *"Garantizar las condiciones de protección y bienestar de los animales que participan en los espectáculos y actividades recreativas"*. A les prohibicions, l'article 6.1.d) prohibeix els espectacles o activitats recreatives que suposin incompliment de la normativa de protecció dels animals.

A l'annex d'aquesta Llei 10/2015, consta un catàleg d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics, entre els quals s'hi assenyala com espectacles el taurí i el circense. Com activitats recreatives les festes taurines populars i les activitats zoològiques. Entre els establiments esportius es cita els hipòdroms temporals. Entre els establiments i locals de joc, els hipòdroms i els canòdroms.

Aquest àmbit de l'esport amb animals, com són les curses de llebrers, de cavalls, de calesses de cavalls, l'equitació esportiva etc., constitueixen un àmbit d'estudi de gran interès en el que afecta al benestar animal i l'explotació pels humans. Al respecte, els casos de dopatge que s'han produït i que han donat lloc ocasionalment a alguna notícia sobre això és una realitat en la que Euskadi ha estat protagonista. Com a exemple, tenim el possible dopatge d'un cavall i també de bous (58). Igualment no s'ha d'oblidar el trist cas del cavall Sorky das Pont a les Balears, en el que ja no es tracta d'un cas de dopatge sinó d'un maltractament amb el resultat pitjor, la mort de l'animal a mans d'un energumen condemnat a la presó, en la qual no ha ingressat (59).

A nivell normatiu, té interès destacar també el Decret 100/2012, de 29 de maig, d'ajudes per a la millora del benestar dels animals en explotacions ramaderes de vaquí de llet de la Comunitat Autònoma d'Euskadi. En aquesta disposició, l'article 3 preveu un compromís de millora del benestar dels animals per tal de poder ser beneficiaris dels ajuts. Aquest compromís comporta que els titulars de les explotacions que són beneficiàries, almenys

per un període mínim de cinc anys han d'aplicar alguna o diverses de les mesures que a continuació són assenyalades per la norma esmentada.

Quant a la web informativa, aquesta és un bona web, molt complerta, on el relatiu a biodiversitat és objecte de bastant informació en tot el que afecta a espècies protegides, exòtiques, etc. Consta informació extensa en matèria de ramaderia i pesca. I dins l'agricultura i ramaderia consta el relatiu als animals de companyia i caça. La informació sobre animals de companyia és relativa a registre d'identificació, passaport, residències, adopcions, centres d'acollida i associacions de protecció animal.

Hi ha també informació peculiar, per comparació amb la que es pot trobar a la resta de les webs autonòmiques, que indica una especial sensibilitat. Per exemple, s'hi conté un decàleg bàsic dels drets dels animals (s'utilitza, per tant, el terme "drets", referits als animals). Algunes de les prescripcions d'aquest decàleg són:

"Procura que tu consumo diario tenga las menores repercusiones posibles en los animales. Participa en alguno de los colectivos de protección animal si eres una persona especialmente sensibilizada con los problemas de los animales y no consideras suficiente una coherencia personal."

També s'hi inclou una consideració específica de la Declaració de la UNESCO que ja va ser examinada amb anterioritat, i que és reproduïda en la seva totalitat. Vol dir això que Euskadi assumeix aquest contingut? Si bé no ho fa normativament, perquè ni tan sols invoca aquesta declaració al preàmbul de la seva Llei 6/1993, el cert és que la cita de manera destacable en la web d'alguna manera té un valor de pauta inspiradora, sobretot per a l'Administració i que podria justificar invocar-la davant l'Administració pública d'Euskadi. En tot cas, es pot estar d'acord en què compleix una important funció educadora.

El cas és que la matèria d'agricultura i ramaderia és una matèria més que és competència d'un "Departamento de desarrollo económico y competitividad", motiu que explica la ubicació de les matèries citades relatives als animals per una qüestió d'atribució competencial.

Es completa la informació amb la relativa a la protecció dels animals en l'àmbit internacional, l'autonòmic i el local.

COMUNITAT AUTÒNOMA DEL PRINCIPAT D'ASTÚRIES

-Llei 13/2002, de 23 de desembre, de tinença, protecció i drets dels animals.

El preàmbul de la llei és dels que posa de manifest una actitud que ha de fer creure en una regulació de protecció veritable, que no es quedi en el nivell que hem estat veient fins aquest moment. Es parla de creixent sensibilitat social pel respecte, la protecció i la defensa de "tots els éssers vius", en general, i dels animals més pròxims a les persones,

en particular. El seu objecte de regulació és la tinença i la protecció dels animals domèstics, els salvatges domesticats o en captivitat. I es pretén aconseguir, com a fins, un nivell de benestar adient a la condició d'éssers vius dels animals, recollint "drets" inherents a aquesta condició, i compatibilitzar el tracte adient als animals amb el gaudi per l'ésser humà dels mateixos. Això últim sembla que ja introdueix massa matisació, i un caràcter massa genèric que pot ser justificatiu d'una àmplia excepció dels pretesos drets.

Així, es comença al preàmbul "a lo grande", per anar matisant i desmuntant el que semblava que podia ser del més exemplar. Per tant, es preveu que aquesta llei s'aplicarà sense perjudici del que estableix la legislació vigent en matèria d'animals d'experimentació i altres finalitats científiques, les curses de braus i els "encierros", les competicions de tir al colom (això sí, controlades per la federació), i les festes que hagin estat celebrades de manera ininterrompuda durant cent anys, sempre que no suposin tortura, lesions o mort de l'animal,

En les definicions de la llei destaca la referència (que no sembla que consti en cap altra de les lleis autonòmiques) de "perro errante" i "gato errante".

A la web de la comunitat hi ha alguna informació sobre tinença dels animals de companyia, així en relació amb els gossos perillosos, el microxip d'identificació, les obligacions dels veterinaris, les condicions de tinença dels animals i sobre normativa en la matèria, que es limita quant a normativa autonòmica a la Llei 13/2002 (que s'està comentant), i al Decret 99/2004, de 23 de desembre, pel qual es regula la identificació dels animals de companyia i el registre informàtic centralitzat del Principat d'Astúries. I cita quant a l'estatal la Llei 50/1999, de 23 de desembre, de règim jurídic de la tinença d'animals potencialment perillosos i el Reial decret 287/2002, de 22 de març que desenvolupa la Llei 50/1999. S'ha de destacar també informació sobre la interposició de denúncies en matèria de tinença d'animals, en matèria de parcs zoològics, en matèria d'identificació i registre d'animals, en matèria de sanitat animal, en matèria d'espècies protegides, amenaçades etc., i es cita alguna normativa estatal al respecte, com és la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat i algunes complementàries. En definitiva, no hi ha un corpus d'informació ben estructurat i explicat, sinó que es pengen algunes qüestions, com amb desgana, com el que ha estat indicat, perquè l'usuari li tregui el profit que pugui.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE MÚRCIA

-Llei 10/1990, de 27 d'agost, de protecció i defensa dels animals de companyia.

La Llei de Múrcia és una de les més antigues. Sorpren al preàmbul una consideració que no es troba en cap altra de les lleis autonòmiques de protecció, i és que al primer paràgraf es diu, per justificar la llei, que és precisa la seva promulgació per la inexistència d'una legislació regional sobre la protecció dels animals de companyia, que reculli els seus principis de defensa i protecció, així com "*el debido respeto a la libertad de otras personas que no sean amantes de éstos*".

Solament són objecte de regulació els animals domèstics i, de manera particular, els animals de companyia.

Com és habitual, es prohibeixen la utilització d'animals en baralles i altres activitats que impliquin crueltat o maltractament, o que causin patiments o que facin als animals objecte de tractaments antinaturals, però s'exclouen les curses de braus i la resta d'espectacles taurins on es celebrin tradicionalment i sempre que no siguin maltractats.

També es preveu a les disposicions addicionals que s'han de fer campanyes divulgatives del contingut de la llei entre els escolars i els habitants, i prendre mesures que contribueixen a fomentar el respecte als animals i a difondre i promoure aquest a la societat en col·laboració amb les associacions de protecció i defensa dels animals.

Quant a la web de la comunitat, no es troba un tractament específic del benestar animal, la protecció animal ni d'animals de companyia. Si hom busca al cercador, amb la paraula "animal" surt el que pugui tenir a veure amb el concepte i el mateix quant a "benestar". Surt informació sobre ramaderia, protecció d'aus estepàries, algunes qüestions sobre determinats peixos com la tonyina sota el concepte "Amanecer atún rojo", informació més extensa en matèria de pesca i aqüicultura, però tot això en termes de recurs i producte, no quant a la consideració de l'animal com a tal, que teòricament pertocaria d'acord amb la Llei 10/1990. En tot cas, una web molt pobre en el sentit que ens interessa.

Algunes conclusions

En termes d'algunes conclusions a partir del que ha estat examinat, es fa evident la gran dificultat en aconseguir a tota Espanya un tractament de mínims comú, uniforme, i amb un nivell de protecció homogènia que sigui de qualitat per a tota Administració pública. D'alguna manera, i per a la vergonya de les administracions autonòmiques (claríssim en algunes), és la fiscalia de medi ambient la que permet compensar algunes de les mancances autonòmiques, almenys en el que afecta als casos de maltractament animal. Hi ha supòsits molt greus, com va ser el cas de la vigència a Galícia i Astúries de normativa de protecció dels cavalls, incomplida sistemàticament amb l'apatia de l'administració i on l'actuació del fiscal és la que va començar a posar les coses al seu lloc, amb la intervenció activa de la societat civil (veure sobre això, a la web "Derecho Animal", l'anteriorment citat comentari de sentència: "Prisión por el uso de cepos en Caballos: Sentencia 88/13, del juzgado de lo penal núm. 3 de Pontevedra, de 19 de marzo de 2013").

Un altre factor determinant és la sensibilitat general de la població envers els problemes que afecten els animals, i com això incideix sobre la més gran o menor contundència de l'Administració. Com exemple paradigmàtic del dit tenim la tragèdia dels llebrers, especialment a unes concretes regions espanyoles. Aquí els protagonistes de la barbàrie és un col·lectiu, no petit, de subjectes que compten amb el silenci i la complicitat d'un bon grapat dels seus veïns, i als que l'Administració no persegueix com pertoca, ja que a les mans d'aquesta es troba poder eradicar aquesta xacra que és una gran vergonya per a

Espanya. El mateix podem dir de les festes populars en les que els animals són víctimes, i que coneixen molts exemples en la geografia espanyola. Segons declaracions de la presidenta d'ADDA (Associació per a la Defensa dels Drets dels Animals), es maltracten uns 60.000 animals en les prop de 160.000 festes populars que es celebren a Espanya. Això encara sobta més si tenim en compte que pràcticament totes les lleis de protecció animal autonòmiques prohibeixen els espectacles, activitats de tot tipus i festes populars en les que els animals puguin ser objecte de tracte cruel, indigne etc. Llavors, com s'entenen les xifres citades? Això vol dir que hi ha una Administració pública que no està fent la seva feina, incomplint les seves obligacions i responsabilitats al respecte, bé per fer la vista grossa, bé per no anar més enllà d'imposar la multa corresponent. Dit això sense oblidar la responsabilitat de la mateixa ciutadania. En aquests casos, l'autoria i complicitat recau sobre milers i milers de persones. Al mateix temps, hi ha cada cop més gent que no n'està d'acord, i les normes vigents marquen clarament la pauta i la direcció. En les mans d'una Administració pública conscienciada, que es faci ressò de la força moral i de la legitimitat de la causa en favor dels animals que cada cop comparteix més gent, es troba l'obligació de l'Administració per esmerçar tots els esforços que siguin factibles per posar fi a aquests pràctiques, les quals són incompatibles amb el que s'espera d'una evolució que ens aparti de temps passats als que no volem tornar (i sense caure en la renúncia fàcil i immediata en base a la crisi econòmica, perquè abans d'aquesta passava el mateix, o pitjor).

En aquest camí, el paper de les entitats protectores és fonamental, perquè aquestes realitzen una molt destacada labor que realment pertocaria a l'Administració i a càrrec de tots els ciutadans. En aquest sentit, la col·laboració mútua és quelcom molt important, i això es posa de manifest en les previsions sobre aquestes entitats i sobre el seu foment a les diferents lleis autonòmiques. Però a l'hora de la veritat, no estem davant un àmbit que hagi estat suficientment aprofitat per les diferents administracions de les CCAA, especialment per un bon grapat de les CCAA que han estat objecte de comentari.

Sembla bastant clar que la iniciativa pionera de Catalunya va tenir un gran efecte perquè la resta de CCAA s'apuntessin a la causa de la protecció animal. Però el cert és que s'aprecia un refredament, que es fa evident en la manca de modificacions normatives, especialment de les lleis més antigues, en la falta de desplegament normatiu contravenint així el que les mateixes lleis preveuen, i en la falta de concreció del contingut de les lleis a través d'una activitat administrativa, o millor dit d'una manca d'activitat, que defrauda el que la mateixa llei obliga a fer a l'Administració pública. En aquest sentit, les normes autonòmiques de protecció animal han respost més a una política d'aparador que no a un veritable desig de millorar la sort dels animals. O potser, després de l'entusiasme inicial, s'han adonat de què el tema era molt més delicat i difícil del que semblava, i la caracterització sociològica del país podia passar comptes en els processos electorals. En aquest sentit, la responsabilitat de la població de les CCAA afectades és també palmària i evident.

La situació exposada es posa també de manifest quan es tracta de les normes més antigues, en el desfasat que han quedat en aspectes importants de la seva regulació, sense que els responsables polítics s'hagin pres la molèstia, i sense signes de què tinguin

la més mínima intenció de prendre-se-la, de modificar i renovar les normes afectades. Potser es vol evitar també el debat corresponent, que mai se sap com pot acabar.

Tampoc és que a nivell institucional es noti un especial interès a la majoria de CCAA. Hi ha algunes, com és el cas de Madrid i d'Andalusia, que sembla que es posen una mica més les piles, especialment Madrid. Un bon exemple del desinterès esmentat és que no obstant preveure's a moltes CCAA un òrgan específic d'assessorament i/o consulta sobre temes que afecten els animals, en els que en principi han d'estar representades les entitats de protecció d'aquests (recordem no obstant, el cas d'Andalusia on l'òrgan regulat no els contempla com a vocals i, per tant, com a membres permanents), no es troba cap informació versemblant o d'interès sobre què fan aquests òrgans, si és que funcionen, perquè a les webs autonòmiques tampoc no se'n diu res.

L'exposat troba també manifestació en examinar el que les webs institucionals autonòmiques dediquen a la matèria animal i, més concretament, el que afecta a la seva protecció i benestar. En aquest sentit, prenent com a model paradigmàtic la web institucional de la Generalitat de Catalunya, sense dubtes la millor i amb molta distància quant a la informació que proporciona, la informació sobre la matèria animal a les webs institucionals de la resta de CCAA és en general molt insuficient, molt dispersa i difícil de trobar (en algunes, molt difícil).

Per tant, a nivell autonòmic hi ha molt camí per recórrer, tant quant a la forma d'actuar de l'Administració pública, com quant al procés de conscienciació de la realitat animal per part de la mateixa població que és qui en definitiva pressiona el poder públic, i qui té en les seves mans moltes possibilitats per canviar, o almenys per millorar, la situació dels animals amb els que ens relacionem.

En el moviment inicial que va acompanyar l'aprovació de les lleis autonòmiques de protecció dels animals va haver una certa ingenuïtat. Superat el complex de no ser el suficientment progressista després de l'experiència del règim polític del franquisme, els interessos econòmics predominen en un context en el que l'animal també és objecte de comerç. Per compensar la negativitat d'això per als interessos dels animals, i davant una creixent opinió pública cada cop sembla que més sensibilitzada, té un pes especial demostrar el dinamisme econòmic que el sector animal protegit proporciona per si mateix; els beneficis de tot tipus que proporciona a les persones (i que incideixen sobre la seva qualitat de vida a nivell emocional, psicològic etc.) i les similituds que tenen amb els humans segons l'aval científic. Aquesta no és una tasca que l'Administració farà, sinó hi ha un moviment ciutadà potent al darrera.

V. Especial referència a la normativa de Catalunya.

La norma catalana principal a atendre, actualment, és el Text Refós de la Llei de protecció dels animals, aprovat mitjançant el Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril (en endavant TR). Aquesta norma i les que en deriven, condicionen totalment l'actuació de l'administració pública de la Generalitat. Una primera crítica que habitualment se li fa, i que afecta clarament a la tasca administrativa, és la manca del seu Reglament general de desenvolupament que s'havia d'haver aprovat en el termini d'un any a comptar a partir del que era la Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals (que és una de les lleis refoses) i que no ha estat mai aprovat. La qüestió és que, al marge de la realitat d'aquest fet, el cert és que la normativa amb rang de Llei de la Generalitat en matèria de protecció animal que arrenca amb la Llei 13/1988, i que culmina, de moment, amb el TR, ha estat objecte de desplegament en diversos aspectes mitjançant normes que s'han ocupat d'àmbits sectorials diversos. Si bé no han estat coberts tots els supòsits del TR, potser, atesa la gran varietat de temes, sobretot pel que afecta al règim diferenciats dels diversos grups d'animals, sí que és cert que el desenvolupament reglamentari s'ha donat en una part important. Caldria valorar si aquesta forma tècnica d'actuar no és quelcom més avantatjós que un Reglament que desplegui tota la Llei, amb les dificultats d'adaptació que això comporta.

Però, prèviament cal recordar dues importants previsions: el títol competencial "protecció dels animals" a l'EAC, i l'afirmació taxativa al Codi Civil català de què els animals "*no són coses*". Aquestes dues previsions s'han de trobar en la base de l'aplicació de la normativa que ha de fer l'Administració pública catalana, extremant les conseqüències positives que han de derivar d'unes normes vigents amb anterioritat a les dues previsions esmentades, normes que quan van ser aprovades els animals civilment eren encara coses, i en un moment en el que la protecció dels animals era també més matisada a falta d'un títol competencial específic, de manera que la regulació efectuada per la Generalitat per inferència podia haver estat qüestionada per l'Estat. Pensem que gràcies a aquest títol competencial de l'EAC, l'esborrany de Llei estatal d'avantprojecte de Llei pel qual s'estableix la normativa bàsica del comerç i tinença responsable de gossos i gats (que va ser objecte de comentari amb anterioritat), ja preveia la seva aplicació per a les CCAA que als seus estatuts no contemplessin la protecció animal com a competència, excepció feta d'Andalusia i Catalunya. Si tenim en compte els títols competencials que hem vist per justificar les lleis de protecció animal de les CCAA, sembla que la polèmica hauria estat servida pel que afecta a la resta de CCAA.

A les dues importants previsions citades, s'afegeix l'article 13 TFUE, objecte d'ample comentari en aquest treball. El conjunt que constitueixen aquest article, més el títol competencial sobre protecció dels animals a l'EAC, i la previsió del Codi Civil Català sobre que els animals no són coses, configuren el punt de partida més sòlid i contundent a tota Espanya per a la protecció dels animals, i per conceptuar el nivell màxim d'obligació per a una Administració pública d'actuar en benefici de la protecció i el benestar dels animals. Aquest nivell màxim, ara per ara, solament existeix actualment dins Espanya, a Catalunya. Per tant, els ciutadans catalans són els que tenen en les seves mans els instruments

jurídics més favorables i potents per reclamar a l'Administració de la Generalitat de Catalunya un nivell d'actuació més elevat de protecció i benestar animals, a la que resta obligada.

Més que fer simplement un llistat de disposicions i comentar-les, i atenent a les tasques de protecció que l'Administració de la Generalitat ha de dur a terme, es farà referència millor als diversos sectors afectats, es destacarà algunes de les actuacions administratives més importants, i es citarà la normativa principal a atendre. Però, en primer lloc, s'ha de tenir clara l'estructura administrativa que se n'ocupa.

Estructura de l'Administració de la Generalitat amb competència en la matèria animal

En aquest apartat s'ha de partir dels departaments amb les competències corresponents i l'estructura interna, orgànica i competencial establerta pels decrets d'estructuració aprovats el seu dia.

En l'àmbit animal i del medi ambient (en aquest últim cas per connexió, almenys en bona part), la Generalitat mereix ser objecte de crítica. Tenint en compte la situació climàtica (que, entre d'altres coses, ha portat a tramitar en la legislatura anterior a l'actual un avantprojecte de llei de canvi climàtic, i que segurament continuarà la seva tramitació en l'actual), la supressió del Departament de medi ambient que es va produir el seu dia, no s'adiu en absolut amb la sensibilitat creixent en aquesta matèria, encara que no sigui més que per necessitat de supervivència. Motius formals de simplificació i de reducció d'estructures van portar a la supressió d'un conjunt organitzatiu clau, la qual cosa no es correspon amb la pretensió de què Catalunya sigui un model paradigmàtic, modern i avançat al sud d'Europa.

Quant al que afecta al tema animal, les competències del departament de medi ambient es contrastaven amb les d'altres departaments, com eren els competents en agricultura i ramaderia, o en indústria i energia, pels conflictes que podien haver entre determinats sectors econòmics i la tasca de protecció i sostenibilitat del medi i de tot el que es vincula amb aquest. Per posar un exemple, la valoració i el tractament del que afecta als animals salvatges, els de caça i els de pesca (vinculats tots aquests també a la seva caracterització com a recurs perible) és molt diferent de la valoració com a recurs econòmic dels animals de producció. Més gran és encara la diferència quan parlem dels animals de companyia. I la protecció dels animals salvatges pot presentar contradiccions amb la protecció de la producció agrícola.

Un departament de medi ambient, en base a un concepte de medi ambient ampli que en temps anteriors servia per incloure el relatiu a la protecció i el benestar dels animals - en principi els silvestres, però també per extensió, la resta d'animals - era el més assenyat en relació amb el tema que ens ocupa.

La divisió del treball a un govern, comporta la distinció d'àrees amb visions diferenciades que actuant conjuntament conflueixen en la voluntat única del Govern. En aquest sentit, el

relatiu a la ramaderia té una component econòmica transcendental, que serveix per justificar la consideració de l'animal com a recurs. Aquesta valoració com a recurs és també diferent a la dels recursos naturals que són els animals salvatges protegits, que gaudeixen d'un estatus de protecció determinat. El fet d'incloure a tots els animals sota el paraigües del mateix departament que s'ocupa de la ramaderia, introdueix interferències que poden operar en detriment de la protecció dels animals i del seu benestar. La divisió del treball indicada comportaria una tasca del departament competent en matèria animal quant al que afecta a la component de recurs alimentari i econòmic (ramaderia), sense desconèixer la seva obligació en matèria de protecció i benestar d'aquests animals que, al capdavant, és la menor de tots, perquè la destinació final és el consum i, per tant, la mort a l'escorxador. La tasca relativa als animals en altres àmbits no coincidiria amb la relativa a l'activitat ramadera.

En ser suprimit el departament de Medi Ambient, el departament d'Agricultura, Alimentació i Medi Natural, va assumir pràcticament totes les competències que en matèria animal tenia medi ambient. Com a conseqüència d'això, existeix el risc de possibles interferències de la visió economicista que deriva del sector de la ramaderia, com es va posar de manifest en la implementació de mesures de protecció i benestar dels animals de producció imposades per la UE, de la qual cosa es va fer ressò la premsa, en relació amb les mesures de benestar aplicables als porcs i també a les gallines ponedores. En aquest sentit, va haver una resistència clara pel sector a implementar les mesures en qüestió, al·legant principalment la situació de crisi econòmica, quan resulta que durant ell llarg període anterior que havia hagut per implementar les mesures tal cosa no es va fer, tot i ser una època sense crisi (la mateixa UE posa de manifest la resistència dels productors a invertir en benestar animal).

Per tant, seria molt important tornar a tenir un departament de medi ambient que entre d'altres competències tornés a ocupar-se de tot el que afecta a protecció i benestar dels animals, i que podria exercir una tasca més contundent d'implementació de la normativa corresponent que afectaria també als animals de producció.

Però el cas és que amb les últimes remodelacions del Govern, com a conseqüència de les últimes eleccions de 27 de setembre de 2015, tal cosa no s'ha fet (i no sembla que hi sigui a l'agenda política), sinó que s'ha complicat encara més, perquè ara tenim les competències que afecten els animals encara més dispersades.

El Decret 2/2016, de 13 de gener, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, estableix l'estructura administrativa departamental actual. Quant a departaments amb competències principals sobre la matèria animal o que poden incidir-hi, hem d'atendre al següent:

- Departament d'Interior: Se li atribueix els espectacles públics i les activitats recreatives.
- Departament de Territori i Sostenibilitat: Se li atribueix el medi natural i la biodiversitat.

-Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació: Se li atribueix les polítiques de ramaderia, les polítiques de pesca, les activitats cinegètiques i de pesca fluvial. I també la vigilància, control i col·laboració en la gestió del medi natural, i la protecció i prevenció integrals del medi ambient, mitjançant el Cos d'Agents Rurals.

En relació amb l'exposat, queda clara la component fonamentalment econòmica del relatiu a la pesca, les activitats cinegètiques i de pesca fluvial, en ser atribuïdes al departament competent en agricultura i ramaderia, posant-se l'accent més en la gestió d'un recurs per assegurar la seva sostenibilitat com a font de riquesa, més que subratllar la seva vessant de pertinença al medi que cal conservar en base a un visió més global i holística. Per altra part, ateses les atribucions per ser exercides a través del Cos d'Agents Rurals, no s'entén que aquest no estigui atribuït al departament de Territori i Sostenibilitat, perquè al capdavant a aquest se li atribueix la sostenibilitat, el medi natural i la biodiversitat. La situació fa pensar que l'adscripció actual respon més a la importància de la seva tasca envers el que afecta a la caça i a la pesca fluvial.

A les webs oficials dels departaments esmentats es pot trobar informació extensa sobre la normativa que els afecta i sobre actuacions administratives diverses. També consta informació sobre la seva estructura i la normativa que la regula. En relació amb això, té interès destacar el relatiu a l'organització administrativa amb competències que afecten la protecció i el benestar dels animals, referida fonamentalment al Departament de Territori i Sostenibilitat i al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

En el que afecta al departament de Territori i Sostenibilitat, no cito la normativa sobre la seva estructura, atès que es tracta de diversos decrets que no aportarien res en aquest moment, més tenint en compte els canvis constants produïts en l'organigrama departamental en els últims anys, i que a partir dels nous canvis derivats de les últimes eleccions autonòmiques del passat 27 de setembre de 2015, s'ha d'aprovar noves normes que desenvolupin el Decret 2/2016, de 13 de gener, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya. En tot cas, el cert és que els òrgans que es citaran a continuació estan previstos, en la major part, en la normativa sobre estructura del departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (actualment sense Medi Natural), de manera que fins que no es dicti la normativa de desenvolupament corresponent del Decret 2/2016, de 13 de gener, caldria atendre al Decret 270/2013, de 23 de desembre, de reestructuració del departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, i al Decret 212/2015, de 22 de setembre, que modifica parcialment aquest Decret 270/2013 (i que també modifica parcialment el Decret 342/2011, de 17 de maig, de reestructuració del departament de Territori i Sostenibilitat).

Per tant, en aquest moment, d'aquesta organització s'ha de destacar el següent:

-*La secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat.*

Dins la secretaria esmentada tenim:

- La *direcció general de Polítiques Ambientals*.
- La *direcció general de Qualitat Ambiental*.
- L'*àrea d'assessorament jurídic en l'Àmbit de Medi Ambient*.

Dins la direcció general de Polítiques Ambientals:

- La *subdirecció general d'Avaluació Ambiental*.
- La *subdirecció general d'Informació i Educació Ambiental*.
- La *subdirecció general de biodiversitat*. Dins aquesta: el *servei d'Espais Naturals Protegits*, el de *Biodiversitat i Protecció dels Animals*, i el de *Planificació de l'Entorn Natural*.

Al servei de Biodiversitat i Protecció dels Animals li pertocuen diverses funcions (article 61.1 del Decret 270/2013, de 23 de desembre), com són, entre d'altres, gestionar les mesures en matèria d'espècies protegides i amenaçades de la fauna i la flora; coordinar les accions de conservació i gestió de la fauna i flora protegides i de les invasions biològiques a Catalunya; desenvolupar polítiques de prevenció dels danys produïts per la fauna envers les activitats ramaderes, agrícoles i piscícoles; elaborar, coordinar i aplicar les estratègies de prevenció i lluita contra les espècies invasores; coordinar les actuacions relatives a la protecció dels animals de companyia amb especial atenció a la lluita contra el seu abandonament; coordinar les accions que assegurin els drets i el benestar animal en els nuclis zoològics i en els procediments d'experimentació animal (com podem veure, es parla un altre cop de "drets"); gestionar els ajuts i subvencions en les matèries de biodiversitat i protecció dels animals, etc.

Dins el servei de Biodiversitat i Protecció dels Animals, tenim: la *secció de Conservació de la Biodiversitat* i la *secció de Protecció d'Animals de Companyia*.

Dins la secció de Conservació de la Biodiversitat tenim: els centres de recuperació de fauna salvatge de Torreferrusa i el de fauna salvatge de Vallcalent, la gestió dels quals li pertoca. Altres funcions que li són atribuïdes són (article 61.2.1 del Decret 27/2013, de 23 de desembre) la gestió dels plans de recuperació i de conservació de les espècies amenaçades, i d'altres espècies; les autoritzacions i acreditacions de captura científica, captura, recol·lecció, tinença, fotografia, filmació, activitats esportives, registre de taxidèrmia, falconeria i d'altres; coordinar la tramitació dels expedients de limitació d'activitats ramaderes i agrícoles en sectors crítics de nidificació de fauna protegida i danys produïts per la fauna protegida (aquesta és una funció en la que s'aprecia perfectament el possible conflicte d'interessos entre el departament competent en agricultura i ramaderia, i el competent en medi natural); etc.

A la secció de Protecció d'Animals de Companyia li pertoca (article 61.2.2 del Decret 27/2013, de 23 de desembre): coordinar les actuacions relatives a la protecció dels animals de companyia, la identificació i l'abandonament i gestionar el registre en matèria d'animals

de companyia; tramitar les denúncies en matèria d'animals de companyia, en coordinació amb les administracions locals; coordinar les relacions amb les associacions de protecció dels animals col·laboradores de la Generalitat de Catalunya; gestionar les autoritzacions i coordinar la inspecció dels nuclis zoològics; gestionar el registre en matèria de nuclis zoològics i gestionar els aspectes d'experimentació animal, amb atenció especial a la capacitació, acreditació del personal investigador i de gestió dels procediments d'experimentació animal; gestionar els expedients d'autorització dels centres autoritzats en experimentació animal; i qualsevol altra funció de naturalesa anàloga que li pugui ser encomanada.

Veiem així que aquests dues seccions s'ocupen d'un molt ampli ventall dels aspectes més delicats i importants referits a les responsabilitats de l'Administració de la Generalitat en relació amb la protecció i el benestar dels animals.

L'àrea d'assessorament jurídic en l'àmbit del Medi Ambient no és més que el que queda de l'anterior assessoria jurídica del departament de Medi Ambient, i li pertoca l'acompliment de les funcions d'assessorament relatives a les matèries que siguin competència de la secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat. Al respecte, d'acord amb la normativa que regula els serveis jurídics de la Generalitat i el cos d'Advocacia de la Generalitat (60), el Gabinet Jurídic de la Generalitat és l'organisme superior que concentra l'organització de la Generalitat en aquesta matèria, i resta adscrit, actualment, al departament de Presidència.

El Gabinet Jurídic s'estructura en unitats centrals, unitats departamentals i unitats territorials. Les departamentals són les assessories jurídiques de cada departament i són necessàries per l'especialitat de la matèria de la que cada departament s'ocupa. Aquest grau d'especialitat en l'assessorament jurídic torna a posar de manifest la necessitat de comptar amb un departament de medi ambient que torni a centralitzar tot el que afecta la matèria animal, i que pot canalitzar de manera més adient la implementació de les normes de protecció i benestar animals, sobretot davant de l'actuació d'altres departaments l'especialitat dels quals pot comportar conflictes amb aquella activitat de protecció i de benestar.

L'estructura administrativa indicada es complementa, a nivell territorial, amb els serveis territorials a Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, a les Terres de l'Ebre, a l'Alt Pirineu i Aran, i a la Catalunya Central. Quant a les seves funcions, aquestes estan previstes a l'article 32 del Decret 324/2011, de 17 de maig, de reestructuració del departament de Territori i Sostenibilitat.

En el que afecta al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, es pot dir el mateix que en el cas del departament anterior quant a la regulació de l'estructura. No obstant, per al qui pugui interessar conèixer amb millor detall les atribucions dels diferents òrgans, sempre tenint en compte que encara s'haurà de dictar noves normes que despleguin l'abans citat Decret 2/2016, de 13 de gener, les disposicions que caldria tenir en compte són el Decret 270/2013, de 23 de desembre, de reestructuració del departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, i el Decret 212/2015, de 22 de

setembre, que modifica parcialment aquest Decret 270/2013 (i que també modifica parcialment el Decret 342/2011, de 17 de maig, de reestructuració del departament de Territori i Sostenibilitat).

Al respecte, s'ha de destacar el següent:

Dins el departament tenim les següents direccions generals, totes les quals incideixen en la seva actuació, de manera més o menys ampla, en la matèria animal:

-La *direcció general de Desenvolupament Rural*.

-La *direcció general d'Agricultura i Ramaderia*.

-La *direcció general de Pesca i Afers Marítims*.

-La *direcció general d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries*.

-La *direcció general de Forests*.

En el cas de la direcció general d'Agricultura i Ramaderia, tenim la *subdirecció general de Ramaderia* dins la qual es troben el *servei d'Ordenació Ramadera*, el *servei d'Alimentació Animal i Seguretat de la Producció Ramadera*, i el *servei de Prevenció en Salut Animal*.

Centrant-nos més en el que afecta al benestar, dins el servei d'Ordenació Ramadera hi ha la *responsable veterinària de Benestar Animal en el Sacrifici*, i el *responsable veterinari de Benestar Animal en Explotació i Transport*. Recordem la Llei estatal 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals en la seva explotació, transport, experimentació i sacrifici. Per tant, el que afecta al benestar animal en relació amb el sacrifici, l'explotació i el transport és quelcom del que s'ocupa la direcció general d'Agricultura i Ramaderia a través de l'organització exposada. El relatiu a l'experimentació pertoca als serveis de Medi Natural, tal i com ha estat esmentat en examinar l'estructura corresponent del departament de Territori i Sostenibilitat.

Concretant sobre les competències d'aquests òrgans en matèria de protecció i benestar dels animals, a la direcció general d'Agricultura i Ramaderia li pertoca (article 21.1.k) del Decret 270/2013, de 23 de desembre): "*Fomentar la millora de la producció ramadera i de la sanitat animal, higiene i seguretat alimentària, supervisar els plans de sanejament ramader i benestar dels animals i el funcionament dels laboratoris de sanitat ramadera*."

A la subdirecció general de Ramaderia se li atribueix (article 26.1.c) del Decret 270/2013, de 23 de desembre): "*Definir les línies estratègiques en matèria de benestar animal, salut animal i seguretat alimentària en la producció ramadera i del seu control*". Dins aquesta subdirecció general, al servei d'Ordenació Ramadera li pertoca (article 27.1.f) del Decret 270/2013, de 23 de desembre): "*Executar les actuacions en matèria de benestar animal i de transport dels animals*". I (article 27.1.g) del mateix Decret): "*Executar les actuacions en matèria de certàmens i concentracions d'animals vius*" (quant a això últim tinguem en compte el Decret 83/2012, de 17 de juliol, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya, en el que el relatiu a la protecció dels animals i

el seu benestar té una importància especial i que serà objecte de comentari més endavant).

Es destaca la direcció general objecte d'examen, perquè és la que té atribuïdes funcions més clarament relacionades amb el benestar animal, però totes les direccions generals del departament d'alguna manera estan afectades pels objectius que en són vinculats. Pensem en què tot el relatiu a desenvolupament rural, formació dels treballadors del sector, sostenibilitat de l'activitat agropecuària, ajuts i subvencions, qualitat de l'alimentació, sanitat (animal), incideix clarament en la matèria que ens ocupa, dit això sense oblidar que tot el relatiu a la pesca també s'hi troba afectat. En aquest últim cas, la direcció general de Pesca i Afers Marítims té importants atribucions sobre protecció dels recursos marins, sobre control de les activitats recreatives i d'esbarjo que afecten els esmentats recursos, i sobre règim sancionador al respecte (article 49 del Decret 270/2013, de 23 de desembre).

Per altra part, l'activitat cinegètica i la pesca fluvial i, en conseqüència, les polítiques corresponents, són atribució, actualment, de la direcció general de Forests (les funcions de la qual es concreten a l'article 55 del Decret 270/2013, de 23 de desembre, modificat en els seus apartats 1 i 2 pel Decret 212/2015, de 22 de setembre). Dins aquesta tenim la *subdirecció general d'Activitats Cinegètiques i de Pesca Continental*. Les seves atribucions en la matèria es preveuen a l'article 62 del Decret 270/2013, de 23 de desembre. Dins aquesta subdirecció general hi ha dues àrees, dedicada una a les Activitats Cinegètiques i una altra a la Pesca Continental.

Dins la direcció general de Forests s'ha de destacar també la *subdirecció general del Cos d'Agents Rurals*, que té atribuïda una molt important tasca en la matèria de protecció dels animals en les seves diferents vessants. Això es farà molt evident en examinar diferents àmbits de l'actuació administrativa de la Generalitat en matèria animal.

És important destacar que els integrants d'aquest cos tenen una feina polivalent, àmplia i diversa. Quant a la normativa que el regula destaquen especialment la Llei 17/2003, de 4 de juliol, del Cos d'Agents Rurals, i el Decret 266/2007, de 4 de desembre, pel qual s'aprova el reglament del Cos d'Agents Rurals. Aquest cos desenvolupa una tasca de caràcter transversal, ja que ha de col·laborar amb els cossos i forces de seguretat, amb els cossos que tenen encomanades les funcions de prevenció i extinció d'incendis, i incideixen en la seva tasca en la vessant competencial de l'agricultura, la ramaderia, la pesca, la caça, etc.

Una gran part de les seves funcions tenen a veure amb la protecció de l'entorn i inclouen la protecció dels animals en l'àmbit material de la fauna, la caça i la pesca i també en algunes qüestions que afecten als animals domèstics. En relació amb això, s'ha de tenir en compte que la Llei 17/2003, a l'article 5, relatiu a les funcions del Cos d'Agents Rurals, els atribueix a l'apartat 1.e): "*La protecció dels animals*", sense fer-ne distincions. Per altra part, al seu Reglament, l'article 12.a) els encomana el control i la inspecció d'instal·lacions dedicades a la taxidèrmia, els centres de cria en captivitat i nuclis zoològics, i de qualsevol establiment,

instal·lació o mercat de venda, fix o ambulant, certamen, exposició o tinença d'espècies de fauna, autòctona o exòtica, o de llurs propàguls o restes. Més concretament quant al referit a animals domèstics i de companyia, l'article 17.c) del Reglament els atribueix la prevenció, la vigilància i el control de les baralles d'animals, com ara de gossos i galls (per tant, es tracta d'un títol competencial obert referit a tot tipus de baralles, i no solament a les de gossos i galls).

Tornant a l'organització administrativa, la subdirecció general dels Agents Rurals, té les funcions següents, que tenen una incidència evident en l'àmbit animal (article 65 del Decret 270/2013, de 23 de desembre):

“a) Dirigir, coordinar i fer el seguiment de les actuacions dels agents rurals.

b) Vetllar pel compliment de les funcions de vigilància, inspecció, col·laboració en la gestió, investigació, informació i assessorament als ciutadans i ciutadanes que corresponen als agents rurals.

c) Impulsar i elaborar protocols d'actuació i de col·laboració dels agents rurals amb la resta d'òrgans i ens del Departament o d'altres departaments de la Generalitat o altres administracions públiques.

d) Estudiar, dissenyar i implantar els procediments operatius de les actuacions dels agents rurals.

e) Planificar i dirigir, de forma coordinada amb els òrgans amb competència en matèria de formació de funcionaris/àries, la formació dels agents rurals.

f) Planificar, dirigir, gestionar i controlar els recursos humans, materials i pressupostaris assignats a la Subdirecció.

g) Participar en la interlocució amb els agents socials i organitzacions sindicals en l'àmbit de les funcions de la Subdirecció General, així com informar i avaluar sobre l'impacte de les mesures i actuacions relacionades amb la implantació dels acords en l'àmbit de les relacions laborals en l'àmbit del Cos d'Agents Rurals.

h) Qualsevol altra funció de naturalesa anàloga que se li encomani.”

De la Subdirecció General dels Agents Rurals en depenen l'Àrea General del Cos d'Agents Rurals i el Servei de Coordinació Administrativa.

L'estructura exposada, quant al tema que tractem, es complementa amb els serveis territorials del departament a Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, a les Terres de l'Ebre, i a la Catalunya Central. Aquests serveis territorials, amb rang orgànic de subdirecció general, depenen orgànicament de la Secretaria General del departament i funcionalment d'aquesta i de les Direccions Generals del Departament, en l'àmbit de les seves competències. Quant a les funcions d'aquests serveis territorials, aquestes estan previstes a l'article 19.2 del Decret 270/2013, de 23 de setembre, i té interès destacar-les per valorar aquelles que incidirien sobre tot el que afecta la matèria animal, considerant-les com l'àmbit sobre el qual projectar les actuacions corresponents. Aquestes funcions són:

- “a) Dirigir i executar en l'àmbit territorial els programes aprovats pel Departament.*
- b) Elaborar les propostes dels plans anuals i els programes de treball de les seves unitats.*
- c) Exercir d'òrgan de relació i si s'escau de coordinació amb el Departament i les entitats que hi estan adscrites o vinculades respecte a les actuacions en el seu àmbit territorial.*
- d) Aplicar en el seu àmbit territorial les polítiques i directrius determinades pel Departament.*
- e) Participar en els òrgans rectors dels espais naturals de protecció especial del seu àmbit territorial.*
- f) Exercir les funcions que preveu la normativa de prevenció i control ambiental d'aquelles activitats relacionades amb les competències del Departament.*
- g) Exercir les funcions relacionades amb el procediment d'avaluació ambiental dels plans i programes relacionats amb el sector agrari, agroindustrial, forestal i d'infraestructures agràries, en l'àmbit territorial corresponent.*
- h) Coordinar, donar suport i supervisar les funcions assignades a les oficines comarcals que s'integren en els seus respectius àmbits territorials.*
- i) Executar les funcions d'inspecció i de règim sancionador en l'àmbit de les competències del Departament, quan correspongui per raó de l'àmbit territorial.*
- j) Incoar, instruir i, si s'escau, resoldre els procediments administratius dels quals, d'acord amb la normativa sectorial, tinguin atribuïda la competència.*
- l) Participar en els òrgans i en les comissions departamentals i interdepartamentals de caràcter territorial que li corresponguin.*
- m) Coordinar l'actuació en el territori de les diferents unitats directives departamentals i entitats públiques adscrites.*
- n) Qualsevol altra funció de naturalesa anàloga que se li encomani.”.*

Fins aquí s'ha destacat el més important quant a estructura organitzativa de l'Administració de la Generalitat especialment referida a la matèria animal, i pensant sobretot en el relatiu a la protecció i el benestar.

Aquesta informació té un caràcter provisional, perquè desafortunadament hi ha una tendència política, en canviar els governs o en renovar-se, a voler mostrar signes de canvi a base de modificar l'estructura departamental i l'organitzativa interna, amb la despesa extra que això comporta i amb la impossibilitat de comptar amb una certa estabilitat que seria factible, i també d'agrair. Per tant, és aquest un àmbit en el que s'ha d'estar amatent, perquè les modificacions al respecte són freqüents ja des de l'època del Govern tripartit de la Generalitat, i més tenint en compte la situació política que actualment és viu a Catalunya. Això es reflexa també al web institucional que en el moment d'escriure aquesta exposició no està encara actualitzat quant a la indicació del departament de procedència de la informació, de manera que tot el relatiu a Medi Natural encara figura a l'àmbit del departament competent en agricultura i ramaderia, quan ara és una competència del departament de Territori i Sostenibilitat. En tot cas és d'esperar que aquest “detall” no trigui en ser corregit.

Finalment, des d'altres departaments, segons el que va ser citat amb anterioritat, hi poden haver actuacions que repercuteixin sobre la protecció dels animals. Aquest és el cas evident del departament d'Interior, tant per la seva competència en matèria d'espectacles i activitats recreatives, que comportaria la seva actuació investigadora i sancionadora en el supòsit d'espectacles amb intervenció d'animals que no respectessin el TR i normativa complementària, com en el cas de les actuacions dels membres del Cos de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, que compten entre les seves brigades organitzatives també amb una Brigada de Medi Ambient, a l'hora d'actuar a requeriment dels ciutadans o bé en les seves tasques d'investigació quan els animals estiguin pel mig. Això arriba fins i tot al cas del trànsit, com passa en el cas d'accidents de circulació causats per creuar-se un animal a la carretera, com esdevé de tant en tant amb els porcs senglars.

En el que afecta l'activitat administrativa en matèria animal, procedent del departament d'Interior, es fa referència complementàriament més endavant, en comentar l'activitat administrativa concreta quant a espectacles i activitats recreatives.

Normativa de la Generalitat en matèria animal

L'estructura administrativa de la Generalitat competent segons el que ha estat examinat en la part anterior d'aquesta exposició, exerceix les funcions pràctiques, de gestió administrativa que afecten la protecció i el benestar dels animals que li han estat atribuïdes per la normativa sobre estructura organitzativa de la Generalitat. Aquestes funcions es tradueixen en una amplíssima activitat administrativa en diferents vessants, bé directament relacionades amb el que afecta a protecció o benestar dels animals, o bé indirectament. La connexió, per mínima que sigui, amb un animal, ha de comportar atendre al relatiu al seu nivell de protecció o almenys, encara que no hi hagi previst cap nivell de protecció, al nivell factible o possible de benestar (com passa en els cas de les espècies exòtiques, que són objecte únicament d'eradicació, i respecte de les quals també s'ha d'atendre a mitjans d'eradicació el menys cruentos possibles – qüestió subjecte a moltes valoracions en funció de l'entitat de l'animal, perquè les actuacions i tècniques corresponents no es manifesten de la mateixa manera quan es tracta d'un visó europeu o del mosquit tigre, atès el diferent nivell de complexitat del sistema nerviós i de la fisiologia animal a considerar i sobretot per un factor de proximitat biològica a la nostra espècie).

Aquesta consideració "forçosa", en els termes exposats, és actuació obligada atès el conjunt normatiu citat amb anterioritat, integrat per l'article 13 TFUE, l'article 511-1.3 del Codi Civil Català i l'atribució a la Generalitat de la protecció dels animals a l'article 11.1.d) de l'EAC. El caràcter de "no cosa" dels animals, i la seva "sensibilitat" es troben al darrera. I això es veu complementat per una definició de l'animal al TR, anterior a les disposicions esmentades, la qual cosa demostra el seu avenç en el moment en el que va aparèixer (article 2.2 del TR: "*Els animals són éssers vius dotats de sensibilitat física i psíquica, i també de moviment voluntari, els quals han de rebre el tracte que, atenent bàsicament les necessitats etològiques, en procuri el benestar*").

Perquè l'organització administrativa indicada exerceixi les funcions atribuïdes, requereix de la normativa que marqui la pauta d'actuació i que fonamenti i justifiqui aquesta. D'acord

amb el vell principi, l'Administració pot fer solament el que li és permès, en tant que el ciutadà pot fer el que no li està prohibit. Això fa necessari comptar amb un conjunt normatiu el suficientment ampli perquè en la matèria animal l'Administració pugui desplegar una tasca veritablement efectiva. En aquest sentit, el conjunt normatiu de la Generalitat de Catalunya, tant amb rang de llei com amb rang reglamentari, és el més important que hi ha a Espanya en relació amb la resta de CCAA. Cap comunitat autònoma ha regulat en aquesta matèria com ho ha fet Catalunya, i cap d'elles ha desenvolupat una activitat administrativa i un interès des de l'Administració pública com el que la Generalitat de Catalunya ha dut a terme. Això s'ha de reconèixer i marca pauta i model per a tota Espanya. De fet, i com ja ha estat dit, la primera llei de protecció animal va ser la catalana Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals. Aquesta va inspirar el corrent proteccionista a tot l'Estat que va derivar en l'aprovació de la resta de lleis autonòmiques de protecció animal. No obstant, i com s'ha vist, totes s'han quedat bastant desfasades, i en relació amb moltes d'elles a la comunitat autònoma respectiva s'ha produït un procés de regressió o bé de no moure's més enllà, en tant que Catalunya ha continuat un procés que col·loca amb freqüència en el centre del debat tot el que afecta als animals. A part, això passa en el territori autonòmic de l'Estat on la població mostra més sensibilitat envers els temes que afecten els animals. Sector de població aquest, en augment progressiu, per a la qual els esforços que l'Administració esmerça en la matèria ni són sobers, ni són suficients, rebutjant les fal·làcies habituals procedents d'aquells sectors que se'n pronuncien en contra, i que poden tenir interessos que requereixin que tot continuï com sempre, o bé mancats d'un nivell de sensibilitat suficient que els permeti el grau d'empatia que els animals mereixen. (61)

Abans de fer referència a les diferents vessants de l'actuació administrativa que recau sobre la protecció i el benestar dels animals, ja sigui en termes més amplis o més restrictius segons el que ha estat dit, no està de més citar tota una relació de normes dictades en la matèria, cadascuna de les quals mereixeria un estudi atent, o almenys una lectura concentrada, i que tenen un paper important en la configuració d'un corpus jurídic fonamentalment administratiu, relatiu a l'estatus dels animals a Catalunya. En la cita de les normes no es repeteix cap de les de l'Estat que varen ser examinades en el seu moment, i que cal tenir en compte que són també d'aplicació a Catalunya quant al que tenen de normativa bàsica, d'acord amb el règim constitucional de repartiment de competències. Primer de tot, però, es començarà per la norma reina, que és el TR i després es continuarà per ordre cronològic de publicació.

D'acord amb l'exposat, cal destacar especialment el següent:

-Text refós de la Llei de protecció dels animals, aprovada pel Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril (TR).

Aquesta és una norma viva, que des de l'original Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, ha anat creixent i s'ha desenvolupat fins arribar al TR, passant prèviament

per la Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals, i completant-se amb prescripcions procedents d'altres disposicions. En aquest sentit, la Llei 17/2007, de 21 de desembre, de mesures fiscals i financeres, va autoritzar la refosa de les lleis esmentades, amb les modificacions que en les mateixes va introduir la Llei 123/2006, de 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient i de modificació de les lleis 3/1988 i 22/2003, juntament amb la Llei 12/1985, d'espais naturals, la Llei 9/1995, de l'accés motoritzat al medi natural i la Llei 4/2004, relativa al procés d'adequació de les activitats d'incidència ambiental. La cita de les normes refoses a les quals calia afegir el que afectés a la regularització, l'aclariment i l'harmonització de les disposicions citades, posa de manifest la important activitat de la Generalitat en matèria de protecció animal en diferents vessants.

No s'entrarà en l'examen de la norma que ha de ser llegida i estudiada per qualsevol que vulgui conèixer de primera ma la més important regulació a Catalunya sobre protecció dels animals. S'ha de destacar la seva concepció de protecció bastant àmplia, quant als animals que abasta directament i quant a la inclusió de previsions que afecten tots els animals sense distinció. En aquest sentit, la definició d'animal de l'article 2.2 no coneix diferències entre grups d'animals, i l'article 2.3, en prohibir els provocar-los sofriments o maltractaments o causar-los estats d'ansietat o por, estableix una norma protectora per a tots els animals que obliga a una actuació molt més ferma en relació amb aquells que, sotmesos al domini humà, tenen la pitjor part, com són els animals de producció.

El caràcter de refosa d'aquest text legal d'una sèrie de lleis, abans citades, explica l'amplitud protectora esmentada. Així, a partir de la regulació de les disposicions i normes generals de protecció dels animals, es regula el relatiu a la seva possessió, abandonament i pèrdua dels animals de companyia i centres de recollida; les associacions de protecció i defensa dels animals; els nuclis zoològics; la fauna salvatge autòctona i no autòctona; i l'activitat administrativa d'inspecció i vigilància.

Està bé recordar, comparant amb les normes autonòmiques que han estat examinades, que en prohibir la mutilació, que no s'admet per motius estètics, s'hi conté un règim de prohibició més ampli, prohibint extirpar-los les ungles, cordes vocals o altres parts o òrgans. En aquest sentit les altres normes autonòmiques es queden més curtes. Es prohibeix radicalment el tir al colom, pràctica que diverses CCAA mantenen.

Per altra part, s'ha de destacar també que dins el procés de dinamisme vital de la norma, aquesta ha estat objecte de modificacions diverses, entre les quals algunes han estat especialment polèmiques. En aquest sentit, destaca la prohibició de les curses de braus, segons el que preveu l'article 6.1.f), que prohibeix:

“Les corrides de toros i els espectacles amb toros que incloguin la mort de l'animal i l'aplicació de les sorts de la pica, de les banderilles i de l'estoc, i també els espectacles taurins de qualsevol modalitat que tinguin lloc dins o fora de les places de toros, llevat de les festes amb toros o bous a què es refereix l'apartat 2”.

Aquesta prohibició va ser un gran èxit de l'activisme animalista a Catalunya, i va endegar una polèmica, important perquè va col·locar al centre del debat la problemàtica animal, no

solament limitada als toros sinó estesa també a la nostra relació amb ells, en general, i en àmbits concrets en particular. La lletra f) esmentada va ser afegida per la Llei 28/2010, del 3 d'agost. El Ple del Tribunal Constitucional va admetre a tràmit el recurs d'inconstitucionalitat núm. 7722-2010, de 3 d'agost, promogut per cinquanta senadors del grup parlamentari popular al Senat interposat en contra. El tema està, per tant, pendent de sentència.

Per altra part, la pervivència dels correbous, exclosos de la prohibició per l'article 6.2 del TR, és un contrasentit si tenim en compte la prohibició esmentada de l'article 6.1.f). És cert que és prohibit inferir danys als animals, i l'Administració ha de vetllar perquè sigui així. En aquest sentit estem davant una norma protectora, però és difícil que tot espectacle popular no danyi d'alguna manera als animals que hi són participants a la força. En tot cas, un principi determinant a l'hora de valorar la inclusió dels animals en les diverses pràctiques és el sotmetiment a tractaments antinaturals o no conformes amb la seva etologia, i això es fa molt evident en les celebracions populars. De *lege ferenda* seria desitjable la prohibició definitiva, i les campanyes divulgatives adients perquè la població prengui consciència de l'antinatural que són aquestes activitats i de les quals un poble avançat no pot estar-ne orgullós.

Hi ha una important modificació del citat article 6, relatiu a les prohibicions, que és també una important victòria en benefici dels animals, si bé encara hauria d'arribar més lluny. Es tracta de l'afegit d'una lletra g) a l'article 6.1 del TR, per la Llei 22/2015, del 29 de juliol, de modificació de l'article 6 del TR. Aquesta llei afegeix com activitat prohibida: "*g) Els espectacles de circ amb animals que pertanyen a la fauna salvatge*". Però aquesta prohibició entrarà en vigor als dos anys d'haver estat publicada la llei esmentada, és a dir, el 4 d'agost del 2017. El preàmbul de la llei és interessant, perquè d'una manera breu i entenedora exposa els motius de la norma, i el punt de partida que és precisament la definició que de l'animal fa l'article 2 del TR, abans reproduït. La llei preveu també la creació en tres mesos a partir de la seva entrada en vigor d'un observatori de l'ús dels animals en circs, sent la seva funció avaluar les condicions en què s'utilitzen animals en els casos no prohibits per aquesta llei, a fi de comprovar que són respectuoses amb llur benestar. Si les conclusions de l'observatori comportessin entendre que la utilització d'alguna espècie animal és incompatible amb les condicions de benestar, el Govern ha d'establir per reglament la prohibició de fer-ne ús en espectacles de circ en les mateixes condicions que les establertes per la Llei 22/2015 per als animals de la fauna salvatge. En aquest punt es delega en l'Administració de la Generalitat una important missió.

En tot cas, aquesta prohibició és absolutament nova a Espanya, i ha col·locat aquest tema en el centre del debat, de manera que són ja molts els municipis que duen a terme la prohibició de l'ús dels animals en els circs i hi ha CCAA que s'estan començant a plantejar el mateix.

Per últim, quant a les modificacions més polèmiques del TR, no es pot deixar de fer referència a una que no s'adiu amb la finalitat protectora d'aquell, que va suposar un retrocés i que formalment es va fer en uns termes criticables. Es tracta de la modificació

feta en relació amb els fringíl·lids, dels articles 9.2 i 34.3, i de l'annex per suprimir la inclusió d'unes determinades espècies (pinsà comú, cadenera, verdum i passerell). Aquestes modificacions es van fer mitjançant el Decret-Llei 2/2011, de 15 de novembre.

El nou redactat va comportar suprimir l'ús del vasc per a la captura de petites quantitats d'ocells, sistema que qüestionava la normativa estatal i comunitària. Aquesta supressió havia de ser benvinguda. Quant a l'article 34.3, es va suprimir la prohibició de la captura, la tinença i l'exhibició pública de femelles de les espècies esmentades. Aquest fet responia, segons el preàmbul, a què l'activitat ocellaire de cant, de reconeguda tradició a Catalunya, podés continuar d'una manera compatible amb la biodiversitat. La prohibició de capturar femelles limitava la cria en captivitat.

El cert és que la prohibició que havia en relació amb les femelles és una de les mesures principals perquè les espècies afectades no disminueixin d'una manera perillosa (i això no és una opinió jurídica sinó una opinió tècnica-ambiental), per tant, la supressió d'aquesta limitació no redunda en benefici de les espècies (segons els experts), per més que es vulgui justificar amb que això permetrà la cria en captivitat. Per altra part, des del punt de vista dels animals, l'activitat d'ocellaire per a l'exhibició, el cant etc. d'aquests ocells, no és una activitat ni bona per a la biodiversitat ni positiva per al benestar dels animals. Són molts els animals malferits o morts durant el procés de captura (algunes instàncies, com és el cas d'ADDA –Associació para la Defensa dels Drets dels Animals -) parlen de fins a un 85% de fringíl·lids que sucumbeixen durant el procés de captura, manipulació i adaptació a la captivitat. El progrés en la línia que marca el TR és arribar a fer desaparèixer aquestes activitats i no aprofitar aquest text legal tergiversant el seu objectiu de protecció.

Per altra part, la motivació del Decret-Llei, el primer que es va fer a Catalunya, per argumentar que la situació que calia afrontar tenia el caràcter d'urgència que justifica formalment un instrument legal d'aquest tipus, va ser realment sorprenent. La utilització d'aquest instrument legal no sembla quelcom encertat, i a més en contra de l'esperit de la llei que és el TR. En aquest punt va haver un pas enrere en l'obligació legal de vetllar per la conservació i la utilització racional del patrimoni natural i la biodiversitat. L'activitat afectada és seguida en la major part dels casos com una activitat recreativa i si de cas econòmicament complementària. Per altra part, les activitats vinculades a l'explotació dels animals per gust i plaer haurien d'estar condemnades a la desaparició, que és el que realment imposa tant el TR com les altres normes superiors esmentades en el seu moment, de manera que aquestes activitats no haurien de tenir el suport de l'Administració pública. En aquest sentit, l'activitat d'enquesta que l'Administració pot dur a terme, d'acord amb la legislació sobre consultes populars, avalaria el fet de què el sector de la ciutadania partidari de suprimir l'activitat esmentada depassa amb molt el grup de persones que n'estan interessades.

Una altra crítica que s'ha de fer a l'actuació de l'Administració de la Generalitat quant a la tasca de desenvolupament del TR que li pertoca, és no haver dictat encara, després de tants anys, la reglamentació general prevista per la llei. Si bé s'ha dictat decrets que en part regulen el que reglamentàriament s'ha d'aprovar, encara queden molts aspectes pendents.

A continuació són citades les altres normes més destacables en la matèria que s'està tractant:

-Llei 10/1999, de 30 de juliol, sobre la tinença de gossos considerats potencialment perillosos.

Aquesta també és una norma de protecció i benestar dels animals, perquè a part de lluitar contra la utilització de determinats gossos en activitats que depassen l'àmbit legal en el que poden ser utilitzats (així en el relatiu a la guarda i defensa, i per evitar un ús indegut), també s'intenta protegir els animals afectats, com és impedir les baralles de gossos, prescriure normes de circulació que protegeixen les persones però també altres animals, i la previsió de mesures en el cas de presentar comportaments agressius o patologies com són les tècniques d'ensinistrament i terapèutiques existents, reservant la castració o el sacrifici com a mesures últimes.

Aquesta llei es complementa amb el Decret 170/2002, d'11 de juny, sobre mesures en matèria de gossos considerats potencialment perillosos i amb l'Ordre MAB/410/2002, de 2 de desembre, per la qual es regula la Comissió assessora en matèria de gossos considerats potencialment perillosos. Aquesta comissió és creada per l'article 7.1 del Decret 170/2002.

-Llei 19/2009, de 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència.

Aquesta llei defineix la condició de gos d'assistència, estableix els drets i les obligacions de les persones usuàries i regula les activitats d'ensinistrament, cura i control d'aquests gossos, amb la finalitat de garantir a les persones amb alguna discapacitat visual, auditiva o física, o altres discapacitats, el seu accés a l'entorn quan vagin acompanyades d'un gos d'assistència. Com ja es va dir en el seu moment en parlar de la normativa estatal, aquesta llei no contempla els gossos de teràpia que segons el preàmbul de la llei s'han de regir per una normativa específica.

El gos d'assistència és definit a l'article 2.h) de la llei com el gos que ha estat ensinistrat en un centre especialitzat i oficialment reconegut, per a donar servei i assistència a persones amb alguna discapacitat visual, auditiva o física, o que pateixen trastorns de l'espectre autista, diabetis, epilèpsia o alguna de les malalties que es reconeguin d'acord amb el que disposa l'apartat 1 de la disposició final segona. Les seves condicions higièniques i sanitàries específiques són a més a més de les que li pertoquen com animal de companyia. Aquesta llei es complementa amb l'Ordre ASC/573/2010, de 3 de desembre, que la desplega en regular el carnet i el distintiu identificador del gos.

Encara que aquesta regulació estigui pensant fonamentalment en l'usuari beneficiat, el cert és que es contempla un determinat estatus de l'animal perquè no hi hagi abusos i estigui

especialment cuidat. Tenint en compte l'evolució en la situació actual dels animals, seria convenient que una llei com aquesta formulés en algun article el que serien els drets dels gossos d'assistència (a la llei es preveuen el dret d'accés a l'entorn, el dret d'accés dels usuaris al món laboral, l'exercici dels drets dels usuaris de gossos d'assistència, les limitacions al dret d'accés a l'entorn d'aquests usuaris, etc.).

-Llei 34/2010, de l'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb bous.

L'objecte d'aquesta llei (article 1) és establir els requisits i les condicions que han de complir les festes tradicionals amb bous sense mort de l'animal (correbous), en les dates i les localitats catalanes on tradicionalment se celebren, amb la finalitat de garantir els drets, els interessos i la seguretat dels participants i del públic i, alhora, la protecció dels animals.

El concepte de "festes tradicionals amb bous" és donat per l'article 2, que diu que aquestes festes són els espectacles populars en què es deixen anar, s'exhibeixen, es porten, es toregen o corren bous, sense mort de l'animal, i que adopten tradicionalment les modalitats de bous a la plaça o bous a la platja, bous al carrer, bou capllaçat, bou embolat i bou salvatge, i també les exhibicions d'habilitats.

Aquesta norma és un altre bon exemple de les contradiccions importants que mostra la regulació sobre els animals des del punt de vista de la lògica argumentadora, i els principis i els valors que es diu que es vol defensar.

En aquesta regulació es fa prevaldre l'aspecte patrimonial i cultural per sobre de l'interès de l'animal. Darrera d'això també hi ha un interès turístic-econòmic, com a font d'ingressos de la localitat corresponent. Es podria discutir a bastament quant al conflicte que es pot presentar entre el benestar i la protecció dels animals i la vessant artística i cultural, considerada des de l'òptica dels drets fonamentals. En relació amb aquest assumpte, val la pena fer remissió de nou a l'interessant obra "Bienestar animal contra derechos fundamentales" de Gabriel Doménech Pascual. El cas és que l'interès de l'animal i la contradicció esmentada es fa evident en què una activitat d'aquest tipus no s'adiu amb la naturalesa i l'etologia pròpia dels bous.

Aquesta llei es presenta també com una norma de protecció dels animals, la qual cosa és igualment certa si tenim en compte que l'activitat existeix i és permesa, de manera que cal regular-la perquè no es faci de qualsevol manera, afectant més negativament als animals utilitzats.

La llei posa de manifest una important activitat administrativa de control, inspecció i sanció, que repercuteix en la protecció i benestar dels animals. Així, l'article 7.4 de la llei estableix, en relació amb les condicions de seguretat, que els corrals han de complir les condicions necessàries d'higiene i desinfecció i les que permetin assegurar el repòs i el benestar dels animals, i han de disposar de subministrament d'aigua per a poder-los refrescar. A l'article 8.2, es preveu que en les modalitats de bou embolat i bou capllaçat cal que el veterinari nomenat aixequi l'acta final de reconeixement dels animals en les quals declara si algun

animal ha sofert cap lesió traumàtica o manifesta cap signe de comportament patològic visible. L'article 8.6.c) atribueix a la comissió de bous i a la persona experta en bous comprovar, abans d'iniciar l'espectacle, els elements constructius de les places i les barreres, a fi d'evitar que cap estructura, disposició o construcció pugui causar lesió o dany als animals i al 8.6.d) que vetllin, durant el transcurs de l'espectacle, per a evitar maltractaments i sofriments als animals. El 8.12.c) preveu que la direcció de l'espectacle té l'obligació de suspendre'l, un cop iniciat, en el cas de què es posi en perill la seguretat d'algun animal. El 9.5 estableix que en la modalitat de bou embolat i de bou capllaçat, en el període d'estiu s'han de celebrar en les franges horàries menys caloroses i, per tant, s'ha d'evitar l'espectacle en la franja horària entre les dotze del migdia i les cinc de la tarda. El 9.6 estableix que s'ha de retirar l'animal si dona indicis evidents d'esgotament o si se li detecten lesions. El 10.c) prohibeix l'ús de pals, punxes, descàrregues elèctriques innecessàries o elements similars contra els animals, i també el llançament d'objectes o qualsevol altra pràctica que els provoqui dany. El 9.d) prohibeix traure l'animal quan no hagin passat almenys vint-i-quatre hores com a mínim des de l'última vegada que aquest hagi intervingut en qualsevol de les modalitats de festes tradicionals amb bous que permet l'article 4, etc.

La veritat és que ha de resultar bastant difícil complir amb totes les prescripcions protectores de la llei, perquè la mateixa dinàmica de la festa pot portar amb molta facilitat a conductes infractores. En tot cas, els principis i valors assumits per la normativa de protecció animal, i la caracterització d'aquest des de la sensibilitat i el seu caràcter de "no cosa", hauria de conduir a la supressió progressiva d'aquestes celebracions. El contingut moral dels principis i valors esmentats i la caracterització del subjecte afectat en la seva qualitat com animal "ésser sensible", determina que en cas de conflicte amb pretesos drets de caràcter cultural, es faci prevaldre l'interès de l'animal. S'està parlant de contingut moral, de dret i de legitimitat morals, la qual cosa no vol dir que això coincideixi amb la vessant jurídica del dret vigent, però s'hauria de dedicar esforços perquè aquesta coincidència es produís. Gaudir a costa de l'animal és innecessari. Estaríem de fet davant dels patiments innecessaris que la mateixa normativa prohibeix, sempre tenint en compte l'acotació del terme "necessari", perquè si aquest es limita al valor o interès econòmic com alguns pretenen es buidaria el concepte de contingut .

La Llei 34/2010, es complementa amb el seu reglament, aprovat mitjançant el Decret 156/2013, de 9 d'abril.

-Decret 243/1994, de 13 de setembre, pel qual s'estableixen els requisits que han de complir els centres de recollida d'animals de companyia abandonats.

Els requisits previstos són tant relatius a les condicions de les instal·lacions com quant a les actuacions a realitzar amb els animals. Per tant, aquesta és una norma de protecció i benestar dels animals, sens dubte.

-Decret 328/1998, de 24 de desembre, pel qual es regula la identificació i el Registre general d'animals de companyia.

La identificació de l'animal de companyia és prevista com un requisit previ i obligatori per poder realitzar qualsevol transacció de l'animal. Es preveuen altres qüestions relatives a la identificació esmentada i també el registre censal d'animals de companyia que han de tenir els ajuntaments. (62)

-Decret 6/1999, de 26 de gener, pel qual s'estableixen les condicions de manteniment dels animals de companyia.

Es tracta de precisar les condicions que en són aplicables a partir de les previsions més generals de la Llei. Així, es concreta el que afecta a espai, alimentació, beguda, allotjament, mitjans de subjecció, manteniment en vehicles, i el relatiu a inspecció, vigilància i control.

-Decret 83/2002, de 5 de març, pel qual es regulen els requisits i les condicions per a la participació de les associacions de protecció i defensa dels animals en el procediment sancionador.

Les entitats esmentades inscrites al Registre previst a l'efecte són considerades interessades en el procediment sancionador establert per la Llei en els casos en què hagin formulat la denúncia corresponent o hagin formalitzat la compareixença en l'expedient sancionador. Poden així aquests entitats saber en qualsevol moment l'estat de tramitació del procediment sancionador, formular al·legacions i aportar documents o altres elements de judici en qualsevol fase del procediment sancionador anterior al tràmit d'audiència, i proposar les proves que considerin necessàries per a la resolució del procediment sancionador (no es poden proporcionar les dades protegides per la regulació de dades de caràcter personal i aquelles altres protegides per un règim de confidencialitat establert per la normativa vigent).

-Decret 176/2007, de 31 de juliol, regulador dels procediments de compensació de danys i perjudicis causats a l'agricultura i la ramaderia per espècies animals protegides de la fauna salvatge autòctona.

El títol del decret ja diu l'objecte de la norma. Aquesta és, per tant, una norma que protegeix els animals causants dels danys, per tal que els perjudicats no els persegueixin.

La disposició posa de manifest que s'ha comprovat que exemplars d'una sèrie d'espècies protegides provoquen la major part dels danys en béns privats corresponents a l'agricultura i la ramaderia extensiva. Aquestes espècies protegides causants dels danys són l'ós bru, el linx, el flamenc, la polla blava, l'astor, l'esperver, l'àguila daurada, l'àguila cuabarrada, el

voltor comú, el tallarol de casquet, l'esperver cendrós, l'arpella vulgar, l'arpella pàl·lida, la trenca, la xurra, el sisó i la ganga.

Els procediments regulats comporten una activitat administrativa important. Es distingeix entre el procediment en relació amb els danys causats sobre la ramaderia i l'agricultura per la fauna salvatge i el procediment en relació amb les indemnitzacions per limitacions sobre l'agricultura degudes a la conservació de les espècies d'ambients estèpics. Mitjançant l'Ordre AAM/147/2014, de 8 de maig, es van modificar alguns annexos del Decret 176/2007, de 31 de juliol.

-Decret 47/2012, de 8 de maig, pel qual es regulen el Registre de transportistes i mitjans de transport d'animals vius i el Registre d'operadors comercials de bestiar, i se n'estableixen les normes d'autorització, inscripció i funcionament.

El títol ja diu quin és l'objecte de la norma. A més, l'activitat referida està íntimament relacionada amb les condicions de benestar dels animals transportats. En relació amb això, l'article 3.c) defineix el "Cuidador/a" com: *"persona directament encarregada del benestar dels animals als quals acompanya durant el viatge"*. I l'article 3.i) defineix el "Responsable del benestar dels animals durant el transport", com *"la persona cuidadora o conductora, designada pel/per la transportista que es responsabilitza dels animals durant el transport, que disposi de la formació adequada"*.

La norma és d'aplicació al transport d'èquids domèstics i animals domèstics de les espècies bovina, ovina, cabrum i porcina. Als ocells de corral, ocells domèstics i conills domèstics. Als gossos i gats domèstics. A altres mamífers i ocells i a altres animals vertebrats i animals de sang freda. També s'aplica al transport d'animals directament des de o fins a consultes o clíniques veterinàries per consell d'un veterinari.

Quant als animals, l'article 3.j) defineix els animals de companyia com els animals que tingui una persona en el seu poder, sempre que la seva tinença no tingui com a destí el seu consum o l'aprofitament de les seves produccions, o no es duguin en general amb finalitats comercials o lucratives. En tant que la lletra k) del mateix article, defineix els animals domèstics, com els que pertanyen a espècies que criïn i posseeixin tradicionalment i habitualment les persones, amb la finalitat de viure en domesticitat a la llar, així com els d'acompanyament, conducció i ajut de persones cegues o amb deficiència visual greu o severa (queda clar que la definició ha quedat desfasada, si tenim en compte la regulació dels gossos d'assistència d'acord amb la Llei 19/2009, de 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència).

En aquest decret es preveuen obligacions diverses dels inscrits als registres regulats, les quals incideixen directament en el benestar dels animals. Com a mostra d'això, l'article 12 del Decret, en preveure específicament obligacions dels inscrits al Registre de transportistes i mitjans de transport d'animals vius, comença dient: *"A més de les obligacions de complir amb la normativa vigent en matèria de benestar animal durant el*

transport d'animals vius, el/la transportista està obligat/ada a: ...", i a l'article 14, en regular les obligacions dels inscrits al Registre d'operadors comercials de bestiar, es preveu que si aquests disposen d'instal·lacions, resten obligats a estar sota la supervisió d'un veterinari oficial, garantir la formació específica del personal que es faci càrrec dels animals. Si mantenen els animals en un centre de concentració, els animals solament hi poden romandre el termini màxim establert per la normativa en funció de l'espècie, havent de reunir els centres aquests uns requisits determinats que afecten directament el benestar animal.

En matèria d'inspeccions i controls s'ha de destacar que l'article 15 estableix que la direcció general competent en matèria de ramaderia ha de dur a terme les inspeccions i els controls que calguin amb la finalitat de comprovar tant el compliment dels requisits dels registres que estableix el decret, com del compliment de les normes de benestar i protecció dels animals en el seu transport, a part de les d'higiene, neteja i desinfecció dels mitjans de transport. Les infraccions i sancions són les de la Llei estatal 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals en la seva explotació, transport, experimentació i sacrifici i s'ha de destacar especialment que segons l'article 16.5, en el cas de detectar una infracció en el decurs d'una inspecció que suposi l'alteració del benestar dels animals, es poden prendre les mesures cautelars que preveu l'article 23 del Reglament CE 1/2005, del Consell, de 22 de desembre **(63)**, relatiu a la protecció dels animals durant el transport i les operacions connexes i pel qual es modifiquen dues directives i un reglament. Es preveu també que els transportistes i els seus mitjans de transport, que pertanyin a d'altres CCAA, a d'altres estats membres de la UE o d'estats tercers, poden ser objecte d'inspecció i control mentre circulin pel territori de Catalunya atès que han de complir les normatives registrals així com la normativa europea de benestar animal.

El departament competent en ramaderia ha d'establir un Pla anual de control i inspecció en col·laboració amb altres departaments de la Generalitat que puguin tenir competència relacionada amb l'objecte dels controls i les inspeccions que deriven de complir amb les normes d'aquest decret.

-Decret 83/2012, de 17 de juliol, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya.

L'objecte d'aquest decret és la regulació d'aquests certàmens i concentracions. Resten excloses de l'àmbit d'aplicació del decret l'exercici d'activitats piscícoles, cinegètiques amb falcons, gossos i similars i les que utilitzen animals com a reclam per a la caça, i les concentracions d'ocells pertanyents als membres de les societats d'ocellaires en els seus locals sempre que no estiguin oberts al públic.

Es contemplen els requisits que han de complir els certàmens i concentracions regulats. Es considera inclòs a l'àmbit del decret, els certàmens amb animals de la fauna salvatge, amb animals verinosos o tòxics, i el cas concret del mercat municipal que s'organitza amb una periodicitat inferior a un mes i en què es venen únicament animals

Quant a requisits comuns, entre aquests s'ha de destacar l'article 3.2 i 3.4. El 3.2 preveu que durant la celebració del certamen s'han de complir els requisits que estableix la normativa vigent en matèria de protecció dels animals, i el 3.4 que l'organització del certamen ha de disposar d'una persona encarregada de controlar que durant la seva realització no s'ocasioni sofriment ni maltractament als animals. Aquesta persona pot interrompre les activitats del certamen quan comprovi que algun animal està patint sofriments.

-Decret 40/2014, de 25 de març, d'ordenació de les explotacions ramaderes.

L'objecte d'aquesta regulació és establir els requisits que han d'acomplir aquestes explotacions; el règim d'autorització o comunicació de l'inici de l'activitat i inscripció al Registre; regular el Registre d'explotacions ramaderes i el directori d'operadors en el sector de la ramaderia i determinar el règim d'inspecció i sancionador en l'àmbit d'aquestes explotacions.

Com diu el preàmbul, aquesta nova regulació està orientada a millorar la producció ramadera i la qualitat dels processos productius, aplicant normes zootècniques, i d'higiene, per tal d'aconseguir un nivell elevat de seguretat dels aliments que es produeixen, així com l'aplicació de normes de benestar animal i de protecció i millora del medi ambient.

S'ha de destacar l'article 4.2, que en relació amb els requisits de les explotacions ramaderes preveu que en funció de l'espècie, l'activitat i el sistema de producció, el disseny i el funcionament de les instal·lacions així com les pràctiques que dugui a terme la persona titular de l'explotació s'ha de complir en el desenvolupament de l'activitat la normativa higiènica i sanitària, mediambiental i de benestar animal que els sigui d'aplicació.

-Decret 56/2014, de 22 d'abril, relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores i l'acreditació de les persones que en són usuàries.

L'objecte d'aquesta norma és declarar els mètodes homologats de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores o d'espècies exòtiques invasores depredadores, establir el procediment per a l'homologació de nous mètodes que compleixin els requeriments de benestar i selectivitat per a la seva captura, regular l'acreditació dels usuaris de mètodes de captura homologats i establir l'excepcionalitat del règim de captura d'aquestes espècies (article 1).

Aquesta norma és un bon exemple de les nostres contradiccions en el tracte i la consideració dels animals. Es pretén protegir l'activitat cinegètica de manera que és important reduir la pressió de determinats depredadors sobre les espècies objecte de caça. Això és el que justifica que els depredadors ("espècie cinegètica depredadora", definida a l'article 2 com "espècie animal objecte d'aprofitament cinegètic que mata o fereix algunes

espècies animals amb la intenció de consumir-les”) siguin objecte de la possibilitat de captura que preveu aquest decret. Prova d’això és com comença el preàmbul del decret, dient que:

“L’activitat cinegètica és un aprofitament ordenat dels recursos naturals que es troba supeditat a la conservació de les poblacions de la fauna cinegètica. La reducció de l’efecte de la depredació sobre les espècies cinegètiques, entre d’altres mesures de gestió cinegètica, és una eina útil per garantir els aprofitaments sostenibles d’aquestes espècies”.

El tema de les espècies exòtiques invasores és una altra cosa, i es justifica al preàmbul la seva captura en relació amb les mesures establertes per la normativa vigent sobre biodiversitat relatives a la gestió, el control i l’eradicació de les seves poblacions, per reduir el seu impacte negatiu sobre els ecosistemes, els hàbitats i les espècies. Com a mètodes de captura solament figuren a l’annex 1 de la norma uns mètodes que tenen com a objectiu, exclusivament, la guineu i la garsa, que no són precisament ni exòtiques ni invasores, però el cert és que la norma està oberta a d’altres supòsits com es posa de manifest amb una Resolució ARP/191/2015, de 30 de juliol, per la qual s’homologa el mètode de captura de caixa metàl·lica per a visó americà. En aquesta Resolució, quant a la immobilització, sacrifici i alliberament, es preveu que el visó capturat ha de ser sacrificat amb un mètode reconegut com a no cruel, recomanant-se dos mètodes al respecte que són qualificats com a ràpids i no cruels (el primer amb anestèsic i després una dosi letal d’un determinat producte i el segon amb un tret al cap). Seria molt discutible que aquest sigui el tracte que mereix aquest animal, que pertany a una espècie que no ha sortit del seu lloc d’origen pel seu gust. Potser caldria capturar aquests animals i transportar-los vius als països dels que no haurien d’haver sortit (segurament a més d’un això li semblarà una barbaritat, però és veritablement una proposta d’alguna que altra organització). La indústria pelletera, la societat que l’ha consentida i l’Administració pública s’haurien de coresponsabilitzar en aquesta tasca.

Aquesta norma figura per tant, com una norma de protecció i benestar en el sentit de què s’arbitren mesures perquè els mètodes de captura atenguin a criteris de benestar animal i s’estableixen normes tècniques per avaluar els mètodes de captura, considerant criteris d’efectivitat, de selectivitat i de benestar animals, així com l’impacte sobre les espècies no objectiu, la seguretat de les persones usuàries, etc.

En matèria **d’experimentació científica**, la Generalitat ha establert una normativa que té un interès especial, atès l’objecte de la seva regulació, el qual és un dels més sensibles en la matèria animal. No és el moment de discutir la procedència o no d’aquesta activitat. Personalment crec que es podria fer molt més per reduir-la en gran mesura, arribant a l’eradicació, almenys d’aquells supòsits més lesius. I crec que la societat té el deure moral de fer-ho. Quant a l’Administració pública, les normes fonamentals en la matèria animal i els principis que en deriven de l’article 13 TFUE, de l’article 511-1.3 del Codi Civil Català, i de l’article 2.2 i 2.3 del TR, l’obliguen a una activitat més intensa per caminar en la línia de

posar fi a aquesta pràctica, sense que això hagi d'implicar deixar de banda la investigació (fal·làcia habitual en la discussió corresponent).

El cert és que l'activitat existeix i està regulada, i la normativa corresponent es presenta en termes d'estar prevista per protegir els animals. S'ha de reconèixer que això és així, sobretot si tenim en compte el que es podia fer abans d'aquesta normativa. Recordem que aquesta prohibeix la utilització de gats i gossos rodamons i dels provinents de centres de recollida d'animals abandonats, dels animals salvatges capturats en la natura, dels animals protegits o en perill d'extinció; el fet de preveure quines són les úniques finalitats per a procediments d'experimentació que es poden pretendre; evitar cap tipus de dolor o patiments injustificats, qualsevol duplicació inútil de procediments d'experimentació i reduir al màxim el nombre d'animals utilitzats. En la línia de protecció i benestar es troba també la previsió de mesures sobre condicions generals dels centres d'experimentació els quals han de disposar a més de personal qualificat i suficient que estigui encarregat de supervisar-ne la salut i el benestar; la selecció del procediment d'experimentació, què passa amb l'animal després de l'experiment, el règim d'autoritzacions i control, la creació d'una Comissió d'Experimentació Animal i de comitès ètics d'experimentació animal; la possibilitat de comissar els animals objecte de protecció en el moment en què hi hagi indicis racionals d'infracció de les disposicions d'aquesta llei, etc.

El que és fonamental perquè almenys aquesta normativa es compleixi, és la tasca d'inspecció, que hauria de ser bastant freqüent i habitual.

La normativa catalana en la matèria estaria integrada per la Llei 5/1995, de 21 de juny, d protecció dels animals per a experimentació i altres finalitats científiques, i pel Decret 214/1997, de 30 de juliol, pel qual es regula la utilització d'animals per a experimentació i per a altres finalitats científiques. Aquesta normativa s'ha de considerar de manera complementària amb l'estatal establerta al Reial decret 53/2013, d'1 d febrer, pel qual s'estableixen les normes bàsiques aplicables per a la protecció dels animals utilitzats en experimentació i altres finalitats científiques inclosa la docència.

Activitat de l'Administració pública de la Generalitat de Catalunya

Un cop indicada l'estructura organitzativa amb competències directes o indirectes en matèria de protecció i benestar animal, competències que comporten l'atribució de les funcions corresponents; i un cop indicat el conjunt normatiu principal que fonamenta l'actuació de l'Administració (normativa tant de la Generalitat com l'estatal examinada al seu moment), pertoca ara fer referència, encara que sigui per sobre, a diferents supòsits que il·lustren a bastament sobre l'activitat administrativa que des de l'Administració de la Generalitat es duu a terme en la matèria que ens ocupa.

Sobre informació disponible a la web institucional

El públic disposa d'una molt àmplia informació sobre l'activitat esmentada a la web institucional de la Generalitat de Catalunya i més concretament a l'àmbit de la informació procedent del departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Això, però, ha de canviar, perquè tot el que correspon a "Medi Natural" ha de ser accessible a través de la web en la part corresponent al departament de Territori i Sostenibilitat, atesa l'assignació recent d'aquesta matèria a aquest altre departament. També es troba a la web institucional, a disposició de la ciutadania, tota la normativa a atendre pel que fa a protecció i benestar dels animals.

Com ja s'ha posat de manifest en algun moment, la informació que via web proporciona la Generalitat de Catalunya és, en matèria animal i, més concretament, pel que afecta a protecció i benestar, la més extensa, la millor estructurada, i la més posada al dia, amb moltíssima informació molt útil per als defensors dels animals.

A continuació es segueix l'estructura que presenta aquesta informació sobre l'activitat administrativa corresponent. D'acord amb això:

**Animals de companyia i experimentació:*

-Animals de companyia: Consta informació detallada sobre activitat administrativa en aquesta matèria i sobre tinença responsable, entitats de protecció i defensa dels animals, adopció d'animals, Registre general d'animals de companyia, tinença de gossos potencialment perillosos, i colònies controlades de gats.

-Utilització d'animals en l'experimentació: Disposem aquí d'informació, a part de sobre l'activitat administrativa corresponent, també sobre el relatiu a centres de cria, subministradors i usuaris i el Registre d'aquests; procediments d'experimentació, Comissió d'Experimentació Animal, acreditació de personal i estadístiques; i sobre normativa europea, estatal i autonòmica d'aplicació.

En relació amb la Comissió d'Experimentació Animal figuren les dates de les reunions ordinàries durant l'any 2015 i les dates de les possibles reunions complementàries per a l'any 2016. Res d'això es troba a cap web institucional de la resta de CCAA. Aquesta informació és una bona mostra de transparència i posta a disposició del públic d'informació que permet valorar el nivell de dedicació de la comissió afectada a les tasques que li són atribuïdes.

Quant a les dades estadístiques, a la web institucional consten aquestes des de l'any 2004 fins al 2013, en base al corresponent document PDF per any.

-Els nuclis zoològics: S'hi fa referència especial als parcs zoològic i als circs, a la seva normativa; i a la Comissió Tècnica d'Inspecció de Nuclis Zoològics amb Fauna Salvatge.

Com a norma complementària de les que han estat indicades i que s'aplicarien sobre el circ, s'ha de fer esment a una norma específica sobre els mateixos, quant a la salut dels

animals, que és el Reglament (CE) 1739/2005, de la Comissió, de 21 d'octubre de 2005, pel qual s'estableixen els requisits zoosanitaris per al desplaçament d'animals de circ entre Estats membres.

-Autoritzacions, permisos i denúncies: Aquí es proporciona informació sobre la possibilitat d'utilitzar animals a escenes de ficció, així de cinema, televisió o d'altres mitjans de difusió la qual cosa requereix una determinada tramitació documental; per participar en un certamen ramader i altres concentracions d'animals vius i també per interposar una denúncia sobre la protecció dels animals.

Quant a certàmens i altres concentracions tenim mercats per a la venda, exhibicions d'aptitud sense competència, exposicions d'animals selectes inscrits en els registres oficials corresponents, mostres que duren menys d'un dia i on solament assisteixen animals del municipi o de les àrees del voltant, concursos amb demostracions competitives dels animals, subhastes com a modalitat comercial de venda, i altres concentracions que són agrupacions d'animals que duren menys d'un dia i sense instal·lacions i en un lloc determinat, com és el cas dels tres toms, els aplecs, les cavalcades, etc.

Quant a l'activitat de denúncia s'informa que aquestes són procedents davant dels ajuntament de més de 5000 habitants en el cas de les infraccions lleus comeses al terme municipal respectiu, i davant dels serveis territorials del departament en el cas d'infraccions lleus comeses en municipis de menys de 5000 habitants i en el cas d'infraccions greus i molt greus.

**Ramaderia i Sanitat Animal:*

Quant a la vessant de protecció i benestar animal, s'ha de destacar la informació proporcionada sobre protecció de l'avicultura de carn i més concretament de les gallines ponedores; protecció i benestar dels vedells; protecció dels porcs; protecció durant el transport; i producció ramadera ecològica.

També s'informa sobre comercialització, estímul i foment del consum de carn, i promoció de la carn de xai, posant en evidència un sector econòmic que utilitza instrumentalment els animals en l'activitat corresponent, sector que és objecte de protecció també per l'Administració pública d'acord amb la normativa vigent, i que configura la realitat dels animals que, es vulgui o no, es troben en pitjor condició. En definitiva, aquesta situació és volguda pels consumidors no disposats a canviar els seus hàbits d'alimentació, i que prefereixen mirar cap a una altra banda.

**Caça i pesca continental:*

Les activitats cinegètica i de pesca fluvial són valorades i protegides per l'Administració pública com activitats esportives que contribueixen de manera notable a l'economia d'àrees amb dificultats per mantenir i arrelar la seva població, com és el cas de les comarques d'interior i de muntanya. En aquest sentit també es valoren aquestes activitats pel seu interès turístic.

En relació amb les mesures i actuacions de protecció de les espècies animals objecte de caça i pesca s'ha de destacar la informació proporcionada sobre:

- Tota l'activitat de protecció de les espècies animals que no poden ser objecte de caça i pesca.

- L'activitat de protecció de totes aquelles espècies animals que podent ser caçades o pescades s'han de protegir per no exhaurir-se o extingir-se les seves poblacions, assegurant una caça i una pesca sostenibles i, per tant, uns recursos abundants i permanents en el temps.

- L'activitat administrativa intensa duta a terme en relació amb aquelles espècies exòtiques que no gaudeixen de protecció.

- L'activitat administrativa continuada, intensa i de gran importància quantitativa de control administratiu als àmbits indicats, a través de llicències, permisos, determinació dels períodes hàbils de caça i pesca, els mètodes de caça i les arts de pesca prohibides i les autoritzades, la classificació dels trams per pescar i repoblar, la determinació de les àrees de caça, la seguretat cinegètica, la planificació i la gestió de la caça, les repoblacions i alliberaments d'espècies animals, les granges cinegètiques, el Consell de Caça de Catalunya, el Pla Estratègic de Caça a Catalunya i altres qüestions.

En aquest àmbit, es posa clarament de manifest la forta presència del sector de la caça a Catalunya, la qual cosa explica la seva influència, la seva capacitat de pressió i que el mateix sigui objecte d'atenció especial per l'Administració de la Generalitat, no solament des del punt de vista dels interessos concrets del sector dins la legalitat, sinó també des del punt de vista de la necessitat de control, inspecció, sanció, foment de bones pràctiques etc., per tal de conservar i estimular el patrimoni natural.

**Medi Natural:*

Per una qüestió de competència, l'àmbit dels animals de companyia i d'experimentació hauria de figurar aquí, però sistemàticament sembla que tenim bastant clar que un àmbit diferenciat està constituït per aquests animals i que un altre és el de la fauna salvatge autòctona i les espècies exòtiques.

En l'àmbit competencial vinculat al medi natural, quant a activitat administrativa, sobre la qual l'Administració de la Generalitat proporciona una àmplia informació via web institucional, s'ha de destacar el següent:

- Fauna salvatge autòctona: Plans de recuperació i plans de conservació.

- Fauna salvatge protegida del medi urbà: Es tracta d'un àmbit amb una intensa i extensa activitat administrativa bastant desconeguda del gran públic i que pertoca, no a l'ajuntament, sinó a la Generalitat. Aquí el Cos d'Agents Rurals té un paper fonamental així com els serveis territorials del departament competent. La competència indicada no exclou

la col·laboració de determinats ajuntaments com és el cas del de Barcelona i Girona que duen a terme projectes de conservació de les orenetes, per posar un exemple.

Igualment és interessant fer referència a la informació que la Generalitat proporciona sobre quina és aquesta fauna urbana protegida, què fer en cas de trobar animals salvatges ferits, l'existència i identificació dels centres de fauna salvatge i les seves tasques pericials i forenses en progressiu augment. S'ha de destacar també els centres de fauna salvatge col·laboradors, i altres centres que col·laboren allotjant fauna protegida irrecuperable.

Un altre punt molt interessant és el tractament dels conflictes amb la fauna protegida del medi urbà, així en el que afecta a problemes de brutícia i soroll, rehabilitació de façanes o interiors i enderrocs en presència d'espècies protegides. En aquest àmbit tenim, a part de la normativa, uns protocols d'actuació pensats per a la màxima protecció i benestar dels animals. Quelcom molt exemplificatiu és el que afecta a la protecció dels ratpenats.

-Autoritzacions, permisos i indemnitzacions: Com activitat administrativa, aquesta té una importància cabdal en l'àmbit que s'hi examina. Aquí caldria fer referència a la captura científica, de gestió o educativa; a la fotografia, filmació i observació; a la tinença, observació o transport; a la falconeria; i a la taxidèrmia i les col·leccions zoològiques. La falconeria és quelcom especialment detallat i complex així com la tasca de control de l'avifauna que es desenvolupa a través de la falconeria.

-Fauna Marina: Aquí s'ha de fer referència especialment a la Xarxa de rescat de la Fauna Marina i com funciona aquesta a partir de l'avís d'encallament d'un animal marí protegit o amenaçat, essent avisats els agents rurals i activant-se el protocol de resposta. Hi consta bastant informació sobre aquest tema. Al respecte, té interès recordar el que es va exposar en relació amb la normativa sobre protecció dels cetacis marins en examinar la legislació estatal, i sobre la que la web de la Generalitat informa igualment. També s'hi informa sobre la contribució de la ciutadania en relació amb l'observació de la fauna marina.

-Pla d'acció contra l'ús il·legal de verí a Catalunya: Amb informació important i aclaridora sobre la problemàtica que a través del pla cal afrontar, sobretot en relació amb la conservació d'espècies tan sensibles a la presència del verí com són el trençalòs, el voltor negre, l'ós o el llop.

-Projecte PiroSLIFE Catalunya: Bastant conegut pel públic i d'aparició freqüent a la premsa per tot el vinculat amb els seus protagonistes, els óssos (ós bru "ursus arctos"). Hi consta una extensa i detallada informació al respecte.

-Espècies exòtiques: A partir de la normativa estatal i la de la Generalitat, aquest és un àmbit d'actuació administrativa bastant conflictiu des del punt de vista animalista, atès que l'actuació de l'Administració pública es mou en termes de "conservacionisme" (sobre manteniment i recuperació del medi original) en el qual les espècies exòtiques són vistes com un mal que cal eliminar i que no gaudeixen de gaire estima per molts amants de la Natura que volen conservar l'estat originari (i anterior) d'aquesta. Per altra part, en aquesta matèria es dona una situació paradoxal, en el sentit de què es lluita contra la presència

d'aquests animals en el medi natural, no solament perquè afecten negativament l'ecosistema existent sinó perquè comporten una pèrdua econòmica destacable i, al mateix temps, aquesta lluita s'ha de compatibilitzar amb la tinença legal d'animals exòtics que poden ser objecte de comerç.

Espècies exòtiques destacables que requereixen d'una activitat administrativa i tècnica intensa per a la seva eradicació, són les següents: el mosquit tigre, la vespa asiàtica, el cargol poma, el musclo zebra, el cranc roig americà, la tortuga de Florida, el visó americà, i altres espècies de cranc, de tortuga i de mamífers (ós rentador, coipú, rata de Gàmbia, etc.). En relació amb aquestes espècies i les estratègies d'eradicació, la web institucional de la Generalitat proporciona molta informació actualitzada.

L'objectiu final amb les espècies exòtiques és la seva eradicació. Cada cas requereix una estratègia diferent, però en la base de tot sistema emprat ha d'estar protegir l'animal de mètodes cruentos i dolorosos. És evident que una activitat de persecució, captura i eliminació no ha de ser fàcil que s'ajusti a aquests requisits, però s'ha de destacar el gran esforç des de l'Administració pública perquè els mateixos siguin aconseguits, tasca que no té res de fàcil. Per aquest motiu, l'Administració esmerça esforços d'investigació per aconseguir els mètodes menys cruentos possibles, dit això sense perjudici de la responsabilitat d'un sector de la ciutadania en l'expansió d'aquests animals i de responsabilitat del sistema polític i administratiu per no prendre mesures que haurien contribuït i contribuirien molt a evitar els problemes derivats de l'existència d'un bon grapat d'aquestes espècies exòtiques. En relació amb aquest tema s'ha de recordar el Decret 56/2014, de 22 d'abril, relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores i l'acreditació de les persones que en són usuàries.

**Espectacles i activitats recreatives:*

Aquest àmbit requeriria d'un estudi específic i més extens. En aquesta exposició s'ha fet referència, en part, al que afecta a les curses de braus i correbous. En aquest moment s'ha d'insistir en el que afecta a l'activitat de control, mitjançant la corresponent inspecció i règim sancionador, que duu a terme el departament d'Interior, principalment amb l'auxili del cos de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, per tal que la utilització dels animals en espectacles i altres activitats recreatives no vagi en contra de la normativa de protecció i benestar dels animals. En aquest àmbit és molt important la col·laboració ciutadana, mitjançant l'actuació de denúncia corresponent.

És important insistir en aquest àmbit perquè el mateix centra un gran esforç de l'Administració pública que és just reconèixer.

Quant al marc d'actuació del departament d'Interior al respecte, s'ha de recordar que l'article 6.1 del TR, prohibeix l'ús dels animals en baralles i en espectacles o d'altres activitats si els poden ocasionar sofriment o poden ser objecte de burles o tractaments antinaturals, o bé si poden ferir la sensibilitat de les persones que els contemplem. Dit això

sense oblidar la competència que també tenen els agents rurals en la lluita contra aquests tipus de baralles, tal i com ja es va dir en fer referència a aquest cos.

La normativa principal, de caràcter general, a atendre a Catalunya en matèria d'espectacles i activitats recreatives és constituïda per la Llei 11/2009, del 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives i el seu reglament, aprovat pel Decret 112/2010, de 31 d'agost.

En el que ara ens interessa, aquesta normativa general es complementa amb les previsions del TR (la principal de les quals és l'article 6 citat, i de la que s'ha de destacar també la modificació d'aquest article per prohibir els espectacles de circ amb animals salvatges) i amb la normativa sobre correbous, integrada per la Llei 34/2010, de l'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb bous, i el seu reglament, aprovat pel Decret 156/2013, de 9 d'abril.

En matèria de canòdroms actualment no n'hi ha a Catalunya. En relació amb els hipòdroms, a finals dels anys 80 va haver el projecte d'instal·lar un a Catalunya, que finalment no va reeixir. Això no vol dir que no sigui aquesta una reivindicació encara. En tot cas, les curses de cavalls tenen una tradició històrica reconeguda a Catalunya, Segons informació de reusdigital.cat, corresponent al 16 de gener de 2016: *“La història de Vila-seca (Tarragonès) té capítols escrits en matèria eqüestre. Les curses de cavalls formen part de la vida i la tradició del municipi i s'han convertit, amb el temps, en un dels elements més autòctons de la festa major de Sant Antoni, que per aquesta competició atrau gent d'arreu de la geografia espanyola. Vila-seca, juntament amb l'hipòdrom de la Zarzuela, a Madrid, Sant Sebastià i Sevilla, és un dels llocs que apleguen el calendari oficial de competicions hípiques a l'Estat espanyol.”* A part, altres poblacions, com Bàscara, Subirats, la Sènia, tenen en comú el seu interès per les curses de cavalls que es celebren com a competicions a pistes i circuits. En matèria d'hipòdroms s'ha d'atendre al Decret 455/1983, sobre regulació de les curses de cavalls amb apostes a Catalunya i a la reglamentació sobre apostes, al Decret 240/2004, de 30 de març, d'aprovació del catàleg de jocs i apostes autoritzats a Catalunya i dels criteris aplicables a la seva planificació. Aquest decret fa referència als hipòdroms al seu article 11, i als canòdroms al seu article 12.

Per fer-nos una idea de l'àmbit sobre el qual l'Administració de la Generalitat projecta la seva intervenció i que podria vincular-se a actuacions relatives als animals, destaquem que a efectes de la Llei 11/2009 (art.3), s'entén per:

“a) Espectacles públics: les representacions, les actuacions, les exhibicions, les projeccions, les competicions o altres activitats similars orientades a l'entreteniment o al lleure, que es duen a terme davant de públic en establiments o espais oberts al públic.

b) Activitats recreatives: les activitats que ofereixen al públic la utilització de jocs, màquines o aparells o el consum de productes o de serveis d'oci, entreteniment o diversió, i també les activitats que congreguen persones amb l'objecte principal d'implicar-les a participar-hi o d'oferir-los serveis amb finalitat d'oci, entreteniment o diversió.

c) Establiments oberts al públic: els locals, les instal·lacions o els recintes dedicats a dur-hi a terme espectacles públics o activitats recreatives. Poden ésser dels tipus següents:

Primer. Locals tancats, permanents no desmuntables, coberts totalment o parcialment.

Segon. Locals no permanents desmuntables, coberts totalment o parcialment, o bé instal·lacions fixes portàtils o desmuntables tancades.

Tercer. Recintes que uneixen diversos locals o instal·lacions, constituïts en complexos o infraestructures d'oci. Poden ésser de gran magnitud o no, i llurs locals o instal·lacions poden ésser permanents no desmuntables o no permanents desmuntables.”

En el que afecta als circs que es fan amb animals, l'article 41 de la Llei 11/2009 se'n dedica especialment, en els termes següents:

“Llicència municipal per als espectacles de circ i altres activitats dutes a terme en establiments oberts al públic de caràcter no permanent desmuntable

1. Els espectacles de circ, entre els quals els de vela i els que es fan amb animals, i altres espectacles públics o activitats recreatives que es duen a terme en establiments oberts al públic de caràcter no permanent desmuntable requereixen, a més de la conformitat dels titulars del sòl afectats, l'obtenció prèvia de la llicència municipal corresponent.

...”

L'annex I del Reglament de la Llei 11/2009, que estableix el catàleg d'espectacles públics, activitats recreatives i dels establiments i espais oberts al públic on es duen a terme, defineix els espectacles de circ com: *“aquells espectacles consistents en l'execució i representació en públic d'exercicis físics, d'acrobàcia o habilitat, d'actuacions de pallassos/es, de malabaristes, de professionals de la prestidigitació o d'animals mestrats, realitzats per executants professionals”*. I quant a la regulació supletòria de determinats espectacles públics i activitats recreatives, al punt IV del mateix annex I, a la lletra d) es fa referència als espectacles amb ús d'animals, sobre els quals es preveu que: *“s'han de realitzar d'acord amb el que disposi la normativa específica en aquesta matèria”*.

El règim d'inspeccions i sancions és regulat amb detall a partir de l'article 44 de la Llei 11/2009, i s'ha de completar amb la regulació corresponent al seu reglament, encara més detallada (a partir de l'article 140).

Com a exemple d'actuació del departament d'Interior en aquesta matèria podem citar el cas bastant recent, de la realització de proves de bravura dels toros amb públic (principalment turistes russos) en determinada localitat a Tarragona. Essent aquesta una activitat contrària al vigent TR, segons sentència del Jutjat del contenciós administratiu núm. 17 de Barcelona, dictada a partir d'una denúncia presentada per la Comissió de Protecció dels Drets dels Animals del Col·legi d'Advocats de Barcelona, el departament d'Interior va incoar l'expedient sancionador corresponent, pel que afecta a la vessant “espectacles”.

Activitat publicada al DOGC

El DOGC és una font permanent d'informació sobre activitat de l'Administració pública de la Generalitat en matèria animal, incloent tot el que afecta a benestar i protecció.

En relació amb això, al seu moment es va parlar de la incidència sobre la protecció d'altres animals i hàbitats d'aquests del que es refereix a l'avaluació ambiental de projectes diversos vinculats a les explotacions ramaderes i que d'això hi ha exemples constants al DOGC.

Altres exemples dels més freqüents, es refereixen a un ampli ventall de possibilitats. A títol exemplificatiu es pot citar el que seria l'aprovació de bases reguladores dels ajuts destinats a l'execució de programes de sanitat animal en els sectors porcí i cunícola i la convocatòria corresponent a l'any 2015 (Ordre ARP/268/2015, de 24 d'agost); la declaració de zona sotmesa a règim de caça controlada sobre els terrenys cinegètics d'aprofitament comú de la muntanya de Fusimanya i Batlló (Resolució ARP/2380/2015, de 15 d'octubre); la declaració d'un focus de cargol poma (Resolució ARP/2358/2015, de 21 d'octubre); l'establiment de determinats períodes de veda per a la es modalitats de pesca d'encerclament per al període 2015-2016 (Ordre ARP/352/2015, d'1 de desembre); l'ordenació de la pesca a les aigües continentals de Catalunya durant la temporada 2016; sobre la selecció d'un grup ad hoc per a l'execució d'un projecte mediambiental de lluita contra el cargol poma i la millora de la biodiversitat al Delta de l'Ebre (Resolució ARP/229/2016, de 25 de gener); sobre l'establiment del període de calament i el descans setmana de les embarcacions dedicades a la pesca amb arts de xarxa fixos, palangrons, cargoleres, cadups, nanses per a crustacis i xarxes per a llagosta (Ordre ARP/54/2016, d'11 de març), etc.

Memòries departamentals i altres documents i activitats complementàries

La memòria anual dels departaments de la Generalitat i altres documents similars són una guia útil sobre el que el departament de què es tracti ha dut a terme durant l'exercici de referència. En aquest sentit, té un interès especial examinar les memòries i els documents similars dels departaments amb competències en matèria animal, la qual cosa permet calibrar la qualitat i nivell de la tasca implementada al respecte.

En relació amb aquests documents s'ha de destacar el Pla anual de Transferència Tecnològica/Programa de Formació Agrària corresponent a l'any 2015, del llavors departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. En aquest document consta informació sobre formació del sector en sanitat i benestar animal. Quant a l'àmbit concret del benestar, consten 27 cursos o activitats formatives, referides al benestar animal com a tal, i també al benestar animal en explotacions porcínes, en explotacions bovines, en explotacions avícoles, durant el transport, a l'escorxador, en els procediments de matança en explotació ramadera, per a veterinaris encarregats de benestar animal i responsables d'escorxadors i un sobre millora de les produccions animals

mitjançant el benestar animal. Podria semblar un bon nombre d'activitats formatives, i això depèn també de la quantitat de persones que van seguir la formació corresponent. Però el cas és que en un document similar, corresponent a l'any 2010, amb el títol "Innovació al sector Agroalimentari. Transferència tecnològica, formació agrària i assessorament", consten un total de 57 activitats formatives dedicades exclusivament al benestar animal en tots els àmbits possibles, figurant també un sobre "Benestar animal a les explotacions extensives" sobre la qual cosa no consta cap exemple al 2015. Si tenim en compte que en el document equivalent sobre l'any 2012 consten 67 activitats formatives en matèria de benestar animal, la qual cosa es pot correspondre amb la implementació necessària de les normes europees en la matèria i llurs prescripcions, veiem que hi ha una activitat formativa en matèria de benestar animal molt important a Catalunya, que manté un nivell elevat, no obstant les oscil·lacions quantitatives que es poden deure a molts factors. En tot cas es tracta d'un àmbit formatiu molt important en benefici dels animals de producció.

De manera complementària, també des del punt de vista formatiu dels funcionaris de la Generalitat de Catalunya, s'ha de destacar les recents novetats en matèria de regulació sobre els animals - des del punt de vista de la seva protecció i benestar - al temari del Cos d'Advocacia de la Generalitat de Catalunya. Aquesta temari ha estat objecte de revisió profunda, per tal d'atendre als canvis necessaris que s'havien de produir com a conseqüència de les modificacions normatives que l'afectaven, i la seva nova versió va ser publicada al DOGC núm. 7032, de 7 de gener de 2016.

Aprofitant aquesta avinentesa, i com a mostra d'una sensibilitat especial en la matèria que no té equivalent en cap altre comunitat autònoma i ni tan sols a l'Estat, el tema 38, dins la part corresponent al Dret Administratiu, figura en els termes següents:

"Tema 38. L'acció administrativa en matèria animal. Benestar i protecció dels animals: àmbit ramader, domèstic i de la fauna salvatge. L'acció administrativa en matèria de les forests: concepte i classificació. El catàleg de forests: efectes. L'atermenament de les forests públiques."

En relació amb les forests, recordem que actualment, a Catalunya, la direcció general de Forests del departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, també té determinades competències en matèria animal, així en el relatiu a l'activitat cinegètica i la pesca fluvial essent en conseqüència les polítiques corresponents, atribució de l'esmentada direcció general.

Per altra part, el tema 16, en relació amb la part corresponent al Dret Penal, es refereix a:

"Tema 16. Delictes relatius a l'ordenació del territori. Delictes sobre el patrimoni històric. Delictes contra els recursos naturals i el medi ambient. Protecció penal de la flora, fauna i animals domèstics."

L'exposat constitueix una novetat absoluta que no es coneix en cap altre temari de cossos dedicats a l'assessorament jurídic a Espanya. En aquest sentit, la Generalitat es mostra novament pionera amb una actuació que és de desitjar que sigui seguida per la resta de

CCAA i pel mateix Estat, en establir els continguts dels temaris d'oposicions dels diferents cossos funcionaris dedicats a l'assessorament jurídic, a la representació i la defensa de l'Administració pública corresponent. No pot ser que el règim jurídic de protecció i benestar que afecta a éssers vius, com són els animals, amb les propietats fisiològiques, emocionals i psicològiques que ja estan reconegudes per la ciència, encara sigui el gran desconegut. La legalitat i la moralitat més elemental obliguen a donar a aquest règim jurídic dels animals un tractament adient, que ha de ser cada cop més important, atesa la situació de conformació progressiva del que ja és una branca del dret, si bé no reconeguda encara acadèmicament, que és el Dret Animal, una branca en la que l'animal és el protagonista, fonamentalment en el referit a la seva protecció i benestar.

A mode de conclusió final sobre el que afecta a l'Administració de la Generalitat de Catalunya, i sobretot per contrast amb el que ha estat examinat en relació amb l'Estat i molt especialment en relació amb la resta de CCAA, queda clar que Catalunya constitueix el model més avançat a Espanya en matèria de protecció i benestar dels animals, quant a l'activitat normativa i administrativa corresponent. Al mateix temps, la seva societat és en conjunt la més conscienciada a tota Espanya sobre el que ha de ser una qualificació i consideració dels animals superior a la que aquests han tingut tradicionalment, i encara tenen, a la resta de l'Estat.

L'exposat no vol dir que no hi hagi encara un llarg camí per recórrer, i que no hi hagi mancances i deficiències, i també intents de retrocedir en l'aconseguit. Però aquí té un paper fonamental una opinió pública formada, sensibilitzada i amatent, per reclamar a l'Administració pública el que pertoca. En aquest sentit, tot el que afecta a la regulació sobre transparència, accés a la informació pública i bon govern, esdevé un instrument en les mans de la ciutadania amb una transcendència especial. I els funcionaris que desenvolupen tasques vinculades amb els animals, ja sigui habitualment o de manera extraordinària o puntual, i que tampoc no han d'oblidar que també són ciutadans, tenen una responsabilitat especial en l'acompliment i la implementació efectiva de les normes vigents que, cal insistir, no recauen sobre coses sinó sobre éssers vius amb una sensibilitat idèntica a la nostra.

Com a conclusió final, s'ha de dir que amb aquesta exposició s'ha volgut proporcionar materials de reflexió per conèixer, quant a la matèria animal, què fa l'Administració pública, què no fa i què hauria de fer. L'examen de l'activitat administrativa (estatal, autonòmica i, més concretament, de la Generalitat de Catalunya) a la llum de la normativa vigent, permet fer-se una idea de l'estat actual de la situació dels animals a Espanya des del punt de vista del poder públic i del seu braç instrumental administratiu. Al mateix temps, i a partir de la crítica, s'ha aprofitat per indicar algunes propostes d'actuació administrativa, però sobretot insistint encara més en el que podria fer la ciutadania interessada, dins el que hauria de ser un dinàmica constant d'interrelació amb l'Administració pública corresponent en el marc de la regulació actual sobre transparència, bona administració i govern obert. A l'Administració no se l'ha de deixar sola, sinó que s'ha d'estar molt a sobre utilitzant els mitjans i les tècniques que el Dret proporciona al respecte i per tal d'evitar que algun sector de la societat se n'apoderi en comptes de tenir el que ha de ser l'Administració de tots. Aquesta

és una bona manera de què es compleixi veritablement amb les previsions constitucionals i estatutàries sobre el que hauria de ser l'Administració pública, que en matèria animal no fa tot el que caldria i el que hauria de fer per imperatiu legal. Atès tot això, per completar aquesta exposició i a la vista de les dades proporcionades i dels diferents aspectes examinats, caldria un llistat de mesures que a judici de l'autor l'Administració pública podria o hauria de dur a terme, si bé tal cosa es deixa per a una altra exposició.

Barcelona, 14 d'abril de 2016

Carles Serrano i Núñez

Advocat de la Generalitat de Catalunya

NOTES

(1) Corpus jurídic i legal en un procés permanent de debat, de concreció i de desplegament, atesos els molt diversos factors que hi incideixen, de caràcter econòmic, polític, sociològic, energètic, mediambiental, psicològic, alimentari, consumista, científic, tècnic etc. Quant a la discussió esmentada, en el que afecta a l'Estat espanyol, aquesta es refereix principalment a l'àmbit intern de l'Administració pública, en relació amb el desplegament de les lleis de protecció animal i les actuacions administratives necessàries a l'efecte, perquè pel que afecta a la doctrina espanyola, en aquesta la discussió encara és bastant limitada, llevat d'honroses excepcions, i sense perjudici de l'aparició d'articles puntuals molt interessants. Cal destacar especialment, les aportacions de Santiago Muñoz Machado, d'Enrique Alonso i José Mª Pérez Monguió en el que afecta el dret administratiu; de Gabriel Domènech Pascual en el que afecta el dret constitucional i de Teresa Giménez-Candela en el que afecta al dret privat. Quant a aquesta autora, s'ha de destacar, a més, la seva important aportació i activitat per conformar una nova branca del dret a Espanya, que és el Dret Animal, en relació amb la qual cosa va posar en marxa el primer "Màster Universitari en Dret Animal i Societat", en concret a la Universitat Autònoma de Barcelona (veure al respecte la web "Derecho Animal" – <http://www.derechoanimal.info/>).

(2) En el cas espanyol, quant al procés de sensibilització creixent, tenim antecedents des del mateix poder polític, com va ser la prohibició de les corrides de toros per Carles III, i que Jovellanos proposava, si bé Ferran VII les va recuperar i va crear la primera escola taurina a Espanya. El "Naturisme" constitueix un antecedent interessant, encara que molt minoritari, però especialment present a Catalunya a partir de finals del segle XIX, amb una reivindicació del vegetarianisme i una forma de vida d'acord amb la Natura, amb una actitud militant en defensa dels animals. Un altre motiu important del progressiu canvi en la mentalitat de moltes persones en la relació amb els animals són els avenços de les ciències cognitives, a part del que afecta la Biologia en general, avenços que escurcen notablement les diferències entre animals humans i animals no humans.

(3) L'Oficina catalana de canvi climàtic (de la Generalitat de Catalunya) proporciona a la web institucional la informació següent sobre l'avantprojecte de llei de canvi climàtic, que es va tramitar durant la legislatura anterior, i que continuarà la seva tramitació durant l'actual:

“Avantprojecte de Llei de canvi climàtic

El Grup Intergovernamental d'Experts sobre Canvi Climàtic de les Nacions Unides (IPCC en anglès), coincidint amb la presentació del Vè Informe publicat en el decurs dels anys 2013 i 2014, ha llançat un seriós crit d'alerta: el canvi climàtic és inqüestionable, està provocat per l'home i les seves conseqüències són ben visibles. Catalunya és un dels territoris més actius en aplicar polítiques vers el canvi climàtic, tant pel que fa a la reducció de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) causants del problema, com pel que fa a les accions a emprendre per esdevenir menys vulnerables als impactes ja observats i previstos que es deriven de l'escalfament global.

La futura Llei catalana del canvi climàtic (LC3) vol ser la resposta sòlida i valenta que s'aporta al món des de Catalunya per afrontar el repte de l'escalfament global, com a senyal inequívoc de la nostra responsabilitat col·lectiva i del nostre compromís en la lluita contra el canvi climàtic.

L'objectiu de l'LC3 és contribuir a l'assoliment d'una societat competitiva, innovadora i sostenible, amb baixes emissions de carboni i millor adaptada als impactes del canvi climàtic. L'any 2014, el Departament de Territori i Sostenibilitat va obrir un procés de debat, en col·laboració amb el Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica, amb la voluntat que la ciutadania pogués conèixer l'estructura de la Llei i rebre les propostes que els nostres conciutadans volguessin realitzar.

Del 26 de maig al 12 de juny de 2015, el text de l'Avantprojecte de llei de canvi climàtic s'ha sotmès al tràmit d'informació pública.

En el Consell Executiu reunit 20 d'octubre de 2015, el Govern enllesteix l'Avantprojecte de llei de canvi climàtic.”

(4) Sobta el silenci de la Doctrina Jurídica i de la Universitat en el relatiu a l'estatus jurídic de l'animal, a partir d'una sèrie de disposicions amb una especial transcendència, com és el cas de l'article 13 del Tractat de Funcionament de la UE (que reconeix els animals com éssers sensibles), les modificacions en matèria civil i constitucional en una sèrie de països del nostre entorn (Àustria, Alemanya, Suïssa, França etc.), i l'article 511-1.3 del Codi Civil Català, segons el qual els animals no són coses i estan sota la protecció especial de les lleis; i també el silenci davant la conformació d'un veritable estatus jurídic prèviament a les disposicions esmentades a partir de les normes autonòmiques de protecció animal, començant per la primera, la Llei 13/1988, de Catalunya. Enrique Alonso a “Animales y Derecho”, i Pérez Monguió a “Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín” es fan ressò de la falta d'interès esmentada i la sotmeten a crítica, especialment Enrique Alonso, que qüestiona aquesta actitud d'una manera especialment àcida, fent-la extensiva als magistrats del Tribunal de Justícia de la UE. En la meua opinió, aquest desinterès, pel que afecta a la Doctrina, té molt a veure a voler caminar “por senderos trillados”, almenys en aquesta matèria. L'àmbit animal, atès el que està compromès quant a valoració del nivell de consciència de l'animal no humà i la seva distinció o semblança amb l'animal humà, qüestiona la cosmovisió tradicional i posa en perill molts dogmes que estan caient com un castell de naips, de manera que ficar-se en aquest assumpte pot ser molt arriscat per a qui vulgui mantenir immaculat el seu prestigi acadèmic. No obstant, hi ha honroses excepcions, entre les quals s'ha de citar un dels mestres del Dret Administratiu espanyol com és Santiago Muñoz Machado, que a la seva obra “Los Animales y el Derecho”, fa una exposició

personal, molt compromesa, i molt avançada per al moment en què va ser exposada, a part de constituir una obra mestra des del punt de vista del tractament jurídic del tema animal.

(5) Una dada objectiva a atendre és l'augment progressiu del vot animalista a un partit com el PACMA (Partido Animalista Contra el Maltrato Animal). Al web del PACMA (<https://pacma.es/>) es pot trobar informació interessant al respecte. Els seus vots augmenten lentament però de manera progressiva a tots els nivells.

(6) Segons Arthur Schopenhauer : *“L’home ha fet de la Terra un infern per als animals”*.

(7) Crida l'atenció la invocació de la cultura i el patrimoni cultural per reivindicar el manteniment de celebracions i festes “bàrbares” (perquè aquestes no es poden qualificar d'una altra manera quan es realitzen a costa del patiment dels animals com és l'exemple paradigmàtic del “Toro de la Vega”, a Tordesillas), i en canvi s'invoqui la modernitat per deixar enrere pràctiques i costums socials procedents de l'Edat Mitjana. Està clara la diferent vara de mesurar que s'empra en un cas i en un altre.

(8) En matèria de cosmètics s'ha avançat, perquè la normativa europea ja vigent no permet actualment la comercialització a l'àmbit de la UE de productes cosmètics testats amb animals. En matèria d'experimentació animal s'ha de destacar com aportacions recents el que conté un treball disponible a Internet que és la tesi doctoral de Fabiola Leyton Donoso, amb el títol “Bioética frente a los derechos animales: tensión en las fronteras de la filosofía moral”, i també el seu article “Repensando la bioética de la experimentación con animales desde una perspectiva abolicionista”, a l'obra col·lectiva “Animales y Derecho”. A la tesi doctoral indicada consta una àmplia llista de diferents grups científics que reconeixen la seva oposició a la investigació amb animals per diverses raons metodològiques, científiques i tècniques. Es citen al respecte diverses entitats dels Estats Units i d'Europa (pàgines 91 i 92).

(9) Per valorar el posicionament de la Església Catòlica en el que afecta als animals, i també de la resta de religions monoteistes (Judaisme i Islam) i d'altres com Budisme, Taoisme, Hinduisme i Jainisme, examinades des de la perspectiva dels interessos d'aquells, té interès consultar l'obra de Peter Singer: “Liberación Animal”, que ja és un clàssic, i l'obra més recent de Matthieu Ricard: “En defensa de los Animales”.

En relació amb la influència de la religió en l'evolució del posicionament del públic amb els animals, i en la creixent sensibilització social en aquesta matèria, no es pot menystenir la influència de les religions o corrents espirituals orientals clàssiques, influència apreciable inclús en el cristianisme. Al respecte, Budisme, Hinduisme, Taoisme i especialment Jainisme, han atorgat als animals un paper molt superior al que la tradició occidental, tan religiosa com filosòfica, els ha concedit. Aquestes religions orientals, de tenir una presència circumscrita a orient, s'han expandit a occident, llevat del Jainisme. A partir de la invasió del Tibet l'any 1959, es va produir un degoteig constant de mestres budistes tibetans que han creat escola tant als Estats Units, com el Canadà, els estats europeus occidentals i a d'altres països.

Els precedents del que és un autèntic moviment social i espiritual europeu, vinculat amb les tradicions orientals, especialment a partir dels anys 60 del passat segle, té precedents molt antics, que es remunten a abans de Crist, amb homes savis que ja es van veure colpits per l'ètica de la Índia. Així, per posar alguns exemples, Plutarc va escriure una obra amb el títol “Acerca de comer carne” (que existeix en versió castellana), on defensa els animals passionalment i deplora la pèrdua de sensibilitat que acompanya al menjar la carn d'un animal; el sofista Filustrat d'Atenes conta en

la seva biografia d'Apol·loni de Tiana com aquest filòsof neopitagòric del segle I d. C va visitar els bramans de Taxila i des de llavors es va convertir en defensor del vegetarianisme.

Segons ell Dharma budista tibetà, està fora de dubte que tots els éssers “sentientes” tenen consciència, i la llei del renaixement (incorrectament dita “reencarnació”) comporta que un ésser experimenta, fins arribar a ser humà, múltiples experiències com animal. A més, la llei de causa i efecte (karma) pot determinar que les accions de ment, paraula i cos en aquesta mateixa vida o per maduració de les diferents causes no solament d'aquesta vida sinó d'altres vides anteriors, portin a qui ha estat humà en aquesta vida a renéixer de nou com animal. És obvi que aquesta concepció té un efecte directe sobre la sort dels animals per a aquells que la comparteixen. Qualificar aquesta creença de pueril solament pot procedir de gent ignorant de les subtils de la filosofia budista.

Quant a les creences de l'hinduisme, sobretot a través de l'expansió del ioga, aquestes també incideixen en el públic practicant, sobretot en relació amb l'adopció del vegetarianisme i en la consideració dels animals en termes similars al del Budisme. Aquest últim, en definitiva, està clarament influenciat pel bramisme del qual descendeix l'actual hinduisme. Quant al taoisme, primerament a través de la difusió i l'interès sobre les arts marcial mitjançant el cinema, i després d'una manera més seriosa amb l'expansió del Tai Chi Chuan i el Chi-Kung, aquest corrent espiritual atorga un paper transcendental a la Natura, i a seguir les regles que de la mateixa emanen.

La influència d'orient s'aprecia inclús en el cristianisme. Així, hi ha una tendència, escola o corrent en aquest que és decididament vegetariana. Es pot destacar en aquest sentit l'Associació Cristiana Vegetariana en anglès “Christian Vegetarian Association”), fundada el 1999, que és una associació internacional cristiana que promou un seguiment responsable de la creació de Déu a través d'una dieta vegetariana. Els seus seguidors defensen un vegetarianisme fonamentat en la Bíblia, una perspectiva cristiana i una opció dietètica com una manera que es considera vàlida com a testimoni d'amor, de pau, de misericòrdia i de compassió de Crist. A la Wikipedia es pot trobar informació molt interessant sobre aquest moviment. Però al marge d'aquest corrent, més modern, tenim precedents interessants com és el cas de San Basili, vegetarià estricte, que clamava i maldava contra els que dient-se cristians menjaven carn; Joan Crisòstom considerava que l'alimentació carnívora apuntava cap a un costum cruel i va animar els cristians a abstenir-se de menjar carn en termes virulents; l'exemple de Sant Francesc d'Assís també és exemplificatiu; també tenim el cas dels pares del desert i de totes les ordres del monaquisme ortodox que fomenten el vegetarianisme; o el de l'ordre de la Trapa, fundada al segle XVI, que obligava els seus monjos a un vegetarianisme estricte, regla que va ser abolida el 1965 pel Concili Vaticà II, encara que molts monjos continuen aquesta pràctica.

Per altra part, des del punt de vista del catolicisme militant, a part de l'exemple del citat Sant Francesc d'Assís que, tot s'ha de dir, no ha estat precisament seguit pels catòlics, s'ha de recordar l'afirmació del Papa Joan Pau II, el 1990, segons la qual els animals posseeixen una bufada vital rebuda de Déu, és a dir, ànima. El Papa va manifestar que els animals estan tan a prop de Déu com l'home. No obstant això, el Papa Benedit XVI es diu que va rebutjar aquest punt de vista a un sermó el 2008, quan va dir que en morir un animal això significa el final de la seva existència a la terra, si bé no es veu perquè això ha de contradir l'afirmació de què tinguin ànima. En tot cas, el Papa Francesc sembla manifestar coincidència amb el Papa Joan Pau II. En relació amb l'exposat, i a títol il·lustratiu, s'adjunten a continuació dues notícies sobre el tema.

http://elpais.com/diario/1990/01/14/sociedad/632271603_850215.html

<http://www.noticiacristiana.com/educacion/teologia/2014/12/%C2%BFlos-perros-van-al-cielo-el-papa-francisco-dice-que-si.html>

Sense pretendre ara estendre massa el tema, sí que es pot afirmar que a la Bíblia hi ha molts arguments que permetrien defensar la procedència de què els bons cristians hagin de ser vegetarians.

(10) En relació amb les conseqüències de la filosofia de Descartes i de la seva actuació personal i de la del seu deixeble Malebranche, es podria parafrasejar el títol del dibuix d'en Goya amb un cert matís: "La hipertròfia de la raó engendra monstres", si bé el títol original també en seria ben aplicable: "El sueño de la razón engendra monstruos", ja no tant perquè la Raó estigui dormida sinó perquè en haver-li confiat tot (que seria un somni), hem deixat de "veure". Ni l'Edat Mitjana va arribar a tal nivell de concepció de l'animal com ésser inferior, ja què l'animal, no obstant la duresa de la vida en general tant per a humans com per a animals, gaudia des de l'Antiguitat d'un nivell de connexió via Naturalesa amb l'humà molt superior del que seria a l'Edat Moderna. L'ús simbòlic dels animals als bestiaris cristians i musulmans, l'obra mateixa d'en Ramon Llull, l'obra "Calila e Dimma", etc., en són bons exemples. Poc abans de Descartes, Montaigne conté als seus assajos diversos comentaris enaltidors dels animals, destacant especialment l'assaig: "Apologia de Raimundo Sabunde", on Montaigne fa un discurs i desenvolupa una argumentació en favor dels animals com no s'havia fet fins el moment i que encara en l'actualitat es presenta com extraordinàriament moderna des del punt de vista animalista.

(11) La clàssica piràmide alimentària que col·loca a l'home en el cim, no respon a la realitat. Com argumenta Luis Tovar al seu blog "Filosofía Vegana" (<http://filosofiavegana.blogspot.com.es/>), la piràmide alimentària no seria tal, sinó més bé un cercle en el qual l'humà seria un membre més. La piràmide seria una interpretació antropocèntrica interessada, en la que l'home apareix com qui es nodreix de tota la resta que es troba per sota. En l'estadi natural, determinats depredadors se'ns menjarien i els que en tot cas podem dir que se'ns continuem menjant són determinats insectes, com els mosquits, i ja no diem les puces i els polls (al respecte té molt d'interès l'obra "Insectos y Hecatombes I. Historia natural de la peste y el tifus" i "Insectos y Hecatombes II. Historia natural de las enfermedades transmitidas por mosquitos, moscas, chinches y garrapatas", de Xavier Sistach). Com ell diu:

*"Tal y como revela la revista **Scientific American** acerca de un estudio sobre el nivel trófico en que se sitúan los seres humanos:*

«La investigación, dirigida por Sylvain Bonhommeau, del Instituto Francés de Investigación para la Explotación del Mar, estima que el nivel trófico promedio de la población mundial era de 2,21 en 2009, lo que nos ubica en la misma categoría de otros omnívoros como los cerdos y las anchoas. De hecho, «estamos más cerca de los herbívoros que de los carnívoros», dice Bonhommeau. "Ello cambia nuestro prejuicio de que somos depredadores superiores".»

*Por tanto, desde un punto de vista puramente científico, carece de todos sentido creer que somos "la cima de la cadena alimenticia" o que estamos involucrados en alguna inercia que nos obliga a comer animales. Los humanos somos **omnívoros**, lo que quiere decir que podemos obtener los nutrientes tanto de vegetales como de animales, y no quiere decir que estemos obligados a comer ambos a la vez."*

(12) El "mètode científic" ha estat tergiversat i pervertit, derivant en molts casos en el científicisme. Al sector científic li és exigible cenyir-se al mètode científic stricto sensu. Per tenir clar tant el que reclama el mètode científic, com la seva distinció del científicisme pur i dur, em remeto a l'interessant obra de Rupert Sheldrake, amb el títol "El espejismo de la Ciencia".

(13) En relació amb el conflicte entre els drets fonamentals i la protecció i el benestar dels animals, és molt interessant l'obra de Gabriel Doménech Pascual amb el títol "Bienestar animal contra derechos fundamentales".

(14) A la intervenció de Manuel Rebollo Puig, amb el títol "Sanidad Animal" que consta a l'obra "Los Animales en el Derecho", de Santiago Muñoz Machado, en qüestionar la possibilitat d'utilitzar el terme "drets dels animals" diu que: *"Pero también es objeto de protección el patrimonio histórico y nadie ha sentido la necesidad de conferir derechos a los edificios, los cuadros o a las esculturas. Lo mismo vale para los animales."* La veritat és que els termes de la comparació són penosos i l'autor citat incorre en una falsa analogia, llevat que partim de la consideració estricta de l'animal com a cosa. Però, així i tot, els animals han estat qualificats al nostre dret tradicionalment com "bens semovents", perquè es tenia clara consciència de què no eren una cosa qualsevol, encara que fos en base a la definició de l'animal en termes aristotèlics. Ell afegeix que en tot cas en la sanitat animal no hi ha lloc per a l'equívoc perquè no es tracta d'una activitat dirigida a la protecció dels animals, en la qual cosa té raó. En favor de Rebollo Puig es pot argumentar el moment cronològic de la seva exposició, ja què des de llavors (la primera edició del llibre és de l'any 1999), el tema ha evolucionat d'una manera sensible.

(15) Darwin diu:

"Hemos visto que los sentidos e intuiciones y las diversas emociones y facultades, como amor, memoria, atención, curiosidad, imitación, razón, etc., de las que tanto se vanagloria el ser humano pueden encontrarse en una condición incipiente, o a veces incluso bien desarrollada, en los animales inferiores" (citat de la nota 89 del capítol 1 del llibre "En defensa de los animales" de Matthieu Ricard, i procedent de "The Descent of Man and Selection in Relation to sex").

(16) Des de la visió materialista i científicista per a la qual solament existeix el que es pot mesurar, quantificar, veure, etc., qualsevol consideració de caràcter espiritual és una superstició, un invent dels homes que sociològicament es pot explicar pel temor a la mort. Per tant, un valor moral seria un invent de l'home, en funció de múltiples circumstàncies, sobretot socials. Si bé jurídicament es pot concloure una altra cosa, el cert és que l'època que vivim està dominada per un ús religiós dogmàtic del científicisme, de manera que aquesta visió està molt estesa i imposada i funciona com a pauta de valoració i d'interpretació. Parlar per tant de moral com quelcom que ja estaria al nostre interior en la nostra qualitat com animals, té un impacte més gran del que ens podem suposar inicialment. Per altra part, als més materialistes els pot semblar bé, perquè també els permetria explicar els imperatius derivats de la moral en termes de reaccions bioquímiques i fisiològiques diverses. És a dir, els reforçaria en les seves conclusions. De del punt de vista de la religió tradicional a occident, el que parlem afecta als fonaments mateixos de la creença. Però el cas és que orient ens ofereix una visió espiritual que no és incompatible amb el que estem dient, com passa en el cas del Budisme, l'Hinduisme, el Taoisme, el Jainisme, etc. Per a aquestes creences és perfectament compatible l'existència de l'animal com ésser dotat de ment, consciència o esperit, i sense que això infravalori l'humà.

(17) Darwin diu:

"La humanidad hacia los animales inferiores es una de las más nobles virtudes de las que el ser humano ha sido dotado, y se trata del último estadio del desarrollo de los sentimientos Morales. Sólo cuando nos preocupamos de la totalidad de los seres sensibles nuestra moral alcanza su nivel"

más elevado.” (citat de la nota 91 del capítol 1 del llibre “En defensa de los animales” de Matthieu Ricard, i procedent de “The Descent of Man and Selection in Relation to sex”).

Per altra part, com bé diu Fabiola Leyton Donoso, no es pretén una igualtat absoluta entre humà i animals, argument tendenciós de molts contraris a reconèixer a l'animal un estatus superior a l'actual. D'entrada, l'animal no té la necessitat de ser com l'humà ni de tenir el que té l'humà. Requerirà el que la seva etologia i naturalesa pròpia reclami. .

(18) Per aprofundir en la consideració de la Raó, l'Experiència i la Intuïció com instruments de coneixement de l'ésser humà (rationalia, sensibilia, transcendelia), veure la teoria i l'argumentació corresponent desenvolupada per Ken Wilber a la seva obra “Los tres ojos del conocimiento”.

(19) “Animal Communicator” és la designació d'una activitat que algunes persones exerceixen (professionalment, inclús) per comunicar-se amb els animals en termes que van més enllà del merament conductual. Es tracta d'una pràctica existent als Estats Units i enllà reconeguda, que recentment es manifesta també a Europa. És això un d'aquells supòsits que reclamen tenir una gran obertura mental i de mires, i reflexionar sobre el fet que potser ens estem perdent coses molt interessants de la vida solament per un tancament egocèntric que es troba a l'origen de molts dels nostres més importants problemes vitals.

(20) Quant a les diferències i límits de la qualificació de l'animal com a “no cosa” a diferents ordenaments europeus em remeto a l'aportació de Teresa Giménez-Candela a “An overview of Spanish Animal Law”, dins l'obra col·lectiva “Animales y Derecho”.

(21) La falta de consciència dels animals o almenys d'una consciència a nivell dels humans ha estat un dels arguments més utilitzats per justificar el tractament d'inferioritat que els humans els hem donat fins ara. Això es vincula també amb la negació de què els seus estats mentals i emocionals siguin similars als nostres. En relació amb això, Frans de Waals, primatòleg de renom mundial, ha creat el terme anglès “anthropodenial” o “antroponegación” en castellà, que designa la negació que s'observa habitualment a la comunitat científica i entre el gran públic, sobre tota similitud entre els estats mentals i les emocions humanes i animals.

Sense perjudici del gran nombre d'estudis científics que avalen la similitud d'aquests estats entre animals humans i animal no humans, s'ha de destacar com el 2012 un grup d'investigadors eminents en neuro-ciència cognitiva, neuro-farmacologia, neuro-fisiologia, neuro-anatomia i neuro-ciència computacional reunits en la Universitat de Cambridge amb ocasió de la Francis Crick Memorial Conference on Consciousness i Human and non-Human Animals, van redactar la Declaració de Cambridge sobre la Consciència. Entre els 13 científics que van intervenir, es trobaven Philip Low, Jaak Panksepp, Diana Reiss, David Edelman, Bruno Van Swinderen i Christof Koch, i la Declaració va ser signada per 25 investigadors d'alt nivell.

(The Cambridge Declaration on Consciousness:

<http://fcmconference.org/img/CambridgeDeclarationOnConsciousness.pdf>.) .

En aquesta “Declaració”, es diu (la traducció al català és meua, procedent del castellà): “... *En conseqüència, la força de les proves ens porta a concloure que els éssers humans no són els únics que posseeixen els sostrats neurològics de la consciència. Animals no humans, en especial el conjunt dels mamífers i de les aus, així com d'altres nombroses espècies com els pops, posseeixen també els dites sostrats neurològics.*”

I s'hi insisteix en què: *“Les aus semblen representar, pel seu comportament, la seva neurofisiologia i la seva neuro-anatomia, un cas sorprenent d'evolució paral·lela de la consciència. S'ha pogut observar, de manera especialment espectacular, proves de nivells de consciència quasi humana entre els lloros grisos del Gabon. Els circuits cerebrals emocionals i les microcircuits cognitius dels mamífers i de les aus semblen presentar moltes més homologies del que es creia fins el present. A més, s'ha descobert que certes espècies d'aus presenten cicles de somni semblants als dels mamífers, incloent el somni paradòxic i ha estat demostrat en el cas dels diamants mandarins, que posseeixen esquemes neuro-fisiològics que es creien impossibles sense neocòrtex mamífer. S'ha demostrat que les piques (en castellà “urraca”), en particular, presenten semblances sorprenents amb els éssers humans, els grans simis, els dofins i les elefants, a partir d'estudis de reconeixement davant un mirall.”.*

També s'ha de destacar les paraules de Philip Low, segons el qual (tradueixo de l'anglès de la part del text citat a l'article “Animal ethics theories: the current debate” [“Teories d'Ètica animal: El debat actual”], disponible al web “Derecho Animal”):

“L'evidència demostra que els humans no són els únics que mostren estats mentals, sentiments, accions intencionals i intel·ligència; com a científics, nosaltres sentim que tenim un deure professional i moral en informar sobre aquestes observacions al públic. Tal cosa és una veritat no convenient: sempre va ser fàcil dir que els animals no tenien consciència. Ara tenim un grup de neuro-científics respectats els quals estudien el fenomen de la consciència, el comportament animal, la xarxa neuronal, l'anatomia i la genètica del cervell. No podeu dir mai més que no ho sabíem. Aquest és un assumpte delicat. El nostre rol com a científics no és manifestar que ha de fer la societat, sinó fer públic què hem trobat. La Societat ara tindrà una discussió sobre què està passant i pot decidir formular noves lleis, més investigació per entendre la consciència dels animals o com fer per protegir-los. El nostre rol és proporcionar informació.”.

En definitiva, l'existència de consciència en els animals és innegable. Si els animals no la tenen, llavors els animals humans tampoc. No hi ha cap trencament ni ruptura circumstancial, material ni de cap tipus, que comporti que els humans la tinguem i els animals no humans no. Això, per als que tenen creences transcendents, tampoc és cap ofensa, sinó que avala les tradicions religioses i espirituals que inclouen i consideren els animals o la part d'aquestes que sí que ho fan (veure al respecte la nota 9).

(22) A l'aportació amb el títol: “Vacas mansas”, de Luis Díaz-Ambrona Bardají, a l'obra de Santiago Muñoz Machado “Los Animales en el Derecho”.

(23) Com les campanyes informatives de l'associació “Igualdad Animal” demostren a bastament.

(24) Sobre el tipus d'experiments amb els animals i sobre l'origen temàtic d'aquests, Fabiola Leyton Donoso proporciona informació detallada i ben documentada a la seva tesi doctoral, disponible a Internet, amb el títol “Bioética frente a los derechos animales: tensión en las fronteras de la filosofía moral”.

(25) En relació amb com ha anat evolucionant la consideració i el tracte de l'animal a Espanya, és molt útil consultar l'obra de Pérez Monguió: “Animales de compañía. Régimen jurídico en el derecho administrativo” i l'article: “Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín”.

(26) Com a exemple de la situació esmentada es pot veure el comentari a una sentència, a la web “Derecho Animal”, on es posa de manifest la confluència entre una determinada actitud social i una altra actitud permissiva de l’Administració pública autonòmica, la qual Administració no actua amb el que li pertoca d’acord amb la normativa de protecció animal que s’ha donat la mateixa comunitat autònoma. El comentari indicat és el següent: “Prisión por el uso de cepos en Caballos: Sentencia nº 88/13, del Juzgado de lo Penal nº 3 de Pontevedra, de 19 de marzo de 2013”.

(27) En l’article esmentat, la Pilar Rahola fa referència als avenços en matèria de protecció dels animals, citant dues notícies recents al respecte, com és la decisió de l’Ajuntament de Córdoba de no finançar amb diners públics espectacles que inclouen el maltractament animal i la decisió de l’Ajuntament de Madrid d’eliminar la secció sobre toros que hi havia a la web turística de la ciutat. Com a contrapunt, destaca l’actitud de Catalunya que no camina en la mateixa línia. Més concretament, diu:

“El revers en negatiu el dona, per contra, Catalunya, teòrica avançada dels drets dels animals, però que perd la raó i la credibilitat a les Terres de l’Ebre. Dissabte passat el Consell de la JNC va votar en contra d’abolir els correbous després d’un intens debat on els favorables a aquesta festa bàrbara van utilitzar els termes de Wert, en versió catalonoindependentista: cultura, tradició, bla, bla, bla. És a dir, i com sempre, que si la tortura porta barretina és menys tortura.

Doncs no i malament, malament, molt malament. La defensa dels animals no té doble mesura perquè el seu dolor no entén de pàtries ni banderes. Senzillament els animals pateixen. Si la nova Catalunya que es vol edificar permet la tortura dels bous amb foc o amb sogues per a divertiment d’instints primaris, serà una merda de país. Res de superioritat ètica, perquè en la tortura només hi ha baixesa i maldat. No hi ha opció, no hi ha mig embaràs: o s’està en contra de la tortura dels animals o s’hi està a favor. En aquest sentit, és una considerable vergonya que les joventuts convergents votin com ho faria qualsevol taurí, això sí, amb accent català.

Sigui com sigui, la lluita antitaurina avança sense fre. I ho fa perquè avança la caritat, l’empatia amb els animals, la bondat sobre la maldat. Avança perquè és moralment superior estar en contra de la tortura dels animals que a favor.”

(28) Gary Francione, professor de filosofia americana, argumenta sobre l’esquizofrènia moral que deriva de l’estatus de propietat de l’animal que suposa identificar-los com a objectes no obstant les nombroses lleis que els protegeixen. Afirmar que si volem ser congruents amb la nostra afirmació de voler prendre en consideració els interessos dels animals llavors no podem sinó concedir-los un dret: el dret a no ser tractats com la nostra propietat. De l’obra de Gary Francione destaco en aquest moment, per si algú en vol aprofundir, el seu article “Animales ¿Propiedad o personas?” al número 6, corresponent a l’any 2009, de la revista “Teoría y Derecho: Revista de pensamiento jurídico”, i els llibres “Lluvia sin truenos”, sobre la ideologia del moviment pels drets dels animals, i “Introducción a los derechos animales ¿tu hijo o el perro?”.

(29) Té interès reproduir el text del citat Dictamen 9/2011 del Consell de Garanties Estatutàries, en les seves pàgines 22 a 24 (sense perjudici del fet que al mateix hi ha altres consideracions d’interès en relació amb el tema del benestar animal) on es diu el següent:

“La matèria «ramaderia» inclou la protecció dels animals (art. 116.1.d EAC), que és la submatèria en la qual, entenem, s’incardina aquest nou concepte que és el benestar dels animals, tot i l’aparent proximitat conceptual amb la sanitat animal. En efecte, el fet que, com passa també en la regulació que ens ocupa, ambdues matèries sovint es regulin d’una forma integrada en una

mateixa norma, amb la finalitat d'assolir objectius parcialment compartits, no ha de portar a la seva equiparació. En canvi, sí que hi ha una estreta relació entre la protecció dels animals, que és un concepte completament consolidat, i el benestar animal, que és d'aparició més moderna. Així ho demostra, per exemple, el Conveni europeu de protecció dels animals en explotacions ramaderes de 10 de març de 1976, que la Comunitat Europea va aprovar mitjançant la Decisió 78/923/CEE del Consell, de 19 de juny de 1978, i que, 23 a més, dóna una rellevància autònoma al benestar animal i ho fa al marge de la sanitat. En aquesta mateixa línia, la Directiva 98/58/CE del Consell, de 20 de juliol de 1998, relativa a la protecció dels animals en les explotacions ramaderes, va establir les normes mínimes sobre el benestar dels animals. Darrerament, el mateix Tractat de funcionament de la Unió Europea, en el seu article 13, preveu que els estats membres, a l'hora de formular les seves polítiques, han de tenir en compte «les exigències en matèria de benestar dels animals com a éssers sensibles».

L'Estat espanyol va transposar l'esmentada Directiva mitjançant el Reial decret 348/2000, de 10 de març, pel qual s'incorpora a l'ordenament jurídic la Directiva 98/58/CE, relativa a la protecció dels animals en les explotacions ramaderes. Aquest Reial decret es va dictar amb caràcter bàsic a l'empara de l'article 149.1.13 i .16 CE. Per la seva banda, l'ordenament jurídic català també ha ubicat el benestar animal en seu de protecció dels animals. Concretament, l'article 1 del Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals, afirma que la Llei «té per objecte establir les normes generals per a la protecció i el benestar dels animals», per bé que, en matèria d'explotacions ramaderes, d'acord amb una legítima opció de tècnica legislativa, la disposició addicional cinquena del mateix Decret legislatiu es remet a la normativa específica. Aquesta normativa es conté en el Decret 61/1994, de 22 de febrer, sobre regulació de les explotacions ramaderes, i té com a finalitat, segons indica en el preàmbul, precisament, marcar les línies bàsiques per a una posterior ordenació de cadascun dels sectors ramaders, i inclou normes zootècniques, d'higiene i també de benestar dels animals.

Així doncs, les normes sobre benestar dels animals —en aquest cas, l'article 4.5 del Reial decret— no persegueixen cap mena d'incidència directa sobre la salut humana, sinó que s'adrecen a assegurar que els responsables de les explotacions adoptin les mesures adequades a fi de garantir que els animals 24 no pateixin dolors, sofriments o danys inútils (art. 4 de la Llei 32/2007), i amb les quals, indirectament, es contribueix a millorar la qualitat de la carn. A partir d'aquí, podem concloure que en les regulacions relatives al benestar animal no hi té cabuda el límit que suposa la competència estatal sobre bases de la sanitat (art. 149.1.16 EAC), i que aquestes regulacions no es poden ubicar tampoc en l'article 162.3.b EAC, sinó que troben el seu ancoratge estatutari en la protecció dels animals, que, com a submatèria de la ramaderia, és una competència exclusiva de la Generalitat (art. 116.1.d EAC).

En darrer lloc, el Govern català al·lega que s'ha infringit també l'article 152 EAC en relació amb els aspectes econòmics de les explotacions ramaderes. Tenint en compte que hem descartat que sigui d'aplicació l'article 149.1.13 CE, perquè els preceptes objecte del nostre Dictamen no tenen cap incidència rellevant sobre la planificació de l'activitat econòmica, s'ha d'excloure també, i per les mateixes raons, que puguin vulnerar l'article 152 EAC, ja que aquest és el complement necessari d'aquell. Per aquest motiu, n'obviem l'examen específic.

L'anàlisi anterior ens porta a confirmar que el títol competencial prevalent és la competència exclusiva de la Generalitat sobre ramaderia (art. 116.1.d EAC), tant pel que fa als preceptes que regulen el benestar dels animals en les instal·lacions equines com pel que fa als que tracten exclusivament de sanitat animal (en ambdós casos, com a competència exclusiva de la

Generalitat). Només en aquells altres preceptes que, dins l'àmbit de la sanitat animal, regulin matèries que puguin tenir efectes sobre la salut humana, la competència de la Generalitat passa a ser compartida, i correspon a l'Estat fixar-ne les bases i exercir-ne la coordinació general (art. 162.3.b EAC i 149.1.16 CE)."

(30) "El artículo 13 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea: Los animales como seres "sensibles [sentientes]" a la luz de la jurisprudencia del Tribunal de Justicia de la Unión Europea", d'Enrique Alonso, dins l'obra col·lectiva "Animales y Derecho", de D. Favre i T. Giménez-Candela.

En aquest mateix article, l'apartat 2.2 examina el relatiu a: "Los animales como seres sensibles", on s'hi tracta el relatiu a aquesta terminologia. Al respecte, Enrique Alonso destaca que, en tot cas, si hi ha alguna cosa que en tots els idiomes de la UE queda clar és que, ja s'utilitzi el terme "sensible" o ja s'utilitzi el que hauria estat probablement més correcte de "sentiente", el que el Tractat vol manifestar com a mínim és que els animals no són coses, sinó que tenen valor individual intrínsec (que és una apel·lació a la dignitat), en tenir l'habilitat d'experimentar dolor i patiment físic o psicològic perquè tenen un sistema nerviós i un cervell desenvolupat, havent de ser inclosos en el grup d'animals "sentientes", almenys avui dia, tots els animals dels taxons dels vertebrats: mamífers, aus, rèptils, amfibis i peixos; és a dir, tots els que en paraules de Zubiri (filòsof espanyol), han fet de l'estimulació una funció biològicament autònoma.

A l'exposat es pot afegir que el terme "sentiente" té una llarga història que ve de més enllà de la normativa de la UE. Es tracta d'un terme que fa fortuna a la llengua anglesa com a "sentient beings", i que procedeix de la traducció dels termes asiàtics equivalents que provenen del Budisme, utilitzats per a designar la totalitat del que es viu, éssers considerats "conscients" que constitueixen l'objecte i l'ensenyament de la saviesa budista.

(31) Veure Pérez Monguió sobre el tema del rang constitucional de l'article 13 del TFUE al seu article "Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín", i el relatiu a la conformació d'un estatut jurídic de l'animal al mateix article i al seu llibre "Animales de compañía. Régimen jurídico en el Derecho Administrativo".

(32) "An Overview of Spanish Animal Law", de T. Giménez-Candela, a l'obra col·lectiva "Animales y Derecho. Animals and the Law" coordinada y dirigida por D. Favre i T. Giménez-Candela.

(33) L'assumpte Jippes va ser resolt per sentència de 12 de juliol de 2001 (sentència del TJUE de 12 de juliol de 2001 en l'assumpte C-189/01, sobre la petició de decisió prejudicial plantejada pel "College van Beroep voor het bedrijfsleven").

En aquest assumpte, el TJUE va haver de respondre a la qüestió prejudicial plantejada per un tribunal holandès amb motiu d'un litigi entre la senyora Jippes i dues seccions d'una associació holandesa per a la protecció dels animals, per una part, i el ministre d'Agricultura, Gestió dels Recursos Naturals i Pesca, per una altra part. La senyora esmentada qüestionava l'obligatorietat de sacrificar sis porcs de la seva propietat que tenia com animals de companyia, sense que de manera alternativa podés vacunar-los atès que la normativa holandesa i europea imposava el sacrifici. Aquesta normativa havia estat aprovada per fer front a un brot de febre aftosa que quasi va paraitzar tota Europa i el seu tràfec de tot tipus, incloses les persones, amb els Estats Units. A l'article d'Enrique Alonso, citat a la nota 30, s'examina aquest assumpte extensament, fent-se el TJUE, a judici de l'autor esmentat, mereixedor d'una forta crítica.

En opinió d'Enrique Alonso, el TJUE en aquest assumpte va demostrar insensibilitat, per no dir ignorància jurídica, considerant la sentència dictada com "asombrosa" i generadora de perplexitat generalitzada. Em remeto a la sentència i a l'article esmentat d'Enrique Alonso que la tracta a bastament. Aprofitant això, l'autor connecta el tema amb la consideració a la UE del benestar animal com a límit del mercat interior.

En conclusió, Enrique Alonso considera que el TJUE ha estat fins ara un obstacle a l'aplicació del TFUE – no el seu defensor – en relació amb el que ha estat exposat, sense arguments sòlids i sense avergonyir-se de què la seva ignorància i els prejudicis dels seus jutges hagin impedit situar la clàusula constitucional de benestar animal en el lloc que els ciutadans europeus li han atorgat. Aquesta actitud, Enrique Alonso la considera sense explicació jurídica possible i basada en errors grollers de raonament que, no obstant, és anterior al Tractat de Lisboa. Aquest, lluny d'acollir el que Enrique Alonso qualifica de "absurda jurisprudència" ha afirmat de manera recalcitrant el que el TJUE es va negar a veure en el Protocol núm. 33 del Tractat d'Amsterdam, i que és (seguint les paraules d'Enrique Alonso):

-Que el benestar animal no solament és un interès legítim que una societat democràtica pot afirmar per limitar el mercat i el comerç, sinó un precepte i un principi general del Dret europeu que, segons el propi Tractat (Constitució bàsica d'Europa), obliga a que la política de mercat interior el respecti; i

-Que el fonament mateix del perquè aquest principi té rang constitucional al sistema europeu està també afermat normativament al Tractat: els animals no són coses sinó éssers "sentientes".

Dit això Enrique Alonso espera que el TJUE canviï la seva jurisprudència, en estar ara el benestar animal en l'articulat (i no en un Protocol) i que el seu fonament mateix que és que els animals no són coses (i que ha donat lloc a què es modifiquin nombrosos codis civils europeus) estigui també, per primer cop, en el propi manament constitucional. Però afegeix amb certa acidesa: "*..., aunque ya se sabe, sólo los ignorantes, que no los sabios, deciden recalcitrantemente permanecer en el error y el Tribunal de Justicia no es precisamente, al menos todavía en esta cuestión, un grupo de sabios.*"

(34) Recordem novament l'exposició de Gabriel Doménech Pascual a la seva obra "Bienestar animal contra derechos fundamentales".

(35) Fabiola Leyton Donoso en la seva tesi doctoral: "Bioética frente a los derechos animales: tensión en las fronteras de la filosofía moral".

(36) Veure la notícia a la Vanguardia:

<http://www.lavanguardia.com/vida/20160303/40169168284/pueblo-vecinos-no-humanos-perros-gatos.html>

(37) Pedro Brufao Curiel a "La influencia del régimen jurídico del bienestar y la sanidad animal en la caza y en la pesca comercial y recreativa". Revista Catalana de Dret Ambiental, Volum. V. Núm. 1 (2014).

(38) Com una informació entre moltes altres, es pot veure:

<https://lavozdelrioba.com/2012/10/11/castilla-y-leon-a-la-caza-de-los-ninos/>

(39) Sobre el sacrifici d'un antilop sa, acabat de néixer, al zoo de Barcelona

<http://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20160127/301699098290/denuncia-zoo-barcelona-sacrificio-antilope-sano.html>

(40) Sobre el projecte ZOOXXI, s'adjunta una notícia, apareguda a 20 Minuts, bastant completa:

<http://www.20minutos.es/noticia/2538162/0/zoos-espana/proyecto-conversion/ayudar-animales/>

(41) Decret 56/2014, de 22 d'abril, relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores i l'acreditació de les persones que en són usuàries, que és examinat en la part corresponent a la legislació catalana en matèria animal.

(42) Segons l'article 64 bis de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la Biodiversitat, la gestió de les espècies exòtiques invasores preocupants per a la UE es farà de conformitat amb el que disposa el Reglament (UE) núm. 1143/2014, del Parlament Europeu i del Consell, de 22 d'octubre de 2014, sobre la prevenció i la gestió de la introducció i propagació d'espècies exòtiques invasores.

(43) Veure Pérez Monguió al seu article "Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín", i al seu llibre "Animales de compañía. Régimen jurídico en el derecho administrativo".

(44) "Ley 18/2013, de 12 de noviembre, para la regulación de la Tauromaquia como patrimonio cultural", al BOE 272, de 13 de novembre de 2013.

(45) Per a més informació veure el web de "Igualdad Animal":

<http://www.igualdadanimal.org/>

(46) Pérez Monguió a la nota 17 de: "Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín".

(47) Veure de nou a l'article de Pérez Monguió: "Marco jurídico de la protección animal en España desde 1929 hasta 2015: el lento y firme trote del mastín".

(48) <http://www.lavanguardia.com/local/girona/20160301/40117903365/roses-empaitada-patos-vaquillas-tradicion.html>

(49) Veure la Sentència 173/2015, de 30 d'abril, del Jutjat del Penal núm. 7 de Palma de Mallorca, amb la condemna per la mort del cavall Sorky das Pont, i la interlocutòria de 21 de setembre de 2015 del Jutjat del Penal núm. 8 de Palma de Mallorca. A la web "Derecho Animal" hi ha un article interessant al respecte amb el títol: "Muerte de Sorky das Pont, posibles consecuencias jurídicas en el ámbito penal y en el ámbito Deportivo".

(50) Per ampliar la visió exposada veure de nou el comentari a una sentència, a la web "Derecho Animal", on es posa de manifest la confluència entre una determinada actitud social i una altra actitud permissiva de l'Administració pública autonòmica, amb el títol: "Prisión por el uso de cepos en Caballos: Sentencia nº 88/13, del Juzgado de lo Penal nº 3 de Pontevedra, de 19 de marzo de 2013".

(51) Veure notícia:

http://www.eldiario.es/andalucia/Andalucia-lider-maltrato-animales-domesticos_0_257574351.html

<http://www.agenciasinc.es/Reportajes/Maltratados-por-su-mejor-amigo>

(52) Veure notícia:

<http://www.diariovasco.com/sociedad/201601/20/matan-lechones-saltando-sobre-20160120151059-rc.html>

(53) Veure informació i notícia següents:

<http://www.juntadeandalucia.es/organismos/justiciaeinterior/consejeria/organos-colegiados/60102.html>

<http://www.elalberque.org/?p=1240>

(54) En relació amb el pop i la consciència veure el contingut de la nota 21.

(55) En relació amb la sentència del Consell d'Estat francès, es poden veure diversos articles i comentaris penjats al web "Derecho Animal", com són els següents:

"La corrida, un acte de cruauté certes, mais conforme à la constitution française", de Jean-Marc Neumann.

"QPC ANTI-CORRIDA : UNE SAISINE PREVISIBLE, UNE DECISION DISCUTABLE" d'Olivier Le Bot.

"Injustice et cruauté: la corrida constitutionnalisée Commentaire de la décision "pro-corrida" du Conseil constitutionnel français du 21 septembre 2012 " de Sabine Brels.

D'aquest últim article té interès reproduir el que s'indica a continuació:

"Le 21 septembre 2012, l'estocade constitutionnelle a été portée à la cause "anti-corrida": la tauromachie est conforme à la Constitution. Alors que cette pratique est reconnue comme un acte de cruauté dans le code pénal, l'exception demeure là où "une tradition locale ininterrompue peut être invoquée". Cette exception, contenue à l'alinéa 7 de l'article 521-1 du code pénal, est valable tant pour les combats de coqs dans les îles, que pour les corridas dans le sud de la France. C'est la constitutionnalité de cette exception qui a été remise en cause devant le Conseil constitutionnel par deux associations: le "Comité radicalement anti-corrida" (CRAC Europe) et "Droits des animaux".

...

Au lieu de s'inscrire dans une évolution morale favorable à la protection animale, la France semble se complaire dans une rétrogradation illimitée à ce sujet. En effet, alors que le "Conseil des sages" aurait eu une belle occasion de mettre un terme à cette tradition cruelle, il n'a pas décidé de faire primer la moralité sur la cruauté. Une décision scandaleuse du point de vue éthico-légal, mais toutefois prévisible dans un pays à la gouvernance partisane. Pourtant, les animaux sont légalement reconnus comme des êtres sensibles¹² et la corrida comme un acte cruel. Mais la souffrance gratuite et l'inégalité citoyenne sont désormais cautionnées par le plus haut degré de la légalité, le niveau constitutionnel, pour la plus grande satisfaction de quelques-uns. Ainsi en est-il décidé: l'injustice est constitutionalisée! Tant pour les taureaux que pour les citoyens français...

(12 Article L.214-1 du Code rural: "Tout animal étant un être sensible doit être placé par son propriétaire dans des conditions compatibles avec les impératifs biologiques de son espèce".) “

(56) El FAPAS és una de les entitat conservacionistes pioneres a Espanya, tenint un lloc d'honor entre aquelles que als anys 80 van començar a fer una tasca molt destacable en la defensa de les espècies salvatges. Entre aquestes entitats destaquen ANDALUS, a Andalusia, ADENEX, a Extremadura, la Sociedade Galega da Historia Natural, a Galícia, el GOB a les Balears, DEPANA a Catalunya, etc. El FAPAS va iniciar la seva marxa després de l'èxit d'una iniciativa del seu fundador, Roberto Hartasánchez, qui després de viure i treballar a Catalunya va tornar a la seva terra d'origen, Astúries. Instal·lat a Poo de Llanes, enllà va començar a portar menjar per als voltors amb el seu propi cotxe, la qual cosa li va comportar problemes diversos, ja que la normativa de l'època prohibia dipositar els animals morts a l'aire lliure (com havia estat tradicionalment en el passat). Hartasánchez va sol·licitar a través de la revista *Quercus* una col·laboració solament de 100 pessetes per persona qui volgués contribuir, amb la finalitat d'adquirir un remolc per poder transportar els animals morts per a l'alimentació dels voltors. L'èxit de la iniciativa va ser tan gran, que no solament va adquirir el remolc sinó que comptant amb la col·laboració mínima de molts dels que havien aportat les esmentades 100 pessetes, va crear el FAPAS, que ha fet moltíssim pel respecte de la natura i dels animals principalment a Astúries. El FAPAS va ser el primer que va ensinistrar un gos, el pastor alemany Otto, per tal de detectar si els pretesos danys causats per óssos en el ramat es devien o no veritablement al plantígrad als efectes de determinar la procedència de les indemnitzacions previstes legalment i reclamades pels propietaris perjudicats teòricament i posant de manifest els supòsits de frau que se'n donaven.

(57) Sobre la intenció del Govern de Cantàbria de què el llop deixi de ser una espècie cinegètica:

<http://www.lavanguardia.com/vida/20160330/40753530998/am-gobierno-de-cantabria-plantea-que-el-lobo-deje-de-ser-especie-cinegetica.html>

(58) En relació amb un cavall:

<http://www.elmundo.es/pais-vasco/2014/12/08/548580a0ca47416b4b8b456e.html>

En relació amb bous:

<http://www.eitb.eus/es/deportes/otrosdeportes/detalle/2549668/se-confirma-muerte-dopaje-dos-bueyes-erandio/>

(59) Veure novament la Sentència 173/2015, de 30 d'abril, del Jutjat del Penal núm. 7 de Palma de Mallorca, amb la condemna per la mort del cavall Sorky das Pont, i la interlocutòria de 21 de setembre de 2015 del Jutjat del Penal núm. 8 de Palma de Mallorca. A la web "Derecho Animal" hi ha un article interessant al respecte amb el títol: "Muerte de Sorky das Pont, posibles consecuencias jurídicas en el ámbito penal y en el ámbito Deportivo".

(60) Els serveis jurídics de l'Administració de la Generalitat de Catalunya estan regulats per la Llei 7/1996, de 5 de juliol, d'organització dels serveis jurídics de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i el seu Reglament (Decret 57/2002, de 19 de febrer, de modificació del Decret 257/1997, de 30 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis jurídics de l'Administració de la Generalitat de Catalunya).

(61) En els mitjans de la xarxa informativa i social a Internet, és freqüent veure opinions relatives a notícies que tracten sobre una determinada problemàtica animal, en les que amb molta lleugeresa

es qüestiona les actuacions de protecció i defensa dels animals, considerant-les una frivolitat en comparar-les (cas bastant típic) amb el fet de què hi ha molts nens que passen gana. És a dir, que mentre passi això, sembla que no s'hauria de dedicar esforços ni diners al benestar i la protecció dels animals. Això el que demostra no és més que mala fe, en utilitzar una falsa analogia, i un gran nivell d'ignorància. Aquestes persones, si estan tan preocupades per aquest tema, potser s'haurien de manifestar cada dia en contra de les mil i una a activitats frívoles a les que ens dediquem els humans constantment: des del col·leccionisme de segells i de soldadets de plom, i de cromos, fins a la subhasta i col·leccionisme d'obres d'art, tenir una segona residència o gastar-se els diners al futbol. Quant a arguments que demostrin la mala fe esmentada, la malícia i la ignorància d'aquest tipus d'opinions que solament pretenen crear una mala consciència en qui pretengui defensar els animals, és molt interessant el capítol 5 sobre "Las malas excusas", de l'obra de Matthieu Ricard: "En defensa de los animales", en el punt sobre: "Son tantos los problemas más graves que afectan a la humanidad ...", a part d'altres autors i fonts que seria prolix citar en aquest moment.

(62) El relatiu a la identificació dels animals de companyia té una importància especial, molta més de la que la ciutadania accepta habitualment, la qual moltes vegades veu en això una molèstia o una pretensió recaptatòria. La UE està començant a fer importants passos en aquesta matèria, que està vinculada intensament al control necessari per evitar el tràfec fraudulent i il·legal, així de cadells, sobretot procedent de determinats països de l'Est d'Europa. Al respecte, és molt interessant la informació proporcionada a la web "Derecho Animal", mitjançant l'article "Animales de compañía en la UE: Identificación y Registro", de Teresa Giménez-Candela.

(63) L'article 23 del Reglament 1/2005, de 22 de desembre, es refereix a "mesures urgents" en cas d'incompliment pels transportistes de les disposicions del Reglament esmentat. Aquestes mesures no hauran de causar patiments innecessaris o addicionals als animals i seran proporcionals a la gravetat dels riscos. En funció de les circumstàncies del cas, aquestes mesures poden incloure:

- a) Un canvi de conductor o de cuidador.
- b) La reparació temporal del mitjà de transport amb la finalitat d'evitar lesions immediates als animals.
- c) La transferència de la totalitat o d'una part de la partida a un altre mitjà de transport.
- d) El retorn dels animals al lloc de sortida per l'itinerari més directe, o permetre que els animals continuïn al seu lloc de destinació per l'itinerari més directe, el que més redundi en interès del benestar dels animals.
- e) La descàrrega dels animals i el seu allotjament en instal·lacions adients on els sigui dispensada la cura apropiada fins a la resolució del problema.